

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Colleges van B&W die te maken hebben met nulmetingen aan gebouwen

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum

Betreft Aantonen mijnbouwschade: Nulmeting aan gebouwen

Ons kenmerk
DGETM-EO / 18269802

Geacht College,

Bijlage
1: Tcbb-advies 6 sept. 2018

Voor gaswinning uit kleine velden op land is, net zoals voor de gaswinning in Groningen, een adequate schadeafhandeling van groot belang. Dit houdt in dat in geval van schade onafhankelijk wordt beoordeeld of deze is veroorzaakt door een mijnbouwactiviteit en, als dit zo is, dat vergoeding dan ook snel plaatsvindt.

Gedupeerden moeten voor de beoordeling van hun schade niet afhankelijk zijn van de betreffende mijnbouwonderneming. Eenieder moet schade als gevolg van een mijnbouwactiviteit op eenvoudige en laagdrempelige wijze kunnen verhalen. Vanuit het hele land wordt hierbij vaak een parallel met Groningen getrokken. Belangrijk is echter dat de schaal, de omvang en de risico's van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde zijn dan in de rest van Nederland. Daarom roep ik voor de rest van Nederland een passende, separate schaderegeling in het leven. Waar in Groningen de schadeafhandeling volledig plaatsvindt in het publieke domein, wordt de schadeafhandeling in de rest van Nederland onder publieke regie gerealiseerd. Dit krijgt vorm door een overzichtelijke procedure en een transparante behandeling en beoordeling van schadeclaims door een onafhankelijke en deskundige commissie, de Commissie mijnbouwschade.

Voor het goed functioneren van de Commissie mijnbouwschade is een objectief en transparant landelijk schadeprotocol essentieel. Dit zal de commissie een leidraad geven voor het vormen van een oordeel over een ingediende schadeclaim, over de aanspraak op vergoeding en over de omvang van de door de mijnbouwonderneming uit te keren schadevergoeding. Daarbij zet ik mij ervoor in dat schadeclaims van relatief beperkte omvang, ruimhartig en snel zullen worden beoordeeld en afgehandeld. Hoe dit precies gaat uitwerken is mede afhankelijk van het landelijk schadeprotocol waarvan de vormgeving ook wordt afgestemd met vertegenwoordigers van gemeenten.

Het vaststellen of een gebouwschade is toe te rekenen aan de mijnbouwactiviteit, is bij de schadeafhandeling essentieel, maar vaak lastig. Om hiertoe beter in staat te zijn, ontstond in 2016 brede steun bij gemeenten en bewoners voor een nulmeting aan gebouwen, die ook is doorgevoerd in recente instemmingsbesluiten op winningsplannen. Op dit moment is de evaluatie hiervan aan de orde. Vanwege

diverse vragen over de uitvoeringspraktijk hiervan, heb ik begin dit jaar de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) gevraagd om advies. Dit heeft geleid tot het advies van 6 september 2018 (zie bijlage).

Terwijl ook afstemming met gemeenten plaatsvindt over het landelijk schade-protocol, richt deze brief zich met name op het vereenvoudigen van de vaststelling of gebouwschade is toe te rekenen aan een mijnbouwactiviteit.

Ik ga in deze brief achtereenvolgens in op het Tcbb-advies, de uitkomst van de evaluatie, mijn conclusie en de verbeteringen in de aanpak.

Advies Technische commissie bodembeweging

De vraag aan de Tcbb betrof de bruikbaarheid van een goed uitgevoerde representatieve nulmeting aan gebouwen bij de latere beoordeling van mogelijke mijnbouwschade, en de eventuele bereidheid van de Tcbb om een rol te spelen bij de beoordeling van een door de mijnbouwonderneming opgesteld plan van aanpak voor een representatieve nulmeting aan gebouwen.

De Tcbb wijst er in haar advies van 6 september 2018 op dat het begrip 'nulmeting aan gebouwen' niet eenduidig is gedefinieerd, hetgeen in de toepassing al snel kan leiden tot verwarring. Wel gedefinieerd is het begrip 'bouwkundige opname', waarvoor de Beoordelingsrichtlijn BRL 5024 geldt. Dit betreft de opname van de staat van objecten door vastlegging op enig moment van de aanwezigheid van visueel waarneembare gebreken aan de hand van een gestandaardiseerde gebrekenlijst.

Vooraf, tussentijds en achteraf uitgevoerde bouwkundige opnamen van een deel van de gebouwen kunnen een algemeen beeld geven van het optreden van schade in een effectgebied. De vraag of de mijnbouwactiviteit de oorzaak is van de geconstateerde schade blijft daarbij onbeantwoord. Voor de beoordeling van schade aan een specifiek gebouw zijn de resultaten van bouwkundige opnamen van andere gebouwen van weinig tot geen betekenis. De Tcbb vindt een bouwkundige opname van de gebouwen in een effectgebied dan ook maar van beperkte waarde en in het algemeen niet aan te bevelen.

Wel acht de Tcbb het zinvol de effecten van mijnbouw die eventueel kunnen leiden tot schade in een gebied, uitgebreider dan nu geschiedt, te monitoren. De Tcbb stelt voor om de wijze van monitoren te laten afhangen van de prognose van de mogelijke schade. Gaswinningsprojecten onderscheiden zich op een aantal aspecten, te weten: de grootte van de kans op aardbevingen, de mate van (soms cumulatieve) bodemdaling en of sprake is van een nieuw gasveld of dat het een uitbreiding betreft van een reeds producerend gasveld (waarvan al monitoringsgegevens beschikbaar zijn). De Tcbb adviseert de wijze van monitoring op basis van deze aspecten vast te stellen.

Om het oorzakelijk verband tussen een gebouwschade en de mijnbouwactiviteit eenvoudiger te kunnen vaststellen, is de Tcbb in het algemeen voorstander van een uitgebreidere monitoring van bodemtrillingen. Voor een mijnbouwactiviteit met een kans op een aardbeving is het aantal versnellingsmeters in de omgeving

nu vaak beperkt. Hierdoor komen er bij een aardbeving vaak te weinig gegevens beschikbaar voor een nauwkeurige geografische duiding van de bodemversnellingscontouren in het gebied. Dit terwijl de bodemversnelling ter plekke, in combinatie met de stevigheid van een gebouw, essentieel zijn voor de vaststelling van het oorzakelijk verband tussen de gebouwschade en een aardbeving. De Tcbb acht het in dit soort gevallen dan ook zinvol om versnellingsmeters (bij) te plaatsen.

De Tcbb doet het voorstel om de wijze van monitoring te laten afhangen van de complexiteit van het gasveld en noemt daarbij twee monitoringsklassen, waarbij in het ene geval geen additionele monitoring is vereist en in het andere geval wel. Monitoringsklasse 1 betreft gasvelden waar de kans op een aardbeving als verwaarloosbaar is beoordeeld, waar de door de gaswinning veroorzaakte bodemdaling kleiner is dan de autonome bodemdaling en ook niet noopt tot waterpeil-aanpassingen. Een verwaarloosbare kans op beven wordt hierbij alleen toegekend aan een gasveld dat – op de kenmerken die essentieel zijn voor het ontstaan van een aardbeving - geen gelijkenis vertoont met gasvelden die al gebeefd hebben. Monitoringsklasse 2 betreft gasvelden waar wel een kans is op een aardbeving, waar de veroorzaakte bodemdaling groter is dan de autonome bodemdaling of waar wel waterpeilaanpassingen nodig zijn. De Tcbb merkt hierbij op dat deze indeling nog verder moet worden uitgewerkt en afgestemd met betrokken partijen, waaronder gemeenten. De uiteindelijke monitoring moet technisch zinvol zijn, voor burgers uitlegbaar zijn en niet tot onnodige onrust leiden.

De Tcbb geeft verder aan bereid te zijn een rol te spelen in de beoordeling van een plan van aanpak voor een nulmeting aan gebouwen of een andere vorm van monitoring.

Uitkomst evaluatie nulmeting aan gebouwen

Naast het Tcbb-advies zijn, ter evaluatie van de nulmeting aan gebouwen, ook meningen van een aantal burgers geïnventariseerd evenals de bevindingen van mijnbouwondernemingen. Kernvragen hierbij waren: draagt de representatieve nulmeting aan gebouwen bij aan een eenvoudiger toerekening van gebouwschade aan de mijnbouwactiviteit? En welke praktische richtlijnen zijn er voor elk van de betrokken partijen - waaronder de burger, de gemeente en de mijnbouwonderneming - voor de concrete vormgeving en uitvoering hiervan?

Sinds 2017 is een plan van aanpak voor een 'representatieve nulmeting aan gebouwen' als voorschrift opgenomen in het merendeel van nieuwe of gewijzigde instemmingsbesluiten. Tot op dit moment in circa 15 instemmingsbesluiten, waarvan circa 5 zich in de uitvoeringsfase bevinden.

Bevindingen omwonenden

Tijdens een aantal informatiebijeenkomsten voor gaswinningsprojecten waarbij de nulmeting aan gebouwen actueel was, is omwonenden gevraagd naar hun mening en eventuele ervaringen. De hoofdlijn van de reacties is dat burgers die wonen boven een gasveld willen dat bij een vermoede mijnbouwschade aan hun woning deze onafhankelijk en deskundig wordt beoordeeld en vervolgens snel wordt

vergoed. Aangezien de nulmeting aan gebouwen wordt gezien als een hulpmiddel hierbij, wordt deze door omwonenden vaak gezien als waardevol.

Bevindingen mijnbouwondernemingen

Mijnbouwondernemingen zijn zoekende naar maatregelen die de maatschappelijke acceptatie van hun activiteit vergroten. Omdat de indruk bestond dat de 'representatieve nulmeting aan gebouwen' hieraan een bijdrage kon leveren, werd de introductie hiervan gezien als positief.

Ondertussen is een aantal mijnbouwondernemingen, samen met een bouwkundig adviesbureau en in samenspraak met de betrokken gemeenten, bezig met de praktische uitvoering. Hierbij zijn essentieel: de vaststelling van de gebieds-begrenzing waarbinnen de nulmeting gaat plaatsvinden, de vaststelling van de geselecteerde gebouwen om te voldoen aan het criterium van 'representativiteit', de gekozen meetmethodiek voor de gebouwen, en het liefst onafhankelijk verlenen van goedkeuring aan het door de mijnbouwonderneming opgestelde plan hiervoor.

De ervaringen van mijnbouwondernemingen die de 'representatieve nulmeting aan gebouwen' hebben toegepast, zijn divers. De praktische uitvoering en het tempo daarvan wordt namelijk sterk bepaald door de mate waarin het de mijnbouwonderneming en het bouwkundig adviesbureau lukt om met de gemeente en andere lokaal actieve partijen overeenstemming te bereiken over de hierbij gehanteerde uitgangspunten en de gebruikte objectinformatie.

Conclusie

De nulmeting aan gebouwen is geïntroduceerd om de vaststelling of een gebouw-schade is toe te rekenen aan een mijnbouwactiviteit, te vereenvoudigen. Dit doel is nog steeds actueel.

Burgers die hieraan meewerken en soms zelfs bereid zijn om zelf hiervoor kosten te maken, verwachten natuurlijk dat dit hen voordeel oplevert bij een eventuele latere schadeafhandeling. Aangezien in genoemd Tcbb-advies wordt aangegeven dat dit voordeel beperkt zal zijn, dient gewaakt te worden voor valse verwachtingen bij deze burgers. Daarnaast kan de uitvoering van een nulmeting aan gebouwen (en het periodiek herhalen hiervan), naast de inbreuk hiervan op de persoonlijke levenssfeer, ook juist leiden tot onrust onder omwonenden. Met name in situaties waar het mogelijke effect van de mijnbouwactiviteit erg beperkt is, kan het middel erger zijn dan de kwaal.

In haar advies noemt de Tcbb een beter alternatief voor de nulmeting aan gebouwen, te weten het (bij)plaatsen van versnellingsmeters. Met name wanneer de mogelijke effecten van de betreffende mijnbouwactiviteit daar aanleiding toe geven en er te weinig versnellingsmeters in de regio aanwezig zijn. Met deze versnellingsmeters wordt de grondversnelling gemeten die optreedt als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving, waarbij ook het dempende of opslingerende effect van ondiepe aardlagen wordt meegenomen. Deze meet-gegevens zijn van groot belang om, nadat een aardbeving heeft plaatsgevonden, te kunnen beoordelen of een gemelde gebouwschade is toe te rekenen aan de

mijnbouwactiviteit.

Het vergaren van de voor deze beoordeling benodigde additionele informatie over de gebouwen waarvoor schade is gemeld, kan het best plaatsvinden na ontvangst van de melding. Dan is deze informatie namelijk altijd actueel, bovendien is deze wijze van handelen minder belastend voor inwoners dan het op voorhand vergaren van deze informatie over een aantal of alle gebouwen in het gebied.

Alhoewel bekend is dat gebouwschade als gevolg van bodemdaling door gaswinning, vanwege de zeer kleine hellingshoek van de bodemdalingskom, uiterst onwaarschijnlijk is, zullen ook dit soort schadeclaims zorgvuldig worden beoordeeld. Ondanks genoemde nadelen kan ik in specifieke gevallen nog steeds kiezen voor toepassing van een nulmeting aan gebouwen of een andere manier om gebouwschade door bodembeweging te kunnen vaststellen.

Verbeteringen in de aanpak

Ik ben voornemens om vanaf nu ter verbetering van de monitoringspraktijk vooral het (bij)plaatsen van versnellingsmeters voor te schrijven. Met name wanneer de mogelijke effecten van de betreffende mijnbouwactiviteit daar aanleiding toe geven en er te weinig versnellingsmeters in de regio aanwezig zijn. Daarnaast behoud ik overigens de mogelijkheid om in specifieke gevallen nog steeds een nulmeting aan gebouwen voor te schrijven.

Ik ben niet direct voornemens om al verleende instemmingsbesluiten waarin het voorschrift voor een representatieve nulmeting aan gebouwen is opgenomen, te herzien. Ik zal voor de desbetreffende regio's wel bezien of (bij)plaatsing van versnellingsmeters wenselijk is.

Verder wil ik nadrukkelijk inzetten op een betere communicatie met u en met inwoners over deze aangepaste monitoringspraktijk en de praktische betekenis hiervan. Dit ook in het kader van het landelijk schadeprotocol waaraan op dit moment, in afstemming met gemeenten, hard wordt gewerkt. Ik verwacht dat dit schadeprotocol begin volgend jaar beschikbaar zal zijn.

Door het voorschrijven van een technisch zinvolle monitoring, die voor omwonenden uitlegbaar is en is afgestemd op het landelijk schadeprotocol, meen ik een belangrijke verbetering te realiseren in de schadeafhandeling.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze:

drs. J.M.C. Smallenbroek
directeur Energie en Omgeving

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: concept verslag
Datum: dinsdag 4 juni 2019 10:14:15
Bijlagen: [Verslag bijeenkomst overleg lokale overheden 14 2 2019 \(2\).docx](#)

Hoi [redacted],
Naar aanleiding van ons contact vanmorgen bijgaande e-mail.
Dit in verband ook met het overleg dat jij volgende week hebt.
Zoals ik heb aangegeven doe ik even een belrondeje.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten

Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten

www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: (0592) [redacted]

Mobiel (geen voicemail): +31 [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 28 mei 2019 15:37
Aan: [redacted] [redacted]@assen.nl)
CC: gemeente Tynaarlo ([redacted]@tynaarlo.nl); [redacted]
Onderwerp: FW: concept verslag

Hoi [redacted],
Gisteravond waren wij ([redacted] en ik) aanwezig bij de infobijeenkomst voor raads- en statenleden.

Interessant met bijdragen van EZK, KNMI, SodM en Tcbb.

[redacted] van de Tcbb had in zijn presentatie het ook nog over de gebiedsarrangementen o.a. in relatie tot gaswinning rond Assen (winningsplan Westerveld).

Ik heb vandaag nog even gebeld met [redacted]. Provincie is hier niet actief mee bezig. Assen?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten

Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten

www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: (0592) [redacted]

Mobiel (geen voicemail): +31 [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 14:21
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: concept verslag

Hoi [redacted],
Prima verslag. Bijgaand mijn paar aanvullingen.

Op jouw vraag **wie aan de slag** moet. Ik ben het met je eens dat dit per punt niet even duidelijk is "afgezegd" 😊.

Hier mijn suggestie:

[redacted]

5. Stand van zaken Schadeprotocol kleine gasvelden → EZK

6. Mogelijkheden voor een gebiedsarrangement → NAM met (Assen en Provincie?!) voorstel (onafhankelijke) kwartiermaker?

7. Nieuwe inzichten rond nulmetingen en het bijplaatsen van trillingsmeters → EZK (met NAM/TNO/KNMI) communicatie!

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

[Redacted]

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten

Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten

www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: (0592) [Redacted]

Mobiel (geen voicemail): +31 [Redacted]

Van: [Redacted] [mailto:[Redacted]@assen.nl]

Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 12:11

Aan: [Redacted]; [Redacted]

Onderwerp: concept verslag

Dag [Redacted], [Redacted],

Hier mijn uitgewerkte aantekeningen van het overleg van gister.

Willen jullie waar nodig aanvullen?

Ik miste een beetje de context van het overleg.

Werd ons iets gevraagd? Moeten wij aan de slag?

Wie is nu eigenlijk in de lead? Wie pakt de regie?

Er werd vooral elkaars standpunten gepolst maar echt concrete afspraken zijn niet gemaakt volgens mij.

Met vriendelijk groet,

[Redacted]

[Redacted]

Team Strategie en Advies

T 0592-[Redacted]

M 06-[Redacted]

Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Interne memo

Aan

[Redacted]

Van

[Redacted]

CC

[Redacted]

Analyse SBR Trillingsrichtlijn A toepassen op aardbevingen

Datum 18.04.2019
Kenmerk <regkenmerk>
Pagina 1/4

In het TCBB advies voor het Schadeprotocol Gaswinning kleine velden op land (maart 2019) wordt de grens van het beoordelingsgebied vastgesteld, gebaseerd op de SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 (verder SBR richtlijn). In deze memo ga ik na wat dit betekent en beoordeel ik de door TCBB gekozen grenswaarde.

Hoofdstuk 10 van de SBR richtlijn gaat over grenswaarden. De grenswaarden zijn afhankelijk van:

- de dominante frequentie;
- de constructie van een bouwwerk (twee categorieën);
- de bouwkundige staat van het bouwwerk (normaal of gevoelig);
- de monumentale status van het bouwwerk;
- het type trilling (drie types);
- het type fundering.

De dominante frequentie verschilt per aardbeving. In het TNO rapport "Monitoringsnetwerk gebouwtrillingen – Analyse aardbevingen in 2014 en 2015" worden trillingsmetingen van vijf aardbevingen in Groningen gepresenteerd. Van deze bevingen zijn de dominante frequenties voor snelheid in het horizontale vlak gemiddeld 2,5 Hz en in het verticale vlak gemiddeld 5 Hz. Er is geen dominante frequentie gemeten boven 10 Hz gemeten.

Bij de constructie van bouwwerken wordt ruwweg onderscheid gemaakt tussen categorie 1 (draagconstructie van gewapend beton of hout) en categorie 2 (draagconstructie van metselwerk, niet gewapend beton of andere bros steenachtig materiaal).

De bouwkundige staat is gevoelig als de sterkte van het gebouw verminderd is of sprake is van extra initiële spanningen. Als dat niet zo is, wordt de bouwkundige staat normaal genoemd.

Een monument is monument als het die status heeft, dus als zodanig is aangewezen.

Een aardbeving is een kortdurende trilling.

Voor de fundering zijn aparte grenswaarden opgenomen met betrekking tot de kans op zettingen (zie 10.3.4). Hierbij is onderscheid gemaakt tussen trillingsgevoelige funderingen (met een kans op zettingen) en niet trillingsgevoelige funderingen waarvoor trillingen niet kunnen leiden tot zettingen van de bodem. De grenswaarden zijn alleen van toepassing op

trillingsgevoelige funderingen. Als een fundering niet-trillingsgevoelig is, is geen beoordeling nodig van de trillingssnelheid en trillingsversnelling van de fundering met het oog op de kans op zettingen.

In paragraaf 10.3 wordt het onderwerp rekenwaarde van de grenswaarde (V_t) behandeld. Daarvoor moet eerst de karakteristieke grenswaarde V_{kar} worden bepaald met:

- de categorie van het bouwwerk;
- de dominante frequentie.

Voor de begane grond (zie figuur 10.3 van de richtlijn – frequentie 2,5 en 5 Hz) geldt

Cat 1 : $V_{kar} = 20$ mm/sec

Cat 2 : $V_{kar} = 5$ mm/sec

Voor de bovenverdiepingen (zie 10.3.4 van de richtlijn) geldt

Cat 1 : $V_{kar} = 40$ mm/sec

Cat 2 : $V_{kar} = 15$ mm/sec

Datum

18.04.2019

Kenmerk

<regkenmerk>

Pagina

2

Op deze waarden moeten correcties worden uitgevoerd met veiligheidsfactoren voor:

- Y_t op basis van de trillingsbron
- Y_s op basis van de staat van het gebouw.

$Y_t = 1,0$ voor kortdurende trillingen, zowel voor de draagconstructie als voor de fundering.

$Y_s = 1,0$ voor niet-monumenten met een normale bouwkundige staat

$Y_s = 1,7$ voor monumenten of gebouwen met een gevoelige staat

De meest ongunstige situatie is een categorie 2 gebouw dat monument is, of waarvan de staat is gevoelig.

Voor de begane grond wordt worst case de rekenwaarde van de grenswaarde V_t :

$$V_r = V_{kar} / (Y_t * Y_s) = 5 \text{ mm/sec} / (1 * 1,7) = \underline{2,9 \text{ mm/sec}}.$$

Voor verdiepingen wordt worst case de rekenwaarde van de grenswaarde V_t :

$$V_r = V_{kar} / (Y_t * Y_s) = 15 \text{ mm/sec} / (1 * 1,7) = \underline{8,8 \text{ mm/sec}}.$$

Bij trillingsgevoelige fundering geldt $V_{kar} = 10 * C_d$, waarbij C_d afhankelijk is van de dikte van de zettingsgevoelige laag. C_d varieert van 1,0 tot 2,0.

V_{kar} varieert dus tussen 10 en 20.

$$V_r \text{ wordt worst case : } 10 \text{ mm/sec} / (1 * 1,7) = \underline{5,9 \text{ mm/sec}}.$$

Conclusie

TCBB stelt in het LAAM advies een grenswaarde voor het beoordelingsgebied voor van 2 mm/sec, met een overschrijdingskans van 1 op 100. Dit is lager dan de berekende grenswaarden. Als we uitgaan van de SBR richtlijn, is dit een billijke grenswaarde.

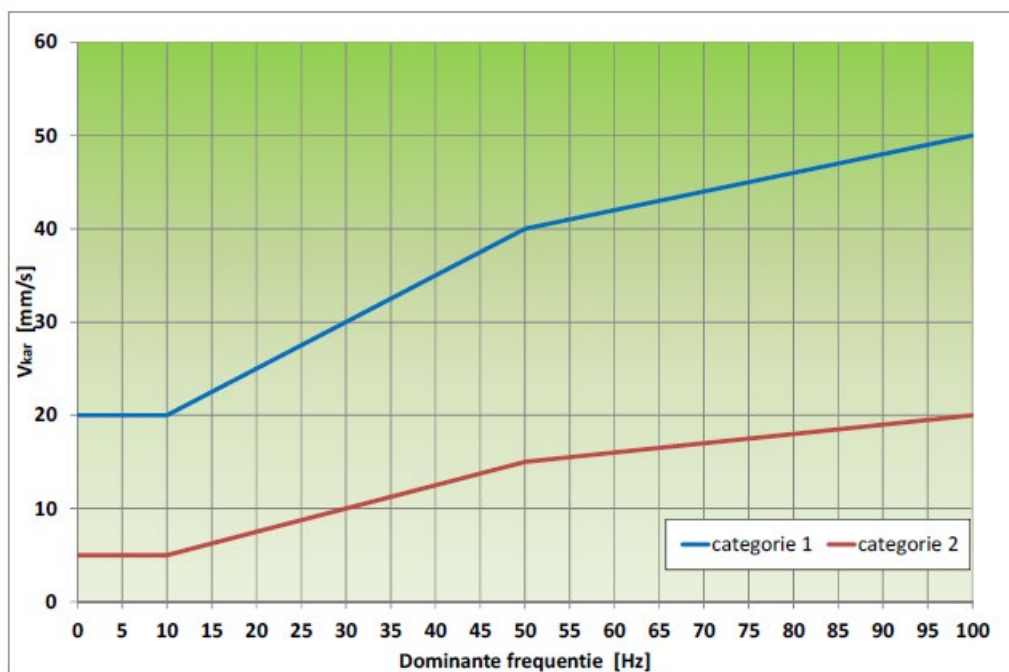

Kanttekeningen

Professor Ihsan Bal van de Hanzehogeschool Groningen plaatst kritische kanttekeningen bij het gebruik van de SBR richtlijn¹. Zijn kritiek is primair dat de SBR richtlijn niet is opgesteld voor het meten en beoordelen van aardbevingen, maar is opgesteld voor trillingen afkomstig van verkeer, bouw- en sloopwerkzaamheden, etc. Aardbevingen zijn naar zijn mening in hun aard anders dan trillingen van verkeer e.d. Daarnaast wijst hij er op dat de SBR vrijwel volledig op Nederlands onderzoek gebaseerd is (zie referenties SBR richtlijn). Voor een richtlijn voor het meten en beoordelen van aardbevingen zou je verwachten dat ook en misschien wel met name buitenlandse bronnen zouden worden gebruikt, omdat daar veel meer ervaring bestaat met het meten van aardbevingen. Ik kan deze kanttekeningen niet op waarde schatten. Mij valt wel het volgende op.

De bepaling van V_{kar} voor de begane grond hangt af van de dominante frequentie, en wel volgens onderstaande figuur.

Datum
18.04.2019
Kenmerk
<regkenmerk>
Pagina
3

Figuur 10.3 Karakteristieke grenswaarden begane grond voor de twee categorieën bouwwerk.

In Groningen gemeten dominante frequenties van 2,5 Hz zitten helemaal aan de linkerzijde van de grafiek. Het is niet duidelijk of V_{kar} bij frequenties lager dan 10 Hz nauwkeurig bepaald is. In de referentielijst van de SBR ontbreken verwijzingen naar specifiek onderzoek naar dit soort zeer laagfrequente trillingen. Onder 10 Hz geldt een vaste waarde van 5 / 20 mm/sec. Dit roept de vraag op of deze grafiek nog wel geschikt is bij zulke lage frequenties.

Tweede punt is dat TCBB uitgaat van metingen met versnellingsmeters buiten gebouwen, dus van versnelling van de bodem. De SBR-richtlijn gaat uit van trillingsmetingen aan/binnen gebouwen, dus berekent grenswaarden voor gebouwen / gebouwdelen. Worden bodemtrillingen een-op-een overgedragen op gebouwen, dan is dit geen probleem. Kan er

¹ Zie onder andere zijn Lectorale rede "Mythen en Misvattingen rond de aardbevingsproblematiek in Groningen, Hanzehogeschool Groningen 2018.

echter sprake zijn van versterking of verzwakking van een trilling bij de overdracht van de bodem naar een gebouw, dan moet een overdrachtsfunctie worden bepaald. Het TCBB advies gaat daar niet op in.

Derde punt is een opmerking op blz 11 van het TNO rapport "Monitoringsnetwerk gebouwtrillingen – Analyse aardbevingen in 2014 en 2015". Daar staat dat een snelheid van 1 mm/sec algemeen wordt gezien als de ondergrens voor schade als gevolg van trillingen. Deze waarde is bijna een factor drie lager dan de grenswaarde die uit de SBR richtlijn volgt en een factor 2 lager dan TCBB nu voorstelt.

Geraadpleegde literatuur

- 1 TCBB – "Mijnbouwschade, wat nu? Advies landelijke aanpak afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol gaswinning uit Kleine Velden op Land" maart 2019
- 2 TNO rapport "Monitoringsnetwerk gebouwtrillingen – Analyse aardbevingen in 2014 en 2015" – TNO 2017 R10217
- 3 SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan Bouwwerken: 2017
- 4 Prof I. Bal "Lectorale rede "Mythen en Misvattingen rond de aardbevingsproblematiek in Groningen", Hanzehogeschool Groningen 2018.

Datum

18.04.2019

Kenmerk

<regkenmerk>

Pagina

4

Gebiedsarrangement Winningsplan Westerveld.

Aanleiding.

Het fenomeen gebiedsarrangement is opgenomen in het Tcbb-advies over de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade. Het gaat om afspraken met het gebied waar de mijnbouwactiviteit plaats vindt, over bijv. monitoring en investeringen door het mijnbouwbedrijf in het gebied als een vorm van compensatie (lusten en lastenverdeling). Er is nog weinig ervaring mee. In het advies wordt uitgegaan van een nieuwe situatie. Bij gaswinning gaat het doorgaans om bestaande winningen en daarvoor is helemaal nog geen ervaring met gebiedsafspraken. In het gebied van het winningsplan Westerveld is en was er vooral onrust bij de inwoners van de wijk Marsdijk van Assen. De gemeenten gingen in beroep tegen het instemmingsbesluit voor het winningsplan. In de aanloop naar het advies van de Tcbb is door de opsteller de suggestie gedaan een pilot te starten in Assen voor een gebiedsarrangement. Hiertoe vond op 18 december 2018 een verkennend ambtelijk gesprek plaats tussen Tcbb, NAM, Assen en provincie. Op 23 januari werd dat gesprek vervolgd door NAM, Assen provincie.

Bestuurlijke afspraak

Op 14 februari 2019 vond een bestuurlijk overleg plaats tussen EZK, NAM, gemeenten en provincie. Daarin is uitgesproken dat NAM en overheden zich inspannen voor een gebiedsarrangement. Gemeenten drongen daarbij ook aan op betrokkenheid van de provincie.

Ambtelijke afspraak

Op 14 mei vond overleg tussen NAM, Assen en provincie plaats over de aanpak. Afsproken is onder andere dat een onafhankelijke verkenner wordt aangesteld.

Visie op de situatie

De gemeente Assen nam het initiatief voor het overleg voor het gebiedsarrangement. Ook is de NAM intussen bezig met realisatie van afspraken, zoals voor het plaatsen van een meter in het gemeentehuis van Assen en een interactief proces met een onafhankelijk bureau voor investeringen in duurzaamheid. Dit is echter niet zo gebiedsgericht. Punten van aandacht:

- De NAM opereert sterk binnen eigen kader en mandaat aan de betreffende medewerker.
- De middelen die de NAM beschikbaar wil stellen zijn beperkt en het gebied is heel groot.
- De gemeente Assen opereert sterk vanuit het idee dat er iets voor Marsdijk moet gebeuren.
- Wij nemen deel aan de gesprekken en zijn niet actief de trekker van het proces.
- Het gebied van het winningsplan betreft ook Midden-Drenthe, Tynaarlo, Aa en Hunze en Noordenveld, maar deze gemeenten zijn niet direct betrokken nog.
- Sommige gemeenten geven aan dat zij een coördinerende rol van de provincie willen, blijkbaar ingegeven door de vrees dat er alleen afspraken komen over Assen.
- De periode is beperkt maar onzeker; binnen twee jaar kan de gaswinning zijn opgehouden. De NAM relateert investeringen voor het gebiedsarrangement aan actieve gaswinning.

Suggestie

Een meer actieve rol van de provincie voor het proces als trekker tijdens verkenning en vormgeving. Invulling door aanstellen van een procescoördinator, want het gaat om afspraken tussen NAM en inwoners en *alle* gemeenten. Dat kan eventueel eerst in combinatie met de rol als verkenner.

Vervolgacties

- Bespreken van deze notitie met portefeuillehouder
- Bij akkoord: omschrijving taak coördinator, bestuurlijk informeren Assen, en werven.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]@shell.com"; [redacted]@shell.com"; [redacted]@shell.com; [redacted]
Cc: Martien Haasjes; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Procesregie en verkenner winningsplan Westerveld
Datum: dinsdag 11 juni 2019 11:26:46
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Goedemorgen,

Zopas spraken wij af dat de provincie de coördinatie van het proces trekt en jullie aangeven wat volgens jullie de taak moet zijn voor die procesregie van de provincie.

We spraken ook af dat er daarnaast een onafhankelijke verkenner wordt aangesteld door de provincie en dat [redacted] met collega's van de andere gemeenten overlegt.

[redacted] stuurt een aanzet van de punten die we meegeven aan de verkenner waar wij op reageren en [redacted] polst Elzinga & Oterdoom.

[redacted] vraagt EZK wat er nodig is om uitstel te krijgen voor de bouwkundige vooropname zodat die verplichting niet op het proces drukt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsmedewerker

[redacted]
Team Milieu, Bodem en Energie
t (0592) [redacted] | @ [redacted]@drenthe.nl

Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 36 55 55
www.drenthe.nl

Van: [redacted]
Aan: [redacted]@shell.com"; [redacted]@shell.com"; [redacted]; [redacted]
[redacted]@shell.com
Cc: [Martien Haasjes](#)
Onderwerp: FW: Verkenning Gebiedsarrangement winningsplan Westerveld
Datum: woensdag 12 juni 2019 11:21:15
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Hallo [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted],
Het bureau wil de opdracht uitvoeren en kijkt nog naar planning en mogelijkheden.
Zie mail hieronder ter informatie. Mijn teamleider Martien Haasjes is voorlopig aanspreekpunt.
Leveren jullie nog input voor onze rol?
Groet, [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 juni 2019 11:12
Aan: [redacted]@eopm.nl'
CC: Martien Haasjes ; [redacted] ; [redacted]
Onderwerp: Verkenning Gebiedsarrangement winningsplan Westerveld

Dag [redacted],
Deze mail stuur ik ter bevestiging van ons telefoongesprek.
We spraken af dat wij Elzinga & Oterdoom Procesmanagement een offerte-verzoek sturen.
Jij overlegt nog intern hoe het in de tijd en met fasering te realiseren is met tijdsinzet en planning.
Het betreft de opdracht voor verkenning voor gebiedsarrangement winningsplan Westerveld.
De opdracht is in eerste instantie alleen de voorverkenning die zo snel mogelijk dient te starten.
De conclusies en het eventueel verder verkennen en opstellen van het gebiedsarrangement kunnen na de zomer.
De collega die in plaats van mij het aanspreekpunt is voor de opdracht is nu nog niet bekend.
Mijn teamleider die dat regelt is Martien Haasjes.
Onze inhoudelijk deskundige is [redacted] en [redacted] doet de ondersteuning.
Ik stuur je alvast voor de zekerheid bij deze de mailadressen CC omdat ik na vandaag drie weken met vakantie ben.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsmedewerker

[redacted]
Team Milieu, Bodem en Energie
t (0592) [redacted] | @ [redacted]@drenthe.nl

[redacted]
U kunt ook contact opnemen met ons Klantcontactcentrum.
Deze is bereikbaar via telefoonnummer (0592) 36 55 55 of post@drenthe.nl

Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 36 55 55
www.drenthe.nl

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]; [Martien Haasjes](#)
Onderwerp: RE: verkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld
Datum: woensdag 12 juni 2019 15:49:40

Nog twee contactpersonen:

[redacted] [@westerkwartier.nl](#)
[redacted] [@noorderzijvest.nl](#)

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 juni 2019 15:12
Aan: [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; Martien Haasjes
Onderwerp: verkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld

Hoi [redacted] en [redacted],

Fijn dat jullie waarnemen!

Actiepunten:

offertezoek van ons aan Elzinga & Oterdoom Procesmanagement met verwijzing naar wat is besproken

offerte terugkoppelen met gemeenten

lijstje van de gemeenten met de punten die we meegeven aan de verkenner beoordelen
input ontvangen van NAM en Assen voor taak van onze procesregisseur en met Martien bespreken

Het winningsplan Westerveld betreft de gemeenten Westerkwartier, Noordenveld, Tynaarlo, Aa en Hunze, Assen, Midden-Drenthe en waterschap Noorderzijvest.

De belangrijkste gasvelden zijn die ten noorden en zuiden van Assen omdat hier nog gas wordt gewonnen en er vooral ten zuiden van Assen aardbevingsrisico is.

Dat zijn gasveld Eleveld (Assen/Midden-Drenthe) en gasveld Vries/Vries-Zuid (Tynaarlo en Assen en stukje Aa en Hunze ook geloof ik).

In het grensgebied van Noordenveld en Westerkwartier zijn ook enkele gasvelden nog in productie die niet aardbevingsgevoelig zijn.

[redacted] [@assen.nl](#)
[redacted] [@aaenhunze.nl](#)
[redacted] [@tynaarlo.nl](#)
[redacted] [@middendrenthe.nl](#)
[redacted] [@gemeentenoordenveld.nl](#)
[redacted] [@hunzeenaas.nl](#)

Verantwoordelijke bij de NAM is [redacted] [@shell.com](#)

En verder zijn daar betrokken [redacted] [@shell.com](#) [redacted]

[redacted] [@shell.com](#) [redacted] [@shell.com](#)

[redacted] en [redacted] willen het oppakken. Eerst door voor de vakantie al gesprekken te voeren met betrokkenen om een beeld te krijgen en terug te koppelen.

[redacted] kan morgen middag even langs komen, zie bijgaande mail. <https://www.elzinga-oterdoom.nl/contact-met-ons/>

In het voortraject is bestuurlijk afgesproken dat Assen en provincie met NAM overleggen en dat is een paar keer gebeurd (zie bijgevoegd conceptverslag, svp niet verspreiden).

Gisteren is besloten dat we het proces starten, zie mail, derde bijlage.

De opgeslagen stukken vind je [hier](#) in de projectmap Mijnbouwwet.

Ik zal servicedesk vragen [redacted] toegang te geven tot de map.

Groet,

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Verkenning Gebiedsarrangement winningsplan Westerveld
Datum: woensdag 12 juni 2019 15:38:38
Bijlagen: [Brief_NAM_met_verzoek_hervatting_procedure_instemming_Winningsplan_Westerveld.pdf](#)
[image001.jpg](#)
[image002.jpg](#)

Dag [redacted],

Bijgevoegd alvast het winningsplan waarvoor je het instemmingsbesluit vind via <https://www.nlog.nl/ter-inzage-legging-winningsplan-westerveld>

Hiertegen loopt een beroepsprocedure van o.a. gemeenten en de zittingsdag van de Raad van State is daarvoor nog niet gepland.

Tegelijk loopt als tweede spoor van de gemeenten het overleg samen met ons met de NAM om afspraken te maken voor het gebied.

Het idee van het gebiedsarrangement en de pilot voor Westerveld ('Assen') is genoemd in het advies van de Tcbb onder punt 6 en vind je [hier](#).

De komende week is [redacted] contactpersoon. Inhoudelijke info kun je bij ons het beste vragen aan [redacted].

Groet, [redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: woensdag 12 juni 2019 14:59

Aan: [redacted]

CC: [redacted]; Martien Haasjes; [redacted]; [redacted]

Onderwerp: RE: Verkenning Gebiedsarrangement winningsplan Westerveld

Goedenmiddag [redacted]

Vanuit ons bureau zijn we graag bereid de voorverkenning uit te voeren.

Ik zal daarbij jullie contactpersoon zijn.

Zoals gezegd, ben ik morgen 13 juni voor een afspraak met Prolander in het provinciehuis.

Tussen 14.30 uur en 15.45 uur zou ik nog tijd hebben voor een gesprek met jullie als opdrachtgever.

Dat kan natuurlijk ook op ander moment, maar dit komt toevallig uit.

Zoals afgesproken ontvangen we graag nog even in kort de offerte aanvraag die wij vervolgens kunnen beantwoorden met offertebrief.

Eventuele basisinformatie is ook welkom.

Wij houden er rekening mee dat in de periode medio juni tot medio juli een aantal gesprekken worden gevoerd met personen die goed overzicht hebben over dit onderwerp.

We ronden dat dan af met een voorverkenningsverslag in vorm beknopte notitie.

Dat kan tevens opmaat zijn naar volgende stap die dan na de zomervakantie plaatsvindt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Lonerstraat 132

9403 TE Assen

Telefoon 0592 - [redacted]

Mobiel 06 - [redacted]

Email [redacted] [@eopm.nl](mailto:[redacted]@eopm.nl)

Internet www.elzinga-oterdoom.nl

Van: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>

Verzonden: woensdag 12 juni 2019 11:12

Aan: [redacted] <[redacted]@eopm.nl>

CC: Martien Haasjes <M.Haasjes@drenthe.nl>; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>;
[redacted] <[redacted]@drenthe.nl>

Onderwerp: Verkenning Gebiedsarrangement winningsplan Westerveld

Dag [redacted],

Deze mail stuur ik ter bevestiging van ons telefoongesprek.

We spraken af dat wij Elzinga & Oterdoom Procesmanagement een offerte-verzoek sturen.

Jij overlegt nog intern hoe het in de tijd en met fasering te realiseren is met tijdsinzet en planning.

Het betreft de opdracht voor verkenning voor gebiedsarrangement winningsplan Westerveld.

De opdracht is in eerste instantie alleen de voorverkenning die zo snel mogelijk dient te starten.

De conclusies en het eventueel verder verkennen en opstellen van het gebiedsarrangement kunnen na de zomer.

De collega die in plaats van mij het aanspreekpunt is voor de opdracht is nu nog niet bekend.

Mijn teamleider die dat regelt is Martien Haasjes.

Onze inhoudelijk deskundige is [redacted] en [redacted] doet de ondersteuning.

Ik stuur je alvast voor de zekerheid bij deze de mailadressen CC **5.1.2e** [redacted]

[redacted]
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsmedewerker

[redacted]
Team Milieu, Bodem en Energie

t (0592) [redacted] | @ [redacted]@drenthe.nl

[redacted]
U kunt ook contact opnemen met ons Klantcontactcentrum.

Deze is bereikbaar via telefoonnummer (0592) 36 55 55 of post@drenthe.nl

Provincie Drenthe

Westerbrink 1

Postbus 122

9400 AC Assen

T (0592) 36 55 55

www.drenthe.nl

Van: post@drenthe.nl
Aan: [REDACTED]@eopm.nl
Onderwerp: Aanvraag offerte
Datum: donderdag 20 juni 2019 08:01:17
Bijlagen: [Algemene Inkoopvoorwaarden provincie Drenthe 2018.pdf](#)
[Offerteaanvraag_44.pdf](#)

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand ontvangt u onze aanvraag voor een offerte.

Met vriendelijke groet,

Provincie Drenthe

Tel. (0592) 36 55 55

Elzinga & Oterdoom Procesmanagement
t.a.v. [REDACTED]
Lonerstraat 132
9403 TE Assen

Assen, 14 juni 2019

Ons kenmerk: -44

Behandeld door: [REDACTED]

Onderwerp: offerteaanvraag verkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld

Geachte heer [REDACTED]

Hierbij verzoeken wij u een offerte uit te brengen voor de verkenning voor een gebiedsarrangement winningsplan Westerveld. [REDACTED]

U dient in uw offerte rekening te houden met het volgende:

- een fasering aan te brengen in een voorverkenning en een verkenning. De voorverkenning dient op korte termijn (voor de zomer) te worden uitgevoerd en een beeld op te leveren van de invulling van fase 2 de verkenning
- omschrijving van de activiteiten
- tijdsinzet en planning.

Op basis van uw aanbieding zal bij goedkeuring opdracht worden verstrekt voor in eerste instantie alleen [REDACTED]

Uw offerte dient uiterlijk 20 juni 2019 in ons bezit te zijn. Uw offerte kunt u sturen aan: post@drenthe.nl

Voor vragen kunt u contact opnemen via e-mailadres: [REDACTED]@drenthe.nl.

Onze reactie op uw offerte kunt uiterlijk 27 juni 2019 tegemoet zien.

Op deze opdracht zijn de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie Drenthe van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland onder nummer 01179514.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

Bijlage(n):
Algemene Inkoopvoorwaarden provincie Drenthe 2018.pdf

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [Martien Haasjes](#); [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvraag offerte
Datum: vrijdag 21 juni 2019 11:29:21
Bijlagen: [image001.jpg](#)
[Uitvraag plan van aanpak verkenning gebiedsarrangement.docx](#)

Hallo [redacted],

Dank voor je mail met de terugkoppeling van ons gesprek vanochtend.

Onderstaand het overzicht van de contactpersonen:

[redacted] [@assen.nl](#)
[redacted] [@aaenhunze.nl](#)
[redacted] [@tynaarlo.nl](#)
[redacted] [@middendrenthe.nl](#)
[redacted] [@gemeentenoordenveld.nl](#)
[redacted] [@hunzeenaas.nl](#)
[redacted] [@westerkwartier.nl](#)
[redacted] [@noorderzijvest.nl](#)

Verantwoordelijke bij de NAM is [redacted] [@shell.com](#)

En verder zijn daar betrokken [redacted] [@shell.com](#) [redacted]
[redacted] [@shell.com](#) [redacted] [@shell.com](#)

Voor de helderheid: niet alle contactpersonen behoeven in de voorverkenning gehoord te worden.

Verder heb ik nog contact gehad met [redacted] van de gemeente Assen. [redacted] heeft bij gemeenten een lijstje met punten opgehaald ten behoeve van de uitvraag. In het overleg met [redacted] hebben we afgesproken dat aan het lijstje moeten worden toegevoegd 'risico's en verwachtingen'. Het 'lijstje' (zonder de toevoegingen heb ik bijgevoegd).

Op de data kun ik zsm terug.

Groet,

[redacted]

[redacted], [redacted], Afdeling: Milieu, Bodem en Energie, Provincie Drenthe, Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC, ASSEN, T: +31 (0) 592- [redacted] E: [redacted]@drenthe.nl, W: www.provincie.drenthe.nl

---

Van: [redacted]

Verzonden: vrijdag 21 juni 2019 10:32

Aan: [redacted]

CC: Martien Haasjes; [redacted]; [redacted]

Onderwerp: RE: Aanvraag offerte

Urgentie: Hoog

Hallo [redacted],

Hierbij ff afspraken op een rijtje:

- Ik stuur je ff wat opties voor overleg met Martien volgende week (zie hieronder)
- Ik ontvang van jou de contactpersonen voor interviews bij provincie, gemeente Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo en NAM
- Op basis daarvan stuur ik je vandaag de offerte met daarin planning en aanpak
  - In week 24 juni gesprek met provincie
  - In weken 1 juli en 8 juli gesprekken gemeenten en NAM
  - In week 15 juli afronden verkenningsverslag
  - Vakantieperiode: 29 juli t/m 16 augustus
  - In week 26 augustus bespreking met betrokken overheden en NAM

verkeningsverslag

- In week 2 september bespreking verkeningsverslag in POHO Tjisse Stelpstra

Datumopties volgende week:

- Dinsdag 25 juni van 8.30 uur tot 9.45 uur
- Dinsdag 25 juni van 11.15 tot 12.30 uur
- Woensdag 26 juni van 16.30 uur tot 18 uur
- Donderdag 27 juni van 13.30 uur tot 14.30 uur
- Donderdag 27 juni van 15.30 uur tot 17.00 uur

Met vriendelijke groet,

Lonerstraat 132

9403 TE Assen

Telefoon 0592 - [redacted]

Mobiel 06 - [redacted]

Email [redacted]@eopm.nl

Internet www.elzinga-oterdoom.nl

Van: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>

Verzonden: donderdag 20 juni 2019 23:36

Aan: [redacted] <[redacted]@eopm.nl>

CC: Martien Haasjes <M.Haasjes@drenthe.nl>; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>

Onderwerp: Re: Aanvraag offerte

Hallo [redacted],

Bedankt voor je mail met de zorgen. Zullen we morgen even bellen?

Het zijn redelijke punten die je inbrengt, daar komen vast goed uit. En het is in ons beider belang dat we helder zijn over de verwachtingen en mogelijkheden.

Groet,

[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 jun. 2019 om 21:28 heeft [redacted] <[redacted]@eopm.nl> het volgende geschreven:

Goedenavond [redacted],

Wij ontvingen vandaag ruim een week na telefonisch verzoek van [redacted] jullie offerte aanvraag per mail voor een voorverkenning gebiedsarrangement.

Dat is wel zonde van de tijd gezien jullie spoed. Ik had vorige week om die reden een voorstel gedaan voor overleg op korte termijn (vorige week donderdag) gezien jullie tijdsplanning.

Op het mailvoorstel hierover heb ik geen reactie gekregen.

Nu lees ik in offerteaanvraag: "Onze reactie op uw offerte kunt uiterlijk 03 juli 2019 tegemoet zien"

Qua planning:

- We weten dan pas op 3 juli of wij opdracht krijgen, cq zaken moeten inplannen.
- Om afspraken in te plannen in de drukke weken voor de zomervakantie kunnen we dan starten na 3 juli
- Eerste gesprekken minimaal een week later, dus zeg 10 juli
- Zomervakantie begint voor mij (en veel mensen in Noorden) op 22 juli.
- Het begrip "voor de zomer" betekent dan in de praktijk anderhalve week voor gesprekken en afronding voorverkenning.

Dat lijkt me gewoon niet haalbaar.
Graag morgenochtend even contact over verwachtingen over weer.
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Lonerstraat 132

9403 TE Assen

Telefoon 0592 - [REDACTED]

Mobiel 06 - [REDACTED]

Email [REDACTED]@eopm.nl

Internet www.elzinga-oterdoom.nl

Van: post@drenthe.nl <post@drenthe.nl>

Verzonden: donderdag 20 juni 2019 08:01

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@eopm.nl>

Onderwerp: Aanvraag offerte

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand ontvangt u onze aanvraag voor een offerte.

Met vriendelijke groet,

Provincie Drenthe

Tel. (0592) 36 55 55

Lonerstraat 132
9403 TE Assen

T 0592 [redacted]
M 06 [redacted]
E [redacted]@eopm.nl
I www.elzinga-oterdoom.nl

Bank 5.1.1c [redacted]
Kamer van Koophandel 65214218

Provincie Drenthe
t.a.v. drs. Martien Haasjes
Postbus 122
9400 AC Assen

Ons Kenmerk
GE/Dre/2019/01

Uw kenmerk
PI0000008-44

Datum
21 juni 2019

Betreft:
Offerte voorverkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld

Geachte heer Haasjes,

Hierbij ontvangt u onze offerte met betrekking tot een voorverkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld. De vraagstelling luidt: maak een plan van aanpak voor de verkenning van een gebiedsarrangement. Anders gezegd: beschrijf het proces om te komen tot een gebiedsarrangement. Dit is als het ware een voorverkenning, waarbij de uiteindelijke verkenning start na de zomerperiode en ook buiten de scope van deze offerte valt.

Een gebiedsarrangement is in principe vorm vrij. Elementen die in de verkenning voor een gebiedsarrangement na de zomerperiode een plek kunnen krijgen, zijn:

- Wat is het doel van het arrangement?
- Wat is de vorm? (Hoe wordt er besloten over de inzet van middelen? Wie besluit er over de inzet van middelen?)
- Wat is het budget en welke andere middelen zijn beschikbaar?
- Waarvoor worden het budget/middelen ingezet? (Voor wie en wat is het beschikbaar? Hierbij is in het voortraject al gesproken over energietransitie)
- Waar in het gebied worden het budget en middelen ingezet?
- Voor welke periode geldt het?
- En verder procedures, evaluatie, geschillen enz.

In het kader van deze voorverkenning voeren wij circa zeven gesprekken met in ieder geval provincie Drenthe, gemeenten Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo, Noordenveld en Midden-Drenthe en de NAM. Ik ontving van u de contactpersonen bij de betreffende gemeenten. Met deze mensen plannen wij een interview in zodra wij (mondeling) opdracht van u ontvangen.

De planning is hierbij als volgt:

- (mondelinge) opdracht uiterlijk 24 juli
- 27 juni gesprek met provincie Drenthe
- Tussen 27 juni en 11 juli gesprekken 5 gemeenten en NAM
- Uiterlijk 18 juli afronden voorverkenningsverslag
- Vakantieperiode: 22 juli t/m 16 augustus
- Vanaf 26 augustus bespreking met overheden en NAM voorverkenningsverslag
- Vanaf 2 september bespreking verkenningsverslag met gedeputeerde

De voorverkenning dient voor 18 juli te worden afgerond met een voorverkenningsverslag. Verder houden wij rekening met een presentatie van het voorverkenningsverslag in een door u te plannen bijeenkomst met betrokken overheden eind augustus 2019. Indien gewenst kunnen wij eenzelfde toelichting geven aan de gedeputeerde als bestuurlijk opdrachtgever.

Het uurtarief van ondergetekende voor 2018 bedraagt € ^{5.1.2€} , - inclusief reiskosten en exclusief omzetbelasting. De maximale tijdsinzet bedraagt ^{5.1.2€} uur voor bepaling inhoud en scope, voorbereiding en voeren zeven gesprekken, het schrijven van het voorverkenningsverslag en het geven van twee presentaties na het zomerreces. Ons voorstel is om de werkzaamheden maandelijks achteraf met u te verrekenen op basis van werkelijke gemaakte kosten tot een maximum van € ^{5.1.2€} , - .

Op de werkzaamheden zijn de Algemene Voorwaarden van Elzinga & Oterdoom Procesmanagement van toepassing, welke u kunt vinden op www.eopm.nl.

Met vriendelijke groet,
Elzinga & Oterdoom Procesmanagement

Van: [redacted]@shell.com
Aan: [redacted]; [redacted]@assen.nl; [redacted]@shell.com; [redacted]@shell.com
Cc: Martien Haasjes; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Re: Procesregie en verkenner winningsplan Westerveld
Datum: maandag 24 juni 2019 15:03:43
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Allen,

Ik heb vanochtend met EZK overleg gehad over het voorschrift omtrent nulmetingen in het winningsplan.

De vraagstelling was duidelijk, enkel kon er niet direct antwoord opgegeven worden. Eind deze week of begin volgende week krijgen we een reactie.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

null	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
	Tel: +31 [redacted]
	E-mail: [redacted]@shell.com
	Internet: http://www.nam.nl
<i>Disclaimer</i>	

The information in this e-mail is confidential and intended solely for the person to whom it is addressed. If this message is not addressed to you, please be aware that you have no authorization to read this e-mail, to copy it, to furnish it to any person other than the addressee, or to use or misuse its content in any way whatsoever.

Should you have received this e-mail by mistake, please bring this to the attention of the sender, after which you are kindly requested to destroy the original message.

De informatie in deze e-mail is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien de lezer van deze mededeling niet de geadresseerde is, wordt u er hierbij op gewezen, dat u geen recht hebt kennis te nemen van deze e-mail, deze te kopiëren of te verstrekken aan andere personen dan de geadresseerde, dan wel de inhoud daarvan op enigerlei wijze te gebruiken of misbruiken. Indien u deze e-mail abusievelijk hebt ontvangen, wordt u vriendelijk verzocht de afzender daarvan op de hoogte te brengen en vervolgens het originele bericht te vernietigen.

Op 11 jun. 2019 om 11:26 heeft [redacted] <[redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen,

Zopas spraken wij af dat de provincie de coördinatie van het proces trekt en jullie aangeven wat volgens jullie de taak moet zijn voor die procesregie van de provincie. We spraken ook af dat er daarnaast een onafhankelijke verkenner wordt aangesteld door de provincie en dat [redacted] met collega's van de andere gemeenten overlegt.

[redacted] stuurt een aanzet van de punten die we meegeven aan de verkenner waar wij op reageren en [redacted] polst Elzinga & Oterdoom.

█ vraagt EZK wat er nodig is om uitstel te krijgen voor de bouwkundige vooropname zodat die verplichting niet op het proces drukt.

Met vriendelijke groet,

█
Beleidsmedewerker

█
Team Milieu, Bodem en Energie

t (0592) █ | @ █ [@drenthe.nl](mailto:█@drenthe.nl)

█

Provincie Drenthe

Westerbrink 1

Postbus 122

9400 AC Assen

T (0592) 36 55 55

www.drenthe.nl

Elzinga & Oterdoom Procesmanagement
t.a.v. [REDACTED]
Lonerstraat 132
9403 TE Assen

Assen, 09 juli 2019
Ons zaaknummer: PI0000008
Verplichtingnummer: V82625
Behandeld door: [REDACTED]
Onderwerp: voorverkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld

geachte heer [REDACTED]

Hierbij verlenen wij u opdracht voor een voorverkenning voor het gebiedsarrangement winningsplan Westerveld.
Dit conform uw offerte, de gesprekken met de heer [REDACTED] en met de heren Haasjes en [REDACTED] op 27 juni.

Uw facturen kunt u op twee manieren digitaal bij ons aanleveren:

- via post@drenthe.nl. Facturen dienen in een PDF bestandsformaat te worden aangeleverd.
- via het Simpler invoicing(SI)-netwerk. Voor de aanlevering van uw e-facturen via het SI-netwerk hebt u ons SI-nummer nodig. Ons SI-nummer is 0106:01179514.

Op uw factuur dient u in ieder geval te vermelden:

- de naam van de contactpersoon/besteller: [REDACTED]
- ons verplichtingnummer: V82625

Daarnaast wijzen wij u erop dat uw factuur moet voldoen aan de factuurvereisten voorgeschreven door de Belastingdienst.

Het niet voldoen aan de gestelde factuurvereisten zal leiden tot terugzending van de factuur.

Op deze opdracht zijn de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie Drenthe van toepassing, gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland onder nummer 01179514.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

drs. M.F. Haasjes
teammanager Milieu, Bodem en Energie

Bijlage(n):
Offerte voorverkenning gebiedsarrangement (002).pdf

Van: post@drenthe.nl
Aan: [REDACTED]@eopm.nl
Onderwerp: Opdrachtbevestiging verplichting V82625 voorverkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld
Datum: dinsdag 9 juli 2019 16:56:37
Bijlagen: [Opdrachtbevestiging_V82625.pdf](#)
[Offerte voorverkenning gebiedsarrangement \(002\).pdf](#)

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de opdrachtbevestiging met het verplichtingnummer V82625.

De opdrachtbrief treft u in de bijlage aan.

Met vriendelijke groet,

Provincie Drenthe

Tel. (0592) 36 55 55

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: verkenning gebiedsarrangement
Datum: dinsdag 9 juli 2019 11:39:06
Bijlagen: [Uitvraag plan van aanpak verkenning gebiedsarrangement definitief.docx](#)

Dag [REDACTED],

5.1.2e [REDACTED] en zie dat je, helaas wat later, het offerteverzoek kreeg en begonnen bent.

Fijn dat het in gang is gezet!

Ik meen dat je een eerste versie van de vraagstelling hebt en voor de zekerheid stuur ik je de definitieve.

[REDACTED] zal intern nog zorgen voor de formele afhandeling met een schriftelijke opdrachtbrief aan jou.

En jouw gesprek met Tjisse plannen, is dat gelukt of moet ik daarvoor nog actie ondernemen?

Als er verder nog zaken zijn die je nodig hebt dan hoor ik het graag!

Groet, [REDACTED]

Uitvraag opstellen plan van aanpak verkenning gebiedsarrangement

Inleiding

De NAM wint decennia lang gas uit kleine gasvelden in Noord Drenthe. Voor het continueren van de winningen heeft de NAM een nieuw winningsplan ingediend bij de minister van EZK. Dit Winningsplan Westerveld beslaat 11 gasvelden in de gemeenten Noordenveld, Westerkwartier, Tynaarlo, Aa en Hunze, Assen en Midden-Drenthe. De minister heeft besloten om in te stemmen met het winningsplan. Tegen dit instemmingsbesluit is beroep aangetekend door de gemeenten en een aantal anderen.

Het gaat bij de winning om het onttrekken van de laatste 5% procent van de oorspronkelijke gasvoorraden. Dit winnen duurt naar verwachting enkele jaren. In het verleden hebben binnen dit winningsgebied verschillende aardbevingen plaatsgevonden bij de velden Vries Zuid en Eleveld. Voor de overige velden kan niet volledig uitgesloten worden dat er bevingen kunnen plaatsvinden. Er is binnen de gemeenten onrust ontstaan over het voornemen van NAM. Het betreft hierbij vooral de inwoners van de wijk Marsdijk in Assen en Loon. Onder Marsdijk en Loon wordt gas gewonnen en volgens de onderzoeken kunnen er bevingen van meer dan 3 op de schaal van Richter optreden. Ook bij het veld Eleveld kunnen dit soort bevingen optreden.

Mede door de onrust in Noord-Drenthe is er door de Tcbb (Technische Commissie Bodembeweging) op verzoek van de minister van EZK een advies over een schadeprotocol voor kleine gasvelden opgesteld. Dit advies ligt bij de minister die op korte termijn een appreciatie zal sturen.

Daarnaast is het idee ontstaan om voor het gebied van het Winningsplan Westerveld tot een gebiedsarrangement te komen. Enerzijds om tegemoet te komen aan de zorgen die leven in het gebied waaronder aardgas gewonnen wordt. Anderzijds is het ook de bedoeling om een gedeelte van de aardgasopbrengsten terug te laten vloeien naar het gebied om zodoende lasten en lusten op een betere manier te verdelen. Door de gemeenten, provincie, NAM en EZK is besloten dat een verkenner de mogelijkheden van een gebiedsarrangement gaat onderzoeken. Het gebiedsarrangement wordt gezien als een pilot voor de rest van het land.

Gebiedsarrangement

Een gebiedsarrangement is in principe vorm vrij. Elementen die in een gebiedsarrangement een plek kunnen krijgen, zijn:

- Wat is het doel van het arrangement?
- Aan welke zorgen kan tegemoetgekomen worden?
- Wat is de vorm? (Hoe wordt er besloten over de inzet van middelen? Wie besluit er over de inzet van middelen?)
- Wat is het budget en welke andere middelen zijn beschikbaar?
- Waarvoor worden het budget/middelen ingezet? (Voor wie en wat is het beschikbaar? Hierbij is in het voortraject al gesproken over energietransitie en leefbaarheid/duurzame ontwikkeling)
- Waar in het gebied worden het budget en middelen ingezet?
- Voor welke periode geldt het?
- En verder procedures, evaluatie, geschillen enz.

Om te komen tot een gebiedsarrangement zijn er in ieder geval gesprekken nodig met de inwoners(organisaties), overheden, NAM en ministerie van EZK.

De bestuurlijke opdracht is om tempo te maken; snel resultaat is gewenst.

Vraagstelling

Maak een plan van aanpak voor de verkenning van een gebiedsarrangement. Anders gezegd: beschrijf het proces om te komen tot een gebiedsarrangement. Punten die aandacht moeten krijgen in het plan van aanpak zijn o.a. risico's en verwachtingen.

Het is noodzakelijk om voor het maken van het plan van aanpak in ieder geval te praten met de NAM, de provincie, de betrokken gemeenten (ambtelijk/bestuurlijk) en het ministerie van EZK.

Lonerstraat 132
9403 TE Assen

T 0592 [redacted]
M 06 [redacted]
E [redacted]@eopm.nl
I www.elzinga-oterdoom.nl

Bank: [redacted]

Provincie Drenthe

T.a.v.: De heer [redacted]

Postbus 122

9400 AC Assen

Uw ordernummer: V82625

FACTUUR

Referentie: F/GE/112/Dre/GA/2019/07

Nummer	2019-039	Factuurdatum	18-07-2019	Betalen vóór	01-08-2019
--------	----------	--------------	------------	--------------	------------

Onderwerp	Aantal	Bedrag excl. btw	Btw-bedrag	Bedrag
uren juni en juli voorverkenning gebiedsarrangement	5.1.2€	5.040,00	1.058,40	6.098,40
Totaal exclusief btw			EUR	5.040,00
Btw 21% van 5.040,00			EUR	1.058,40
Totaal te betalen			EUR	6.098,40

Wij verzoeken u het factuurbedrag binnen 14 dagen over te maken op bankrekeningnummer
NL54 RABO 0147 6155 26 onder vermelding van onze referentie.

KvK-nr. 65214218

Btw-nr. NL856023206B01

Van: [redacted]
Aan: [provincie Drenthe](#)
Cc: [redacted]
Onderwerp: factuur voorverkenning inzet juni en juli
Datum: donderdag 18 juli 2019 21:02:52
Bijlagen: [image001.jpg](#)
[GE112DreGA201907.pdf](#)

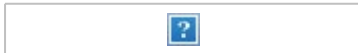

Geachte heer [redacted]

Hierbij ontvangt u onze factuur voor inzet in juni en juli i.r.t. voorverkenning gebiedsarrangement.

Het verplichtingnummer is V82625

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Lonerstraat 132

9403 TE Assen

Telefoon 0592 - [redacted]

Mobiel 06 - [redacted]

Email [redacted] [@eopm.nl](mailto:[redacted]@eopm.nl)

Internet www.elzinga-oterdoom.nl

Voorverkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld

Uitnodiging

Aan: [redacted] (gemeente Aa en Hunze), [redacted] (waterschap Hunze en Aa's),
[redacted] (Elzinga & Oterdoom Procesmanagent), [redacted], [redacted]
[redacted] (Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.), [redacted]
(gemeente Noordenveld), [redacted] (gemeente Westerkwartier),
[redacted] (gemeente Tynaarlo), [redacted] (gemeente Assen), [redacted]
[redacted] (waterschap Noorderzijlvest).

Datum: Maandag 2 september 2019 van 10.00 tot 12.00 uur

Plaats: Provinciehuis Drenthe, vergaderkamer 0.70

Conceptagenda:

1. Opening welkom, presentie, voorstelronde, agenda vaststellen ([redacted])
2. Proces voorgeschiedenis en stand van zaken (werkgroepje)
3. Resultaat presentatie en toelichting resultaat voorverkenning ([redacted])
4. Reacties rondje reacties op het gepresenteerde resultaat (ieder)
5. Gesprek discussie en gezamenlijke conclusie (samen)
6. Afspraken planning van het vervolg en van bestuurlijk overleg (samen)
7. Sluiting

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Concept Voorverkenning Gebiedsarrangement Winningsplan Westerveld

Opdrachtgever Provincie Drenthe

In samenwerking met betrokken gemeenten, waterschappen en NAM

Eindconceptversie 26 augustus 2019

Werkwijze voorverkenning

- 27 juni startoverleg met provincie Drenthe
- Van 27 juni tot 11 juli interviews gemeenten/NAM
- 18 juli afronden voorverkenningsverslag
- (Vakantieperiode: 22 juli t/m 16 augustus)
- 2 september bespreking met overheden/NAM
- Na 2 september bespreking verkenningsverslag met bestuurders

Vragen verkenning na de zomer

- Wat is het doel van het arrangement?
- Wat is de vorm? (Hoe wordt er besloten over de inzet van middelen? Wie besluit er over de inzet van middelen?)
- Hoe wordt het budget berekend (rest of totaalproductie en/of lasten?)
- Wat is het budget en welke andere middelen zijn beschikbaar?
- Waarvoor worden het budget/middelen ingezet? (Voor wie en wat is het beschikbaar? Hierbij is in het voortraject al gesproken over energietransitie)
- Waar in het gebied worden het budget en middelen ingezet?
- Voor welke periode geldt het?
- En verder procedures, evaluatie, geschillen enz.

Gesprekken voorverkenning

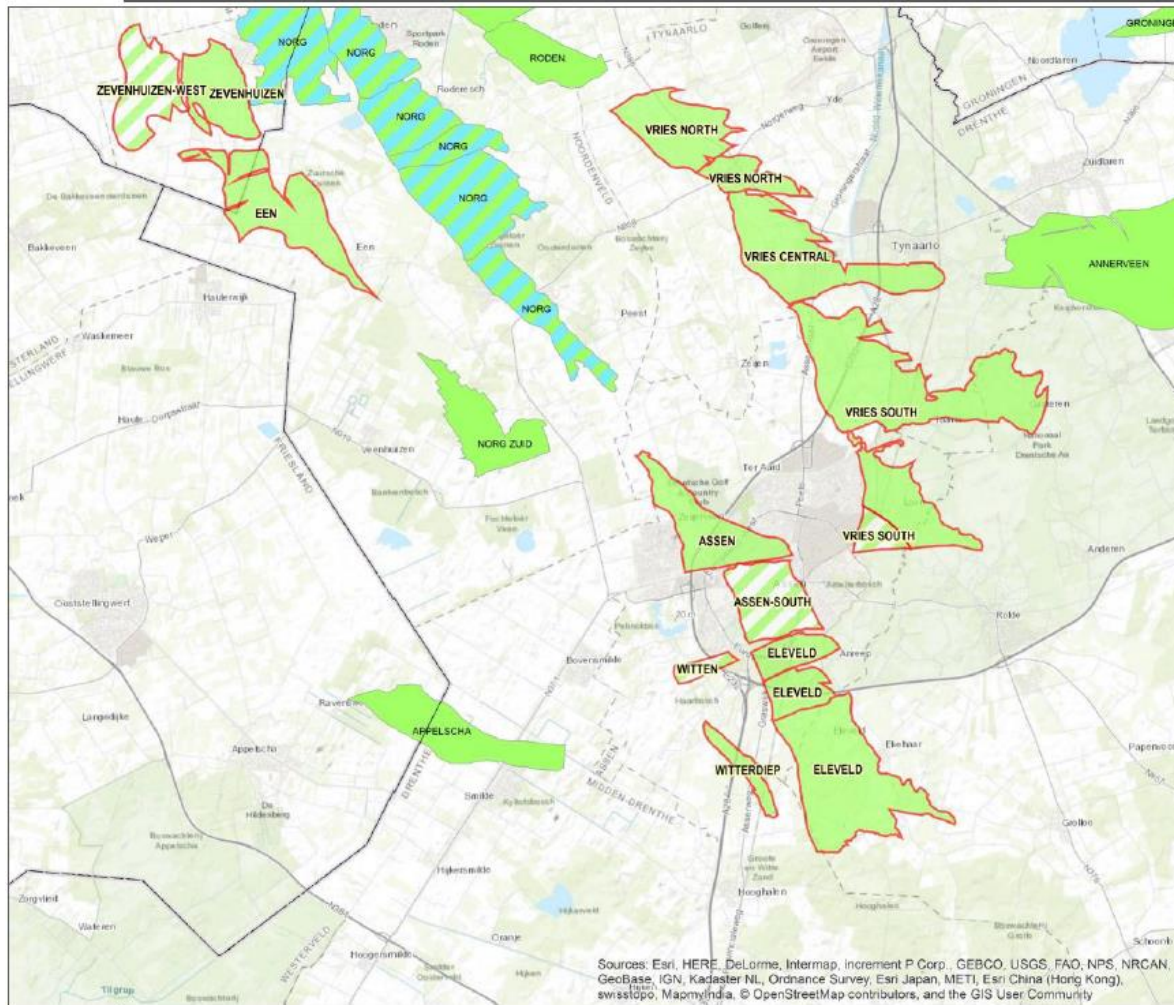
1. Startoverleg provincie, [REDACTED], M. Haasjes, [REDACTED] 21 en 27 juni
2. [REDACTED], gemeente Assen 25 juni
3. [REDACTED], gemeente Aa en Hunze 3 juli
4. [REDACTED], gemeente Tynaarlo 3 juli
5. [REDACTED], [REDACTED], NAM 12 juli
6. [REDACTED], Waterschap Noorderzijlvest 15 juli
7. [REDACTED], Provincie Drenthe 15 juli

Startoverleg en kaders

21 en 27 juni Provincie Drenthe ([REDACTED], Martien Haasjes, [REDACTED])

- Provincie is gevraagd verkenning van Gebiedsarrangement te trekken;
- Een voorverkenning is wenselijk, voordat uiteindelijke verkenning kan plaatsvinden met stakeholders zoals dorps- en wijkverenigingen;
- De voorverkenning richt zich op gemeenten, waterschappen, provincie en NAM;
- Gebiedsarrangement en schade-afhandeling zijn beide van belang. Immers, het één kan moeilijk los gezien worden van het andere in de beleving van de inwoners, hoewel het twee totaal verschillende zaken zijn.
- De schade-afhandeling is een landelijke afspraak (protocol) en landelijke wetgeving en die afspraken staan los van een gebiedsarrangement.
- Onderwerp is actueel en ligt gevoelig, imago NAM en Minister ligt onder vuur
- Er is al 40 jaar gaswinning uit dit veld en er resteert nog circa 5 jaar of minder.

WAAR BEVINDEN DE GASVELDEN ZICH?

Legenda

- **VRIES** Productie gasveld, onderdeel van winningsplan Westerveld
- **ASSEN** Niet ontwikkeld gasveld, onderdeel van winningsplan Westerveld
- **NORG** Ondergrondse gasopslag
- Productie gasveld, ander winningsplan

Productie gasvelden winningsplan Westerveld:

- Eleveld
- Assen
- Een
- Vries-Noord
- Vries-Centraal
- Vries-Zuid
- Witterdiep
- Zevenhuizen

Niet ontwikkelde gasvelden winningsplan Westerveld

- Assen-Zuid
- Witten
- Zevenhuizen-West

Gemeente Assen

25 juni 2019, 1^e deel - [REDACTED] :

- Al heel lang gaswinning Westerveld, maar recenter winning onder Loon en Marsdijk;
- Gaat om laatste 5% wat tot dan toe was blijven zitten;
- Uit winningsplan blijkt risico op bevingen van 3,6 schaal van richter, dat is aanzienlijk en vooral in stedelijk gebied met kans op schade;
- Gemeente Assen heeft eerder advies en zienswijze ingediend;
- Gemeenteraad eind 2018 unaniem: zienswijze en in beroep samen met andere gemeenten;
- Kernpunt: Geen gaswinning en als het dan toch doorgaat gelijke behandeling t.o.v. Groningen en goede monitoring + schadeafhandeling;
- Discussie over omkering bewijslast en wijze van meten;
- Bewonersactie Marsdijk met o.a. oud wethouders gemeente Assen;
- Idee van gebiedsarrangement afgelopen maanden 3 keer besproken tussen gemeente Assen, provincie en NAM maar in steeds wisselende samenstelling;
- Dus uitvraag opgesteld en laat externe eerst voorverkenning doen;
- Gemeente Assen wil nu haast maken en ondertussen gaat winning kleine velden gewoon door en is mogelijk al voor 2023 of eerder klaar.

Gemeente Assen

25 juni 2019, 2^e deel - [REDACTED]:

- Volgens NAM is gebiedsarrangement eerder enkele tonnen dan enkele miljoenen;
- Er leven ideeën om daarmee zonnepanelen, energietransitie etc te financieren;
- Hoe lang blijven de velden actief?
- Tcbb advies is duidelijk: een regeling die wat betreft effect gelijk is aan Groningen;
- Het lijkt er op dat Minister daar nu mee in maag zit omdat de omkering van bewijslast dan ook gaat gelden voor geothermie en zoutwinning;
- Gemeente Assen is van mening dat het gebiedsarrangement vooral bedoeld is iets terug te doen voor de samenleving. Het zou niet moeten gaan over het terugdraaien van nulmetingen die de minister heeft voorgeschreven;
- Wanneer de minister het advies van de Tcbb overneemt en er komt een vorm van omgekeerde bewijslast, dan zijn nulmetingen wel minder relevant.

Gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze

3 juli 2015, 1^e deel - [REDACTED] en [REDACTED]:

- Je moet je eigen rol pakken als gemeente: naast en voor inwoners;
- Eind 2018 alle gemeente- en provinciebestuurders om tafel, uitkomst: zes gemeenten in beroep, provincie niet;
- Het gasdossier vanoudsher bij EZK. Dat ministerie heeft niet bijster veel ervaring met omgevingsprocessen;
- Met de nieuwe Mijnbouwwet hebben gemeenten positie in trits advies, zienswijze en beroep als het gaat om winning gasveld Westerveld;
- Kern van zienswijze en beroep gemeenten is: Risico op schade, gelijke behandeling, goede schadeafhandeling, omkering bewijslast;
- Voor maatschappelijk draagvlak in de regio zijn drie werkvelden van belang (samen bepalen die de mate van draagvlak):
  1. Wettelijke zorgvuldigheid (Advies, Zienswijze en beroep);
  2. Goede Schadeafhandeling (één loket, inhoudelijk gelijk aan Groningen, vlotte afhandeling);
  3. Lusten en Lasten (Gebiedsarrangement?!).
- Het derde werkveld “gebiedsarrangement” is benoemd in Tcbb advies maar scope en invulling hiervan is onduidelijk.

Gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze

3 juli 2019, 2e deel - [REDACTED] en [REDACTED]:

- Het feitelijke belang van de inwoners ligt bij adequate informatievoorziening en goede schadeafhandeling. Een paar ton in een gebiedsarrangement zit al snel in categorie “spiegels en kralen”;
- Ministerie EZ en NAM zijn eerstverantwoordelijk, regionale overheden niet;
- Gemeente wordt als eerste geïnformeerd, bij bevingen >2.0 wordt burgemeester ingeseind;
- Lusten en lastendiscussie in Groningerveld is anders dan kleine gasvelden;
- Gebiedsprocessen liepen/lopen nu stuk omdat bewoners pas aan bod komen als “de pap gestort is”;
- Primaire verantwoordelijkheid voor Gebiedsarrangement ligt bij EZK en NAM;
- Gemeenten kunnen dit hooguit faciliteren;
- ***Praten met burgers over middelen in gebiedsarrangement niet voordat er duidelijkheid is over schadeafhandeling.***

NAM

12 juli 2019, 1^e deel - [REDACTED] en [REDACTED] :

- Winningsgebied Westerveld gaat over 11 kleine velden waarvan er 2 seismisch actief zijn, namelijk Vries Zuid en Eleveld;
- Gebiedsarrangement is idee van NAM en ook in advies van Tcbb en appreciatie van Minister;
- Ternaard loopt nu en Assen/Westerveld zou 2^e gebiedsarrangement kunnen zijn;
- Ternaard gaat om nieuwe substantiële winning. Winningsgebied Westerveld is wel een uitzondering want het gaat om bestaande winning waar laatste 5% uit wordt gehaald van 2016 tot 2023;
- Ternaard kent Rijkscoördinatieregeling waarbij gebiedsarrangement zich richt op (1) vergunningenprocedure, (2) ontzorging van bewoners en (3) het delen van baten;
- De winning Westerveld is gestart in 1975 (!) en zal naar verwachting in 2023 worden afgesloten. Er resteert nog minder dan 5% en maximaal 4 jaar;
- Trillingen zijn na beëindiging nog mogelijk: Nam blijft hiervoor aansprakelijk en SODM blijft daar toezicht op houden;
- In Limburg is hiervoor tot 30 jaar na mijnsluiting een schadefonds geweest;
- Voor ieder veld doet NAM een risico analyse. Helaas levert dit vaak onrust en verwarring op;
- Voor Eleveld en Vries Zuid is een reële kans op herhaling van eerdere bevingen van 1,5 (= niet voelbaar);
- De kans op bevingen tot een max van 3,5 op de schaal van Richter is beduidend lager.

NAM

12 juli 2019, 2^e deel - [REDACTED] en [REDACTED]:

- De resterende 5% is in de “mid case” rond de 1,3 mld kuub en vertegenwoordigt daarmee een economische waarde van meer dan 100 mln euro;
- Het grootste deel hiervan (80 a 90%) gaat op aan kosten en belastingen aan de Staat en het resterende deel naar aandeelhouders Shell en Exxon;
- Het “lusten” deel waarover in het gebiedsarrangement gaat is orde grootte 1 ton per jaar voor winningsgebied Westerveld;
- NAM sponsort ook nu al lokale initiatieven, dat is vaak indirect en niet altijd zichtbaar;
- De middelen zouden bij onafhankelijke partij ondergebracht kunnen worden;
- Een ander deel van gebiedsarrangement is monitoring;
- NAM breidt sowieso de monitoring uit:
  - In gemeentehuis;
  - Via internet 2 versnellingsmeters boven de beide velden (Vries Zuid/Eleveld) zijn gerealiseerd;
  - Minimaal 2 additionele versnellingsmeters gepland;
  - Als er beving > 3 op richter komt dan stopt de NAM met gaswinning;
- Er zijn bouwkundige opnamen voorgeschreven bij instemming met het winningplan;
- NAM en haar medewerkers ondervinden veel last van negatieve publiciteit. NAM werd en wordt in gebieden als Schoonebeek op handen gedragen, maar in Assen durven medewerkers niet meer met NAM jas de supermarkt in.

NAM

12 juli 2019, 3^e deel - [REDACTED] en [REDACTED]:

- Er is feitelijk onderscheid te maken tussen:
  - Goodwill MVO trajecten NAM met sponsoring zoals die nu ook al lopen
  - Gebiedsarrangementen waarbij vooral informatie/monitoring/schadeafhandeling centraal staat
  - Investerings van Rijk, NAM en Regio in de energietransitie van Drenthe 4.0
- De NAM doet al mee in versnellingskamer energietransitie Assen;
- Als alle velden dicht zijn ligt er allerlei infrastructuur waarmee nieuwe toepassingen mogelijk zijn (waterstof?);
- Een deel van de aardgasbaten zou kunnen worden geïnvesteerd in de versnelling van de energietransitie;
- De aandeelhouders van NAM, Shell en Exxon staan hier echter niet hetzelfde in;
- Doel van de NAM voor een gebiedsarrangement is draagvlak voor aanwezigheid;
- In 2017 en 2018 waren er informatieavonden met wijkvereniging en raad in Assen;
- Is achteraf wellicht te beperkt geweest en in kader gebiedsarrangement zou communicatie en overleg met gebied actiever kunnen worden opgepakt;
- Daarin zit wel verschil tussen hele gebied (11 velden) en de 2 velden die seismisch actief zijn Eleveld en Vries Zuid.

Waterschap Noorderzijlvest

15 juli 2019, 1^e deel - [REDACTED] :

- Voor waterschappen is gaswinning en bodemdaling al decennialang een gegeven;
- Sinds 1984 is er een Commissie Bodemdaling en de Noordelijke waterschappen hebben vele miljoenen van de NAM vergoed gekregen voor aanpassingen in de waterhuishouding;
- Dat concentreerde zich wel vooral in en rondom het gasveld van Groningen; Noorderzijlvest zit hier middenin en beheert het waterschapsgebied tussen grofweg Lauwersmeer en Delfzijl naar Groningen tot aan Assen;
- De effecten van gaswinning voor de waterschappen concentreren zich vooral in de gebieden beneden NAP (dus niet gebied winningsplan Westerveld);
- Bij Loppersum is bijvoorbeeld sprake van 40 cm bodemdaling;
- Voor Groningen is dit wel goed geregeld, eigenlijk “business as usual”. Wat niet wegneemt dat Noorderzijlvest zich sterk verbonden voelt met regio en dus ook ongerustheid onder burgers;
- Pas recent is wat zorg ontstaan over effect van bevingen op dijken en kunstwerken, maar dat lijkt mee te vallen;
- Op hogere zandgronden (winningsplan Westerveld) is voor Waterschap minder risico, het accent ligt voor waterschap meer op klei en veengronden.

Waterschap Noorderzijlvest

15 juli 2019, 2^e deel - [REDACTED]

- Er is niet echt overzicht van verandering in schade bij Waterschap tussen de voorgaande decennia en de afgelopen vijf jaar;
- Waterschappen werken vanoudsher vooral sectoraal en informatie naar de streek loopt veelal via gebiedsprocessen met landbouw, grondeigenaren en natuurorganisaties;
- Rondom het Paterswoldse meer is recentelijk een wat uitgebreider gebiedsproces doorlopen;
- Een gebiedsarrangement zou kunnen gaan over het compenseren van de nadelen/schade en over evt extra budgetten voor behoeften in een gebied (natuur, recreatie?);
- Bij bodemdaling als gevolg van gaswinning kan je ook denken aan functieverandering in plaats van peilverlaging. Maar ook dit speelt vooral in de lager gelegen gebieden en minder bij Winningsplan Westerveld.

Provincie Drenthe

15 juli 2019, 1^e deel - [REDACTED]:

- Er is rekenmodel (RSA) waarin risico en schade is opgenomen;
- Probleem is dat burgers dit model niet snappen en te technisch vinden;
- Minister EZK zegt dan: er is geen risico, want geen kans op overlijden en kleine bevingen zijn niet relevant;
- Volgens de modelberekening is de gaswinning niet onveilig maar dat voelt wel zo voor inwoners omdat er wel schade-risico is;
- In discussie met bewoners gaat het in Drenthe vooral over economische trilling schade ook als de trilling kleiner is dan 3 op de schaal van Richter;
- Er is behoefte aan duidelijk schadeprotocol voor kleine velden;
- Het schadeprotocol is in Tcbb advies aan Minister goed uitgewerkt en deze had dat voor de zomer over kunnen nemen;
- Maar Minister nam het door Tcbb voorgestelde protocol op belangrijke punten niet over en deze werkt nu dit jaar een protocol uit;
- ***Logische volgorde van werken in regio is: eerst schade goed (en met rechtsgelijkheid) regelen en pas daarna douceurtjes ikv gebiedsarrangement;***
- Dat loopt nu parallel en is niet handig.

Provincie Drenthe

15 juli 2019, 2^e deel - [REDACTED]:

- Voor gesprek met bewoners en dus ook Gebiedsarrangement is Minister EZK en NAM eerstverantwoordelijk. Provincie, gemeenten en waterschappen kunnen daar best bij faciliteren, maar EZK en NAM zijn afzender van de boodschap;
- Een gebiedsarrangement lukt alleen als er vooraf een goed (landelijk) schadeprotocol is. Het gebiedsarrangement kan dan vervolgens gaan over monitoring, informatievoorziening en gebiedsontwikkeling;
- En in dat gebiedsarrangement is er onderscheid tussen het grote winningsgebied en de 2 locaties waar nog actief gewonnen wordt en waar er kans is op trillingen (Vries Zuid en Eleveld);
- Richt je vanuit EZK en NAM eerst op de 2 locaties;
- Als Minister advies van Tcbb voor schadeprotocol kleine velden had opgevolgd was dit voor Drenthe prima voorstel geweest.

Concept conclusies/aanbevelingen

Ter bespreking op maandag 2 september a.s.

1. Volgorde is: eerst goede schaderegeling, pas daarna gebiedsarrangement
2. En EZK en NAM zijn en blijven trekker/initiatiefnemer gebiedsarrangement
3. Regionale overheden kunnen hierin ondersteunen na duidelijkheid schaderegeling
4. De provincie, betrokken gemeenten en waterschap zijn het grotendeels met elkaar eens over de scope en functie van zo'n gebiedsarrangement;
5. In hun beleving zou een gebiedsarrangement primair moeten gaan over goed overleg en informatievoorziening met en voor betrokken inwoners;
6. Dit overleg en informatievoorziening blijft ook na beëindiging winning van belang;
7. De koppeling tussen lusten en lasten zou kunnen liggen op het zoveel mogelijk voorkomen en verzachten van overlast door hinder (verkeer, zicht, geluid, etc);
8. Een discussie over lusten moet niet gaan over een paar ton per gebied, maar over de bedrijfs- en overheidsopbrengsten in miljoenen en wat daar in Drenthe van terug komt;
9. De lasten gaat dus nadrukkelijk niet over schade, dat moet landelijk wettelijk eerst goed geregeld worden voor zowel bestaande als nieuwe velden, zie voorstel Tcbb;

Mogelijke vervolgstappen

1. Ambtelijke bespreking uitkomsten voorverkenning op 2 september
2. Bestuurlijke bespreking uitkomsten voorverkenning
3. Bij overeenstemming regio en NAM over functie en scope gebiedsarrangement (1 A4-tje) gesprek gemeente en provinciebestuurders met bewoners (icc actiegroep Marsdijk)
4. Bij overeenstemming regio en NAM via provincie gesprek met Rijk over bereidheid tot verkenning gebiedsarrangement, maar pas na duidelijkheid over schaderegeling door Minister en oproep hier vaart mee te maken.

=====

Van: [redacted]
Aan: [redacted] <[\[redacted\]@aaenhunze.nl](mailto:[redacted]@aaenhunze.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@hunzeenaas.nl](mailto:[redacted]@hunzeenaas.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@eopm.nl](mailto:[redacted]@eopm.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@shell.com](mailto:[redacted]@shell.com)>; [redacted] <[\[redacted\]@shell.com](mailto:[redacted]@shell.com)>; [redacted] <[\[redacted\]@gemeentenooorderveld.nl](mailto:[redacted]@gemeentenooorderveld.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@westerkwartier.nl](mailto:[redacted]@westerkwartier.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@tynaarlo.nl](mailto:[redacted]@tynaarlo.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@assen.nl](mailto:[redacted]@assen.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@middendrenthe.nl](mailto:[redacted]@middendrenthe.nl)>; [redacted] <[\[redacted\]@shell.com](mailto:[redacted]@shell.com)>; [redacted] <[\[redacted\]@noorderzijvest.nl](mailto:[redacted]@noorderzijvest.nl)>
Onderwerp: Voorverkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld
Bijlagen: [image001.jpg](#)
[19-07-29 Agenda.docx](#)

Dag collega's,

Voor het opstellen van het gebiedsarrangement voor het gaswinningsgebied Westerveld in Noord-Drenthe is de fase van de voorverkenning eind augustus afgerond.

De bevindingen worden aan ons gepresenteerd door verkemer [redacted] van Elzinga & Oterdoom Procesmanager en we bespreken het vervolg.

De eerder geprikte datum maandag 2 september 10-12 uur blijft staan want de toegevoegde data leveren geen beter alternatief op.

Bijgevoegd heb ik een conceptagenda. We hopen elkaar dan te zien!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Beleidsmedewerker

[redacted]

Team Milieu, Bodem en Energie
t (0592) [redacted] | @ [redacted]@drenthe.nl <[mailto:\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>

[redacted]

U kunt ook contact opnemen met ons Klantcontactcentrum.

Deze is bereikbaar via telefoonnummer (0592) 36 55 55 of post@drenthe.nl <<mailto:post@drenthe.nl>>

Provincie Drenthe

Westerbrink 1

Postbus 122

9400 AC Assen

T (0592) 36 55 55

www.drenthe.nl <<http://www.drenthe.nl>>

Lonerstraat 132
9403 TE Assen

T 0592 [redacted]
M 06 [redacted]
E [redacted]@eopm.nl
I www.elzinga-oterdoom.nl

Bank: 5.1.1c [redacted]

Provincie Drenthe

T.a.v.: De heer [redacted]

Postbus 122

9400 AC Assen

Uw ordernummer: V82625

FACTUUR

Referentie: F/GE/117/Dre/GA/2019/08

Nummer	2019-044	Factuurdatum	04-09-2019	Betalen vóór	18-09-2019
--------	----------	--------------	------------	--------------	------------

Onderwerp	Aantal	Bedrag excl. btw	Btw-bedrag	Bedrag
uren augustus voorverkenning gebiedsarrangement	5.1.2c [redacted]	1.960,00	411,60	2.371,60
Totaal exclusief btw			EUR	1.960,00
Btw 21% van 1.960,00			EUR	411,60
Totaal te betalen			EUR	2.371,60

Wij verzoeken u het factuurbedrag binnen 14 dagen over te maken op bankrekeningnummer
NL54 RABO 0147 6155 26 onder vermelding van onze referentie.

KvK-nr. 65214218

Btw-nr. NL856023206B01

Gebiedsarrangement Winningsplan Westerveld

Scope, planning en inhoud nader uit te werken tijdens verkenning

Concept voorstel versie 10 september 2019 tbv bestuurlijk overleg,

Regio: Provincie Drenthe, Gemeenten Assen, Midden-Drenthe, Tynaarlo, Aa en Hunze, Noordenveld, Westerkwartier en Waterschap Noorderzijlvest.

1. Het gebiedsarrangement Winningsplan Westerveld (hierna te noemen gebiedsarrangement) heeft betrekking op de winning uit de bestaande velden en verschilt daarmee van de situatie in nieuwe velden als Ternaard en Grijskerk;
2. Het gebiedsarrangement volgt op een door Minister vastgestelde goede schaderegeling;
3. De regio ziet het voorstel van de Tcbb als een goede schaderegeling en vindt het jammer dat dit niet volledig is overgenomen door de Minister in de brief van 8 juli 2019;
4. Het Ministerie van EZK en de NAM zijn penvoerder, financier en organisator gebiedsarrangement;
5. Regionale overheden kunnen hierin ondersteunen;
6. De regio ondersteunt het advies van de Tcbb dat een gebiedsarrangement is bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwonderneming en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over
  - a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en
  - b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.
7. Voorop staat goed overleg en informatievoorziening met en voor betrokken inwoners. Dit overleg en informatievoorziening blijft ook na beëindiging winning van belang, zal intensiever moeten zijn dan tot op heden en meer op maat toegesneden voor de burger gezien verschil tussen de velden. Onderdeel van de informatievoorziening is een goed meetnet waarvan de meetgegevens online beschikbaar zijn.
8. Bij verdeling van lasten en lusten is de verhouding van een paar ton voor een gebiedsarrangement en meer dan honderd miljoen euro aan opbrengsten niet passend. Hier is ook het Rijk aanzet die een groot deel van de inkomsten krijgt;
9. De sponsoring van de NAM van lokale maatschappelijke initiatieven in het gebied wordt als positief ervaren, maar staat los van een passende verdeling van de lasten en lusten.
10. De passende verdeling van de lasten en de lusten van Winningsgebied Westerveld richt zich op twee niveaus, namelijk lokaal en provinciaal.
  - a) **Lokaal** richt het gebiedsarrangement zich *het zoveel mogelijk voorkomen en verzachten van overlast tijdens winning (verkeer, zicht, geluid, landschap, natuur etc) en gebiedsontwikkeling op en om locaties tijdens en na de winning; In dat laatste geval kan het gaan om de gaslocaties en het distributienet met gebruikelijke thema's voor gebiedsontwikkeling als energie, infrastructuur, natuur, water, landschap, leefbaarheid en recreatie.*
  - b) **Provinciaal** richt het gebiedsarrangement zich op de energietransitie in Drenthe waarbij vanuit de gaswinning mede de provinciale ambities van Drenthe 4.0 worden gefinancierd.
11. De duur van het gebiedsarrangement reikt verder dan de voorziene beëindiging van de winning in 2023 en zal in overleg nader moeten worden bepaald.
12. Het gebiedsconvenant/-arrangement Winningsplan Westerveld gaat dus nadrukkelijk **niet** over de schadeafhandeling;
13. Bovengenoemde punten kunnen in samenwerking tussen het Ministerie, NAM en regio nader worden uitgewerkt in een nog te starten verkenning.

=====

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [redacted]@aaenhunze.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl; [redacted]@shell.com; [redacted]@shell.com; [redacted]@gemeentenooorderveld.nl; [redacted]@midden-drenthe.nl; [redacted]@westerkwartier.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@assen.nl; [redacted]@shell.com; [redacted]@noorderzijvest.nl;
Cc: [redacted]
Onderwerp: Verslag voorverkenning Gebiedsarrangement Westerveld
Datum: dinsdag 10 september 2019 08:19:17
Bijlagen: [image001.jpg](#)
[Voorverkenning Gebiedsarrangement Westerveld 10 september 2019.pdf](#)
[A4 Gebiedsarrangement winningsplan Westerveld 10 september 2019.pdf](#)

Beste mensen,

Op basis van het overleg van 2 september heb ik het voorverkenningverslag definitief gemaakt, welke jullie in de bijlage aantreffen.

Dit verkenningsadvies is een feitelijke weerslag van de gesprekken en ons advies voor wat betreft het vervolgproces.

Daarnaast heb ik zoals afgesproken een A4-tje opgesteld als discussiestuk over scope, inhoud en planning voor een bestuurlijk overleg tussen regionale overheden.

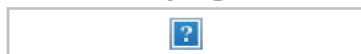
Dit A4-tje kan worden gezien als een eerste opstap voor een nadere uitwerking van een gebiedsarrangement Westerveld.

Deze uitwerking zou dan volgen op een goede schaderegeling van het rijk.

De provincie Drenthe neemt het initiatief tot het organiseren van dit bestuurlijk overleg.

Dank voor ieders inbreng in deze voorverkenningfase.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Lonerstraat 132

9403 TE Assen

Telefoon 0592 - [redacted]

Mobiel 06 - [redacted]

Email [redacted]@eopm.nl

Internet www.elzinga-oterdoom.nl

Van: [gas_droof](#)
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: Uw mail van 25 september 2019
Datum: woensdag 9 oktober 2019 19:56:35
Bijlagen: [image001.jpg](#)
[image003.png](#)
[Noodklik Awb Omgevingswet Gedoeplicht en Schadeforfait vers e 2.1.pdf](#)

Geachte meneer [redacted],

Allereerst zijn wij heel blij met het feit dat het Drentse Parlement deze stap neemt! Hartelijk dank namens omwonenden van gasvelden in Drenthe

De artikelen waar wij op doelen in deze brief zijn verwoord in het ingevoegde document Dit document is opgesteld door de stichting Good Governance die alles heeft uitgeplozen

Mocht u nog vragen hebben dan hoor ik dat graag, met vriendelijke groet,

Namens GAS DrOvF

06 [redacted]

Op wo 9 okt 2019 om 16 05 schreef [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>:

Dag mevrouw [redacted],

U zond ons per mail onderstaande brief en wij gaan daar op reageren, maar ik heb intussen nog een vraag naar aanleiding van de inhoud van de het slot van de laatste alinea

Kunt u mij uw zorgen verduidelijken door aan te geven op welke wijziging van Awb en Omgevingswet u doelt zodat onze jurist dat kan bekijken?

Bij voorbaat hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsmedewerker

[redacted]
Team Milieu, Bodem en Energie
t (0592) [redacted] | @ [redacted]@drenthe.nl

U kunt ook contact opnemen met ons Klantcontactcentrum.

Deze is bereikbaar via telefoonnummer (0592) 36 55 55 of post@drenthe.nl

Provincie Drenthe

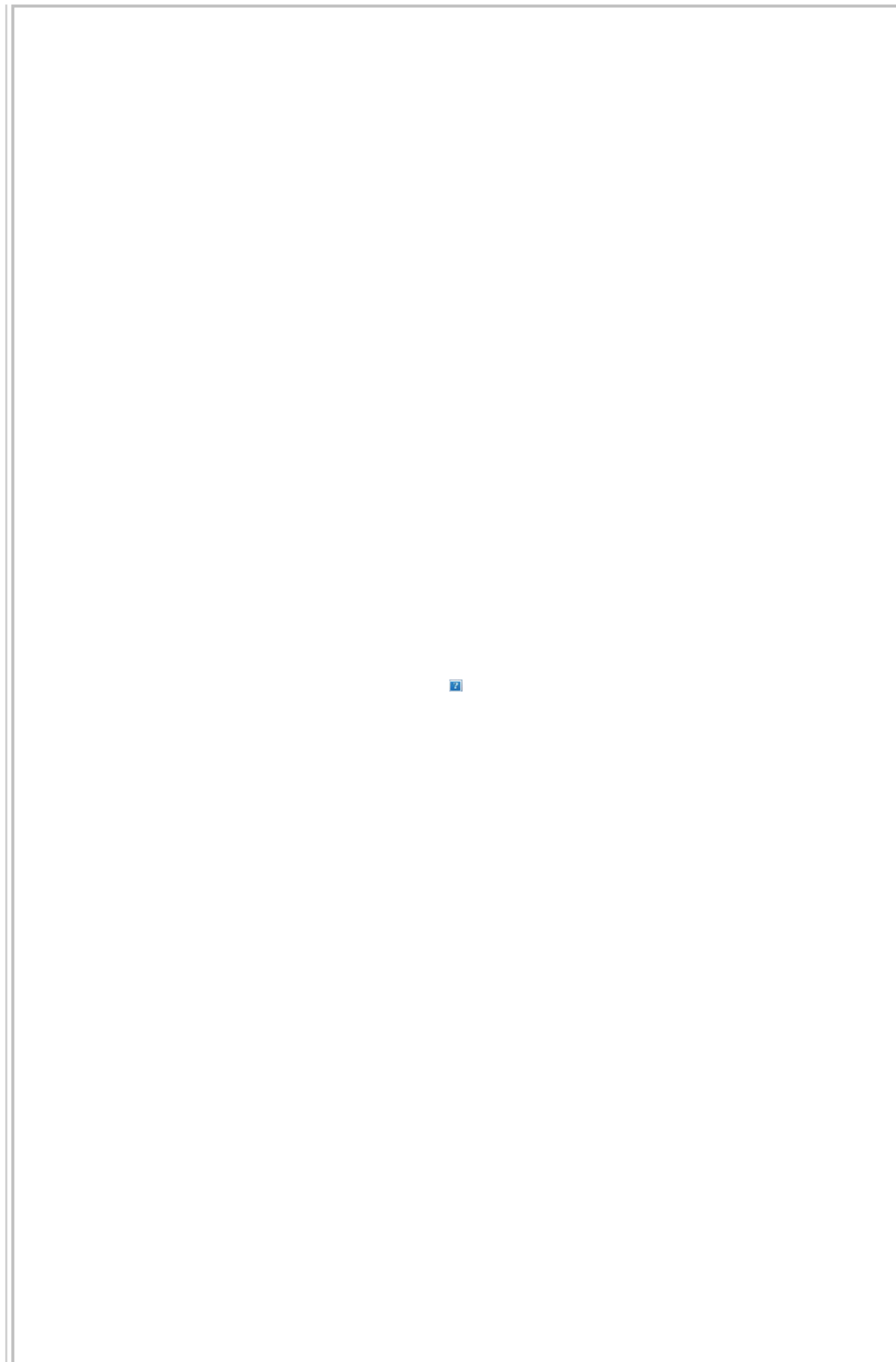
Westerbrink 1

Postbus 122

9400 AC Assen

T (0592) 36 55 55

www.drenthe.nl

—
Met vriendelijke groet,
Namens Stichting GasDrOvF

■■■■■■■■■■ . ■■■■ en ■■■■

Stichting GasDrOvF wil er zijn v r allen die zich z gen maken ver ga winning in Zuid-West Dren he, N rd-West Over jssel en Zuid-O st Friesland. GasDrOvF stelt zich als d el het verwerv n an kennis, het geven van v rlichting en het b uwen aan een sterk netwerk m tegengas te kunnen geven in de gemeenten Westerveld, Steenwijkerland en Weststellingwerf.

Van: [redacted]
Aan: [Tjisse Stelpstra](mailto:Tjisse.Stelpstra)
Cc: [redacted]; [Martien Haasjes](mailto:Martien.Haasjes@drontje.nl) ([redacted]@drontje.nl); [redacted]
Onderwerp: Antwoord op je vraag over mijnbouwschade en Awb / Omgevingswet
Datum: maandag 14 oktober 2019 15:05:00
Bijlagen: [Noodklok Awb Omgevingswet Gedoogplicht en Schadeforfait versie 2.1.pdf](#)
[19-10-14 Mijnbouw - Awb - omgevingswet.docx](#)

Tjisse,

In het debat over gaswinning in de laatste Statencommissievergadering werd naar voren gebracht dat de omgevingswet de rechten bij mijnbouwschade verslechtert en je stelde voor dat uit te zoeken.

Het punt komt ook voor in het slot van de brief van stichting GAS DrOvF over CETA: ".. de Minister heeft het wettelijke bewijsvermoeden voor kleine velden niet van toepassing verklaard. Daarbij zijn er wijzigingsvoorstellen binnen de Awb en Omgevingswet voorgesteld die deze rechten nog verder ondermijnen." De stichting geeft bij navraag aan dat de artikelen waar zij op doelen zijn verwoord in het gevoegde pdf van stichting Good Governance.

Milieujurist [redacted] bestudeerde de zaak en denkt niet dat er dingen misgaan voor omwonenden van de gasvelden. Hij geeft aan dat het gedoogplichten zijn die allemaal nu ook al bestaan of kunnen worden opgelegd; wat bijna nooit het geval is. En de artikelen over nadeelcompensatie gaan over de overheid en dus niet over de schadevergoedingsplicht voor de exploitant.

Dit is in bijgaand Word-document door [redacted] nader toegelicht in zijn reactie per punt. GAS DrOvF infomeren?

Groet, [redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted] <[redacted]@zonnet.nl>

Verzonden: maandag 14 oktober 2019 12:02

Aan: [redacted] <[redacted]@ruddrenthe.nl>; [redacted] <[redacted]@drontje.nl>; [redacted] <[redacted]@drontje.nl>

Onderwerp: RE: nadere info over Awb Omgevingswet en mijnbouw

Hallo [redacted] en [redacted],

Ik heb er naar gekeken. Alhoewel ik nu beter begrijp waar de zorgen vandaan komen, denk ik niet dat er hier dingen misgaan voor de omwonenden van de gasvelden. In bijgaand stuk heb ik cursief de artikelen weergegeven waar zij proberen in zien, met daaronder steeds een onderstreepte reactie.

Op het vlak van de gedoogplichten zijn het allemaal gedoogplichten die nu ook al bestaan of kunnen worden opgelegd (wat overigens bijna nooit het geval is). Op het vlak van de nadeelcompensatie door de overheid lijken ze over het hoofd te zien dat dat iets fundamenteel anders is dan de schadevergoedingsplicht voor de exploitant.

Van mij mogen jullie het word-document één-op-één doorzetten. Kijk maar wat handig is en of er nog behoefte is aan overleg hierover.

Groeten,

[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted] [[mailto:\[redacted\]@ruddrenthe.nl](mailto:[redacted]@ruddrenthe.nl)]

Verzonden: maandag 14 oktober 2019 09:47

Aan: [redacted]@zonnet.nl

Onderwerp: Fwd: nadere info over Awb Omgevingswet en mijnbouw

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>
Datum: 14 oktober 2019 om 09:06:32 CEST
Aan: [redacted] <[redacted]@ruddrenthe.nl>
Kopie: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: nadere info over Awb Omgevingswet en mijnbouw

Van: gas drovf <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 19:55
Aan: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Re: Uw mail van 25 september 2019

Geachte meneer [redacted],

Allereerst zijn wij heel blij met het feit dat het Drentse Parlement deze stap neemt! Hartelijk dank namens omwonenden van gasvelden in Drenthe.

De artikelen waar wij op doelen in deze brief zijn verwoord in het ingevoegde document. Dit document is opgesteld door de stichting Good Governance die alles heeft uitplozen.

Mocht u nog vragen hebben dan hoor ik dat graag, met vriendelijke groet,

[redacted]
Namens GAS DrOvF
06 [redacted]

Op wo 9 okt. 2019 om 16:05 schreef [redacted] <[redacted]@drenthe.nl<[mailto:\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>>:
Dag mevrouw [redacted],

U zond ons per mail onderstaande brief en wij gaan daar op reageren, maar ik heb intussen nog een vraag naar aanleiding van de inhoud van de het slot van de laatste alinea.

Kunt u mij uw zorgen verduidelijken door aan te geven op welke wijziging van Awb en Omgevingswet u doelt zodat onze jurist dat kan bekijken?

Bij voorbaat hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsmedewerker

[redacted]
Team Milieu, Bodem en Energie
t (0592) [redacted] | @ [redacted]@drenthe.nl<[mailto:\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>

U kunt ook contact opnemen met ons Klantcontactcentrum.
Deze is bereikbaar via telefoonnummer (0592) 36 55 55 of post@drenthe.nl<<mailto:post@drenthe.nl>>

[Beschrijving: Drenthe_wapen_klein]
Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen

T (0592) 36 55 55
www.drenthe.nl<<http://www.drenthe.nl/>>

[cid:16db1a0fb4f692e332]

--

Met vriendelijke groet,

Namens Stichting GasDrOvF

██████████, ████████ en ██████████

Stichting GasDrOvF wil er zijn voor allen die zich zorgen maken over gaswinning in Zuid-West Drenthe, Noord-West Overijssel en Zuid-Oost Friesland. GasDrOvF stelt zich als doel het verwerven van kennis, het geven van voorlichting en het bouwen aan een sterk netwerk om tegengas te kunnen geven in de gemeenten Westerveld, Steenwijkerland en Weststellingwerf.

[X][X]

Gedoogplichten (10) Artikel 10.9 (gedoogplicht Mijnbouwwet) Een rechthebbende gedooft dat de houder van een vergunning voor het opsporen van CO2-opslagcomplexen, het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte of het opslaan van stoffen als bedoeld in artikel 1 van de Mijnbouwwet, in de ondergrond CO2-opslagcomplexen opspoort, delfstoffen of aardwarmte opspoort of wint respectievelijk stoffen opslaat volgens de voor die activiteiten geldende regels, voor zover die activiteiten plaatsvinden op een diepte van meer dan honderd meter beneden de oppervlakte.

Reactie:

Deze gedoogplicht in de Omgevingswet is niet nieuw en is nu ook al opgenomen in art. 4 van de Mijnbouwwet. De rechtvaardiging voor deze gedoogplicht is dat de grondeigenaar o.g.v. het Burgerlijk Wetboek (art. 5.21 lid 2 Boek 5) geen onbepaald eigendomsrecht heeft, daar waar het gaat om activiteiten die plaatsvinden zo hoog boven of zo diep onder de aardoppervlakte, dat hij geen belang heeft zich daartegen te verzetten. Om die vage termen te concretiseren was en wordt in de Mijnbouwwet en de Omgevingswet een en ander vertaald naar een concrete dieptegrens van honderd meter beneden de oppervlakte.

Overigens heeft de grondeigenaar op grond van art. 4 van zowel de huidige Mijnbouwwet, als op grond van art. 4 van de Mijnbouwwet zoals die luidt na de inwerkingtreding van de Omgevingswet, recht op een gebruiksvergoeding. De hoogte van de vergoeding voor het gebruik is afhankelijk van de impact van het mijnbouwwerk op de gebruiksrechten en waarde van de oppervlakte voor de rechthebbende ten aanzien van de oppervlakte. Deze gebruiksvergoeding staat weer los van de mogelijkheid om schadevergoeding te vragen voor schade die door de activiteiten wordt veroorzaakt. De toelichting op deze gebruiksvergoeding is de volgende:

“Met dit amendement wil de indiener vastleggen dat grondeigenaren recht hebben op een vergoeding voor het gebruik van hun grondgebieden. Grondeigenaren geven aan hier belang aan te hechten, terwijl mijnbouwbedrijven aangeven dat er in de praktijk vaak al een vergoeding wordt betaald aan grondeigenaren. Dit amendement verankert zodoende enkel de huidige praktijksituatie. Door grondeigenaren recht te geven op een vergoeding voor het gebruik van zijn grondgebied ten behoeve van mijnbouwactiviteiten ontstaat een gelijk speelveld tussen energiesoorten. Zo hebben grondeigenaren momenteel al recht op een vergoeding bij plaatsing van windturbines en bij plaatsing van hoogspanningsmasten. De hoogte van de gebruiksvergoeding wordt vastgesteld naar analogie van de gebruiksvergoeding voor plaatsing van windturbines en bij plaatsing van hoogspanningsmasten, bij de bepaling van de hoogte van de gebruiksvergoeding wordt onder andere de mate van grondbeslag en verlies aan functionaliteit voor de grondeigenaar meegewogen. De hoogte van de gebruiksvergoeding kan nader worden vastgesteld via algemene regels in een ministeriële regeling en staat los van het recht op nadeelcompensatie, zoals vastgelegd in de nog in werking te treden titel 4.5 van de Awb, en het recht op vergoeding van schade die ontstaat door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, zoals vastgelegd in art. 6:177 BW.”

Artikel 10.12 (op aanvraag en ambtshalve) Het opleggen van een gedoogplicht op grond van deze afdeling geschiedt op aanvraag van de initiatiefnemer of ambtshalve.

Artikel 10.14 (gedoogplichten energie en mijnbouw) Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan, na overleg met Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat, aan een rechthebbende een gedoogplicht opleggen voor het tot stand brengen of opruimen van: a. een net als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 of een windpark met een capaciteit van ten minste 5 MW, b. een gasproductienet of een gastransportnet als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Gaswet, c. een mijnbouwwerk d. werken bestemd voor het opsporen van CO₂-opslagcomplexen als bedoeld in artikel 1 van de Mijnbouwwet, e. een inrichting waarvoor een vergunning is verleend op grond van artikel 15, onder b, van de Kernenergiewet, f. een warmtenet als bedoeld in artikel 1 van de Warmtewet.

Reactie:

De mogelijkheid om bij besluit een gedoogplicht op te leggen is ook niet nieuw. Op dit moment voorziet de Belemmeringenwet privaatrecht hierin, in combinatie met de aanwijzing in art. 5 van de Mijnbouwwet van werken die worden of zijn uitgevoerd ten behoeve [...] het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte [...] als openbare werken van algemeen nut. Art. 10.14 voorziet in de overheveling naar de Omgevingswet van deze bevoegdheid om gedoogplichten op te leggen. Dit heeft wel procedurele gevolgen (het wordt er eenvoudiger op ten opzichte van het ingewikkelde stelsel van de Belemmeringenwet privaatrecht), maar een inhoudelijke wijziging is niet beoogd.

Artikel 10.20 (gedoogplicht vanwege het maken van een ontwerp) Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan aan een rechthebbende een gedoogplicht opleggen voor het uitvoeren van meetwerkzaamheden of graafwerkzaamheden, het aanbrengen van tekens in, boven of op een onroerende zaak, of het verrichten van onderzoek met gebruikmaking van de daarvoor benodigde hulpmiddelen, als die activiteiten nodig zijn voor het maken van een ontwerp voor de aanleg, instandhouding, wijziging, verplaatsing of opruiming van een werk als bedoeld in artikel 10.13, 10.14 of 10.15.

Artikel 10.21 (gedoogplicht andere werken van algemeen belang) 1. Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan aan een rechthebbende een gedoogplicht opleggen voor het tot stand brengen of opruimen van een werk van algemeen belang dat geen werk of activiteit is als bedoeld in de artikelen 10.13 tot en met 10.19a, als het belang van de openbare veiligheid, het belang van het beschermen van de fysieke leefomgeving, zwaarwegende economische belangen of zwaarwegende andere maatschappelijke belangen dit rechtvaardigen. [...]

Artikel 10.24 (bomen en beplantingen) Degene op wie een gedoogplicht op grond van paragraaf 10.3.2 rust, gedooft dat de initiatiefnemer bomen en beplantingen rooit, inkort of snoeit voor zover die bomen en beplantingen hinderlijk zijn voor de het tot stand brengen of opruimen van het werk van algemeen belang.

Reactie:

Ook deze bepalingen zijn een opvolger van soortgelijke bepalingen uit de Belemmeringenwet privaatrecht.

HOOFDSTUK 15 SCHADE AFDELING 15.1 NADEELCOMPENSATIE

Artikel 15.1 (toepassingsbereik) i. een omgevingsvergunning, j. een projectbesluit,

Artikel 15.2 (schade die niet voor vergoeding in aanmerking komt) Voor de toepassing van deze afdeling heeft de vergoeding van schade als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht geen betrekking op immateriële schade.

Artikel 15.3 (schadebepaling als een omgevingsvergunning is vereist) 1. Als voor een activiteit een omgevingsvergunning is vereist, wordt de schade die bestaat uit waardevermindering van een onroerende zaak bepaald aan de hand van een vergelijking van de waarde van de onroerende zaak onmiddellijk voor en na het tijdstip waarop het bevoegd gezag mededeling heeft gedaan

Artikel 15.7 (normaal maatschappelijk risico) 1. Bij een aanvraag om vergoeding van schade die bestaat uit waardevermindering van een onroerende zaak die wordt veroorzaakt door een besluit op grond waarvan een of meer activiteiten is of zijn toegestaan buiten de locatie waar de onroerende zaak is gelegen of door een maatregel die buiten die locatie wordt getroffen, wordt een deel ter grootte van vijf procent van de waarde van de onroerende zaak onmiddellijk voor het ontstaan van de schade aangemerkt als behorend tot het normale maatschappelijke risico als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht. 3. Het bevoegd gezag kan bij de behandeling van een aanvraag om schadevergoeding het eerste lid buiten toepassing laten als dat lid van toepassing is geweest bij de beslissing op een eerder ingediende aanvraag om vergoeding van schade die bestaat uit waardevermindering van de onroerende zaak. 4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen waarin de schade wordt geacht niet uit te gaan boven het normale maatschappelijke risico.

Artikel 15.8 (bevoegd gezag) 1. Als de aanvraag om schadevergoeding betrekking heeft op een besluit van de gemeenteraad, het algemeen bestuur van een waterschap of provinciale staten of op een algemene maatregel van bestuur, wordt als bestuursorgaan dat de schadevergoeding toekent als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, aangemerkt het college van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van het waterschap, het college van gedeputeerde staten respectievelijk Onze Minister die het aangaat, tenzij het tweede lid op die aanvraag van toepassing is. 2. Als de aanvraag om schadevergoeding betrekking heeft op een besluit ter uitvoering van een projectbesluit, is het bestuursorgaan dat het projectbesluit heeft vastgesteld, het bestuursorgaan dat de schadevergoeding toekent.

Artikel 15.13 (omvang schadevergoeding bij gedoogplichten afdeling 10.2 met uitzondering van artikel 10.3, derde lid) 1. Schade die een rechtstreeks en noodzakelijk gevolg is van een gedoogplicht als bedoeld in afdeling 10.2 wordt aan de rechthebbende die de schade lijdt vergoed: a. als die schade uitgaat boven het normale maatschappelijke risico, en b. voor zover de rechthebbende in vergelijking met anderen onevenredig zwaar wordt getroffen.

Reactie:

De regeling omtrent nadeelcompensatie gaat over het door de overheid vergoeden van schade als gevolg van op zichzelf rechtmatige besluiten. De regeling gaat dus niet over het (inperken van) de schadevergoedingsplicht van de mijnbouwondernemingen richting omwonenden op grond van art. 6:177 BW.

Enkele jaren geleden heb ik een veel te positief beeld voorgeschoteld gekregen over waar de Omgevingswet over zou gaan:

“De inrichting van de omgeving wordt ‘eenvoudig beter’, met minder regels, met voordeel voor iedereen, en met meer vertrouwen in de overheid op de koop toe, aldus de bij vlagen wervende Memorie van Toelichting bij de Omgevingswet”.

(Bron: SCP, 14 maart 2016). Nu blijkt dat deze wetgeving het veroorzaken van schade faciliteert en legitimeert. En ik kan me voorstellen dat dit bij Kamerleden ook zo is. Daarom luid ik deze noodklok.

Onderstaand een overzicht van *voor burgers schadelijke voorstellen* in de hoofdstukken 10 (gedoogplicht) en 15 (nadeelcompensatie) in de **Omgevingswet** waarnaar verwezen wordt in de wijziging van **Awb** die nu voorligt in de Tweede Kamer. Deze voorlopige selectie heeft betrekking op onderdelen gerelateerd aan de Mijnbouwwet, het landelijk schadeloket mijnbouw en het schadeprotocol kleine velden.

Gedoogplichten (10)

Artikel 10.9 (gedoogplicht Mijnbouwwet)

Een rechthebbende gedooft dat de houder van een vergunning voor het opsporen van CO₂-opslagcomplexen, het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte of het opslaan van stoffen als bedoeld in artikel 1 van de Mijnbouwwet, in de ondergrond CO₂-opslagcomplexen opspoort, delfstoffen of aardwarmte opspoort of wint respectievelijk stoffen opslaat volgens de voor die activiteiten geldende regels, voor zover die activiteiten plaatsvinden op een diepte van meer dan honderd meter beneden de oppervlakte.

Artikel 10.12 (op aanvraag en ambtshalve)

Het opleggen van een gedoogplicht op grond van deze afdeling geschiedt op aanvraag van de initiatiefnemer of ambtshalve.

Artikel 10.14 (gedoogplichten energie en mijnbouw)

Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan, na overleg met Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat, aan een rechthebbende een gedoogplicht opleggen voor het tot stand brengen of opruimen van:

- a. een net als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 of een windpark met een capaciteit van ten minste 5 MW,
- b. een gasproductienet of een gastransportnet als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Gaswet,
- c. een mijnbouwwerk
- d. werken bestemd voor het opsporen van CO₂-opslagcomplexen als bedoeld in artikel 1 van de Mijnbouwwet,
- e. een inrichting waarvoor een vergunning is verleend op grond van artikel 15, onder b, van de Kernenergiewet,
- f. een warmtenet als bedoeld in artikel 1 van de Warmtewet.

Artikel 10.20 (gedoogplicht vanwege het maken van een ontwerp)

Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan aan een rechthebbende een gedoogplicht opleggen voor het uitvoeren van meetwerkzaamheden of graafwerkzaamheden, het aanbrengen van tekens in, boven of op een onroerende zaak, of het verrichten van onderzoek met gebruikmaking van de daarvoor benodigde hulpmiddelen, als die activiteiten nodig zijn voor het maken van een ontwerp voor de aanleg, instandhouding, wijziging, verplaatsing of opruiming van een werk als bedoeld in artikel 10.13, **10.14** of 10.15.

Artikel 10.21 (gedoogplicht andere werken van algemeen belang)

1. Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan aan een rechthebbende een gedoogplicht opleggen voor het tot stand brengen of opruimen van een werk van algemeen belang dat geen werk of activiteit is als bedoeld in de artikelen 10.13 tot en met 10.19a, als het belang van de openbare veiligheid, het belang van het beschermen van de fysieke leefomgeving, **zwaarwegende economische belangen** of zwaarwegende andere maatschappelijke belangen dit rechtvaardigen.

2. Als de oplegging van een gedoogplicht een belang dient waarvoor de zorg niet bij Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat berust, beslist Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat in overeenstemming met Onze Minister die het aangaat.

Artikel 10.24 (bomen en beplantingen)

Degene op wie een gedoogplicht op grond van paragraaf 10.3.2 rust, **gedoogt dat de initiatiefnemer bomen en beplantingen rooit**, inkort of snoeit voor zover die bomen en beplantingen hinderlijk zijn voor de het tot stand brengen of opruimen van het werk van algemeen belang.

HOOFDSTUK 15 SCHADE

AFDELING 15.1 NADEELCOMPENSATIE

Artikel 15.1 (toepassingsbereik)

- i. een omgevingsvergunning,
- j. een projectbesluit,

Artikel 15.2 (schade die niet voor vergoeding in aanmerking komt)

Voor de toepassing van deze afdeling heeft de vergoeding van schade als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht **geen betrekking op immateriële schade.**

Artikel 15.3 (schadebepaling als een omgevingsvergunning is vereist)

1. Als voor een activiteit een omgevingsvergunning is vereist, wordt **de schade die bestaat uit waardevermindering van een onroerende zaak bepaald aan de hand van een vergelijking van de waarde van de onroerende zaak onmiddellijk voor en na het tijdstip waarop het bevoegd gezag mededeling heeft gedaan**

Artikel 15.7 (normaal maatschappelijk risico)

1. Bij een aanvraag om vergoeding van schade die bestaat uit waardevermindering van een onroerende zaak die wordt veroorzaakt door een besluit op grond waarvan een of meer activiteiten is of zijn toegestaan buiten de locatie waar de onroerende zaak is gelegen of door een maatregel die buiten die locatie wordt getroffen, **wordt een deel ter grootte van vijf procent van de waarde van de onroerende zaak onmiddellijk voor het ontstaan van de schade aangemerkt als behorend tot het normale maatschappelijke risico** als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

3. Het bevoegd gezag **kan** bij de behandeling van een aanvraag om schadevergoeding het eerste lid buiten toepassing laten als dat lid van toepassing is geweest bij de beslissing op een eerder ingediende aanvraag om vergoeding van schade die bestaat uit waardevermindering van de onroerende zaak.

4. **Bij algemene maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen waarin de schade wordt geacht niet uit te gaan boven het normale maatschappelijke risico.**

Artikel 15.8 (bevoegd gezag)

1. Als de aanvraag om schadevergoeding betrekking heeft op een besluit van de gemeenteraad, het algemeen bestuur van een waterschap of provinciale staten of op een algemene maatregel van bestuur, wordt als bestuursorgaan dat de schadevergoeding toekent als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, aangemerkt het college van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van het waterschap, het college van gedeputeerde staten respectievelijk Onze Minister die het aangaat, tenzij het tweede lid op die aanvraag van toepassing is.

2. **Als de aanvraag om schadevergoeding betrekking heeft op een besluit ter uitvoering van een projectbesluit, is het bestuursorgaan dat het projectbesluit heeft vastgesteld, het bestuursorgaan dat de schadevergoeding toekent.**

Artikel 15.13 (omvang schadevergoeding bij gedoogplichten afdeling 10.2 met uitzondering van artikel 10.3, derde lid)

1. Schade die een rechtstreeks en noodzakelijk gevolg is van een gedoogplicht als bedoeld in afdeling 10.2 wordt aan de rechthebbende die de schade lijdt vergoed:

- a. **als die schade uitgaat boven het normale maatschappelijke risico, en**
- b. **voor zover de rechthebbende in vergelijking met anderen onevenredig zwaar wordt getroffen.**

Voorgestelde input voor moties tijdens het VAO mijnbouw

1. Bindend

Het advies over de schadevergoeding is bindend.

- De Tcbb adviseert dat de uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade bindend is.
- De minister geeft niet aan dat het bindend zijn van van de uitspraken geldt als voorwaarde vooraf aan het sluiten van de convenanten,
- Dit dient echter het uitgangspunt te zijn,
- Wij stellen voor de regering op te roepen om de systematiek van de Tcbb te volgen en uit te werken voor een protocol kleine gasvelden en dat als voorwaarde vooraf voor de te sluiten convenanten met de mijnbouwondernemingen geldt dat de uitspraken die de Commissie Mijnbouwschade neemt op basis van voornoemde systematiek bindend zijn voor de mijnbouwonderneming en de schademelder.

2. Betaling

De toegekende schade wordt uitbetaald door de Commissie Mijnbouwschade (CM).

- De uitbetaling in Groningen vindt onder publieke regie plaats via een fonds. In de voorgestelde landelijke aanpak niet.
- De schade moet op basis van het civielrecht verhaald moet worden op het mijnbouwbedrijf, maar het voor het vertrouwen van de schademelder is het van groot belang dat hier een tussenstap in komt.
- Een gelijke afhandeling onder publieke regie en niet door een mijnbouwbedrijf is gewenst.
- Wij stellen voor de regering op te roepen om daarom een separaat fonds op te richten waaruit de Commissie Mijnbouwschade de vastgestelde schade kan vergoeden.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Agenda Bestuurlijk platform voor mijnbouwgemeenten dd dinsdag 29 oktober
Datum: maandag 11 november 2019 16:03:00
Bijlagen: [schaderegeling.msg](#)
[image001.png](#)

Hallo [redacted],

Zie bijlage.

Groet, [redacted]

Van: [redacted] [redacted]@outlook.com>

Verzonden: vrijdag 1 november 2019 18:04

Aan: [redacted] <[redacted]@heerenveen.nl>; [redacted]
<[redacted]@heerenveen.nl>; [redacted] <[redacted]@vng.nl>;
[redacted]@woerden.nl; bestuurssecretariaat@woerden.nl; [redacted]
<[redacted]@westerkwartier.nl>; Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl; [redacted]
[redacted] <[redacted]@VNG.NL>; [redacted] [redacted]@minez.nl;
[redacted]@minez.nl; [redacted]@westerkwartier.nl; [redacted]@westerkwartier.nl;
[redacted] <[redacted]@assen.nl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>;
[redacted]@hardenberg.nl; [redacted]@ommen-hardenberg.nl; [redacted]@odijsselland.nl;
[redacted]@noaberkracht.nl; [redacted] <[redacted]@enschede.nl>;
[redacted]@heerenveen.nl; [redacted] <[redacted]@heerenveen.nl>;
secretariaat@defryskemarren.nl; Tjisse Stelpstra <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]
<[redacted]@drenthe.nl>; bestuurssecretariaat@smallingerland.nl; [redacted]@zaltbommel.nl;
[redacted] <[redacted]@VNG.NL>; [redacted]
<[redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl; [redacted] <[redacted]@woerden.nl>;
[redacted] <[redacted]@tubbergen.nl>; [redacted]
<[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@zaltbommel.nl;
[redacted]@noardeast-fryslan.nl; [redacted]@noardeast-fryslan.nl; [redacted]
<[redacted]@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@zaltbommel.nl>; [redacted]
<[redacted]@tilburg.nl>; [redacted]@tilburg.nl; [redacted]@provinciegroningen.nl;
[redacted]@noardeast-fryslan.nl; [redacted]@noardeast-fryslan.nl; [redacted]
[redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@westerkwartier.nl;
[redacted]@provinciegroningen.nl; secr.gs.hoogland@fryslan.frl; [redacted]'
<[redacted]@weststellingwerf.nl>; [redacted]@minezk.nl; [redacted]@weststellingwerf.nl

Onderwerp: Re: Agenda Bestuurlijk platform voor mijnbouwgemeenten dd dinsdag 29 oktober

Goedemiddag deelnemers van het bestuurlijke platform gaswinning kleine velden,

5.1.2e

Tijdens de bespreking hebben we inhoudelijk de appreciatie, die als reactie op het Tccb-

advies LAAM die op 12 juli naar de Tweede Kamer is gegaan, uitgebreid besproken en volop gelegenheid gehad om [REDACTED] om nadere toelichting te vragen.

[REDACTED] gaf een heldere toelichting over de onafhankelijke rol van de Commissie Mijnbouwschade; dat hun advies op voorhand zou worden overgenomen door de operator (wordt geregeld in een convenant met de operators); de rol van het RVO als meldpunt; en dat in geval van veel meldingen er versneld zal worden. Op hoofdlijnen komt het stuk overeen met de werkwijze zoals voor het Groningerveld wordt gehanteerd.

Toch wordt een aantal afwijkingen geconstateerd ten opzichte van het Tcbb-advies. De belangrijkste die genoemd worden door het BP zijn:

- omgekeerde bewijslast/bewijsvermoeden is niet overgenomen waardoor er een verschil is tussen de afhandeling van schade uit het Groningerveld en de kleine gasvelden;
- formeel geen sprake van bindend advies van de Commissie Mijnbouw;
- de meldingstermijn voor schades uit kleine velden is 6 maanden versus 1 jaar zoals genoemd in het Tcbb-advies in lijn met het Groningerveld.

[REDACTED] lichtte toe dat door opzet van het instellingsbesluit voor het opzetten van de Commissie Mijnbouw en het convenant dat gesloten gaat worden met de operators de werkwijze niet zal afwijken van die in Groningen. De Minister stelt de CM in en als de operator niet meegaat in het advies van de CM is de Minister er voor de burger. Ondanks deze toelichting geeft het BP toch het verzoek mee om in te zetten op een bindend advies van CM naar de operators; 1 jaar voor schademeldingen en om het bewijsvermoeden toch in lijn te brengen met de gehanteerde lijn in Groningen.

Als belangrijk aandachtspunt is ook meegegeven dat bij de publicatie van het schadeprotocol een heldere uitleg nodig is waardoor dit bij zal dragen aan het vertrouwen van de inwoners richting aardgaswinning.

Ook is er nog gesproken over het meetnet vanuit het verzoek om meer meters bij te plaatsen om beter dan nu het geval is, inzicht te krijgen in de bodembeweging. Hierover gaat het KNMI. Omdat de CM straks advies zal moeten uitbrengen over de melding van schades in relatie tot bodembeweging zal ook zij hierover wensen hebben. Dit komt later zeker aan de orde.

De verwachting is dat voor het einde van dit jaar dit instellingsbesluit en convenant afgerond zal zijn en dat het ministerie komt met een beleidskader waarin de kaders worden beschreven voor andere ondergrondse activiteiten, zoals geothermie. Het streven is om voor de zomer 2020 alles gereed te hebben. Door de aanwezigen werd aangegeven blij te zijn dat deze stappen worden gezet. Dit wordt gezien als een goede stap om vertrouwen op te bouwen vanuit het uitgangspunt dat gaswinning mogelijk zou moeten zijn, als het maar eerlijk is.

Het verzoek is ook om de kennisinstututen goed mee te nemen zodat zij de decentrale overheden van informatie kunnen voorzien.

Omdat het instellingsbesluit pas maandagmiddag laat is rondgestuurd hebben de overheden weinig tijd gehad het stuk goed te bestuderen. [REDACTED] heeft aangegeven graag alle reacties te ontvangen zodat hij ze mee kan nemen.

Dus bij deze het verzoek, mochten jullie nog reacties hebben, ze naar mij door te sturen. Ik zorg dat ze gebundeld worden doorgestuurd naar [REDACTED].

Het ministerie op dit moment bezig is met een risico-inventarisatie over de energietransitie met als doel daar een veiligheidsprotocol voor op te stellen. De deelnemers hebben aangegeven dergelijke onderwerpen belangrijk te vinden en bieden aan om daar als klankbord bij betrokken te worden. Afgesproken is om beter zicht te krijgen op deze en vergelijkbare onderwerpen zodat we die mee kunnen nemen voor de agendavoorbereiding.

Tot slot is afgesproken dat het volgende overleg van het BP zal plaatsvinden over 3 maanden en dat het ministerie het schadeprotocol zal vaststellen na consultatie. Aan een ieder van jullie dan ook nogmaals het verzoek om jullie reactie op de appreciatie en het instellingsbesluit zsm door te sturen. Voor de compleetheid heb ik beide stukken nogmaals bijgevoegd.

Met vriendelijke groeten,

06- [REDACTED]

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@outlook.com>
Verzonden: maandag 28 oktober 2019 19:09
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@heerenveen.nl>; [REDACTED]
<[REDACTED]@heerenveen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@vng.nl>;
[REDACTED]@woerden.nl <[REDACTED]@woerden.nl>; bestuurssecretariaat@woerden.nl
<bestuurssecretariaat@woerden.nl>; [REDACTED]
<[REDACTED]@westerkwartier.nl>; Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl
<Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@VNG.NL>; [REDACTED]
[REDACTED] <[REDACTED]@minez.nl>; [REDACTED]@minez.nl
<[REDACTED]@minez.nl>; [REDACTED]@westerkwartier.nl
<[REDACTED]@westerkwartier.nl>; [REDACTED]@westerkwartier.nl
<[REDACTED]@westerkwartier.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]
<[REDACTED]@fryslan.fr>; [REDACTED]@hardenberg.nl <[REDACTED]@hardenberg.nl>;
[REDACTED]@ommen-hardenberg.nl <[REDACTED]@ommen-hardenberg.nl>;
[REDACTED]@odijsselland.nl <[REDACTED]@odijsselland.nl>; [REDACTED]@noaberkracht.nl
<[REDACTED]@noaberkracht.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@enschede.nl>;

[redacted]@heerenveen.nl <[redacted]@heerenveen.nl>; [redacted]
<[redacted]@heerenveen.nl>; secretariaat@defryskemarren.nl
<secretariaat@defryskemarren.nl>; Tjisse Stelpstra <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]
<[redacted]@drenthe.nl>; bestuurssecretariaat@smallingerland.nl
<bestuurssecretariaat@smallingerland.nl>; [redacted]@zaltbommel.nl
[redacted]@zaltbommel.nl>; [redacted] <[redacted]@VNG.NL>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl <[redacted]@assen.nl>;
[redacted] <[redacted]@woerden.nl>; [redacted] <[redacted]@tubbergen.nl>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@zaltbommel.nl
<[redacted]@zaltbommel.nl>; [redacted]@noardeast-fryslan.nl
<[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; [redacted]@noardeast-fryslan.nl
<[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@zaltbommel.nl>; [redacted] <[redacted]@tilburg.nl>;
[redacted]@tilburg.nl <[redacted]@tilburg.nl>;
[redacted]@provinciegroningen.nl <[redacted]@provinciegroningen.nl>;
[redacted]@noardeast-fryslan.nl <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>;
[redacted]@noardeast-fryslan.nl <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@westerkwartier.nl
<[redacted]@westerkwartier.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl
<[redacted]@provinciegroningen.nl>; secr.gs.hoogland@fryslan.frl
<secr.gs.hoogland@fryslan.frl>; [redacted] <[redacted]@weststellingwerf.nl>;
[redacted]@minezk.nl <[redacted]@minezk.nl>; [redacted]@weststellingwerf.nl
<[redacted]@weststellingwerf.nl>

Onderwerp: Re: Agenda Bestuurlijk platform voor mijnbouwgemeenten dd dinsdag 29 oktober

Goeden avond,

Helaas iets later dan gepland stuur ik u de toegezegde nazending over het instellingsbesluit en schadeprotocol (concept) door zoals aangegeven op de agenda bij agendapunt 3.

[redacted] van het ministerie zal hierover een toelichting geven.

Voor de compleetheit heb ik de eerder verstuurde stukken (agenda en de appreciatie) nogmaals bijgevoegd.

Met vriendelijke groeten en tot morgen 18 uur in Zwolle.

06- [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@outlook.com>

Verzonden: woensdag 23 oktober 2019 11:28

Aan: <[redacted]@heerenveen.nl>; <[redacted]@heerenveen.nl>; <[redacted]@vng.nl>; <[redacted]@woerden.nl <[redacted]@woerden.nl>; bestuurssecretariaat@woerden.nl <bestuurssecretariaat@woerden.nl>; <[redacted]@westerkwartier.nl>; Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl <Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>; <[redacted]@VNG.NL>; <[redacted]@minez.nl>; <[redacted]@minez.nl <[redacted]@minez.nl>; <[redacted]@minez.nl <[redacted]@minez.nl>; <[redacted]@westerkwartier.nl <[redacted]@westerkwartier.nl>; <[redacted]@westerkwartier.nl <[redacted]@westerkwartier.nl>; <[redacted]@westerkwartier.nl>; <[redacted]@assen.nl>; <[redacted]@fryslan.frl>; <[redacted]@hardenberg.nl <[redacted]@hardenberg.nl>; <[redacted]@ommen-hardenberg.nl <[redacted]@ommen-hardenberg.nl>; <[redacted]@odijsselland.nl <[redacted]@odijsselland.nl>; <[redacted]@noaberkracht.nl <[redacted]@noaberkracht.nl>; <[redacted]@enschede.nl>; <[redacted]@heerenveen.nl <[redacted]@heerenveen.nl>; <[redacted]@heerenveen.nl>; secretariaat@defryskemarren.nl <secretariaat@defryskemarren.nl>; Tjisse Stelpstra <[redacted]@drenthe.nl>; <[redacted]@drenthe.nl>; bestuurssecretariaat@smallingerland.nl <bestuurssecretariaat@smallingerland.nl>; <[redacted]@zaltbommel.nl <[redacted]@zaltbommel.nl>; <[redacted]@VNG.NL>; <[redacted]@assen.nl>; <[redacted]@assen.nl <[redacted]@assen.nl>; <[redacted]@woerden.nl>; <[redacted]@tubbergen.nl>; <[redacted]@provinciegroningen.nl>; <[redacted]@zaltbommel.nl <[redacted]@zaltbommel.nl>; <[redacted]@noardeast-fryslan.nl <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; <[redacted]@noardeast-fryslan.nl <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; <[redacted]@fryslan.frl>; <[redacted]@tilburg.nl>; <[redacted]@tilburg.nl <[redacted]@tilburg.nl>; <[redacted]@provinciegroningen.nl <[redacted]@provinciegroningen.nl>; <[redacted]@noardeast-fryslan.nl <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; <[redacted]@noardeast-fryslan.nl <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; <[redacted]@provinciegroningen.nl>; <[redacted]@westerkwartier.nl <[redacted]@westerkwartier.nl>; <[redacted]@provinciegroningen.nl <[redacted]@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: Re: Agenda Bestuurlijk platform voor mijnbouwgemeenten dd dinsdag 29 oktober

Goede middag,

Bijgaand treffen jullie de agenda met bijlage aan voor het bestuurlijke platform ondergrond, klimaat en energie, dat op dinsdag 29 oktober zal wederom plaatsvinden in de Buitensociëteit aan het Stationsplein 1 in Zwolle. We starten om 18 uur tot 20 uur. Voor een maaltijd zal worden gezorgd.

De bijlage die hoort bij agendapunt 3 zal nog worden nagezonden.

Met vriendelijke groeten en tot dinsdag,

06-

Motie schadeprotocol kleine velden – uitspraken Commissie Mijnbouwschade bindend

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) adviseert dat een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade bindend is;

constaterende dat de regering aangeeft dat in convenanten wordt vastgelegd of voornoemde uitspraak bindend is maar niet dat het bindend zijn daarbij geldt als voorwaarde vooraf;

overwegende dat rechtsgang zoveel mogelijk onnodig dient te zijn en dat het vooraf bindend verklaren van uitspraken van de Commissie Mijnbouwschade daartoe bepalend is;

overwegende dat vooraf duidelijkheid gewenst is dat na uitspraak betaling direct plaats vindt onafhankelijk van de mijnbouwonderneming (privaat verhalen, publiek betalen),

verzoekt de regering om:

- vooraf als voorwaarde te stellen voor de te sluiten convenanten met de mijnbouwondernemingen, dat de uitspraken die de Commissie Mijnbouwschade neemt bindend zijn voor de mijnbouwonderneming en de schademelder,
- de uitbetaling van de schade aan de schademelder na uitspraak onmiddellijk publiek te laten doen door de Commissie Mijnbouwschade en niet privaat door de mijnbouwonderneming,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie schadeprotocol kleine velden – omgaan met onduidelijkheid in causaal verband

constaterende dat:

1. de minister niet op voorhand borgt dat het risico als gevolg van eventuele onduidelijkheid over het causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en schade niet bij de melder zal liggen, terwijl het bij mijnbouwschade juist gewenst dat de bewijslast en het bijbehorende risico niet bij de schademelder ligt;
2. het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden uitgaat van causaliteit, als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de mijnbouwactiviteit en als de schade geen andere uitsluitende oorzaak heeft, die evident en aantoonbaar tot de schade heeft geleid.
3. dit wettelijk bewijsvermoeden op grond van artikel 6:177A van het Burgerlijk Wetboek geldt voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg en niet voor overige mijnbouwschades in Nederland;
4. de minister aangeeft dat hij het om allerlei redenen ongewenst vindt wettelijk bewijsvermoeden voor heel Nederland voor alle mijnbouwactiviteiten te doen gelden;
5. het advies van de Technische commissie bodembeweging 'Mijnbouwschade, wat nu?' van 24 februari 2019 hiervoor een oplossing biedt omdat de Tcbb adviseert dat de Commissie Mijnbouwschade binnen een zogenoemd beoordelingsgebied causaliteit beoordeelt op een wijze die effectief vergelijkbaar is met het wettelijk bewijsvermoeden.
6. het beoordelingsgebied een gebied is rondom het epicentrum van een aardbeving, waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan als gevolg van die aardbeving, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is, zodat oorzaak en gevolg van schade in dat gebied aannemelijk is en er sprake is van causaliteit;
6. de grootte van het beoordelingsgebied dynamisch is en gekoppeld is aan de betreffende aardbeving en locatie en de Tcbb adviseert om die begrenzing te bepalen op basis van een ruime norm;
7. met deze geadviseerde systematiek voor beoordeling van mijnbouwschade goed wordt voldaan aan de onder 1 genoemde wens dat de bewijslast en het bijbehorende risico niet bij de schademelder ligt;
8. de minister niet heeft aangegeven dat hij bij het vormgeven van de organisatie, de werkwijze van en de opdracht aan de Commissie Mijnbouwschade opdracht zal geven deze geadviseerde beoordelingssystematiek uit te werken en toe te passen;

Overwegende dat;

1. er eenduidigheid moet zijn over een vergoeding bij schade, ook als er twijfel is over de oorzaak ervan;

verzoekt de regering:

1. het advies van Tcbb over te nemen, inclusief het voorstel van Tcbb om binnen het beoordelingsgebied eventuele onduidelijkheid over schade uit te leggen in het voordeel van de schademelders;
2. de systematiek van de Tcbb te volgen, dit uit te werken in een protocol kleine gasvelden en als opdracht mee te geven aan de in te stellen Commissie Mijnbouwschade.

Suggestie voor eventuele verkorte versie (waarbij de uitgebreide versie kan dienen als achtergrondinformatie voor Kamerleden):

De Kamer,

Gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de bewijslast voor causaal verband tussen mijnbouwactiviteit en mijnbouwschade niet bij de schademelder dient te liggen;

overwegende dat de regering in haar appreciatie van het advies van de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) de daarin voorgestelde systematiek onder 1b op blz. 14 en 15 niet overneemt;

verzoekt de regering om:

- het advies van de Tcbb over te nemen,
- overeenkomstig het advies van Tcbb in een per aardbeving vast te stellen beoordelingsgebied eventuele onduidelijkheid over schade uit te leggen in het voordeel van schademelders,
- de in het advies van de Tcbb voorgestelde systematiek uit te werken in een protocol kleine gasvelden en als opdracht mee te geven aan de in te stellen Commissie Mijnbouwschade,

en gaat over tot de orde van de dag.

Van: [redacted]
Aan: [Tjisse Stelpstra](mailto:Tjisse.Stelpstra)
Cc: [Martien Haasjes \(\[redacted\]@drenthe.nl\)](mailto:Martien.Haasjes@[drenthe.nl]); [redacted] ([redacted]@drenthe.nl); [redacted]
Onderwerp: FW: Agenda Bestuurlijk platform voor mijnbouwgemeenten dd dinsdag 29 oktober
Datum: dinsdag 29 oktober 2019 08:50:00
Bijlagen: [pastedImagebase640.png](#)
[instellingsbesluit en schadeprotocol versie 28-10-2019 schoon.docx](#)

In het schadeprotocol is de door de Tcbb bedachte en geadviseerde systematiek voor de bewijslast ten dele genoemd in artikel 5.2 b en artikel 5.3 omdat hier het effectgebied per aardbeving wordt genoemd en de versnelde procedure. Dat lijkt dus de goede kant op te gaan. Maar dat is niet zeker. Er wordt verwezen naar een bijlage 2 met de werkwijze die er niet bij zit. De motie over bewijslast blijft dus nodig om die duidelijkheid vooraf af te dwingen. In de appreciatie en het debat is nooit door de minister gemeld dat het advies van de Tcbb onverkort wordt overgenomen op het punt van de bewijslast.

En verder staat er natuurlijk niets in over het bindend zijn van het advies van de CM omdat de minister dat wil regelen per convenant per mijnbouwonderneming en ook de schade-uitbetaling direct door de CM (publiek betalen, privaat verhalen) is niet geregeld dus ook die motie blijft nodig.

Van: [redacted] <[redacted]@outlook.com>
Verzonden: maandag 28 oktober 2019 19:10
Aan: [redacted] <[redacted]@heerenveen.nl>; [redacted]
<[redacted]@heerenveen.nl>; [redacted] <[redacted]@vng.nl>;
[redacted]@woerden.nl; bestuurssecretariaat@woerden.nl; [redacted]
<[redacted]@westerkwartier.nl>; Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl; [redacted]
[redacted] <[redacted]@VNG.NL>; [redacted] <[redacted]@minez.nl>;
[redacted]@minez.nl; [redacted]@westerkwartier.nl; [redacted]@westerkwartier.nl;
[redacted] <[redacted]@assen.nl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>;
[redacted]@hardenberg.nl; [redacted]@ommen-hardenberg.nl; [redacted]@odijsselland.nl;
[redacted]@noaberkracht.nl; [redacted] <[redacted]@enschede.nl>;
[redacted]@heerenveen.nl; [redacted] <[redacted]@heerenveen.nl>;
secretariaat@defryskemarren.nl; Tjisse Stelpstra <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]
<[redacted]@drenthe.nl>; bestuurssecretariaat@smallingerland.nl; [redacted]@zaltbommel.nl;
[redacted] <[redacted]@VNG.NL>; [redacted]
<[redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl; [redacted] <[redacted]@woerden.nl>;
[redacted] <[redacted]@tubbergen.nl>; [redacted]
<[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@zaltbommel.nl;
[redacted]@noardeast-fryslan.nl; [redacted]@noardeast-fryslan.nl; [redacted]
<[redacted]@fryslan.frl>; [redacted]@zaltbommel.nl; [redacted]
<[redacted]@tilburg.nl>; [redacted]@tilburg.nl; [redacted]@provinciegroningen.nl;
[redacted]@noardeast-fryslan.nl; [redacted]@noardeast-fryslan.nl; [redacted]
[redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@westerkwartier.nl;
[redacted]@provinciegroningen.nl; secr.gs.hoogland@fryslan.frl; [redacted]
<[redacted]@weststellingwerf.nl>; [redacted]@minezk.nl; [redacted]@weststellingwerf.nl
Onderwerp: Re: Agenda Bestuurlijk platform voor mijnbouwgemeenten dd dinsdag 29 oktober

Goeden avond,

Helaas iets later dan gepland stuur ik u de toegezegde nazending over het instellingsbesluit en schadeprotocol (concept) door zoals aangegeven op de agenda bij agendapunt 3. Ruud Cino van het ministerie zal hierover een toelichting geven. Voor de compleetheit heb ik de eerder verstuurd stukken (agenda en de appreciatie) nogmaals bijgevoegd.

Met vriendelijke groeten en tot morgen 18 uur in Zwolle.

06-

Van: <@outlook.com>
Verzonden: woensdag 23 oktober 2019 11:28
Aan: <@heerenveen.nl>;
<@heerenveen.nl>; <@vng.nl>;
@woerden.nl <@woerden.nl>; bestuurssecretariaat@woerden.nl
<bestuurssecretariaat@woerden.nl>;
<@westerkwartier.nl>; Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl
<Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>; <@VNG.NL>;
 <@minez.nl>; @minez.nl <@minez.nl>;
@minez.nl <@minez.nl>; @westerkwartier.nl
<@westerkwartier.nl>; @westerkwartier.nl
<@westerkwartier.nl>; <@assen.nl>;
<@fryslan.frl>; @hardenberg.nl <@hardenberg.nl>;
@ommen-hardenberg.nl <@ommen-hardenberg.nl>;
@odijsselland.nl <@odijsselland.nl>; @noaberkracht.nl
<@noaberkracht.nl>; <@enschede.nl>;
@heerenveen.nl <@heerenveen.nl>;
<@heerenveen.nl>; secretariaat@defryskemarren.nl
<secretariaat@defryskemarren.nl>; Tjisse Stelpstra <@drenthe.nl>;
<@drenthe.nl>; bestuurssecretariaat@smallingerland.nl
<bestuurssecretariaat@smallingerland.nl>; @zaltbommel.nl
<@zaltbommel.nl>; <@VNG.NL>;
 <@assen.nl>; @assen.nl <@assen.nl>;
 <@woerden.nl>; <@tubbergen.nl>;
 <@provinciegroningen.nl>; @zaltbommel.nl
<@zaltbommel.nl>; @noardeast-fryslan.nl
<@noardeast-fryslan.nl>; @noardeast-fryslan.nl
<@noardeast-fryslan.nl>; <@fryslan.frl>;

[redacted] <[redacted]@zaltbommel.nl>; [redacted] <[redacted]@tilburg.nl>;
[redacted]@tilburg.nl <[redacted]@tilburg.nl>;
[redacted]@provinciegroningen.nl <[redacted]@provinciegroningen.nl>;
[redacted]@noardeast-fryslan.nl <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>;
[redacted]@noardeast-fryslan.nl <[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@westerkwartier.nl
<[redacted]@westerkwartier.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl
<[redacted]@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: Re: Agenda Bestuurlijk platform voor mijnbouwgemeenten dd dinsdag 29 oktober

Goede middag,

Bijgaand treffen jullie de agenda met bijlage aan voor het bestuurlijke platform ondergrond, klimaat en energie, dat op dinsdag 29 oktober zal wederom plaatsvinden in de Buitensociëteit aan het Stationsplein 1 in Zwolle. We starten om 18 uur tot 20 uur. Voor een maaltijd zal worden gezorgd.

De bijlage die hoort bij agendapunt 3 zal nog worden nagezonden.

Met vriendelijke groeten en tot dinsdag,

06-[redacted]

Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade

Besluit van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van xxx, nr. WJZ /xxx, tot instelling van de Commissie Mijnbouwschade (Besluit Commissie Mijnbouwschade)

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Gelet op artikel 2, eerste lid, van de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies;

Besluit:

I. Algemeen

Artikel 1 [definities]

In dit besluit wordt verstaan onder:

- advies: advies van Commissie Mijnbouwschade aan de eigenaar en de mijnbouwonderneming over de vraag of er schade is die is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk en zo ja, de hoogte van de te vergoeden schade;
- afhandeling van een schademelding: de buitengerechtelijke afhandeling van een schademelding van een consument of daaraan gelijk te stellen natuurlijk persoon door een mijnbouwonderneming;
- bodembeweging: bodemtrilling en bodemdaling;
- Commissie: de commissie mijnbouwschade, bedoeld in artikel 2, eerste lid;
- geïnduceerde beving: door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut geregistreerde beving die – vanwege de plaats en overige eigenschappen van de beving –wordt toegerekend aan de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;
- mijnbouwonderneming: exploitant van een mijnbouwwerk;
  - gebouw: gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van Woningwet, met uitzondering van industriegebouwen.
- mijnbouwschade:
  - a. fysieke schade aan gebouwen, niet zijnde industriële gebouwen, als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk en
  - b. materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade en het herstel daarvan [overeenkomstig door de Commissie op te stellen richtlijnen en bijlage 2];
- mijnbouwwerk: mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet;
- Minister: de minister van Economische Zaken en Klimaat;
- protocol: het protocol behandeling schademeldingen opgenomen in bijlage I;

II. Commissie mijnbouwschade

Artikel 2 [Commissie Mijnbouwschade en haar taak]

1. Er is een Commissie Mijnbouwschade.
2. De Commissie heeft tot taak om naar aanleiding van een schademelding advies uit te brengen over de vraag of er schade is die is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet en zo ja, de hoogte van de te vergoeden schade.
3. Een schademelding wordt door de Commissie niet in behandeling genomen indien:
  - a. de schademelding meer dan zes maanden na het tijdstip, zoals vastgesteld door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, is ingediend;
  - b. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming met de schademelder of diens vertegenwoordiger een vaststellingsovereenkomst is gesloten;
  - c. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming geen vergoeding is toegekend;
  - d. deze schade betreft waarvoor voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit een schademelding is gedaan bij de mijnbouwonderneming;
  - e. een vordering tot vergoeding van de betreffende schade aanhangig is bij de burgerlijke rechter, of
  - f. de burgerlijke rechter uitspraak heeft gedaan over een vordering tot vergoeding van de betreffende schade.
4. De Commissie kan afwijken van het derde lid ten einde onbillijkheden van overwegende aard te voorkomen.

5. De Commissie voert haar taak uit met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht en met inachtneming van het protocol opgenomen in bijlage 1.

6. Indien een mijnbouwonderneming voor de datum van inwerkingtreding met de betreffende regio voor een specifiek gebied een lokale regeling heeft getroffen voert de Commissie de schadebeoordeling uitvoeren conform de betreffende lokale Regeling. In geval van strijd tussen het schadeprotocol en lokale regeling prevaleert de lokale regeling.

7. Wijziging van het protocol, opgenomen in bijlage 1, geschiedt na overleg met de Commissie.

8. De Commissie stelt haar eigen werkwijze vast, met inachtneming van het protocol, opgenomen in bijlage 1, en maakt deze werkwijze bekend.

9. De Commissie kan zich laten bijstaan door deskundigen. In de werkwijze van de Commissie worden onder meer kwaliteitseisen gesteld aan de door de Commissie ingeschakelde deskundigen.

Artikel 3 [samenstelling Commissie, benoeming, schorsing en ontslag leden]

1. De Commissie bestaat uit een voorzitter, tevens lid, en ten minste [PM twee?] andere leden.

2. De leden van de Commissie worden benoemd, geschorst en ontslagen door de Minister.

3. De leden van de Commissie zijn onpartijdig en hun benoeming vindt plaats op grond van de deskundigheid en onpartijdigheid die nodig is voor de uitoefening van de taak van de Commissie.

4. Schorsing en ontslag van de leden vinden plaats wegens:

a. ongeschiktheid of onbekwaamheid voor de vervulde functie, of

b. andere zwaarwegende redenen gelegen in de persoon van de betrokkene.

5. De leden van de Commissie worden op eigen verzoek ontslagen.

6. De Commissie kan één van haar leden opdragen namens de Commissie advies uit te brengen over de afhandeling van een schademelding.

7. De Minister stelt huisvesting ter beschikking aan de Commissie.

Artikel 4 [Vergoedingen]

1. Aan de leden van de Commissie wordt een vaste vergoeding per maand toegekend, waarbij de salarisschaal wordt vastgesteld PM.

2. In een besluit tot benoeming van een lid van de Commissie wordt de arbeidsduurfactor voor de vergoeding vastgesteld.

Artikel 5 [Secretariaat]

1. De Commissie wordt ondersteund door het secretariaat.

2. De Minister stelt personeel en huisvesting ter beschikking aan het secretariaat.

3. Het Secretariaat is voor zijn werkzaamheden uitsluitend verantwoording schuldig aan de Commissie.

4. Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van de Commissie geschiedt op overeenkomstige wijze als bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De bescheiden worden na beëindiging van de werkzaamheden van de Commissie bewaard in het archief van dat ministerie.

III. Slotbepalingen

Artikel 6 [jaarverslag]

De Commissie brengt periodiek en in elk geval een maal per jaar aan de Minister een verslag uit over haar werkzaamheden van het afgelopen jaar. In dit verslag wordt in elk geval aandacht besteed aan de door de Commissie gehanteerde werkwijze, procedures en beoordelingsmethodiek.

Artikel 7 [evaluatie]

1. Jaarlijks vindt in opdracht van de Minister een evaluatie plaats van de werkzaamheden van de Commissie.

2. In aanvulling op het eerste lid vindt op verzoek van de Minister een evaluatie plaats over de werkzaamheden van de Commissie na een bijzondere gebeurtenis.

3. De Minister maakt het verslag van de evaluatie, bedoeld in het eerste en tweede lid, openbaar.

Artikel 8 [informatieverstrekking]

1. Ten behoeve van de goede uitvoering van artikel 2, tweede lid en derde lid, verwerkt de Commissie de nodige gegevens, waaronder persoonsgegevens. De Commissie is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.

2. Ten behoeve van de goede uitwerking van artikel 2, derde lid, verwerkt de mijnbouwonderneming de nodige gegevens, waaronder persoonsgegevens. De mijnbouwonderneming is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.

3. De Commissie en de mijnbouwonderneming verstrekken elkaar desgevraagd de informatie, waaronder begrepen de persoonsgegevens, bedoeld in het eerste en tweede lid voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de goede uitvoering van artikel 2, tweede lid en artikel 9, eerste lid.

Artikel 9 [inwerkingtreding]

Dit besluit treedt in werking met ingang van PM.

Artikel 10 [citeertitel]

Dit besluit wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst en in afschrift worden gezonden aan betrokkenen.

PROTOCOL VOOR DE AFHANDELING VAN MELDINGEN VAN SCHADE ALS GEVOLG VAN BODEMBEWEGING DOOR AANLEG OF EXPLOITATIE VAN EEN MIJNBOUWWERK TEN BEHOEVE VAN OLIE -EN GASWINNING UIT OF OLIE -EN GASOPSLAG IN EEN KLEIN VELD

EERSTE AFDELING - ALGEMEEN

Artikel 1 [Definities]

In dit protocol wordt verstaan onder:

- deskundige: onafhankelijke deskundige die door de Commissie wordt benoemd in het kader van de behandeling van de schademelding door de Commissie;
- Instellingsbesluit: Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade;
- klein veld: alle gasvelden en olievelden op het Nederlandse vaste land, met uitzondering van het Groningenveld en de gasopslag bij Norg;
- Landelijk Loket Mijnbouwschade: door de Minister ingesteld Landelijk Loket Mijnbouwschade;
- partijen: bij de schademelding betrokken eigenaar en exploitant of exploitanten;
- Algemene Verordening Gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.
- PM?

Artikel 2 [Reikwijdte]

Dit protocol is van toepassing op de afhandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:

- olie- of gaswinning uit een klein veld;
- olie -of gasopslag in een klein veld, of
- waterinjectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld.

TWEDE AFDELING – PROCEDURE

Artikel 3 [indiening van de schademelding]

1. Een schademelding wordt bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade met behulp van een door de Commissie vastgesteld formulier.
2. Een schademelding bevat ten minste:
  - a. naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur e-mailadres van de schademelder;
  - b. naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur e-mailadres van de gemachtigde, indien de schademelding door een gemachtigde wordt ingediend;
  - c. de datum van de schademelding;
  - d. de aard en het adres van het gebouw waarop de schademelding betrekking heeft;
  - e. of de schademelder eigenaar of huurder, of anderszins, is van het gebouw;
  - f. de datum en het tijdstip waarop de schade is geconstateerd;
  - g. de datum, of een inschatting daarvan, waarop de schade waarschijnlijk is ontstaan, en de reden dat de Schademelder dat weet of vermoedt;
  - h. een aanduiding van de vermoede oorzaak van de schade;
  - i. een beschrijving naar eigen inzicht van de aard en de omvang van de schade en foto's daarvan;
  - j. indien aanwezig, foto's van de situatie voordat de vermoedelijke schadeveroorzakende gebeurtenis heeft plaatsgevonden;
  - k. indien van toepassing de melding dat de schade bij een ander orgaan aanhangig is gemaakt, en zo ja, wanneer en bij welk orgaan.
  - l. vermelding of eerder een bouwkundige opname is uitgevoerd al dan niet in opdracht van de exploitant (met datum uitvoering bouwkundige opname en kopie van het rapport);
  - m. indien van toepassing, inzicht in de wijze waarop wordt gewaarborgd dat een eventuele gemachtigde de belangen van de schademelder voldoende behartigt;
  - n. indien van toepassing, de mededeling dat eerder mijnbouwschade aan het gebouw is gemeld dan wel vergoed;
  - o. indien van toepassing, een verklaring voor het niet-tijdig indienen van de schademelding;
  - p. overige relevante informatie;
  - q. een verklaring dat het schademeldingsformulier naar waarheid is ingevuld.

Artikel 4 [Eerste reactie op aanvraag om schadevergoeding]

1. De Commissie bevestigt de ontvangst van de melding zo spoedig mogelijk, doch tenminste binnen twee weken na de ontvangst ervan, informeert de schademelder of zijn melding door de Commissie in behandeling wordt genomen en, indien de melding in behandeling genomen wordt, stelt de schademelder in kennis van de te volgen procedure en de zaakbegeleider voor de aanvrager binnen de organisatie van de Commissie.

2. De Commissie stelt de schademelder een redelijke termijn voor aanvulling van de gegevens en stukken als deze nodig zijn om een advies uit te brengen naar aanleiding van een schademelding en de schademelder hierover redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.

3. De Commissie kan de schademelder in de gelegenheid stellen om een mondelinge toelichting te geven op zijn schademelding.

Artikel 5 [Procedure]

1. De Commissie beslist over de te volgen procedure en deelt deze mee aan de aanvrager.

2. Indien na een geïnduceerde beving in een gebied in korte tijd een groter aantal schademeldingen wordt ontvangen door de Commissie, kan de Commissie besluiten:

- a. bepaalde categorieën schademeldingen;
- b. die gelegen zijn binnen een met behulp van de in bijlage 2 opgenomen werkwijze vastgesteld effectgebied van de geïnduceerde beving, en
- c. binnen [PM] maanden na de beving zijn gemeld bij de Commissie af te handelen met behulp van een door de Commissie in haar werkwijze vastgestelde versnelde procedure.

3. De Commissie kan besluiten tot het toepassen van een versnelde procedure indien:

- a. de verwachte kosten van het onderzoeken dat door deskundigen moet worden uitgevoerd hoger liggen dan de kosten van de verwachte geadviseerde vergoedingsbedragen;
- b. de verwachte geadviseerde vergoedingsbedragen niet meer bedragen dan [PM 5000 euro?], en
- c. minimaal 90 procent van de schademeldingen naar aanleiding van de betreffende geïnduceerde beving in het vastgestelde effectgebied liggen.

Artikel 6 [Deskundigenonderzoek]

1. De Commissie kan naar aanleiding van een schademelding één of meerdere deskundigen aanwijzen om, binnen een daartoe door de Commissie gestelde termijn van 6 maanden, de schade op te nemen en te rapporteren over de aard van de schade in het licht van de door de Commissie te maken beoordeling, waarbij tenminste aandacht wordt besteed aan:

- a. de vraag of er schade is;
- b. wat de oorzaak van de schade is;
- c. of er een causaal verband kan worden vastgesteld tussen de schade en bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:
  - olie- of gaswinning uit een klein veld;
  - olie -of gasopslag in een klein veld, of
  - waterinjectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld, en
- d. met welke omgevingsfactoren of gebouwenmerken rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van de schademelding.

2. De Commissie wijst geen deskundige aan indien zij op basis van een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding constateert dat de schade evident niet is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:

- a. olie- of gaswinning uit een klein veld;
- b. olie -of gasopslag in een klein veld, of
- c. waterinjectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld.

3. De deskundige werkt volgens de werkwijze zoals vastgesteld door de Commissie op basis van artikel 2, vierde lid, van het Instellingsbesluit.

4. De Commissie stelt partijen in kennis van zijn voornemen om één of meerdere deskundigen aan te wijzen.

5. Indien de deskundige binnen de termijn zoals vastgesteld door de Commissie geen rapport kan uitbrengen, deelt de deskundige dit aan de Commissie mee voor het einde van de termijn en onder opgave van redenen. De deskundige geeft daarbij een zo kort mogelijke termijn op waarbinnen wel kan worden gerapporteerd.

6. Indien het voor het uitbrengen van een rapport noodzakelijk is dat meer deskundigen worden benoemd, kunnen deskundigen de Commissie daarom verzoeken of kan de Commissie uit eigener beweging besluiten om een aanvullend rapport vragen.

Artikel 7 [Zienswijze]

1. De Commissie stelt partijen in de gelegenheid binnen een door de Commissie vast te stellen termijn mondeling of schriftelijk hun zienswijze geven op een conceptadvies.

2. De termijn, bedoeld in het eerste lid, kan op verzoek van partijen met een door de Commissie vast te stellen termijn worden verlengd.

Artikel 8. [Advies Commissie]

1. De Commissie stelt binnen PM weken na ommekomst van de zienswijze termijn, bedoeld in artikel 6, eerste en tweede lid, een advies als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van het Instellingsbesluit vast.

2. Het advies wordt op schrift gesteld en door de Commissie ondertekend.

3. Het advies bevat in elk geval:

- a. de naam van het lid of de leden van de Commissie die namens de Commissie advies uitbrengen;
- b. de namen en de woonplaatsen van partijen;
- c. een weergave van schademelding en een kort overzicht van het verloop van de procedure bij de Commissie;
- e. het advies;
- f. de gronden voor het advies;
- g. de dagtekening van het advies;
- h. indien van toepassing, het rapport van de gebruikte deskundige.

Artikel 9 [Verbetering van het advies]

1. Een partij kan tot acht weken na de dagtekening van het advies de Commissie verzoeken een kennelijke rekenfout, schrijffout of andere fout die zich voor eenvoudig herstel leent in het advies te verbeteren.

2. Als de Commissie het advies verbetert, dan wordt dit in een apart stuk vermeld.

Het stuk wordt zo spoedig mogelijk aan Partijen wordt gezonden.

DERDE AFDELING - SLOTBEPALINGEN

Artikel 10 [Niet voorziene gevallen]

In alle gevallen die niet zijn voorzien in dit protocol wordt gehandeld in overeenstemming met de geest van dit protocol.

Artikel 11 [Beperking van aansprakelijkheid]

De Commissie, haar leden, het secretariaat en de eventueel benoemde secretaris en eventuele andere door (één van) hen in de zaak betrokken personen zijn noch contractueel noch buitencontractueel aansprakelijk voor eventuele schade door eigen of andermans handelen of nalaten of door gebruik van hulpzaken in of rond een schadebehandelingsprocedure, tenzij en voor zover dwingend Nederlands recht anders bepaalt.

Bijlage 2 als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit

1. Voor de volgende posten geldt als uitgangspunt een vaste vergoeding, tenzij de kosten aantoonbaar hoger zijn of anderszins worden vergoed:

Thuis blijven tijdens inspectie en/of schadeherstel	€ 95,- per dagdeel
Schoonmaakkosten	€ 150,- per schademelding
Overnachten	€ 100,- per nacht voor één of twee personen
	€ 200,- per nacht voor meer dan twee personen
Advieskosten	€ 95,- per uur voor maximaal 20 uren
Verhuiskosten	Daadwerkelijk gemaakte kosten
Opslag van goederen	€ 40 per week
Reiskosten	€ 0,26 per kilometer

2. Voor de volgende schade geldt een vergoeding die afhankelijk is van de werkelijke kosten zoals door de schademelder zijn gemaakt:

- a. inboedel- en tuinschade,
- b. zorgkosten, inkomstenderving, en
- c. redelijke juridische of andere begeleidingskosten.

Bijlage 3 – werkwijze vaststellen effectgebied ten behoeve van toepassing versnelde procedure

[PM: op basis van nog te leveren input]

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Moties ten behoeve van lobby VAO Mijnbouw
Datum: maandag 28 oktober 2019 09:57:37
Bijlagen: [2019 10 22 Motie schadeprotocol kleine velden - omgaan met onduidelijkheid in causaal verband tussen mijnbouw en schade.docx](#)
[2019 10 22 Motie schadeprotocol kleine velden overige punten -.docx](#)

Dag [redacted],

[redacted] (Drenthe) en ik hebben de afgelopen week gewerkt aan twee concept moties voor het VAO Mijnbouw 19 november, zie bijgevoegde documenten. We hebben gekozen voor twee moties, omdat de kans bestaat dat een van de twee het niet haalt, en dan kan de ander in elk geval wel door.

Bij de motie over onduidelijkheid causaal verband bevingen-schade, hebben we een tweede, verkorte versie achter de eerste versie geplakt. Mocht de eerste versie te lang/complex blijken, dan kan de verkorte versie worden gebruikt.

[redacted]: helemaal onder aan deze e-mail-wisseling staat het verslag van [redacted] van het laatste AO. Deze moties zijn een reactie daarop. Wellicht goed om dit ook met de VNG te delen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Provincie Overijssel
Eenheid Publieke Dienstverlening
Team Vergunningverlening
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

telefoon: 038 [redacted]

fax: 038 [redacted]

[redacted]@overijssel.nl

<http://provincie.overijssel.nl/>

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 16 oktober 2019 12:35
Aan: [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted] ([redacted]) <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted] ([redacted]) <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted] ([redacted]) <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted] ([redacted]) <[redacted]@overijssel.nl>

Onderwerp: Re: AO Mijnbouw

Dag [redacted], [redacted],

Dank voor jullie reactie.

Als we dit inderdaad via de Kamer willen laten spelen zie ik hiervoor een mogelijkheid bij het VAO Mijnbouw, waar moties kunnen worden ingediend. Dat VAO staat vooralsnog

ingepland in de week van 19/20/21 november.

We zouden dan de ons welgevallige fracties een suggestie aan de hand kunnen doen voor een motietekst. Die kan dan het best worden ingediend door een regeringspartij, bij voorkeur CDA (Agnes Mulder, CDA).

Ik doe hiertoe een aanzet, maar vraag jullie graag om aanvullingen.

Bijvoorbeeld:

- constaterende dat de minister de bewijslast bij de melder wil weglaten,
- overwegende dat er eenduidigheid moet zijn over een vergoeding bij schade, ook als er twijfel is over de oorzaak ervan
- verzoekt de regering het advies van Tcbb over te nemen, inclusief het voorstel van Tcbb om onduidelijkheid over schade uit te leggen in het voordeel van de melders,
- en de systematiek van de Tcbb te volgen en uit te werken voor een protocol kleine gasvelden.

Ik hoor graag jullie aanvullingen.

Als de tekst rond is, gaan we even kijken wie de motietekst aan de man gaat brengen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] (provincies Overijssel & Gelderland)

Huis van de Provincies
Herengracht 23
2511 EG Den Haag

M: [redacted] [@overijssel.nl](mailto:[redacted]@overijssel.nl)

T: +31 [redacted]

Twitter: [redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: woensdag 16 oktober 2019 11:38

Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]

CC: [redacted]; [redacted]

Onderwerp: RE: AO Mijnbouw

Dag [REDACTED],

Ik heb even afgestemd met [REDACTED] van provincie Drenthe, onderstaand zijn reactie, waar ik mij in kan vinden. **5.2.1** [REDACTED]

[REDACTED] De minister zegt dat hij de burger ontzorgt (en dat klopt) door de bewijslast bij de melder weg te laten. Maar dat wil nog niet zeggen dat de melder dan ook vergoeding krijgt, als er twijfel is over de oorzaak van de schade. Dat is bepaald geen detail, want in vrijwel alle gevallen is er onduidelijkheid over de oorzaak van de schade (er spelen altijd meerdere oorzaken die in verschillende mate bijdragen). De lobby moet zijn dat de minister het advies van tcbb overneemt, inclusief het voorstel van tcbb om onduidelijkheid over schade uit te leggen in het voordeel van de melders.

5.2.1 [REDACTED]. Het is een politieke keuze om schademelders ruimhartig tegemoet te komen (zoals tcbb voorstelt, of om dat niet te doen).

5.2.1 [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Provincie Overijssel
Eenheid Publieke Dienstverlening
Team Vergunningverlening
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

[REDACTED]
telefoon: 038 [REDACTED]
fax: 038 [REDACTED]
[REDACTED]@overijssel.nl
<http://provincie.overijssel.nl/>

Hoi [REDACTED],

Dankjewel voor je informatie en je vraag.

5.2.1 [REDACTED]

5.2.1 [REDACTED].

Als de minister het advies (van tcbb) volgt dan is het probleem opgelost voor de burger. Dan is zonder wettelijk bewijsvermoeden de causaliteitskwestie opgelost.

De lobby moet dus zijn: minister, verklaar dat je het Tcbb advies overneemt op dit punt. Dus dat de systematiek van de Tcbb wordt gevolgd en uitgewerkt voor protocol kleine gasvelden.

5.2.1 [REDACTED]

Die systematiek is:

Er is effect per bodemtrilling in een gebied daaromheen op basis van mogelijke schade door trillingen op basis van een zeer coulante ruime norm.

Binnen dat beoordelingsgebied geldt dan feitelijk de omkering van de bewijslast (tenzij er een heel duidelijke andere oorzaak is) en de melder krijgt vergoed.

De bewijslast voor causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en schade ligt niet bij de

burger want de commissie kent schadevergoeding toe op basis van die werkwijze.

Groet, [redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 15 oktober 2019 13:45

Aan: [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted]
<[redacted]@overijssel.nl>; [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@overijssel.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted]
<[redacted]@overijssel.nl>

Onderwerp: RE: AO Mijnbouw

Dag [redacted],

Dank voor je eerste reactie.

Je eerste punt is m.i. vooral juridisch van aard, waarvan ik niet goed kan inschatten wat in de praktijk (in de toch al weinig voorkomende gevallen) het verschil is. Mogelijk is dit ook van Kamerleden teveel detailniveau.

Is het mogelijk om dergelijke hobbels nog weg te werken in de ambtelijke contacten met het ministerie?

Mocht het in een later stadium alsnog opportuun zijn om het via de Kamer te spelen, hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted] (provincies Overijssel & Gelderland)

Huis van de Provincies
Herengracht 23
2511 EG Den Haag

T: +31 [redacted]

M: [redacted]@overijssel.nl

Twitter: [redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: maandag 14 oktober 2019 9:55

Aan: [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted]

<[redacted]@overijssel.nl>; [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@overijssel.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@overijssel.nl>; [redacted]
<[redacted]@overijssel.nl>

Onderwerp: RE: AO Mijnbouw

Dag [redacted],

Onderstaand mijn persoonlijke reactie op het betoog van de minister over het schadeprotocol kleine velden. Dat is nog niet afgestemd met de beleidsafdelingen.

5.2.1

Er is een cruciaal verschil tussen "de bewijslast bij de melder weghalen" en "omgekeerde bewijslast". Het klopt dat het voorstel de bewijslast bij de melder weghaalt en de beoordeling van het causale verband bij de mijnbouwmaatschappij weghaalt. Dit alles gaat naar de onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade. 5.2.1 Maar dat is niet hetzelfde als "omgekeerde bewijslast" toepassen.

De tcbb heeft in haar advies heel nadrukkelijk aangegeven hoe zij vindt dat de Commissie Mijnbouwschade om moet gaan met onduidelijkheid over het causale verband tussen mijnbouwactiviteiten en schade. Tcbb stelt dat die onduidelijkheid moet worden uitgelegd in het voordeel van de melder. Citaat uit tcbb advies: "Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard veroorzaakt kan zijn door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is". Daarmee wordt, opnieuw volgens de tcbb, invulling gegeven aan het begrip ruimhartigheid. 5.2.1

5.2.1

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Provincie Overijssel
Eenheid Publieke Dienstverlening
Team Vergunningverlening
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

[redacted]
telefoon: 038 [redacted]
fax: 038 [redacted]
[redacted]@overijssel.nl
<http://provincie.overijssel.nl/>

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 11 oktober 2019 10:55

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@overijssel.nl>; [REDACTED]
<[REDACTED]@overijssel.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@overijssel.nl>; [REDACTED]
<[REDACTED]@overijssel.nl>

Onderwerp: Re: AO Mijnbouw

Beste [REDACTED], [REDACTED],

Bij het AO Mijnbouw vorige week is door meerdere Kamerleden de problematiek rond de kleine gasvelden ter sprake gebracht.

SP-Kamerlid Beckerman stelde letterlijk dat de gedeputeerden van Overijssel en Drenthe het 'spuugzat' zijn dat er nog steeds geen landelijk Loket Mijnbouwschade is.

Minister Wiebes (EZK) zei het volgende over het landelijke schadeloket. Ik geef het hieronder even letterlijk weer, met het verzoek aan jullie om er even vanuit de inhoud naar te kijken:

- Voldoet dit antwoord aan onze eisen/wensen?
- Wat moet er nog mer gebeuren? Loopt er voldoende aan ambtelijke en bestuurlijke contacten hierover? Of moeten we op een gegeven moment de Kamer weer inschakelen? Dat kan overigens al volgende week, wanneer de fracties moties kunnen indienen. Ook suggesties daarvoor zijn welkom.

Wiebes zei over het landelijke schadeloket:

'Dat heeft een oorsprong die mij ook zelf zeer aan het hart gaat. We hebben natuurlijk een situatie in Groningen gezien — ik heb zelf gezegd dat we daar veel te lang mee zijn doorgegaan — waarin individuele Groningse huishoudens, mensen met schade, hebben moeten procederen tegen een multinational. Ik zeg dat altijd enigszins schertsend, maar tegelijkertijd ook diepserieus. Die ongelijkheid heeft gezorgd voor een zekere maatschappelijke ontwrichting, oneerlijkheid en ontevredenheid. De schadeafhandeling door de NAM is nooit erg populair geweest. Dat had niet zo lang door moeten gaan. Wij hadden moeten erkennen dat het hier gaat om een publiek belang en dat het daarbij past om mensen niet procederend te laten optreden tegen de veroorzaker zelf, in dit specifieke geval de NAM. Die ongelijkheid willen wij wegwerken. Dat betekent dat er een schadeloket moet komen waarin de bewijslast — zo schrijft de Tcbb het ook op — wordt weggehaald bij degene die de schade heeft. Er zijn verschillende oplossingen voor, maar wat mij betreft moet dat onder publieke regie en in publieke handen onafhankelijk gebeuren. Het mag niet meer zo zijn dat je de onderzoeksplicht, de hele redeneringen, het pleidooi in de handen moet leggen van mensen die daar niet in getraind zijn en daar nooit voor

hebben gekozen, maar wel schade hebben. Daar spelen verschillende zaken. Daar zijn allerlei vragen over gesteld, namelijk over het tijdpad, de bewijslast, het bindende advies, de publieke regie. Daar wil ik een voor een op ingaan.

5.2.1 Ik heb een jaar en een week geleden toegezegd dat ik denk dat medio 2020 dat hele loket operationeel kan zijn. Ik heb nog geen enkele aanleiding om dat tijdpad te herzien. Ik mik er nog steeds op en denk nog steeds, en mijn partners in dit geheel denken dat ook nog, dat we medio 2020 dat loket operationeel kunnen laten zijn. Tot die tijd moeten we een aantal dingen doen. Dat zijn er vier. We moeten de schadeprotocolen maken. Die had ik in de zomer al af willen hebben, maar ik maak die niet in mijn eentje. Die worden afgestemd met betrokkenen, maar ook met de mijnbouwondernemingen zelf. **5.2.1**, maar het heeft enige vertraging opgelopen. Wat mij betreft betekent dat niet dat de doeldatum van medio 2020 verschuift. Ik denk dat we dit op tijd af hebben. Het tweede is dat ik convenanten afsluit met de mijnbouwsectoren. Ik zal straks ingaan op hoe bindend ik dat zie. Er moet een uitvoeringsorganisatie worden opgezet. We gaan een hele nieuwe organisatie bouwen. Ook moet er een onafhankelijke commissie komen die de beoordeling doet. **5.2.1**. Zodra een en ander is vastgesteld, bijvoorbeeld op het terrein van het schadeprotocol, maak ik dat openbaar. Dan kunnen we daar wat mij betreft in elk stadium over spreken. Maar mijn deadline blijft zoals ik die een jaar geleden voor me zag, namelijk medio 2020.

Nu is de vraag wat het betekent als je zegt dat de bewijslast niet bij de burger moet liggen. Nou ja, precies dat. Dat betekent dus dat er een loket moet komen met een onafhankelijke beoordeling en dat iemand anders dan degene die schade doet, onderzoekt wat er aan de hand is. Dat moet een onafhankelijke partij zijn die niet voor de een of voor de ander werkt. Die werkt onder publieke regie en heeft geen andere opdracht dan zo eerlijk mogelijk te kijken welk deel van die schade in welke mate moet worden vergoed. Het is de Commissie Mijnbouwschade die dat beoordeeld en uiteindelijk vaststelt. Dat gaat met deskundigen. **5.2.1**

Ik heb bij de Tcbb nagevraagd of haar visie op die belangrijke stelling dat de bewijslast niet bij de burger terecht moet komen, voldoende terugkomt in het voorstel. Hun antwoord daarop was ja. Maar dan moet het wel bindend zijn, want als het losse adviezen zijn waar je je niet aan hoeft te houden, dan hebben we er helemaal niks aan. Dat convenant gaat dat doen. Dat convenant is juist zo mooi omdat de mijnbouwondernemingen daar ook toe bereid zijn. **5.2.1**

Dat betekent dat deze mijnbouwondernemingen zich conformeren aan dat advies. In heel bijzondere gevallen kan die mijnbouwonderneming nog een zienswijze geven op het conceptadvies, de schademelder overigens ook. Dat betekent niet dat ze tegen elkaar moeten gaan procederen, want dat willen we nou juist niet. Maar dat betekent dat die onafhankelijke beoordelaar nog een keer kijkt of een en ander houtsnijdt, maar uiteindelijk dienen de mijnbouwondernemingen zich te conformeren aan het advies. Dat is wat het convenant behelst.'

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
[Redacted]

Huis van de Provincies
Herengracht 23
2511 EG Den Haag

M: [Redacted] [@overijssel.nl](mailto:[Redacted]@overijssel.nl)

T: +31 [Redacted]

Twitter: [Redacted]

Van: [Redacted]

Verzonden: donderdag 12 september 2019 10:36

Aan: [Redacted]

CC: [Redacted]; [Redacted]; [Redacted]; [Redacted]

Onderwerp: AO Mijnbouw

Beste [Redacted],

De Kamercommissie EZK heeft besloten een apart AO in te gaan plannen over Mijnbouw, de kleine gasvelden en de schadeprotocollen.

Het AO vandaag gaat toch alleen maar over Groningen.

Dat ander AO wordt waarschijnlijk ingepland op 3 oktober. Dan doen we de hele ronde dus gewoon opnieuw.

Hartelijke groet,

[Redacted]

Van: [REDACTED]
Aan: [Tjisse Stelpstra](#)
Onderwerp: Achtergrondinformatie i.v.m. Bestuurlijk platform mijnbouwgemeenten Dinsdag 29 oktober 18.00 uur, Nieuwe Buitensociëteit, Stationsplein 1, Zwolle
Datum: woensdag 23 oktober 2019 13:29:00
Bijlagen: [19-10-22 Conceptmotie bindend advies en uitbetaling mijnbouwschade.docx](#)
[19-10-22 Conceptmotie causaal verband mijnbouwactiviteit en schade.docx](#)

Dag Tjisse,

Bijgaande conceptmoties zijn op initiatief van lobbyist [REDACTED] van Overijssel opgesteld in samenwerking met provincie Overijssel en aan hem gezonden.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Team Milieu, Bodem en Energie

Telefoon [REDACTED]
[REDACTED]

Motie schadeprotocol kleine velden – Eén regeling voor álle mijnbouwschade

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) adviseert te onderzoeken of toegewerkt kan worden naar een gezamenlijke organisatie van de in te stellen landelijke Commissie Mijnbouwschade en de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen en adviseert de verschillen in afhandeling op te heffen;

constaterende dat de regering in haar appreciatie de visie van de Tcbb niet deelt dat toegewerkt dient te worden naar één organisatie en onderschrijft dat de verschillen in schadeafhandeling op termijn opgeheven worden;

constaterende dat mijnbouwschade door bodemdaling en door geïndiceerde aardbevingen kan ontstaan en de schade door bodemdaling afzonderlijk wordt afgehandeld door bodemdalingscommissies of door mijnbouwondernemingen;

overwegende dat het blijven voortbestaan van diverse commissies voor de afhandeling van mijnbouwschade ongewenst is;

overwegende dat uit oogpunt van rechtsgelijkheid en gelijke behandeling het gewenst is dat er voor heel Nederland één systeem en één organisatie komt voor schade door bodemdaling en bodemtrillingen als gevolg van mijnbouwactiviteiten;

verzoekt de regering om:

- gefaseerd voor alle mijnbouwactiviteiten over te gaan tot één organisatie voor alle afhandeling van schade door bodemdaling en bodemtrillingen als gevolg van mijnbouw,
- wanneer de vergaande maatregelen in Groningen niet langer te rechtvaardigen zijn de organisatie voor de schadeafhandeling voor het Groningenveld en de gasopslag Norg onder te brengen bij de in te stellen Commissie Mijnbouwschade,
- de afhandeling van schade door bodemdaling en de bodemdalingscommissies onder te brengen bij de in te stellen Commissie Mijnbouwschade,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie schadeprotocol kleine velden – Wettelijke regeling voor afhandeling mijnbouwschade

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering protocollen opstelt, convenanten afsluit en een landelijke commissie instelt voor de afhandeling van mijnbouwschade;

overwegende dat dit buitenwettelijke afspraken zijn van de regering met mijnbouwondernemingen;

overwegende dat uit oogpunt van juridische zekerheid er een wettelijke grondslag gewenst is voor een laagdrempelige, rechtvaardige, snelle, ruimhartige en onafhankelijke afhandeling van alle vormen van mijnbouwschade met rechtsgelijkheid in heel Nederland;

verzoekt de regering om:

- een wettelijke regeling in procedure te brengen voor de afhandeling van mijnbouwschade,

en gaat over tot de orde van de dag.

Van: [redacted]
Aan: [redacted] <[\[redacted\]@overijssel.nl](mailto:[redacted]@overijssel.nl)>
Onderwerp: Fwd: mijnbouwschadeprotocol
Datum: dinsdag 12 november 2019 09:05:19
Bijlagen: [Voorgestelde input moties VAO mijnbouw.docx](#)

Hoi [redacted],

Zie bijlage.

Groet, [redacted]

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: [redacted] <[\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>
Datum: 12-11-19 08:55 (GMT+01:00)
Aan: [redacted] <[\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>
Onderwerp: RE: mijnbouwschadeprotocol

Ha [redacted]

5.2.1 [redacted]

[redacted] Zou jij al jouw info en die van mij (ik heb mijn gemaakte tekst in de bijlage gezet) op kunnen sturen naar de collega's over de grens?

Met groet **5.1.2e** [redacted]

Van: [redacted] <[\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>
Verzonden: dinsdag 12 november 2019 8:50
Aan: [redacted] <[\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>
Onderwerp: mijnbouwschadeprotocol

Hoi [redacted],

5.2.1 [redacted]

Ik heb dit met Tjisse besproken. Zijn beeld is positief omdat we al veel hebben bereikt en dat is ook zo. En zijn beeld is negatief op haalbaarheid indienen moties.
In ieder geval gaf ik in overleg met Tjisse ambtelijk onze opmerkingen door aan EZK **5.2.1** [redacted]

Groet, [redacted]

Van: [redacted] <[\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>

Verzonden: maandag 11 november 2019 9:37

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@drenthe.nl>

CC: Martien Haasjes <M.Haasjes@drenthe.nl>

Onderwerp: Re: Voorstel agendapunt poho 11 nov Stelpstra: conceptmoties mijnbouwschade (mondeling)

Ha beide,

Toen ik het er met [REDACTED] over had, leek dit eerlijk gezegd niet meer nodig. Nav een BO wat er is geweest, leek hij vrij positief over hoe het Rijk nu verder wil met het schadeprotocol en zou het insteken van moties niet nodig zijn.

Mijn voorstel zou zijn het niet op de agenda te zetten, behalve als jij (Arjan) niet hetzelfde positieve gevoel als Tjisse bij die nieuwe insteek hebt.

Met groet,

[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 11 nov. 2019 om 09:26 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

Hoi Martien,

Gisteren was het VNG werkgroepoverleg met EZK waar Tjisse bij was. [REDACTED] zou aan de slag met de moties voor het VAO. Maar eerst is er kennelijk nav genoemd overleg nog afstemming met Tjisse nodig hier over. Ik stel voor dat 11 nov te doen. **5.1.2e** [REDACTED] VAO is waarschijnlijk 21 november of zo, dus het kan nog.

Groet, [REDACTED]

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [Tjisse Stelpstra](#)
Onderwerp: schaderegeling
Datum: maandag 11 november 2019 16:01:00
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Dag [REDACTED],

In het Bestuurlijk Platform van 29 oktober 2019 stond het instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade op de agenda.

Je gaf toen aan dat je graag reacties op de appreciatie en het instellingsbesluit ontvangt om die mee te nemen.

Kun je aangeven of het overleg en de reacties leiden tot andere teksten dan die toen op de agenda stonden?

En kunnen we die aanpassing ontvangen vóór de vergadering van de Tweede Kamer?

Tjisse wil graag snel een goed resultaat zonder dat het nodig is te lobbyen bij Kamerleden. Onze punten van aandacht zet ik onderaan deze mail.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsmedewerker

[REDACTED]
Team Milieu, Bodem en Energie
t (0592) [REDACTED] | @ [REDACTED] [@drenthe.nl](#)

[REDACTED]
U kunt ook contact opnemen met ons Klantcontactcentrum.
Deze is bereikbaar via telefoonnummer (0592) 36 55 55 of post@drenthe.nl

Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 36 55 55
www.drenthe.nl

Bindende uitspraak en publieke uitbetaling:

- vooraf als voorwaarde te stellen voor de te sluiten convenanten met de mijnbouwondernemingen, dat de uitspraken die de Commissie Mijnbouwschade neemt bindend zijn voor de mijnbouwonderneming en de schademelder
- de uitbetaling van de schade aan de schademelder na uitspraak onmiddellijk publiek te laten doen door de Commissie Mijnbouwschade en niet privaat door de mijnbouwonderneming

Causaal verband aantonen niet door schademelder:

- het advies van de Tcbb overnemen wat betreft de daarin voorgestelde systematiek onder 1b op blz. 14 en 15
- overeenkomstig het advies van Tcbb in een per aardbeving vast te stellen beoordelingsgebied eventuele onduidelijkheid over schade uit te leggen in het voordeel van schademelders
- de in het advies van de Tcbb voorgestelde systematiek uit te werken in een protocol kleine gasvelden en als opdracht mee te geven aan de in te stellen Commissie Mijnbouwschade

Eén regeling en organisatie voor alle mijnbouwschade:

- gefaseerd voor alle mijnbouwactiviteiten over te gaan tot één organisatie voor alle afhandeling van schade door bodemdaling en bodemtrillingen als gevolg van mijnbouw
- wanneer de vergaande maatregelen in Groningen niet langer te rechtvaardigen zijn de organisatie voor de schadeafhandeling voor het Groningenveld en de gasopslag Norg onder te brengen bij de in te stellen Commissie Mijnbouwschade
- de afhandeling van schade door bodemdaling en de bodemdalingscommissies onder te brengen bij de in te stellen Commissie Mijnbouwschade

Mijnbouwgegevens

Discrepanties bij mijnbouwactiviteiten in de provincie Drenthe:

In Nederland vinden na Groningen de meeste mijnbouwactiviteiten in de provincies Friesland en Drenthe plaats. In Drenthe wordt vooral olie en gas gewonnen, ondergrondse opslag van gas gebeurt onder Steenberg/Norg. Injectie van afvalwater dat afkomstig is uit de gaswinning, gebeurt in een oud en leeg geproduceerd gasveld in Nijensleek. Oliewinning concentreert zich rond Schoonebeek, belangrijke gaswinlocaties liggen aan de randen van de provincie. En daar zijn meteen ook de belangrijkste onvolkomenheden te vinden in de procedures. In ons onderzoek is vooral gefocussed op die gebieden waar gasvelden de provinciegrenzen overschrijden. Want hebben Drenthe, Friesland en Overijssel wel een volledig beeld van de activiteiten?

Provinciegrenzen

De velden die provinciegrenzen overschrijden, of waarvan de invloedssfeer van het veld de provinciegrens overschrijdt, zijn Noordwolde, Vinkega, Eesveen, Wanneperveen, De Wijk, Collendoornveen, Zevenhuizen, Een en Zuidlaren.

Met name in het gebied Zuidwest-Drenthe, Zuidwest-Friesland en Noordwest-Overijssel ligt een aantal velden zodanig dichtbij elkaar dat de invloedssferen van die velden elkaar overlappen. De invloedssfeer is landelijk vastgesteld en loopt in een cirkel tot 5 km vanaf de randen van het veld. De velden liggen hemelsbreed ongeveer 5 tot 10 km van elkaar af. Al deze velden worden apart beoordeeld op risico's mbt bodemdaling en bodemtrilling in een winningsplan. Maar wat de onderlinge invloed is, dat is niet bekend. Wel is duidelijk dat er in de plannen en onderzoeken geen rekening wordt gehouden met de invloedssfeer van andere velden. Ook wordt geen rekening gehouden met de optelsom van alle activiteiten in een relatief klein gebied.

Beoordeling in onderlinge samenhang wordt niet meegenomen in de adviezen van SodM, TNO en Mijnraad, ondanks verzoeken en adviezen van provincies en gemeenten in de regio. Wanneer de winningsplannen met elkaar vergeleken worden dan zijn er aanwijzingen dat tenminste de velden Vinkega en Nijensleek een watervoerende laag delen. Daarnaast is interferentie aangetoond tussen de velden De Blesse, Vinkega en Nijensleek. Toch wordt hier niet op geacteerd.

Onderlinge invloed

Is er door interferentie eigenlijk sprake van een groter veld? Er is geen onderzoek gevonden dat hierop antwoord geeft. Een analyse naar het verloop van geologische lagen en watervoerende lagen zou inzicht kunnen geven hoe de velden ten opzichte van elkaar lopen. Dit is nu niet duidelijk, waardoor ook inschattingen van de gevolgen aan de oppervlakte niet bekend zijn. Bij navraag aan SodM is ontkend dat de velden samen wellicht 1 groter veld zouden kunnen zijn. Gezien de snelheid van de actuele ontwikkelingen is dit een relevante vraag voor de regio. Maar de benodigde gegevens zoals de drukgegevens en omvang van de velden, zijn niet openbaar. Dit is bedrijfsvertrouwelijke informatie die alleen in bezit is van TNO-AGE. Om hier meer duidelijkheid in te kunnen krijgen, zouden deze gegevens openbaar moeten zijn en geanalyseerd moeten kunnen worden door een onafhankelijke partij.

'Side track'

Zowel in het instemmingsbesluit Weststellingwerf, De Blesse/Blesdijke en winningsplan Oldelamer wordt een zgn 'side track' genoemd. Een side track is een nieuwe put die geboord wordt vanuit een oude put. Van deze side tracks is nog niet vastgesteld of zich hier gas in bevindt, de adviserende organisaties onthouden zich om die reden van advies. Hierop kan dan dus ook geen inschatting worden gemaakt ten opzichte van invloed op bodemdaling en

bodemtrilling. (*Bodemdaling statusrapport Vermilion Friesland, Overijssel, Drenthe 2018 blz. 56*)
(*Winningsplan De Blesse 13 juli 2018 blz. 57*)
(https://www.vermilionenergy.com/files/Vermilion_Energy_Inc_Q2_2019_Report.pdf blz 25)

Voor- en nadelen hergebruik putten

Het hergebruik van zogenaamde oude putten kent vele voordelen voor de winmaatschappij. Bovengronds hoeft geen nieuw vergunningstraject doorlopen te worden, wat de snelheid van doorlooffase bevordert. Maar een analyse op veiligheid en integriteit van de zgn. 'oude putten' zit niet in de winningsplannen, instemmingsbesluiten e.d. De omwonenden, gemeenten, provincies en de minister hebben hier dan ook geen zicht op de daadwerkelijke risico's .

Van Eesveen onder Drenthe

Gasveld Eesveen ligt letterlijk op de rand van de provincie. De putten waaruit gewonnen wordt liggen in Overijssel maar veruit het merendeel van het veld ligt onder Drenthe. De invloedssfeer en de risico's zijn dus ook groter voor Drenthe dan voor Overijssel terwijl Drenthe hier feitelijk weinig tot geen inzage en inspraak heeft.

De put is geboord in 1986. Destijds is in het zgn. 'end of well-report' beschreven dat zich diverse incidenten hebben voorgedaan. In de eerste 300 meter ontstonden problemen bij het slaan van de put: 225m³ cement is in een holle ruimte gevloeid zonder dat er signaal terugkwam. In een normale situatie is voor het boren van een put ong. 40m³ cement nodig. Deze holle ruimte is nergens beschreven in de winningsplannen, de problemen zijn nergens uitgelegd of verklaard. De analyse voor bodemdaling en bodemtrilling zijn dan ook niet gebaseerd op dit gegeven. Een holle ruimte kan wijzen op de aanwezigheid van een caverne, al of niet veroorzaakt door lekkage.

Vanuit de oude put is een side track of aftakking gemaakt naar een naastgelegen veld. De beoordeling van de kwaliteit van de oude put maakt niet standaard deel uit van het instemmingsbesluit. Risico's op schade aan omgeving worden hier dan ook niet gewogen of beoordeeld.

Overproductie?

De put Eesveen 02 produceert zeer goed. Volgens het kwartaal rapport van Vermilion draagt dit veld met 22% in belangrijke mate bij aan de toename van de kwartaal productie. Maar hoe verhoudt zich dit tot de productiecijfers? Dit wordt op dit moment door niemand gecontroleerd.

Ondanks dat in mei 2019 de locatie Eesveen wel fysiek is gecontroleerd door SodM, maakt het checken van de feitelijke productie geen deel uit van het controlesysteem. Bovendien wordt er na opdracht van de Minister standaard niet meer gecontroleerd in 'kleine'velden. Het SodM heeft de opdracht slechts te controleren of de totale productie niet overschreden wordt. Maar in de communicatie naar bestuurders en andere belanghebbenden, wordt in winningsplannen juist geschermd met productieprofielen die uitgesmeerd zijn in de tijd. Hierdoor is het voor bestuurders uitermate lastig om een reële voorstelling van zaken te krijgen over de impact van de productie.

Gevolgen van versnelde gaswinning

Uit veld Vinkega is in ruime mate geproduceerd. Bóven de vergunde hoeveelheid op basis van het huidige winningsplan maar bínnen de in de omgevingsvergunning (door gemeente afgegeven) dagproductie. De overproductie is daardoor ook niet meegenomen in de adviezen tav bodemdaling en bodemtrilling.

Naar aanleiding van vragen van oplettende inwoners bleek er een bodemdalingskom te ontstaan die nog nergens in de scenario's en plannen wordt beschreven. De risico beoordeling van het winningsplan 2018 heeft hier dus ook geen rekening mee gehouden. Inmiddels is de put verzegeld door het SodM en is de productie stilgelegd tot er een analyse heeft plaatsgevonden.

Omdat Vermilion hier de productiegetallen in het winningsplan heeft overschreden, deed het Openbaar Ministerie strafrechtelijk onderzoek. Inmiddels is dat onderzoek afgerond, er zijn strafbare feiten geconstateerd maar de strafmaat is tot op heden nog niet bepaald.

Versneld maar misleid in Diever

Ook in Diever bleek de gasproductie hoger dan vergund in 2017. Dankzij oplettende burgers in Diever is dit aanhangig gemaakt en door SodM gehandhaafd. Maar de minister heeft in 2017 alsnog de verhoogde winning gelegaliseerd door achteraf met een nieuw winningsplan in te stemmen. De risico's van bodemdaling en bodemtrilling veranderden niet. In 2019 is opnieuw een winningsplan aangevraagd en hierin zijn de rekenmodellen ineens en onverklaarbaar tot een lagere risico inschatting gekomen. Op basis van welke gevalideerde gegevens is onbekend tot nog toe. De minister heeft hierover geen vragen gesteld.

Afvalwater Nijensleek

Onder Nijensleek ligt een leeg geproduceerd gasveld, gasproductie vond plaats tot in de jaren 90. Momenteel wordt in dit veld afvalwater geïnjecteerd. Dit is een overblijfsel van de gaswinning in andere velden van Vermilion, dat volgens Europese richtlijnen zou moeten worden gezuiverd voordat het wordt geïnjecteerd. Die Europese regels schrijven ook voor dat afvalwater alleen terug mag in identieke velden maar omdat onduidelijk is waar het afvalwater voor Nijensleek precies vandaan komt, is niet te zeggen of de Europese regels worden nageleefd. In Twente is een soortgelijke situatie waarvan zeker is dat de Europese regels niet worden nageleefd.

Het afvalwater voor Nijensleek wordt aangevoerd door tankwagens van een extern transportbedrijf, in opdracht van Vermilion. Vanuit die tankwagens wordt het water over gepompt in bovengrondse opslagtanks op de locatie Eesveen. Via een ondergronds leidingstelsel wordt dit water 7 kilometer verderop in het veld Nijensleek geïnjecteerd. De regelgeving is extra complex omdat het leidingstelsel over de provinciegrens heen gaat.

In 2014 is een omgevingsvergunning afgegeven. In de bijlages behorend bij die omgevingsvergunning wordt omschreven hoe het water gecontroleerd wordt dat in de opslag tanks terecht komt. Hierin staat onder meer beschreven dat het water niet langer dan 2,5 uur in de tanks mag zitten. Dit heeft te maken met de sulfaat reducerende bacterie. Die wordt veelvuldig aangetroffen in warm afvalwater en kan ernstige schade toebrengen aan de metalen leidingen waar het afvalwater doorheen gaat. De maximale duur van het gebruik van de opslagtanks is om aantasting door die bacterie te voorkomen. (De sulfaat reducerende bacterie heeft in de loop der jaren op meer locaties in Nederland tot lekkages geleid.)

Verder is er een uitgebreide procesbeschrijving hoe het met verantwoordelijkheden zit en hoe bepaald wordt of het water gelost mag worden in de tanks van Eesveen. Het SodM is hierbij de toezichthouder; die hoort te toetsen of dit proces naar behoren verloopt en of de kritische parameters voor de chemische samenstelling van het afvalwater gehandhaafd worden.

Geen controle op chemische samenstelling

Navraag bij het SodM leert ons dat er in ieder geval geen prioriteit ligt bij de controle op de chemische samenstelling. SodM erkent dat vrijwel nooit is gecontroleerd omdat de risico's niet zo groot worden geacht. Maar de parameters voor de chemische samenstelling zijn waarschijnlijk bepaald omdat het productiewater ondergronds via het leiding tracé een afstand van ong. 7 km moet overbruggen. Lekkage zou een zeer concrete bedreiging kunnen zijn voor de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater.

Om de 5 jaar moet dit leidingtracé worden getest. Dit zou in principe in 2020 moeten plaatsvinden. Maar onlangs (rond 14 september jl) is er ineens veel activiteit geweest. SodM had hier geen melding van gekregen. Navraag bij Vermilion leert dat het gaat om 'onderhoud'. Bij navraag bij de medewerkers van Vermilion op de locatie blijkt een 'test van het waterleidingtracé' en daarnaast bleek een van de tanks defect en die moest gerepareerd

worden. In de maanden maart-april 2019 werd nog 1600 respectievelijk 1100 m3 afvalwater overgepompt. In de maanden erna is dit 179-299-409-228m3. Omwonenden rapporteren substantieel minder rijbewegingen van afvalwatertransport sinds de zomer.

Verantwoordelijkheid

In het instemmingsverzoek aan de minister meldt Vermilion dat tankwagenchauffeurs van een extern transportbedrijf verantwoordelijk zijn voor de controle op de chemische samenstelling van het afvalwater. Locatie Nijensleek is onbemand. In een reactie meent de minister dat de controle niet bij chauffeurs kan liggen, als er verder ook geen medewerkers van Vermilion op het terrein aanwezig zijn. Als Vermilion daarop meldt dat de chauffeurs in juridische zin als medewerkers van Vermilion moeten worden gezien, komt er zonder extra vragen een instemmingsbesluit.

Benzeenemissies

In hetzelfde rapport wordt nota gemaakt van emissies van benzeen naar de open lucht. Bij het overpompen komen gassen vrij die schadelijk zijn voor medewerkers in de directe nabijheid, en in grotere hoeveelheden schadelijk voor natuur en milieu. In het daaropvolgende rapport wordt geadviseerd een filter aan te brengen om deze emissies op te vangen maar terwijl ook wordt aangegeven dat deze filters dagelijks meermaals moeten worden vervangen, is daar in het instemmingsbesluit en geen gewag van gemaakt. De praktische uitvoering is onbekend maar omdat Nijensleek een onbemande locatie is, kan worden afgevraagd of de filters ook daadwerkelijk dagelijks vervangen worden.

Collendoornerveen

Tussen Hardenberg en Coevorden liggen meerdere gasvelden die elkaar deels overlappen. Ook hier gaan meerdere ondergrondse leidingstelsels onder de provinciegrens door, waardoor onduidelijk is wie controleert of de voorwaarden in milieuvergunning worden nageleefd.

Ook hier is recent onderhoud gepleegd aan een put op locatie Hardenberg 02. SodM was niet van het onderhoud op de hoogte. Ook wist SodM niet van de aanwezigheid van een boorkraan waarmee volgens medewerkers op locatie vanuit de bestaande put HBG02 geboord wordt naar een dieper liggend gasveld onder Collendoornerveen. Op deze wijze kan zonder extra milieuvergunning vanuit een bestaande put gas worden gewonnen uit een nieuw veld.

Nlog

Nlog.nl is de openbare website waarop de rijksoverheid informatie geeft over mijnbouwactiviteiten. Onderzoek van de regionale noordelijke omroepen heeft uitgewezen dat er fouten zitten in de gegevens die via Nlog worden verstrekt. Gebleken is dat winmaatschappijen soms meerdere maanden achtereen exact dezelfde productiecijfers doorgeven aan SodM.

Exact dezelfde productie is nagenoeg onmogelijk in de mijnbouw omdat drukverschillen en andere steeds wisselende factoren hierop van invloed zijn. Toch zijn meermaals dezelfde cijfers op de website gezet.

Navraag bij SodM leert dat de winmaatschappijen hun data aanleveren in handmatig opgemaakte formulieren. Het was SodM al langer bekend dat die fouten soms optreden maar er is niet ingegrepen omdat SodM zegt ook over andere bronnen te beschikken. SodM is voor controle van de mijnbouw niet afhankelijk van de cijfers op Nlog. Staatstoezicht erkent wel dat het voor burgers en andere belanghebbenden 'vervelend kan zijn' dat ze niet op de gegevens kunnen vertrouwen.

Inmiddels heeft SodM in een verklaring laten weten dat de fouten op Nlog zullen worden aangepakt. Zie ook: <https://www.rtvooost.nl/nieuws/321179/SodM-kondigt-verbeteringen-aan-in-controle-mijnbouwgegevens>

Beoordeling concept Schadeprotocol 14 november 2019

- Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade
- Protocol voor de afhandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerken behoeve van olie- en gaswinning uit of olie- en gaswinning in een klein veld
- Overeenkomst landelijke afhandeling mijnbouwschade kleine velden

Advies:

1. het proces van inwerkingtreding niet op te houden
2. de eerder ingebrachte bezwaarpunten te herhalen
3. niet publiekelijk te conformeren aan dit concept

Ad 1.

Het belangrijkste is dat er zo snel mogelijk schade-afhandeling komt die onafhankelijk is van de mijnbouwbedrijven. Een half ei is beter dan een lege dop.

Ad 2.

De eerdere fundamentele kritiek is onverkort van kracht, het concept is niet op die punten aangepast. Zie verder de toelichting.

Ad3.

Op basis van 1 en 2 kan dat niet anders. Dit is niet wat we willen voor onze inwoners, maar het is beter dan niets.

Toelichting.

Het wezenlijke verschil met nu is dat niet de mijnbouwonderneming maar een onafhankelijke commissie opdrachtgever is voor de schade-expert en de conclusie trekt over de schade. In het stuk wordt de indruk wordt gewekt dat het concept conform het Tcbb advies en de adviezen van IPO en VNG is, maar dat is niet het geval.

Causaliteit

De causaliteitskwestie is niet opgelost. Het Tcbb advies is niet overgenomen. Het hart is er uit gehaald. Te verwachten is dat ontevredenheid van schademelders en rechtszaken onverminderd door zullen gaan daardoor. De vondst van het door KNMI vast te stellen beoordelingsgebied per aardbeving wordt juist ten nadele van de schademelder gebruikt: daarbuiten geen recht, daarbinnen wordt niet uitgegaan van causaliteit en wordt onduidelijkheid over de oorzaak niet bij voorbaat uitgelegd in het voordeel van de schademelder. Bij grote aantallen kleine schades bij een aardbeving wordt alleen een nadere afspraak daarvoor gemaakt met de mijnbouwonderneming.

Vergoeding

Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade

Besluit van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van xxx, nr. WJZ /xxx, tot instelling van de Commissie Mijnbouwschade (Besluit Commissie Mijnbouwschade)

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Gelet op artikel 2, eerste lid, van de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies;

Besluit:

I. Algemeen

Artikel 1 [definities]

In dit besluit wordt verstaan onder:

- advies: advies van de Commissie Mijnbouwschade aan de schademelder en de mijnbouwonderneming;
- afhandeling van een schademelding: buitengerechtelijke afhandeling van een schademelding van een schademelder;
- bodembeweging: bodemtrilling als gevolg van een geïnduceerde beving, bodemdaling en bodemstijging;
- Commissie: de commissie mijnbouwschade, bedoeld in artikel 2, eerste lid;
- geïnduceerde beving: door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut geregistreerde bodemtrilling die – vanwege de plaats en overige eigenschappen van de trilling – wordt toegerekend aan de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;
- mijnbouwonderneming: exploitant van een mijnbouwwerk;
  - gebouw: gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van Woningwet, met een geheel of gedeeltelijke woonbestemming of dat eigendom is van een micro-onderneming als bedoeld in artikel 2, derde lid, van bijlage I van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
- mijnbouwwerk: mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet;
- Minister: minister van Economische Zaken en Klimaat;
- protocol: protocol behandeling schademeldingen opgenomen in bijlage I;
- schade:
  - a. fysieke schade aan gebouwen als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk en
  - b. materiële schade die het directe gevolg is van deze fysieke schade en het herstel daarvan overeenkomstig door de Commissie op te stellen richtlijnen en met in achtname van bijlage 2;
- schademelder: eigenaar van een gebouw die een schade aan dat gebouw meldt bij de Commissie.

II. Commissie mijnbouwschade

Artikel 2 [Commissie Mijnbouwschade en haar taak]

1. Er is een Commissie Mijnbouwschade.
2. De Commissie heeft tot taak om naar aanleiding van een schademelding advies uit te brengen over de vraag:
  - i. of er sprake is van schade,
  - ii. wat de oorzaak van deze schade is, en
  - iii. indien de schade is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, wat de hoogte van het schadebedrag is dat naar het oordeel van de Commissie door de mijnbouwonderneming aan de schademelder dient te worden vergoed.
3. Een schademelding wordt door de Commissie niet in behandeling genomen indien:
  - a. de schademelding meer dan twaalf maanden na het tijdstip van de geïnduceerde beving, zoals vastgesteld door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, is ingediend;
  - b. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming een vergoeding is vastgesteld;
  - c. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming of een andere daartoe aangewezen organisatie na beoordeling van de schademelding geen vergoeding is vastgesteld, tenzij in de schademelding een andere vermoede schadeoorzaak wordt opgegeven;
  - d. deze schade betreft waarvoor een schademelding in behandeling is bij een andere daartoe aangewezen organisatie;

- e. deze schade betreft waarvoor voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit een schademelding is gedaan bij de mijnbouwonderneming;
  - f. een vordering tot vergoeding van de betreffende schade aanhangig is bij de burgerlijke rechter;
  - g. een mijnbouwonderneming voor de afhandeling van de schade waarop de melding betrekking heeft met de desbetreffende regio een lokale regeling heeft getroffen die voorziet in afhandeling van de schademelding door een andere daartoe aangewezen organisatie;
  - h. de burgerlijke rechter uitspraak heeft gedaan over een vordering tot vergoeding van de betreffende schade.
4. De Commissie kan, indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, afwijken van het derde lid, onderdelen a tot en met d, ten einde onbillijkheden van overwegende aard te voorkomen.
5. De Commissie kan op verzoek van een mijnbouwonderneming afwijken van het derde lid.
6. De Commissie voert haar taak uit met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht en met inachtneming van het protocol opgenomen in bijlage 1.
7. Wijziging van het protocol, bedoeld in bijlage 1, geschiedt na overleg met de Commissie en nadat de mijnbouwondernemingen hierover zijn geïnformeerd. De Commissie kan de Minister verzoeken om een wijziging van het protocol indien zij aanvulling of aanpassing van het protocol wenselijk of noodzakelijk acht.
8. De Commissie stelt haar eigen werkwijze vast, met inachtneming van het protocol, opgenomen in bijlage 1, en maakt deze werkwijze bekend.
9. De Commissie kan zich laten bijstaan door deskundigen. De werkwijze van de Commissie omvat de wijze waarop onderzoek wordt verricht, de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de door de Commissie ingeschakelde deskundigen, de werkwijze van de deskundigen en de vergoeding van hun kosten.

Artikel 3 [samenstelling Commissie, benoeming, schorsing en ontslag leden]

- 1. De Commissie bestaat uit een voorzitter, tevens lid, en ten minste twee andere leden.
- 2. De leden van de Commissie worden benoemd, geschorst en ontslagen door de Minister.
- 3. De leden van de Commissie zijn onpartijdig en hun benoeming vindt plaats op grond van de deskundigheid en onpartijdigheid die nodig is voor de uitoefening van de taak van de Commissie.
- 4. De voorzitter is een rechter of een voormalig rechter en tenminste één van de leden van de Commissie beschikt over deskundigheid op het gebied van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht.
- 5. Schorsing en ontslag van de leden vinden plaats wegens:
  - a. ongeschiktheid of onbekwaamheid voor de vervulde functie, of
  - b. andere zwaarwegende redenen gelegen in de persoon van de betrokkene.
- 6. De leden van de Commissie worden op eigen verzoek ontslagen.
- 7. De Commissie kan één van haar leden opdragen namens de Commissie advies uit te brengen over de afhandeling van een schademelding.
- 8. De Minister stelt huisvesting ter beschikking aan de Commissie.

Artikel 4 [Vergoedingen]

- 1. Aan de leden van de Commissie wordt een vaste vergoeding per maand toegekend, waarbij de salarisschaal wordt vastgesteld op schaal 17, trede 10 van bijlage B van het Bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren 1984.
- 2. In een besluit tot benoeming van een lid van de Commissie wordt de arbeidsduurfactor voor de vergoeding vastgesteld.

Artikel 5 [Secretariaat]

- 1. De Commissie wordt ondersteund door het secretariaat.
- 2. De Minister stelt personeel en huisvesting ter beschikking aan het secretariaat.
- 3. Het secretariaat is voor zijn werkzaamheden uitsluitend verantwoording schuldig aan de Commissie.
- 4. Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van de Commissie geschiedt op overeenkomstige wijze als bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De bescheiden worden na beëindiging van de werkzaamheden van de Commissie bewaard in het archief van dat ministerie.

III. Slotbepalingen

Artikel 6 [jaarslag]

De Commissie brengt jaarlijks aan de Minister een verslag uit over haar werkzaamheden van het afgelopen jaar. In dit verslag wordt in elk geval aandacht besteed aan de door de Commissie gehanteerde werkwijze, procedures en beoordelingsmethodiek.

Artikel 7 [evaluatie]

1. Jaarlijks vindt in opdracht van de Minister een evaluatie plaats van de afhandeling van schademeldingen door de Commissie Mijnbouwschade.
2. De Minister kan, bijvoorbeeld indien zich een incident van bodembeweging heeft voorgedaan, opdracht geven tot een aanvullende evaluatie van de afhandeling van schademeldingen door de Commissie Mijnbouwschade.
3. De Minister maakt het verslag van de evaluatie, bedoeld in het eerste en tweede lid, openbaar.

Artikel 8 [informatieverstrekking]

1. Ten behoeve van de goede uitvoering van artikel 2, tweede lid en derde lid, verwerkt de Commissie de nodige gegevens, waaronder persoonsgegevens. De Commissie is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.
2. Ten behoeve van de goede uitwerking van artikel 2, derde lid, verwerkt de mijnbouwonderneming de nodige gegevens, waaronder persoonsgegevens. De mijnbouwonderneming is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.
3. De Commissie, de mijnbouwonderneming en overige organisaties belast met de afhandeling van schade verstrekken elkaar desgevraagd de informatie, waaronder begrepen de persoonsgegevens, bedoeld in het eerste en tweede lid voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de goede uitvoering van artikel 2, tweede tot en met vijfde lid.

Artikel 9 [inwerkingtreding]

Dit besluit treedt in werking met ingang van PM.

Artikel 10 [citeertitel]

Dit besluit wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst en in afschrift worden gezonden aan betrokkenen.

PROTOCOL VOOR DE AFHANDELING VAN MELDINGEN VAN SCHADE ALS GEVOLG VAN BODEMBEWEGING DOOR AANLEG OF EXPLOITATIE VAN EEN MIJNBOUWWERK TEN BEHOEVE VAN OLIE -EN GASWINNING UIT OF OLIE -EN GASOPSLAG IN EEN KLEIN VELD

EERSTE AFDELING - ALGEMEEN

Artikel 1 [Definities]

In dit protocol wordt verstaan onder:

- de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk: de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:
  - i. olie- of gaswinning uit een klein veld;
  - ii. olie -of gasopslag in een klein veld, of
  - iii. injectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld;
- beoordelingsgebied van een geïnduceerde beving: gebied dat na een geïnduceerde beving wordt vastgesteld aan de hand van de criteria genoemd in bijlage 3.
- Algemene Verordening Gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.
- deskundige: onafhankelijke deskundige die door de Commissie wordt benoemd in het kader van de behandeling van een schademelding door de Commissie;
- Instellingsbesluit: Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade;
- klein veld: gas- of olievoorkomen niet gelegen buiten de Nederlandse gemeente- en provinciegrenzen, met uitzondering van het Groningenveld en de gasopslag bij Norg;
- Landelijk Loket Mijnbouwschade: door de Minister ingesteld Landelijk Loket Mijnbouwschade;
- partijen: bij de schademelding betrokken schademelder en mijnbouwonderneming of mijnbouwondernemingen;

Artikel 2 [Reikwijdte]

Dit protocol is van toepassing op de afhandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk.

TWEDE AFDELING – PROCEDURE

Artikel 3 [indiening van de schademelding]

1. Een schademelding wordt ingediend bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade met behulp van een door de Commissie vastgesteld formulier.
2. Een schademelding bevat ten minste:
  - a. naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur e-mailadres van de schademelder;
  - b. naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur e-mailadres van de gemachtigde, indien de schademelding door een gemachtigde wordt ingediend;
  - c. de datum van de schademelding;
  - d. de aard en het adres van het gebouw waarop de schademelding betrekking heeft;
  - e. of de schademelder eigenaar, of anderszins, is van het gebouw;
  - f. de datum en het tijdstip waarop de schade is geconstateerd;
  - g. de datum, of een inschatting daarvan, waarop de schade waarschijnlijk is ontstaan, en de reden dat de schademelder dat weet of vermoedt;
  - h. een aanduiding van de vermoedelijke oorzaak van de schade;
  - i. een beschrijving naar eigen inzicht van de aard en de omvang van de schade en foto's daarvan;
  - j. indien aanwezig, foto's van de situatie voordat de vermoedelijke schadeveroorzakende gebeurtenis heeft plaatsgevonden;
  - k. indien van toepassing de mededeling dat de schade bij een ander orgaan aanhangig is gemaakt, en zo ja, wanneer en bij welk orgaan.
  - l. vermelding of eerder een bouwkundige opname is uitgevoerd al dan niet in opdracht van de mijnbouwonderneming (met datum uitvoering bouwkundige opname en kopie van het rapport);
  - m. indien van toepassing, inzicht in de wijze waarop wordt gewaarborgd dat een eventuele gemachtigde de belangen van de schademelder voldoende behartigt;

- n. indien van toepassing, de mededeling dat eerder schade aan het gebouw is gemeld dan wel vergoed;
- o. indien van toepassing, een verklaring voor het niet-tijdig indienen van de schademelding;
- p. overige relevante informatie;
- q. een verklaring dat het schademeldingsformulier naar waarheid is ingevuld.

Artikel 4 [Eerste reactie op schademelding]

1. De Commissie bevestigt de ontvangst van de melding zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen een week na de ontvangst ervan.
2. De Commissie informeert de schademelder zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen twee weken of zijn melding door de Commissie in behandeling wordt genomen en, indien de melding in behandeling genomen wordt, over de te volgen procedure. Tevens geeft de Commissie informatie over de zaakbegeleider die door de Commissie wordt toegewezen aan de schademelder.
3. De Commissie stelt de schademelder een redelijke termijn voor aanvulling van de gegevens en stukken voor zover deze nodig zijn om een advies uit te brengen naar aanleiding van een schademelding en de schademelder deze redelijkerwijs ter beschikking heeft of kan krijgen.
4. De Commissie kan de schademelder in de gelegenheid stellen om een mondelinge toelichting te geven op zijn schademelding.

Artikel 5 [Deskundigenonderzoek]

1. De Commissie kan naar aanleiding van een schademelding één of meerdere deskundigen aanwijzen om, binnen een daartoe door de Commissie gestelde termijn van ten hoogste zes maanden, een deskundigenrapport uit te brengen in het licht van de door de Commissie te maken beoordeling. De commissie streeft ernaar dat de opname door de deskundige binnen drie maanden na aanwijzing van de deskundige plaatsvindt.
2. De Commissie stelt partijen in kennis van de aanwijzing van één of meerdere deskundigen.
3. De deskundige stelt een onderzoek in naar en geeft zijn deskundig oordeel over:
  - a. de aard, omvang en, voor zover relevant, de vermoedelijke datum van ontstaan van de gemelde schade;
  - b. wat de vermoedelijke oorzaak of oorzaken van de schade is of zijn;
  - c. of naar het oordeel van de deskundige een causaal verband kan worden vastgesteld tussen de schade en bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;
  - d. met welke omgevingsfactoren of gebouwkenmerken rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van de schademelding;
  - e. de vraag of aannemelijk is dat de gemelde schade op enig moment in de toekomst ook zonder de betreffende bodembeweging zou zijn opgetreden;
  - f. indien de schade meerdere oorzaken heeft of kan hebben, het aandeel van de schade dat toerekenbaar is aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;
  - g. de kosten van het herstel van schade die toerekenbaar is aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;
  - h. de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van fysieke schade aan een gebouw die toerekenbaar is aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, en
  - i. eventuele overige overwegingen die van belang zijn voor de verdere beoordeling en afhandeling van de schademelding.
4. De deskundige kan bij zijn onderzoek gebruik maken van de uitkomsten van de bouwkundige opnames die op grond van artikel 35, eerste lid, onderdeel g, van de Mijnbouwwet zijn verricht ten behoeve van het instemmingsbesluit, bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Mijnbouwwet in het betreffende gebied.
5. Indien de deskundige over een van de in het derde lid genoemde onderdelen geen oordeel kan geven dan geeft hij in zijn rapport aan welk onderdeel dit betreft en om welke reden hij geen oordeel kon geven.
6. De deskundige zendt het rapport met bevindingen aan de Commissie.
7. De deskundige werkt volgens de werkwijze zoals vastgesteld door de Commissie op basis van artikel 2, zevende lid, van het Instellingsbesluit en neemt de regels van het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht in acht.
8. Indien de deskundige binnen de termijn zoals vastgesteld door de Commissie geen rapport kan uitbrengen, deelt de deskundige dit aan de Commissie mee voor het einde van de termijn en onder opgave van reden. De deskundige geeft daarbij een zo kort mogelijke termijn die maximaal drie maanden bedraagt waarbinnen wel kan worden gerapporteerd.

9. Indien het voor het uitbrengen van een rapport noodzakelijk is dat meer of andere deskundigen worden benoemd om onderzoek te doen, kunnen deskundigen de Commissie daarom verzoeken of kan de Commissie uit eigen beweging besluiten om een aanvullend rapport te vragen.

Artikel 6 [beoordeling zonder deskundigenonderzoek]

1. De Commissie stelt een conceptadvies als bedoeld in artikel 8, eerste lid, vast zonder een deskundige als bedoeld in artikel 5, eerste lid, aan te wijzen, indien uit een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding blijkt dat de schademelding:

- a. geen schade als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit betreft;
- b. geen betrekking heeft op een gebouw gelegen in een beoordelingsgebied van een geïnduceerde beving, of
- c. geen betrekking heeft op een gebouw gelegen in een gebied waar bodemdaling of bodemstijging is gemeten als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van gas – of oliewinning uit of gas -of olieopslag in een klein veld of waterinjectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld.

2. De Commissie geeft in het conceptadvies gemotiveerd aan waarom toepassing is gegeven aan het eerste lid.

3. De Commissie kan, indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, afwijken van het eerste lid ten einde onbillijkheden van overwegende aard te voorkomen.

Artikel 7 [versnelde procedure]

Indien na een geïnduceerde beving in een gebied in korte tijd een groter aantal schademeldingen wordt ontvangen door de Commissie, kan de Commissie in het belang van een voortvarende schadeafhandeling, met de betrokken mijnbouwonderneming overeenkomen dat de Commissie voor bepaalde categorieën schademeldingen binnen een door de Commissie vastgesteld toepassingsgebied een causaal verband aanneemt en zonder een deskundigenonderzoek ter plaatse een conceptadvies als bedoeld in artikel 8, eerste lid, vaststelt.

Artikel 8 [Zienswijze]

1. De Commissie stelt betrokken partijen in de gelegenheid binnen een door de Commissie vast te stellen termijn mondeling of schriftelijk hun zienswijze geven op een conceptadvies.

2. De termijn, bedoeld in het eerste lid, kan op verzoek van partijen één maal met een door de Commissie vast te stellen termijn worden verlengd.

3. Indien één van de partijen op basis van het conceptadvies van oordeel is dat de Commissie met haar het advies buiten haar bevoegdheid op grond van artikel 2, tweede tot en met zevende lid, van het Instellingsbesluit treedt, dan kan deze partij de minister binnen de door de Commissie in het eerste lid bedoelde termijn gemotiveerd verzoeken om een derde partij opdracht te geven om binnen een door de minister te stellen termijn een onafhankelijk en deskundig oordeel te geven over de vraag of de Commissie met haar oordeel in het conceptadvies haar bevoegdheden te buiten gaat.

4. De minister stuurt na ontvangst van het verzoek een afschrift van dit verzoek aan de Commissie en de andere bij het geschil betrokken partij.

5. De minister doet het oordeel van de derde partij na ontvangst van dit oordeel toekomen aan de Commissie en partijen.

6. De Commissie geeft uitvoering aan het in het derde lid bedoelde oordeel.

Artikel 9 [Advies Commissie]

1. De Commissie stelt binnen twee weken na ommekomst van de zienswijze termijn, bedoeld in artikel 8, eerste lid, of indien van toepassing na ontvangst van het oordeel bedoeld in artikel 8, derde lid, een advies als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van het besluit vast.

2. Het advies wordt op schrift gesteld, door de Commissie ondertekend en aan partijen toegezonden.

3. Het advies bevat in elk geval:

- a. de naam van het lid of de leden van de Commissie die namens de Commissie advies uitbrengen;
- b. de namen en de woonplaatsen van partijen;
- c. een weergave van de schademelding en een kort overzicht van het verloop van de procedure bij de Commissie;
- e. het advies;
- f. de gronden voor het advies;

- g. de dagtekening van het advies;
- h. indien van toepassing, het rapport van de deskundige;
- i. indien van toepassing, de zienswijze bedoeld in artikel 8, derde lid.

Artikel 10 [*Verbetering van het advies*]

1. Een partij kan tot acht weken na de dagtekening van het advies de Commissie verzoeken een kennelijke rekenfout, schrijffout of andere fout die zich voor eenvoudig herstel leent in het advies te verbeteren.

2. Als de Commissie het advies verbetert, dan wordt dit in een apart stuk vermeld. Het stuk wordt zo spoedig mogelijk aan partijen gezonden.

DERDE AFDELING - SLOTBEPALINGEN

Artikel 11 [*Beperking van aansprakelijkheid*]

De Commissie, haar leden, het secretariaat en de eventueel benoemde secretaris en eventuele andere door hen of één van hen in de zaak betrokken personen zijn noch contractueel noch buitencontractueel aansprakelijk voor eventuele schade door eigen of andermans handelen of nalaten of door gebruik van hulpzaken in of rond een schadebehandelingsprocedure, tenzij en voor zover dwingend Nederlands recht anders bepaalt.

Bijlage 2 als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit

1. Voor de volgende materiële schadeposten die het directe gevolg zijn van fysieke schade aan gebouwen geldt, indien deze kosten naar het oordeel van de Commissie voor vergoeding in aanmerking komen, als uitgangspunt een vaste vergoeding, tenzij de kosten aantoonbaar hoger zijn of anderszins worden vergoed:

Thuis blijven tijdens inspectie en/of schadeherstel	€ 95,- per dagdeel
Schoonmaakkosten	€ 150,- per schademelding
Kosten voor advies door een derde	€ 95,- per uur voor maximaal 10 uren
Reiskosten	€ 0,26 per kilometer

2. Voor overige materiële schadeposten die het directe gevolg zijn van fysieke schade aan gebouwen of het herstel daarvan, geldt een redelijke vergoeding die afhankelijk is van de werkelijke kosten.

3. De vergoedingen opgenomen in de tabel worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindex.

Bijlage 3 als bedoeld in artikel 1 van het protocol

1. De Commissie stelt na een geïnduceerde beving die naar het oordeel van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut kan worden toegerekend aan de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk het beoordelingsgebied vast waarbuiten het vrijwel uitgesloten is dat schade is veroorzaakt door de geïnduceerde beving, en waarbinnen het aannemelijk is (causaal verband) dat de schade is veroorzaakt door de trilling tenzij er een andere duidelijke oorzaak is.

2. Indien het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut niet met voldoende zekerheid kan bepalen of en aan welke mijnbouwactiviteit de geïnduceerde beving kan worden toegerekend, dan kan de Commissie een onafhankelijke derde partij opdracht geven om advies uit te brengen over de toerekening van de geïnduceerde beving.

3. Het beoordelingsgebied wordt door de Commissie vastgesteld met in acht neming van:

- a. de door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut vastgestelde contourlijnen van de grondsnelheden gebaseerd op metingen en modelwaarden.
- b. deel A van de Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen van Stichting Bouwresearch, en
- c. een door de minister vastgestelde overschrijdingskans.

TOELICHTING

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Mijnbouwactiviteiten zijn nu en in de toekomst activiteiten die voor heel Nederland van belang zijn, niet alleen om te voorzien in de energiebehoefte vanuit aardwarmte, olie en gas, maar ook bijvoorbeeld ook ten behoeve van zoutwinning. Mijnbouwondernemingen mogen slechts mijnbouwactiviteiten verrichten als zij bij de aanleg en exploitatie van mijnbouwwerken alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hen gevergd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van verrichte activiteiten schade door bodembeweging wordt veroorzaakt (artikel 33, eerste lid, van de Mijnbouwwet). Desondanks kunnen mijnbouwactiviteiten bodembeweging tot gevolg hebben die schade veroorzaakt bij eigenaren van gebouwen.

Mijnbouwondernemingen zijn op grond van het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:177 BW) risicoaansprakelijk voor deze schade. Voor het draagvlak voor de uitvoering van mijnbouwactiviteiten is het van belang dat deze schade - zonder dat het nodig is om naar een rechter te stappen - op een rechtvaardige, redelijke en efficiënte wijze wordt afgehandeld. Mijnbouwondernemingen hebben ieder voor zich buitengerechterlijke regelingen getroffen om schademeldingen op adequate wijze te kunnen beoordelen en afhandelen.

Voor het draagvlak voor de buitengerechterlijke beoordeling en afhandeling van schademeldingen is het evenwel van belang dat de beoordeling van schademeldingen plaatsvindt door een onafhankelijke partij. Om deze reden bestaat er, zoals ook is geconstateerd door de Technische commissie bodembeweging in haar advies "Help, een scheur in mijn huis!" van februari 2018 (bijlage bij Kamerstukken II 2017/2018, 32849, nr.132), een behoefte aan een landelijke regeling voor de beoordeling en afhandeling van schade.

In de brieven van 9 oktober 2018, 21 mei 2019 en 8 juli 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 32849, nr. 137, 181 en 188) heeft de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de Minister) aangekondigd dat er een uniforme en landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade komt waarbij de volgende uitgangspunten gelden:

- onafhankelijkheid: de schadebeoordeling wordt gedaan door een onafhankelijke en deskundige commissie en niet door de desbetreffende mijnbouwonderneming;
- deskundigheid: zowel op technisch als juridisch gebied;
- zorgvuldigheid en transparantie: heldere procedures en voorspelbare doorlooptijden;
- laagdrempeligheid: eenvoudig benaderbaar en met oog voor de (specifieke risico's van de) desbetreffende mijnbouwactiviteit;
- de burger staat centraal: de ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming in de procedure wordt verminderd en een gedupeerde wordt bij de afhandeling van zijn schade ontzorgd.

De minister heeft hiertoe aangekondigd een onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen om gedupeerden en mijnbouwexploitanten te adviseren over de afhandeling van meldingen van mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg, en verzoeken om vergoeding daarvan onafhankelijk te beoordelen. Voorts heeft de minister aangegeven met mijnbouwexploitanten in overleg te treden om per mijnbouwsector een convenant (overeenkomst) te sluiten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de Commissie en het in beginsel bindende karakter van de adviezen van de Commissie voor de mijnbouwondernemingen. Tot slot heeft de minister aangekondigd een schadeprotocol vast te stellen met daarin voorschriften over de door de Commissie te volgen procedure voor geven van een advies over de ingediende schademelding.

1.2 Maatregelen in dit besluit en overeenkomst met mijnbouwondernemingen

Met dit besluit wordt invulling gegeven aan het voornemen van de minister om een onafhankelijke partij, de Commissie Mijnbouwschade (hierna: Commissie), in te stellen die als taak heeft om, aan de hand van een door de minister eveneens in dit besluit vastgesteld protocol, naar aanleiding van een schademelding te onderzoeken wat de schadeoorzaak is en, voor zover toerekenbaar aan

bodembeweging als gevolg van een mijnbouwactiviteit, de hoogte van de schade vast te stellen. Dit resulteert in een advies van de Commissie aan de schademelder en de betrokken mijnbouwonderneming. In een afzonderlijke overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen die mijnbouwwerken exploiteren ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en olie- en gasopslag in kleine velden (NAM, Vermilion en TAQA) is vastgelegd dat deze mijnbouwondernemingen zich committeren aan de uitvoering van de adviezen van de Commissie.

1.3 Uitbreiding naar andere mijnbouwsectoren

De minister treedt in overleg met mijnbouwondernemingen in andere sectoren (zoals geothermie en zout) om de afspraken te maken over de uitbreiding van de bevoegdheid van de Commissie mijnbouwschade naar deze sectoren. Ook hier zullen deze afspraken worden gemaakt in de vorm van een overeenkomst. In de uitbreiding van de bevoegdheid van de Commissie wordt, wanneer deze afspraken zijn gemaakt, voorzien door dit besluit aan te vullen met een protocol voor de betreffende sector. Het streven is daarbij om voor alle sectoren tot gelijklopende afspraken en protocollen te komen.

1.4 Betrokkenheid decentrale overheden

Het instellingsbesluit en het protocol zijn besproken met overheden die veelvuldig met mijnbouwactiviteiten te maken hebben. Zij zijn eerder ook door de Technische commissie bodembeweging bij het opstellen van het advies betrokken. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van het instellingsbesluit en het protocol zijn IPO en VNG geconsulteerd. Bij de jaarlijkse evaluatie zullen overheden die te maken hebben met mijnbouwactiviteiten betrokken worden.

2. De Commissie Mijnbouwschade

2.1 Taak commissie

De Commissie heeft als taak (artikel 2, tweede lid) om naar aanleiding van een schademelding een advies te geven aan de schademelder en de betrokken mijnbouwonderneming over de vraag of er sprake is van schade als bedoeld in dit besluit, wat de oorzaak van deze schade is en, als de schade naar het oordeel van de Commissie (geheel of gedeeltelijk) is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, wat de hoogte van het schadebedrag is dat naar het oordeel van de Commissie door de mijnbouwonderneming aan de schademelder moet worden vergoed.

Bij de advisering naar aanleiding van schademeldingen dient de Commissie de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake aansprakelijkheid en schadevergoeding tot uitgangspunt te nemen (artikel 2, zesde lid). Naast de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek maakt tevens de jurisprudentie naar aanleiding van deze bepalingen onderdeel uit van het door de Commissie toe te passen civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Adviezen die zijn gegeven door de Raad van Arbiters Bodembeweging en besluiten die zijn genomen door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen of het nog op te richten Instituut Mijnbouwschade Groningen maken, omdat dit geen rechterlijke uitspraken zijn, geen onderdeel uit van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Het wettelijk bewijsvermoeden van artikel 6:177a BW, dat van toepassing is op fysieke schade aan gebouwen en werken door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld, is niet van toepassing op de schademeldingen die door de Commissie afgehandeld worden omdat deze meldingen geen betrekking hebben op het Groningenveld. Ook neemt de Commissie bij haar advisering de in het protocol, dat is opgenomen in bijlage 1, vervatte voorschriften met betrekking tot de te volgen procedure in acht. Deze procedurevoorschriften moeten door de Commissie vervolgens nader worden ingevuld in haar werkwijze. Deze werkwijze wordt door de Commissie bekend gemaakt (artikel 2, achtste lid).

2.2 Waarvoor en door wie kan een schademelding worden ingediend?

De Commissie is op grond van dit besluit bevoegd om advies te geven over alle meldingen van schade aan gebouwen door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk die worden ingediend door de eigenaar van het gebouw (de schademelder).

De schade die bodembeweging kan veroorzaken (artikel 1) valt voor de toepassing van dit besluit uiteen in fysieke schade aan gebouwen en materiële schade die het directe gevolg van is van die fysieke schade of het herstel daarvan. Bij fysieke schade aan gebouwen dient te worden gedacht aan schade aan afwerking of constructie van een gebouw. Slijtage en gebruikssporen aan een gebouw, zoals bijvoorbeeld afbladderende verf, zijn schade die niet worden veroorzaakt door bodembeweging en komen om die reden normaliter voor rekening en risico van de gebruiker of eigenaar van een gebouw. Bij directe materiële gevolgschade kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een vergoeding voor de kosten voor het thuisblijven voor het uitvoeren van inspectie -of herstelwerkzaamheden, schade aan de inboedel of tuin en schoonmaakkosten. Voor een aantal van deze schadeposten zijn in bijlage 2, ten behoeve van een efficiënte afwikkeling, standaardbedragen opgenomen. Deze standaardbedragen worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindex om rekening te houden met verhoging van die kosten in verband met inflatie. Voor het overige geldt dat de Commissie op basis van de daadwerkelijk door de schademelder gemaakte kosten een redelijke vergoeding vaststelt. Andere vormen van schade, zoals bijvoorbeeld immateriële schade en schade door waardedaling, vallen niet onder het toepassingsbereik van dit besluit. De gebouwen waar dit besluit op ziet zijn gebouwen die op grond van het toepasselijke bestemmingsplan een geheel of gedeeltelijke woonbestemming hebben en gebouwen die het eigendom zijn van een micro-onderneming.

Bodembeweging omvat niet alleen bodemtrilling die kan worden toegerekend aan de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, maar ook bodemdaling en bodemstijging. Omdat het besluit op het moment van inwerkingtreding slechts een protocol bevat met betrekking tot de afhandeling van schade door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van olie- en gaswinning uit en olie- en gasopslag in een klein veld en water of gas injectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld is de bevoegdheid van de Commissie beperkt tot deze schademeldingen (artikel 2 van het protocol). Kleine velden (artikel 1 van het protocol) zijn daarbij alle gas- en olievelden die zijn gelegen binnen de Nederlandse gemeente- of provinciegrenzen. Deze grens loopt tot 1 kilometer buiten de Nederlandse kust. De enige uitzondering hierop vormen het Groningenveld en de gasopslag bij Norg. Voor schade door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van het Groningenveld en de gasopslag bij Norg kan thans om vergoeding worden verzocht via de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (hierna: TCMG) en, vanaf het moment dat de Tijdelijke wet Groningen in werking treedt, het Instituut Mijnbouwschade Groningen. Wanneer ook met mijnbouwexploitanten in andere sectoren overeenkomsten gesloten worden kan de taak van de Commissie met behulp van een wijziging van dit besluit worden uitgebreid naar deze andere sectoren.

2.3 Gevallen waarin in geen schademelding kan worden ingediend en hardheidsclausule

Op grond van artikel 2, derde lid, van het Instellingsbesluit is de Commissie in een aantal gevallen niet bevoegd om advies te geven over een schademelding. Het gaat daarbij in de eerste plaats (onderdeel a) om schademeldingen meer dan 12 maanden na het moment waarop de beving plaatsvond die wordt vermoed de schade te hebben veroorzaakt, worden ingediend. Na die periode is het moeilijk, zo niet onmogelijk het causaal verband tussen de schade en de beving vast te stellen. De goede en voortvarende schadeafhandeling wordt vergemakkelijkt als de schade zo spoedig mogelijk, bij voorkeur zelfs binnen zes maanden, nadat deze is ontstaan wordt gemeld. Het tijdstip van een beving wordt bepaald door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut. Onderdeel a is niet van toepassing wanneer schade wordt vermoed te zijn veroorzaakt door bodemdaling of bodemstijging.

De tweede categorie meldingen (onderdelen b tot en met h) betreft gevallen waarin de schademeldingen reeds wordt of is beoordeeld door de mijnbouwonderneming, een andere daartoe aangewezen organisatie (zoals bijvoorbeeld in het geval van een lokale regeling) of de rechter. Deze beoordeling kan hebben geleid tot het toekennen van een vergoeding, maar kan ook hebben geleid tot de conclusie dat geen vergoeding wordt toegekend. Deze beoordelingen worden door de Commissie niet overgedaan. Dit is alleen anders indien de schademelder stelt dat de schade een andere oorzaak kent. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de situatie waarin de aanvraag om schadevergoeding van een schademelder bij de TCMG is afgewezen omdat deze schade naar het oordeel van de TCMG niet is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag bij Norg. Indien de schademelder stelt dat deze schade

veroorzaakt is door een beving als gevolg van de aanleg of exploitatie van een ander mijnbouwwerk kan de Commissie deze aanvraag in behandeling nemen, ondanks dat deze betrekking heeft op dezelfde schade.

Als het niet in behandeling nemen van deze schademeldingen naar het oordeel van de Commissie, omdat er in het concrete geval sprake is van bijzondere omstandigheden, leidt tot een zeer onredelijke uitkomst (onbillijkheden van overwegende aard) dan kan de Commissie op grond van de in artikel 2, vierde lid, opgenomen hardheidsclausule besluiten deze melding toch in behandeling te nemen.

2.4 Behandeling van uitgesloten schademeldingen op verzoek van de mijnbouwonderneming

Wanneer een schademelding op grond van dit besluit niet door de Commissie in behandeling genomen kan worden maar de mijnbouwonderneming een schademelding of groep schademeldingen wel graag door de Commissie wil laten behandelen, dan kan de mijnbouwonderneming de Commissie op grond van artikel 2, vijfde lid, verzoeken deze melding(en) te beoordelen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan meldingen die betrekking hebben op schade aan gebouwen die niet vallen onder de reikwijdte van het besluit.

2.5 Instelling en samenstelling van de Commissie en haar ondersteuning

De Commissie wordt met dit besluit (artikel 2, eerste lid) ingesteld en bestaat uit een voorzitter en tenminste twee andere leden die door de minister worden benoemd, geschorst en ontslagen (artikel 3). De leden moeten onpartijdig te zijn en worden door de minister benoemd op basis van de deskundigheid die nodig is voor het vervullen van de taak van de Commissie. Omdat het de taak van de Commissie is om, met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht, advies te geven over de afhandeling van schade is het van belang dat de Commissie beschikt over voldoende kennis van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Om die reden wordt de eis gesteld dat tenminste één van de leden beschikt over deskundigheid op dat gebied en de voorzitter een rechter of een voormalig rechter is.

De leden van de Commissie, waaronder de voorzitter, kunnen door de minister worden geschorst en ontslagen wanneer blijkt dat zij ongeschikt of onbekwaam zijn voor de hun functie of wanneer er sprake is van een andere zwaarwegende reden gelegen in de persoon van het betreffende lid. Daarnaast kunnen leden op eigen verzoek door de minister worden ontslagen.

De Commissie wordt ondersteund door een secretariaat waarvoor door de minister huisvesting en personeel ter beschikking wordt gesteld. Ondanks dat het personeel door de minister ter beschikking wordt gesteld is het personeel voor zijn werkzaamheden alleen verantwoordelijk schuldig aan de Commissie (artikel 5, derde lid). Hiermee wordt de onafhankelijkheid van het personeel van het secretariaat geborgd.

3. Protocol

Het protocol is, zoals ook is aangegeven in paragraaf 2.3, alleen van toepassing op de afhandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:

- olie- of gaswinning uit een klein veld;
- olie -of gasopslag in een klein veld, of
- injectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld;

In het protocol worden voorschriften gegeven voor de procedure die door de Commissie moet worden gevolgd bij het beoordelen van deze schademeldingen. Het is vervolgens aan de Commissie om met inachtneming van deze voorschriften haar eigen werkwijze vast te stellen. In het protocol wordt voorzien in een gewone procedure en een versnelde procedure.

3.1 Indiening van een melding: Landelijk Loket Mijnbouwschade

Beide procedures beginnen met het indienen van een schademelding door de schademelder (artikel 3, eerste lid, van het protocol). Deze aanvraag wordt ingediend bij het Landelijk Loket

Mijnbouwschade. Bij dit door de minister ingerichte loket kan iedereen terecht die een melding wil indienen van schade door bodembeweging als gevolg van aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Het loket draagt er vervolgens zorg voor dat de melding wordt doorgestuurd aan de organisatie die bevoegd is om de melding te beoordelen. Naast de Commissie kunnen dit de TCMG, andere organisaties die op grond van een lokale regeling bevoegd zijn om schade af te handelen of mijnbouwondernemingen zijn.

Een schademelding wordt ingediend met behulp van een door de Commissie vastgesteld formulier waarin in ieder geval de informatie moet zijn opgenomen die is voorgeschreven in artikel 3, tweede lid, van het protocol. Dit om ervoor te zorgen dat de melding zo volledig mogelijk wordt ingediend en er niet onnodig tijd verloren gaat aan aanvulling van de melding.

De Commissie bevestigt de ontvangst van de schademelding uiterlijk binnen een week na de ontvangst daarvan en informeert de schademelder vervolgens uiterlijk binnen twee weken of zijn melding in behandeling wordt genomen en, zo ja, over de te volgen procedure en de zaakbegeleider die door de Commissie aan de schademelder wordt toegewezen (artikel 4, eerste en tweede lid, van het protocol). De zaakbegeleider is gedurende de gehele procedure het aanspreekpunt voor de schademelder en biedt ondersteuning. De zaakbegeleider neemt zo spoedig mogelijk contact op met de schademelder en geeft toelichting over de verdere gang van zaken.

Als er een aanvulling van de gegevens of stukken nodig is om de schademelding te kunnen beoordelen en de schademelder redelijkerwijs over deze informatie beschikt of kan beschikken geeft de Commissie de schademelder een redelijke termijn om de melding aan te vullen. Ook kan de Commissie de schademelder in de gelegenheid stellen om mondeling, desgewenst telefonisch, zijn schademelding toe te lichten (artikel 4, derde en vierde lid, van het protocol).

3.2 Gewone procedure

Aanwijzen deskundigen (artikel 5 en 6 van het protocol)

Op basis van een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding besluit de Commissie of er een deskundige wordt aangewezen om een deskundigenrapport uit te brengen ten behoeve van de door de Commissie te maken beoordeling.

De Commissie neemt in haar werkwijze voorschriften op over de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de door de Commissie in te schakelen deskundigen en de vergoeding van hun kosten (artikel 2, negende lid). Het ligt daarbij voor de hand dat deskundigen dienen te voldoen aan de in de branche gebruikelijke kwaliteitseisen.

De Commissie ziet af van het aanwijzen van een deskundige als uit een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding blijkt dat de Commissie geen deskundigenrapport nodig heeft om een conceptadvies op te stellen. Van een situatie waarin zonder deskundigenonderzoek een conceptadvies wordt opgesteld is in de eerste plaats sprake als de schademelding geen schade als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit betreft, maar bijvoorbeeld schade door waardedaling (artikel 6, eerste lid, onderdeel a, van het protocol). Ook kan een schademelding betrekking hebben op een gebouw dat is gelegen buiten het door de Commissie vastgestelde beoordelingsgebied van de beving (artikel 6, eerste lid, onderdeel b, van het protocol). De Commissie stelt na iedere geïnduceerde beving een beoordelingsgebied vast op grond van de door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut gemeten grondversnelling, deel A van de Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen van Stichting Bouwresearch en de door de minister vastgestelde overschrijdingskans (bijlage 3 van het besluit). Buiten dit gebied is het vrijwel uitgesloten dat schade is veroorzaakt door de geïnduceerde beving en kan de melding in beginsel zonder deskundigenonderzoek worden afgehandeld. Tot slot kan een melding in beginsel zonder deskundigenonderzoek worden afgehandeld indien deze betrekking heeft op een gebouw dat niet is gelegen in een gebied waar bodemdaling of bodemstijging is gemeten als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk (artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van het protocol). De Commissie geeft in het conceptadvies gemotiveerd aan waarom is afgezien van het aanwijzen van een deskundige (artikel 6, tweede lid, van het protocol). Als bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven kan de Commissie om zeer onredelijke uitkomsten (onbillijkheden van overwegende aard) te voorkomen besluiten om ook in deze gevallen een deskundige aan te wijzen (artikel 6, derde lid, van het protocol).

De termijn die de Commissie de deskundige geeft voor het uitbrengen van een rapport bedraagt ten hoogste zes maanden en de deskundige dient zich ervoor in te spannen dat de opname door de binnen drie maanden na zijn aanwijzing als deskundige plaatsvindt (artikel 5, eerste lid, van het protocol). De termijn van zes maanden is een maximum termijn en de Commissie streeft ernaar kortere termijnen te hanteren. Als de deskundige niet binnen de gestelde termijn een rapport kan uitbrengen informeert hij daar de Commissie, onder opgaaf van redenen, over voor het einde van de termijn en hij geeft daarbij aan binnen welke termijn hij wel een rapport kan uitbrengen. Deze termijn dient zo kort mogelijk te zijn en niet langer te zijn dan drie maanden (artikel 5, achtste lid, van het protocol).

Deskundigenonderzoek (artikel 5 van het protocol)

De deskundige verricht een onderzoek in overeenstemming met de voorschriften die hierover door de Commissie zijn opgenomen in haar werkwijze en geeft naar aanleiding van dat onderzoek in een rapport met bevindingen dat hij zendt aan de Commissie zijn deskundig oordeel over punten genoemd in artikel 5, tweede lid, van het protocol. Bij zijn onderzoek kan de deskundige onder meer gebruik maken van de uitkomsten van de bouwkundige opnames die zijn verricht ten behoeve van het instemmingsbesluit voor het betreffende mijnbouwwerk en neemt de regels van het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht in acht. Als de deskundige geen oordeel kan geven over één van de punten genoemd in artikel 5, tweede lid, van het protocol dan geeft hij aan welk onderdeel dit betreft en waarom hij geen oordeel kon geven. De Commissie kan in dat geval besluiten een aanvullend advies in te winnen bij een andere deskundige.

Conceptadvies en zienswijze (artikel 8 van het protocol)

De Commissie stelt, al dan niet op basis van een deskundigenrapport, een conceptadvies op en stelt de bij de schademelding betrokken partijen in de gelegenheid om mondeling of schriftelijk hun mening (zienswijze) te geven over het conceptadvies. De partijen geven dit advies binnen een door de Commissie gestelde termijn die door de Commissie op verzoek van één van de partijen één maal kan worden verlengd met een door de Commissie te stellen termijn. De Commissie betreft de zienswijzen van partijen bij het vaststellen van haar definitieve advies.

Mocht één van de partijen van mening zijn dat de Commissie haar bevoegdheid op grond van het besluit in het conceptadvies te buiten gaat, dan kan deze partij de minister verzoeken om een derde partij opdracht te geven om een onafhankelijk en deskundig oordeel te geven over de vraag of de Commissie met haar advies haar bevoegdheid op grond van het besluit (artikel 2, tweede tot en met zevende lid) te buiten gaat (artikel 8, derde lid, van het protocol). De verzoekende partij moet daarbij gemotiveerd aangeven waarom hij van oordeel is dat de Commissie haar bevoegdheid op grond van het besluit, waaronder de uitgangspunten van het protocol, te buiten gaat. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om de vraag of de Commissie de grenzen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht respecteert. Het verzoek moet worden ingediend binnen de zienswijzetermijn die door de Commissie is gesteld. De minister stuurt een afschrift van dit verzoek aan de Commissie en de andere bij het geschil betrokken partij. De minister stelt de derde partij, bestaand uit onafhankelijk deskundigen, een termijn waarbinnen hij zijn oordeel moet geven en doet het oordeel toekomen aan de Commissie en partijen. De Commissie is op grond van artikel 8, vijfde lid, van het protocol verplicht om uitvoering te geven aan dat deskundigenoordeel.

Advies Commissie (artikel 9 en 10 van het protocol)

De Commissie stelt binnen 2 weken nadat zij de zienswijze van alle partijen heeft ontvangen of binnen twee weken na ontvangst van het oordeel van de derde partij schriftelijk haar advies vast

en zendt dit aan partijen. Het advies dient daarbij in ieder geval de in artikel 9, derde lid, van het protocol genoemde onderdelen te bevatten.

Als één van de partijen een kennelijke rekenfout, een schrijffout of andere fout die zich voor eenvoudig herstel leent in het advies aantreft kan hij de Commissie binnen 8 weken na de dagtekening van het advies verzoeken om het advies te verbeteren (artikel 10, eerste lid, van het protocol). Als de Commissie het advies verbetert, dan wordt deze verbetering in een apart stuk vermeld. Dat aparte stuk wordt door de Commissie zo spoedig mogelijk aan partijen gezonden.

3.3 Versnelde procedure (artikel 7 van het protocol)

Als de Commissie na een geïnduceerde beving in één gebied in korte tijd een groter aantal schademeldingen ontvangt dan gebruikelijk, dan kan de Commissie met de betrokken mijnbouwonderneming in overleg treden over het toepassen van een versnelde procedure in het belang van een voortvarende schadeafhandeling.

Wanneer een dergelijke versnelde procedure wordt toegepast kan de Commissie bij de afhandeling van schademeldingen voor bepaalde overeengekomen categorieën schademeldingen binnen een door de Commissie vastgesteld toepassingsgebied een causaal verband aannemen. Dit betekent ook dat de Commissie zonder een deskundigenonderzoek ter plaatse een conceptadvies als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van het protocol vaststelt. Bij bepaalde schadecategorieën kan bijvoorbeeld gedacht worden aan schades tot een bepaald bedrag of meldingen die binnen een bepaalde periode zijn ingediend. De versnelde procedure kan alleen worden toegepast op schademeldingen die voldoende zijn gedocumenteerd, bijvoorbeeld door middel van foto's van de schade, zodat vaststaat op welke schade het advies ziet. Hieraan dient door de Commissie in haar werkwijze aandacht te worden besteed.

4. Wat gebeurt er met het advies van de Commissie

Het advies van de Commissie is niet bindend voor schademelders. Dit betekent dat als een schademelder het niet eens is met een advies hij niet verplicht is de door de mijnbouwonderneming geboden schadevergoeding te aanvaarden. De schademelder kan in dat geval een vordering tot vergoeding van zijn schade voorleggen aan de burgerlijk rechter.

Het advies is op grond van de tussen de Staat en mijnbouwondernemingen gesloten overeenkomst, in beginsel wel bindend voor de betrokken mijnbouwonderneming. Mijnbouwondernemingen hebben zich in de overeenkomst met de Staat geëngaat aan het uitvoeren van het advies van de Commissie en het betalen van het door de Commissie in haar advies bepaalde schadebedrag aan de schademelder zo snel mogelijk, en uiterlijk binnen 2 maanden nadat de schademelder schriftelijk heeft ingestemd met het advies en het daarin bepaalde schadebedrag en zijn betaalgegevens heeft doorgegeven.

In het uitzonderlijke geval waarin de mijnbouwonderneming geen uitvoering besluit te geven aan het advies kan de burger zijn vordering tot vergoeding van hun schade voorleggen aan de burgerlijk rechter. Het advies van de Commissie is geen arbitraal vonnis en de schademelder heeft dan ook niet de mogelijkheid om via de voorzieningenrechter een executoriale titel te verkrijgen (artikelen 1062 en 1063 van het wetboek van Rechtsvordering). Dit betekent dat de schademelder geen uitvoering van het advies kan afdwingen via de burgerlijk rechter. Dit betekent niet dat het advies van de Commissie bij de burgerlijk rechter geen waarde heeft. Het advies kan door de schademelder worden gebruikt als bewijsstuk in de procedure bij de burgerlijk rechter.

5. Wijziging van het protocol

De minister kan het protocol op eigen initiatief wijzigen, maar de Commissie kan de minister ook verzoeken om het protocol te wijzigen. De minister wijzigt het protocol alleen na overleg met de Commissie en nadat de mijnbouwondernemingen over deze wijziging geïnformeerd zijn (artikel 2, zevende lid).

6. Jaarverslag en evaluatie

De Commissie brengt jaarlijks aan de minister verslag uit over haar werkzaamheden van het afgelopen jaar. In haar verslag besteedt de Commissie in ieder geval aandacht aan de door haar gehanteerde werkwijze, procedures en beoordelingsmethodiek (artikel 6). Daarnaast geeft de

minister jaarlijks opdracht tot het uitvoeren van een evaluatie van de afhandeling van schademeldingen door de Commissie en kan de minister, bijvoorbeeld indien zich een incident van bodembeweging heeft voorgedaan, opdracht geven tot een aanvullende evaluatie van de afhandeling van schademeldingen door de Commissie. Deze verslagen van deze evaluaties worden door de minister openbaar gemaakt (artikel 7).

7. Overgang van de oude naar de nieuwe situatie

Zoals ook is aangegeven in paragraaf 2.3 is dit besluit slechts van toepassing op schademeldingen die zijn ingediend binnen twaalf maanden na het tijdstip van de geïnduceerde beving, zoals vastgesteld door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, en die niet in behandeling zijn bij of eerder behandeld zijn door de mijnbouwonderneming, een andere daartoe aangewezen organisatie (zoals bijvoorbeeld in het geval van een lokale regeling) of de rechter (artikel 2, derde lid).

In de overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen is afgesproken dat tussen de datum van inwerkingtreding van de overeenkomst en het daadwerkelijk operationeel zijn van de Commissie Mijnbouwschade, de mijnbouwondernemingen eventuele schademeldingen zo veel mogelijk overeenkomstig het protocol zullen afhandelen.

Voorts kan iedere individuele mijnbouwonderneming de Commissie verzoeken om schademeldingen te behandelen die niet onder de reikwijdte van dit besluit vallen (artikel 2, vijfde lid).

8. Kosten van schadeafhandeling door het Instituut

De kosten van schadebedragen die door de Commissie worden geadviseerd worden door de betrokken mijnbouwonderneming aan de schademelder vergoed. De kosten die de Commissie maakt ten behoeve van de afhandeling van schademeldingen komen in eerste instantie ten laste van de begroting van de minister. De minister brengt, op grond van de overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen, jaarlijks achteraf de kosten van deskundigenonderzoeken die ten grondslag liggen aan een advies van de Commissie waarin schadebedragen worden toegerekend aan de desbetreffende mijnbouwonderneming alsmede een vergoeding voor het apparaatsbudget en het werk- en onderzoeksbudget van de uitvoeringsorganisatie voor de afhandeling van schademeldingen, in rekening aan de mijnbouwondernemingen. Op deze wijze wordt voorkomen dat de mijnbouwondernemingen als gevolg van de schadeafhandeling door de Commissie een voordeel genieten dat kan worden aangemerkt als staatssteun.

De kosten van de leden van de Commissie Mijnbouwschade, de kosten van huisvesting van de Commissie Mijnbouwschade en de opstartkosten voor uitvoeringsorganisatie worden niet in rekening gebracht aan de mijnbouwondernemingen. Het betreft hier kosten die de mijnbouwondernemingen zelf niet gemaakt zouden hebben (leden en huisvesting van de Commissie) en kosten die door de mijnbouwondernemingen zelf ook reeds gemaakt zijn ten behoeve van het opzetten van hun eigen systemen voor schadeafhandeling. Hiermee wordt ook de onafhankelijkheid van de Commissie Mijnbouwschade geborgd.

9. Verhouding met Algemene Verordening Gegevensbescherming

Om schademeldingen te kunnen afhandelen is het noodzakelijk dat de Commissie gegevens verzamelt en verwerkt. Het gaat daarbij om gegevens die door schademelder worden vermeld in de schademelding, gegevens die door de deskundige worden verzameld in het kader van de opname van de schade en gegevens die door de Commissie worden opgevraagd bij derden ten behoeve van de afhandeling van schademeldingen. Het gaat in het laatste geval bijvoorbeeld om het opvragen van informatie bij de TCMG, de mijnbouwondernemingen en andere organisaties belast met afhandeling van schademeldingen op grond van een lokale regeling indien ten aanzien van een gebouw waarvoor een schade is gemeld al eerder een schademelding is gedaan.

Het recht op bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht dat onderdeel uitmaakt van het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In de bescherming van dit recht is onder andere voorzien in artikel 10, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8 van het EVRM. Op grond van deze artikelen moet de bescherming van persoonsgegevens wettelijk geregeld zijn. In deze wettelijke regeling is in Nederland voorzien door de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet AVG (UAVG). Op grond van de AVG mag een organisatie alleen

persoonsgegevens verwerken als dit noodzakelijk is in het belang van minimaal één van de belangen die worden genoemd in artikel 6, eerste lid, van de AVG (grondslag). Voorts moet de inbreuk die de organisatie door het verwerken van de persoonsgegevens maakt op iemands persoonlijke levenssfeer zo beperkt mogelijk zijn.

De gegevensverwerking door de Commissie vindt plaats in overeenstemming met de AVG en UAVG. De verwerking van deze gegevens door de Commissie is noodzakelijk in het belang van de snelle, redelijke en rechtvaardige buitengerechtelijke afhandeling van schade als bedoeld in dit besluit. De verplichting van de Commissie om ten behoeve van dit doel persoonsgegevens te verwerken indien dit noodzakelijk is voor de uitvoering van haar taak is vastgelegd in artikel 8 van dit besluit. Deze verplichting kan worden aangemerkt als een belang als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van de AVG. De Commissie is voorts op grond van de AVG verplicht om persoonsgegevens goed te beveiligen en heeft de verantwoordingsplicht om aan te tonen dat het aan de privacyregels voldoet.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Gebouw

Ingevolge artikel 1, eerste lid, van de Woningwet is een gebouw een bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Wat een bouwwerk is, wordt gedefinieerd in de bijlage bij art. 1.1 van de Omgevingswet (zoals die wordt gewijzigd in het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, Kamerstukken II 2017/18, 34986, 2, p. 84). Het gaat om een constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren, met inbegrip van de daarvan deel uitmakende bouwwerkgebonden installaties anders dan een schip dat wordt gebruikt voor verblijf van personen en dat is bestemd en wordt gebruikt voor de vaart". Met die omschrijving wordt blijkens de memorie van toelichting aangesloten bij de omschrijving die is opgenomen in de modelbouwverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Daarmee is verzekerd dat de in tientallen jaren opgebouwde jurisprudentie over dat begrip van toepassing blijft, hetgeen uit oogpunt van rechtszekerheid en voor de uitvoeringspraktijk van grote betekenis is (Kamerstukken II 2013/14, 33962, 3, p. 616).

De gebouwen waar dit besluit op ziet, zijn in de eerste plaats gebouwen die op grond van het toepasselijke bestemmingsplan geheel of gedeeltelijk een woonbestemming hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om eengezinswoningen of flat- of appartementengebouwen. Maar het kan ook gaan om een gebouw dat door de eigenaar zowel wordt gebruikt voor woon -als bedrijfsdoeleinden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de bakker die boven zijn bakkerij woont. Het besluit ziet in de tweede plaats op gebouwen die het eigendom zijn van een kleine ondernemer. Hiervoor is aangesloten bij de definitie van micro-onderneming die is opgenomen in artikel 2, derde lid, van bijlage I van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard. Het gaat daarbij om ondernemingen waar minder dan 10 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet of het jaarlijkse balanstotaal 2 miljoen EUR niet overschrijdt.

OVEREENKOMST LANDELIJKE AFHANDELING MIJNBOWSCHADE KLEINE VELDEN

1. De Staat der Nederlanden, te dezen vertegenwoordigd door de Minister van Economische Zaken en Klimaat, namens deze de Secretaris-Generaal de heer drs. M.R.P.M. Camps, hierna te noemen: EZK;
2. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V., te dezen vertegenwoordigd door [PM];
3. TAQA Onshore B.V., te dezen vertegenwoordigd door [PM], en
4. Vermilion Energy Netherlands B.V., te dezen vertegenwoordigd door [PM];

Partijen 2 t/m 4 hierna te noemen: **de mijnbouwondernemingen**;

leder voor zich “partij” en gezamenlijk “partijen”;

OVERWEGEN HET VOLGENDE,

- a) De mijnbouwondernemingen leggen mijnbouwwerken, als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet, aan en exploiteren deze ten behoeve van olie- en gaswinning uit en olie- en gasopslag in olie- en gasvelden niet gelegen buiten de Nederlandse gemeente- en provinciegrenzen en niet zijnde het Groningenveld en de gasopslag bij Norg (hierna: kleine velden);
- b) De Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de Minister) is beleidsverantwoordelijk voor de mijnbouw;
- c) Voor het kabinet heeft gaswinning uit kleine velden, waar dit veilig en verantwoord kan, de voorkeur boven gasimport, daar gaswinning uit kleine velden klimaat- en milieuvoordelen heeft en beter is voor de economie en energieleveringszekerheid van Nederland;
- d) De mijnbouwonderneming dient op grond van artikel 33, eerste lid, van de Mijnbouwwet bij de aanleg en exploitatie van mijnbouwwerken ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en de olie- en gasopslag in kleine velden alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem gevergd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van verrichte activiteiten schade door bodembeweging wordt veroorzaakt;
- e) Desondanks kunnen activiteiten ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en de olie en gasopslag in kleine velden bodembeweging tot gevolg hebben die schade veroorzaakt bij eigenaren van gebouwen;
- f) De mijnbouwondernemingen zijn op grond van artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek risicoaansprakelijk voor deze schade;
- g) Voor het draagvlak voor gaswinning uit kleine velden is een adequate beoordeling en afhandeling van Schade essentieel;
- h) Mijnbouwondernemingen hebben ieder voor zich buitengerechtigde regelingen getroffen ten behoeve van de adequate beoordeling en afhandeling van schademeldingen;
- i) Voor het draagvlak voor de buitengerechtigde beoordeling en afhandeling van schademeldingen is het evenwel van belang dat de beoordeling van schademeldingen plaatsvindt door een onafhankelijke partij;
- j) Om deze reden bestaat er een behoefte aan een landelijke regeling voor de beoordeling en afhandeling van schade;
- k) Dit ligt slechts anders wanneer er een goedlopende lokale regeling is getroffen tussen de betrokken mijnbouwonderneming en de betreffende regionale overheden;
- l) Het is wenselijk om te komen tot een uniforme en landelijke aanpak voor de afhandeling van schade die zo wordt ingericht dat deze zowel nu als in de toekomst goed functioneert voor de afhandeling van schade veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van olie- of gaswinning uit en olie- of gasopslag in de kleine velden;
- m) De mijnbouwondernemingen zijn bereid verdere stappen te zetten die bijdragen aan efficiënte, rechtvaardige en redelijke beoordeling en afhandeling van schademeldingen in verband met hun mijnbouwactiviteiten;
- n) Partijen hebben, met behulp van het advies van de Technische commissie bodembeweging van 28 februari 2018 en in overleg met vertegenwoordigers van de betrokken gemeenten verkend hoe zij een efficiënte, rechtvaardige en redelijke beoordeling en afhandeling van schademeldingen in verband met hun mijnbouwactiviteiten kunnen vormgeven;
- o) De mijnbouwondernemingen kunnen instemmen met een buitengerechtigde beoordeling van schademeldingen waar de afspraken in deze overeenkomst op zien door een door de Minister in te stellen onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade aan de hand van een door

de Minister vastgestelde protocol en zien af van een eigen buitengerechtelijke beoordeling van deze schademeldingen;

- p) Hiertoe zijn afspraken nodig over de rolverdeling tussen de Minister en de mijnbouwondernemingen, die de aansprakelijkheid van partijen onverlet laten;
- q) Deze afspraken zijn vastgelegd in deze overeenkomst.

SPREKEN HET VOLGENDE AF,

Artikel 1 Definities

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

- a. advies: advies van de Commissie Mijnbouwschade aan de schademelder en de mijnbouwonderneming over de vraag:
  - i. of er sprake is van schade,
  - ii. wat de oorzaak van deze schade is, en
  - iii. indien de schade is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, wat de hoogte van het schadebedrag is dat naar het oordeel van de Commissie Mijnbouwschade door de mijnbouwonderneming aan de schademelder dient te worden vergoed;
- b. afhandeling van een schademelding: de buitengerechtelijke afhandeling van een schademelding van schademelder;
- c. bodembeweging: bodemtrilling als gevolg van een geïnduceerde beving, bodemdaling en bodemstijging;
- d. gebouw: gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Woningwet, met een geheel of gedeeltelijke woonbestemming of dat eigendom is van een micro onderneming als bedoeld in artikel 2, derde lid, van bijlage I van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
- e. Commissie Mijnbouwschade: de Commissie Mijnbouwschade die door de Minister wordt ingesteld;
- f. klein veld: een gas- of olieveld niet gelegen buiten de Nederlandse gemeente- en provinciegrenzen, met uitzondering van het Groningenveld en de gasopslag bij Norg;
- g. lokale regelingen: afspraken over de afhandeling van schade van burgers die met instemming tussen lokale en regionale overheden en mijnbouwondernemingen op schrift zijn gesteld.
- h. Minister: de Minister van Economische Zaken en Klimaat,
- i. protocol: het protocol voor de afhandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van olie- of gaswinning uit of olie- en gasopslag in een klein veld zoals vastgesteld door de Minister;
- j. schade:
  - i. fysieke schade aan gebouwen als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, en
  - ii. materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade;
- k. schademelder: eigenaar van een gebouw die een schade aan dat gebouw meldt bij de Commissie.

Artikel 2 Reikwijdte

De afspraken in deze overeenkomst gelden alleen tussen partijen en voor zover het betreft de afhandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:

- a. olie- of gaswinning uit een klein veld;
- b. olie- of gasopslag in een klein veld, of
- c. waterinjectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld.

Artikel 3 Rolverdeling partijen

- 1. De Minister stelt een Commissie Mijnbouwschade in met als taak om, met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht, met

inachtneming van het door de Minister vast te stellen protocol naar aanleiding van een schademelding van schademelder advies uit te brengen.

2. De Minister treedt met de mijnbouwondernemingen in overleg voorafgaand aan een beoogde wijziging van het instellingsbesluit voor de Commissie Mijnbouwschade en het protocol.
3. De Minister draagt zorg voor een efficiënte uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning van de Commissie Mijnbouwschade.
4. De Minister spant zich er voor in dat de Commissie Mijnbouwschade en de uitvoeringsorganisatie uiterlijk op 1 juli 2020 operationeel zijn.
5. Voor de mijnbouwonderneming is het advies van de Commissie Mijnbouwschade bindend.
6. De mijnbouwonderneming betaalt de schademelder het door de Commissie Mijnbouwschade in haar advies bepaalde schadebedrag zo snel mogelijk, en uiterlijk binnen 2 maanden nadat de schademelder schriftelijk heeft ingestemd met het advies en het daarin bepaalde schadebedrag en zijn betaalgegevens heeft doorgegeven.

Artikel 4   Verdeling van kosten voor de afhandeling van schade door de Commissie

1. De Staat draagt:
  - a. de kosten van de leden van de Commissie Mijnbouwschade;
  - b. de kosten van huisvesting van de Commissie Mijnbouwschade, en
  - c. de opstartkosten voor uitvoeringsorganisatie.
2. Iedere mijnbouwonderneming draagt de kosten van:
  - a. de haar in een advies van de Commissie Mijnbouwschade toegerekende schadebedragen;
  - b. de kosten van deskundigenonderzoek die ten grondslag liggen aan een advies van de Commissie mijnbouwschade waarin schadebedragen worden toegerekend aan de betreffende mijnbouwonderneming, indien aan meerdere mijnbouwondernemingen een schadebedrag wordt toegerekend worden de kosten van deskundigenonderzoek naar rato verdeeld;
  - c. een vaste vergoeding voor het apparaatsbudget en het werk- en onderzoeksbudget van de uitvoeringsorganisatie voor de afhandeling van schademeldingen.
3. De Staat en de mijnbouwondernemingen maken bij aparte overeenkomst afspraken over de hoogte van de vaste vergoeding bedoeld in het tweede lid, onderdeel c.
4. De Minister doet aan de mijnbouwondernemingen ieder kalenderjaar een opgave van de van de kosten van het tweede lid onder b en c.
5. De betalingen van de mijnbouwondernemingen aan de Staat geschieden op vindt jaarlijks achteraf plaats op declaratiebasis.

Artikel 5   Evaluatie

1. Jaarlijks en indien de Minister dit nodig acht, bijvoorbeeld na een incident van bodembeweging, vindt in opdracht van de Minister een evaluatie plaats van de afhandeling van schademeldingen door de Commissie Mijnbouwschade. De Minister maakt het verslag van de evaluatie openbaar.
2. Mijnbouwondernemingen kunnen de minister verzoeken om een tussentijdse evaluatie uit voeren.
3. Partijen evalueren de uitvoering en werking van de afspraken in deze overeenkomst aan de hand van deze evaluatie.
4. De resultaten van de evaluatie worden tevens betrokken bij het overleg over de voortzetting van de afspraken in deze overeenkomst bedoeld in artikel 7.

Artikel 6   Wijziging

1. Elke partij kan de andere partijen verzoeken om de afspraken in deze overeenkomst te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van de andere partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen 4 weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere partij heeft meegedeeld.
3. De wijziging en de verklaring(en) tot instemming worden als bijlage deze overeenkomst gehecht.

Artikel 7   Overleg

1. Partijen treden met elkaar in overleg indien:
  - a. zich omstandigheden voordoen die wezenlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de afspraken in deze overeenkomst;
  - b. de uitvoering van de afspraken in deze overeenkomst naar het oordeel van een van de partijen niet naar tevredenheid verloopt;
  - c. een van de partijen daar om andere reden aanleiding toe ziet, of
  - d. de evaluatie bedoeld in artikel 5 daar aanleiding toe geeft.
2. Het in het eerste lid bedoelde overleg vindt plaats binnen 2 weken nadat een partij de wens hiertoe aan de andere partijen kenbaar heeft gemaakt.
3. Indien geen bevredigende oplossing wordt bereikt, zal binnen een redelijke termijn na het in het tweede lid bedoelde overleg, overleg plaatsvinden tussen de minister en de managing director van de betreffende mijnbouwonderneming.

Artikel 8 Opzegging

1. Elke partij kan deze overeenkomst met inachtneming van een opzegtermijn van 4 weken schriftelijk opzeggen:
  - a. nadat het in artikel 7 bedoelde overleg heeft plaatsgevonden of nadat de termijn voor het overleg is verstreken, of
  - b. tegen het einde van de looptijd als genoemd in artikel 13.
2. Ingeval van beëindiging van deelname aan deze overeenkomst krachtens opzegging is geen van de partijen jegens een andere partij schadelijkt.
3. Tijdens de opzegtermijn bedoeld in het eerste lid worden door de Commissie Mijnbouwschade geen nieuwe schademeldingen in behandeling genomen.

Artikel 9 Toetreding

Partijen streven ernaar dat alle mijnbouwondernemingen die activiteiten verrichten ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en de olie- en gasopslag in kleine velden in Nederland, zich bij deze overeenkomst zullen aansluiten. Partijen zullen in het kader daarvan op eventuele verzoeken daartoe welwillend reageren.

Artikel 10 Gegevensuitwisseling

Op de uitwisseling van gegevens is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens van toepassing.

Artikel 11 Verhouding tussen de overeenkomst en bestaande afspraken

De overeenkomst laat het bepaalde in lokale regelingen onverlet.

Artikel 12 Aansprakelijkheid van partijen

Deze overeenkomst laat de aansprakelijkheden van partijen onverlet.

Artikel 13 Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze overeenkomst treedt in werking op het moment van ondertekening van deze afspraken door beide partijen.
2. Deze overeenkomst heeft een looptijd van 5 jaar en wordt na afloop van de looptijd steeds stilzwijgend verlengd met een periode van 5 jaar.

Artikel 14 Overgangsrecht

1. De afspraken in deze overeenkomst gelden niet voor schademeldingen indien:
  - a. de schademelding meer dan twaalf maanden na het tijdstip van de geïnduceerde beving, zoals vastgesteld door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, is ingediend;
  - b. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming een vergoeding is uitgekeerd;
  - c. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming of een andere daartoe aangewezen organisatie na beoordeling van de schademelding geen

- vergoeding is toegekend, tenzij in de schademelding een andere vermoede schadeoorzaak wordt opgegeven;
- d. deze schade betreft waarvoor voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit een schademelding is gedaan bij de mijnbouwonderneming;
  - e. een vordering tot vergoeding van de betreffende schade aanhangig is bij de burgerlijke rechter;
  - f. een mijnbouwonderneming voor de afhandeling van de schade waarop de melding betrekking heeft met de betreffende regio een lokale regeling heeft getroffen die voorziet in afhandeling van de schademelding door een andere daartoe aangewezen organisatie, of
  - g. de burgerlijke rechter uitspraak heeft gedaan over een vordering tot vergoeding van de betreffende schade.
2. Tussen de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst en het daadwerkelijk operationeel zijn van de Commissie Mijnbouwschade, zullen de mijnbouwondernemingen eventuele schademeldingen zo veel mogelijk overeenkomstig het protocol afhandelen.
  3. Iedere individuele mijnbouwonderneming kan met de Staat overeenkomen dat de Commissie Mijnbouwschade bevoegd wordt verklaard om schademeldingen te behandelen die niet onder de reikwijdte van deze overeenkomst vallen.

Artikel 15

1. Op deze overeenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
2. Alle geschillen tussen partijen die naar aanleiding van deze overeenkomst ontstaan of die daarvan het gevolg zijn, zullen uitsluitend worden verwezen naar en beslecht worden arbitrage volgens het arbitragereglement van het Nederlands Arbitrage Instituut. Het arbitragetribunaal zal uit drie arbiters bestaan. De plaats van arbitrage is 's Gravenhage. Het arbitragetribunaal zal oordelen op basis van de regelen des rechts. De arbitrage zal worden gevoerd in het Nederlands. Partijen komen overeen dat het vonnis openbaar kan worden gemaakt behoudens informatie die door een Partij als bedrijfsvertrouwelijk wordt beschouwd.

Artikel 16

Deze overeenkomst wordt door de Minister openbaar gemaakt.

ALDUS OVEREENGEKOMEN EN IN TWEEVOUD ONDERTEKEND,

Op .....[datum], te .....[plaats]

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Namens deze:

.....

Drs. M.R.P.M. Camps

Secretaris-Generaal

Op .....[datum], te .....[plaats]

Nederlandse Aardolie Maatschappij N.V.,

Namens deze:

.....

Op .....[datum], te .....[plaats]

TAQA Onshore B.V.,

Namens deze:

.....

Op .....[datum], te .....[plaats]

Vermilion Energy Netherlands B.V.,

Namens deze:

.....

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 25 november 2019

Betreft Reactie op de berichtgeving van RTV Oost over het mijnbouwbeleid

Ons kenmerk

DGKE-WO / 19278220

Uw kenmerk

2019Z21057/2019D44174

Geachte Voorzitter,

Op 4 november 2019 heeft RTV Oost een bericht¹ gepubliceerd over het mijnbouwbeleid. Op 5 november 2019 heeft uw Kamer mij verzocht om hier voor het eerstvolgende algemeen overleg Mijnbouw/Groningen op te reageren. Hierbij voldoe ik aan uw verzoek.

Ik heb het bericht en de daarop volgende berichten van RTV Oost met interesse en ook met enige zorg gelezen. In de berichtgeving - die is gebaseerd op onderzoeksjournalistiek - wordt gesignaleerd dat het mijnbouwbeleid in Nederland niet is gebaseerd op een solide basis. Ik herken dit beeld niet. Het mijnbouwbeleid dat ik voorsta heeft als uitgangspunt dat mijnbouw mogelijk is zolang dit veilig en verantwoord kan.

Uit de berichtgeving heb ik drie belangrijke punten gehaald. Deze punten zijn in de berichtgeving aan de hand van de zoutwinning, gaswinning en waterinjectie naar voren worden gebracht. Het eerste punt betreft de vergunningverlening. Het gaat dan om het stelsel van vergunningen voor mijnbouw, het proces van de vergunningverlening, de mijnbouwbedrijven en mijn rol daarbij. Het tweede punt gaat over het toezicht van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en het naleven van Europese regelgeving. Het derde punt gaat over data van de mijnbouwactiviteiten en de transparantie daarvan. Ik zal in deze brief de drie bovengenoemde punten behandelen.

Mijnbouwvergunningsbeleid, de mijnbouwbedrijven en de rol van EZK

Mijnbouwbedrijven werken niet in opdracht van mij. Ik ben bevoegd gezag voor het geven van mijnbouwvergunningen. Mijnbouwbedrijven kunnen het initiatief nemen om bodemschatten te winnen en moeten daarvoor een vergunning aanvragen. De bedrijven moeten een deel van de opbrengsten van de mijnbouwactiviteiten in de vorm van afdrachten en belasting betalen aan de Nederlandse Staat.

Mijnbouwbedrijven moeten beschikken over verschillende vergunningen voordat zij hun activiteiten mogen ondernemen. De vergunningverlening voor mijnbouw is grotendeels geregeld in de Mijnbouwwet, het Mijnbouwbesluit en de

¹ www.rtvooost.nl/nieuws/320674/Bele-d-mijnbouw-gebaseerd-op-drijfzand

Mijnbouwregeling. De milieugevolgen van mijnbouwactiviteiten zijn geregeld via de omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Om een omgevingsvergunning te krijgen moet een mijnbouwbedrijf mij hierover eerst een mededeling over het project toesturen. Vervolgens wordt door mij beoordeeld of een milieueffectrapportage (MER) moet worden opgesteld. Indien de verwachte hoeveelheid gas per dag hoger is dan de drempel waarde (500.000 Nm³) dient in ieder geval een MER te worden opgesteld. In het verleden is dit ten onrechte een enkele keer niet gedaan. Er zijn echter ook situaties waarbij de gaswinning dateert van voor de inwerkingtreding van de MER-richtlijn. Daarom is in deze gevallen geen MER opgesteld.

In de berichtgeving wordt gesteld dat bedrijven onder de verplichting tot het opstellen van een MER uit proberen te komen door een lagere productie op te geven en dan in een later stadium de productie op te voeren. Ik hanteer de lijn dat bij een eventuele productieverhoging alsnog een MER moet worden opgesteld. Totdat de vergunning is aangepast, mag een bedrijf niet meer produceren dan eerder is toegestaan. Een voorbeeld hiervan is de omgevingsvergunning voor de verhoging van de gasproductie van Vermilion in Wapse.²

In de berichtgeving wordt de MER-plicht ook direct gekoppeld aan het winningsplan, maar dat is niet juist. Het winningsplan beschrijft de te verwachten productievolumes over een aantal jaren. De drempelwaarde voor de MER gaat uit van maximale productie per dag. Deze maximale dagproductie wordt vastgelegd in de omgevingsvergunning en niet in het winningsplan. Het winnen van meer gas leidt niet per definitie tot verhoging van de maximale dagproductie. In dat geval kan worden volstaan met een aanpassing van het winningsplan.

In de berichtgeving wordt een MER gekoppeld aan de bewijslast omtrent mijnbouwschade. Ik zie dit verband niet. Tevens ben ik niet, zoals het bericht stelt, verantwoordelijk voor mijnbouwschade. Het mijnbouwbedrijf is hiervoor aansprakelijk.³ Op dit moment kan een burger, die geconfronteerd wordt met schade, zich melden bij het mijnbouwbedrijf voor vergoeding. Indien de burger aanvullend advies wil, kan deze zich wenden tot een wettelijk ingestelde commissie, namelijk de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). Deze zal de schade onderzoeken en zich uitspreken over het causale verband. Vervolgens zal het mijnbouwbedrijf mijnbouwschade moeten vergoeden. Ik ben op dit moment bezig om te komen tot een landelijk aanpak⁴ voor mijnbouwschade. Het uitgangspunt hierbij is een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schade waarbij de burger ontzorgd wordt.

Een belangrijk onderdeel van de vergunningen is het winningsplan. Dit is een zorgvuldig onderbouwd plan op basis waarvan ik een besluit neem over de winning. In het algemeen geldt dat er bij het bepalen van toekomstige productie, bodembeweging en bodemdaling wordt gewerkt met (geologische) onzekerheden.

---

² Aanhangsel Handelingen II 2016/17, nr. 2637

³ Burgerlijk Wetboek, Artikel 177, eerste lid, boek 6

⁴ Kamerstuk 32 849, nr. 188

Als voorbeeld wordt daarom in winningsplannen gewerkt met een laag, verwacht en hoog productie-scenario. Vervolgens wordt bij de risicobepalingen door TNO uitgegaan van het hoge productie-scenario (worst-case).

Het is niet vreemd als een winning uiteindelijk anders verloopt dan wat voorafgaand aan de winning is beschreven en berekend in het winningsplan. Het is daarom ook niet vreemd dat winningsplannen moeten worden geactualiseerd en dat gegevens in die plannen, onderliggende rapporten en ook de concepten daarvan, veranderen, omdat er nieuwe inzichten ontstaan.

Voor de beoordeling van een winningsplan en de advisering daarop zijn de afwegingsgronden uit artikel 36 van de Mijnbouwwet van belang. Ik maak hierbij gebruik van verschillende in de Mijnbouwwet aangemerkte adviseurs, te weten SodM, de Tcbb, provincies, gemeenten, waterschappen en de Mijnraad. De verschillende bevoegdheden, verantwoordelijkheden en invalshoeken van deze adviseurs omvatten het gehele palet aan te beoordelen aspecten en de afwegingsruimte die ik op grond van de Mijnbouwwet heb.

SodM adviseert mij over de veiligheid voor mens en milieu en de doelmatigheid van de winning. SodM of ik kunnen daarvoor advies vragen aan TNO over de geologische aspecten en berekeningen. De Tcbb adviseert mij over de verwachte gevolgen van de ingeschatte bodembeweging in termen van schade. De decentrale overheden hebben regionale en lokale kennis en kunnen deze inbrengen over bijvoorbeeld de nadelige gevolgen van de verwachte bodemdaling in het desbetreffende gebied. Met name de veiligheid van omwonenden, de te verwachten effecten op aanwezige bebouwing of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan en de effecten op natuur en milieu zijn van belang voor de afweging die ik moet maken in het besluit om mijnbouwactiviteiten toe te staan. De Mijnraad wordt als laatste van de adviseurs gevraagd om, alles overziend, een advies te geven.

Besluitvorming over een onderwerp als mijnbouw vergt een zorgvuldige afweging van belangen. Alle adviezen dragen hier aan bij. Tevens zorgt een zorgvuldig proces met betrokkenheid van burgers en medeoverheden voor meer draagvlak voor een besluit, ook wanneer zij geen gelijk krijgen. De betrokkenheid van decentrale overheden en omwonenden is gewaarborgd in de Mijnbouwwet. Uw Kamer is over het vergunningenstelsel voor mijnbouw en de toekomstige Omgevingswet per brief geïnformeerd op 28 juni 2018⁵.

De berichtgeving geeft aan dat een afgegeven vergunning niet zomaar kan worden ingetrokken. Ik kan in het uiterste geval altijd een vergunning intrekken of juist niet verlengen. Maar zover hoeft het niet te komen. Een aantal jaren geleden is de Mijnbouwwet gewijzigd, waardoor deze meer ruimte biedt om bij het verlenen van opsporings- of winningsvergunningen rekening te houden met (gewijzigde) maatschappelijke inzichten⁶. Zo kunnen bijvoorbeeld gewijzigde inzichten in en de manier waarop de aanvrager van plan is om de activiteiten te verrichten, waaronder de daarbij te gebruiken technieken of stoffen, een reden zijn om een vergunning niet te verlenen, om deze te wijzigen of in te trekken. Ook

⁵ Kamerstuk 33 118, nr. 109

⁶ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-554.html>

kan een vergunning worden gewijzigd en kunnen er beperkingen of voorschriften worden verbonden aan de vergunning.

Rol van Staatstoezicht op de Mijnen en naleven Europese regelgeving over waterinjectie

Naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) over de gaswinning in Groningen is SodM versterkt, heeft het een eigen onderzoeksbudget gekregen en is het onafhankelijk gepositioneerd⁷. Dit heeft geresulteerd in een risicogerichte toezichthouder die kritisch kijkt naar de veiligheid van mens en milieu bij mijnbouwactiviteiten. SodM initieert en maakt gebruik van wetenschappelijk onderzoek. SodM prioriteert haar activiteiten op basis van risico's en treedt waar nodig op. Voorbeelden hiervan zijn het verscherpte toezicht op de zoutwinning van Nouryon en het handhavingstraject met betrekking tot het gebruik van diesel en naleving van de REACH richtlijn⁸.

Bij de oliewinning van NAM in Schoonebeek (Drenthe) komt productiewater vrij. Dit water wordt in Twente nabij Rossum en Weerselo in voormalige gasvelden geïnjecteerd. De waterinjectie in Twente vindt plaats op grond van een omgevingsvergunning voor onbepaalde duur. Conform deze vergunning moet NAM iedere zes jaar de verwerkingsmethode evalueren. NAM heeft deze evaluatie in 2016 uitgevoerd. Uit de evaluatie is gebleken dat waterinjectie nog steeds de meest geschikte wijze van verwerking is. Onafhankelijke adviseurs zoals kennisinstituut Deltares, TNO en de Commissie voor de milieueffectrapportage hebben de conclusies uit het eindrapport bevestigd. Uw Kamer is hierover per brief geïnformeerd⁹.

In de berichtgeving wordt gesteld dat het injecteren van het afvalwater niet conform Europese regelgeving is. In april 2019 is een Europees richtsnoer¹⁰ tot stand is gekomen over de best beschikbare technieken voor de olie- en gasindustrie. De injectie van afvalwater heeft in dit richtsnoer de voorkeur gekregen boven de zuivering daarvan.

In de berichtgeving wordt genoemd dat de injectie van afvalwater niet conform regelgeving plaatsvindt, omdat afvalwater niet in hetzelfde ondergrondse voorkomen wordt terug geïnjecteerd. Het klopt dat het ondergrondse voorkomen in Schoonebeek niet hetzelfde is als het ondergrondse voorkomen in Overijssel. De injectie van afvalwater in Overijssel wordt volgens de uitgangspunten van het landelijk afvalverwerkingsplan 2 (LAP-2, 2009-2021) uitgevoerd¹¹. Het afwegingskader waarmee een milieu-hygiënische vergelijking wordt gemaakt tussen een bovengrondse verwerkingsroute en het injecteren van bodemvreemde stoffen in de diepe ondergrond is hier toegepast en door de Commissie voor de MER beoordeeld tijdens de MER-procedure die vooraf ging aan de oorspronkelijke vergunningverlening voor deze activiteit. De waterinjectie vindt plaats conform de wettelijke vereisten.

⁷ Kamerstuk 32 849, nr. 42

⁸ Aanhangsel Handelingen II 2018/19, nr. 1874

⁹ Kamerstuk 32 849, nr. 100

¹⁰ Best available techniques guidance document on upstream hydrocarbon exploration and production on, DOI:10.2779/607031, 9 april 2019

¹¹ www.raadvanstate.nl/@74499/201004639-1-m1/

Het beeld dat in het artikel wordt gegeven dat het geïnjecteerde afvalwater op de langere termijn door opstuwning aan de oppervlakte kan komen is moeilijk te onderbouwen. Door de voormalige gaswinning aldaar is de druk in het 'lege' gasveld beduidend lager geworden. Zolang tijdens de waterinjectie de oorspronkelijke druk niet overschreden wordt, kan worden aangenomen dat het injectiewater of resterende gassen niet kunnen ontsnappen uit het reservoir. SodM deelt de zorg die in het artikel wordt genoemd over de afvalwaterinjectie dan ook niet.

Data van mijnbouw en transparantie

In de berichtgeving wordt gesteld dat het beleid, de vergunningverlening en het toezicht gebaseerd zijn op gegevens die afkomstig zijn van de mijnbouwbedrijven. Deze gegevens worden volgens het artikel niet structureel gecontroleerd en daardoor wordt er op basis van onjuiste gegevens onjuiste beslissingen genomen. Mijnbouwbedrijven hebben de verplichting om bepaalde gegevens te leveren. Over het algemeen doen bedrijven dat ook. Dat is namelijk ook in hun eigen belang, omdat bewust foute gegevens aanleveren fraude is, en daarmee strafbaar. SodM meldt mogelijk strafbare feiten bij het Openbaar Ministerie.

Ik heb eerder aangegeven dat ik bij de vergunningverlening gebruik maak van verschillende adviseurs. Deze adviseurs beschikken ook over eigen gegevens, modellen en kennis. De adviseurs zijn niet enkel afhankelijk van de gegevens van de mijnbouwbedrijven.

SodM is verantwoordelijk voor goed toezicht en advisering aan mij op basis van deugdelijke feiten. De toezichthouder is van mening dat het bestaande systeem van dataverzameling werkt en hen in staat stelt om goed toezicht te houden. Naast de data die door de mijnbouwbedrijven worden geleverd, gebruikt SodM ook andere gegevens en verzamelt ook zelf gegevens via inspecties. Als blijkt dat ondernemingen zich niet aan de gestelde eisen houden dan kan SodM handhavend optreden en de productie stil leggen.

Op basis van de artikelen 111 en 112 van het Mijnbouwbesluit leveren de mijnbouwbedrijven maandelijks gegevens aan TNO. Het betreft de productie per put, het verbruik/vernietiging per installatie, afvoer per vergunning en de injectie en terugwinning (bij opslag) per voorkomen. De productiecijfers worden via een geautomatiseerd proces ingenomen. TNO doet zowel geautomatiseerd als handmatig controles op de correctheid en de consistentie van de cijfers. Men zorgt ervoor dat de productiecijfers worden geleverd volgens de in de Mijnbouwwet gestelde termijn. TNO publiceert deze gegevens op de website www.nlog.nl. Ik heb uw Kamer naar aanleiding van Kamervragen hierover per brief geïnformeerd¹².

Ik vind dat de gegevens over mijnbouw voor iedereen beschikbaar moeten zijn. Het is daarbij ook logisch dat er bepaalde gegevens vanuit concurrentieoverwegingen bedrijfsvertrouwelijk zijn. Ik ben tijdens het Algemeen

---

¹² Aangangsel Handelingen II 2018/19, nr. 3990

Overleg over mijnbouw op 3 oktober 2019 nader op deze informatievoorziening ingegaan. Technisch gezien is de informatie er. In vergelijking met het buitenland is er over de ondergrond van Nederland veel bekend en ook publiekelijk beschikbaar. De informatie is echter nog niet goed te vinden. Ik vind het cruciaal dat informatie over datgene wat er onder de grond gebeurt publieksvriendelijk toegankelijk is. Burgers lezen in de berichtgeving verontrustende verhalen en als zij zich nader willen informeren dan moet dat op een gemakkelijke manier kunnen.

Ik heb uw Kamer ook toegezegd de informatievoorziening te verbeteren. TNO is op mijn verzoek hiermee al enige tijd bezig. De voortgang daarvan is te lezen op de startpagina van de website www.nlog.nl onder het kopje 'Release notes'. Bovendien wordt sinds kort op de website¹³ van de Rijksoverheid uitleg gegeven over gaswinning in kleine velden en waar informatie te vinden is over de achtergronden daarvan. Daarnaast wordt op mijn verzoek ook gewerkt aan een website waarop de mijnbouwvergunningen eenvoudig te vinden zijn¹⁴. Deze website gaat begin 2020 online.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

---

¹³ www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gaswinning-uit-kleine-gasvelden/gaswinning-uit-kleine-gasvelden

¹⁴ www.mijnbouwvergunningen.nl

Van: [redacted]
Aan: [redacted] "
Onderwerp: agendapunten bestuurlijk platform mijnbouw
Datum: woensdag 27 november 2019 09:18:00
Bijlagen: [image001.png](#)

Dag [redacted],

Op verzoek van Tjisse stuur ik je onderstaande agendapunten:

1. Stand van zaken inzake schadeprotocol.
2. Procedure advisering winningsplannen.

Groet,

[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@outlook.com>

Verzonden: donderdag 14 november 2019 14:48

Aan: [redacted] <[redacted]@westerkwartier.nl>;
[redacted] <[redacted]@assen.nl>; [redacted] <[redacted]@fryslan.fr>;
[redacted]@odijsselland.nl; [redacted] <[redacted]@enschede.nl>;
[redacted]@heerenveen.nl; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]
<[redacted]@woerden.nl>; [redacted] <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@zaltbommel.nl>; [redacted] <[redacted]@tilburg.nl>; [redacted],
[redacted] <[redacted]@weststellingwerf.nl>; [redacted] <[redacted]@vng.nl>

Onderwerp: Inventarisatie onderwerpen voor bestuurlijk platform mijnbouw decentrale overheden

Hallo mensen,

Op dit moment ben ik bezig naar aanleiding van de laatste bijeenkomst van het bestuurlijke platform mijnbouw (29 oktober) om een inventarisatie te maken van mogelijke agendapunten waar jullie als decentrale overheden behoefte aan hebben. Dat kunnen onderwerpen zijn die jullie graag met anderen willen delen omdat jullie er goede ervaring mee hebben, maar dat kunnen ook vragen zijn die leven, en mogelijk ook interessant zijn voor andere overheden, waar we een agendapunt van kunnen maken. Zoals we tijdens het laatste overleg al bemerkten zouden we mijnbouw niet tot gaswinning hoeven te beperken. Onderwerpen/vragen over geothermie of anderszins zijn ook zeker welkom. Een voorbeeld hierbij is het voorstel van [redacted] om in het platform ook eens door te praten over de decentralisatie van de vergunningverlening tav geothermie, waarop door de aanwezigen positief is geantwoord.

Ter inspiratie stuur ik de presentatie mee die net voor de zomer door [redacted] van het ministerie van EZK is gehouden met de korte terugkoppeling zoals ik die nadien naar de deelnemers heb doorgestuurd.

Ik zou het fijn vinden in de loop van volgende week jullie ideeën te ontvangen zodat ik alvast aan de slag kan. Gebruik eventueel ook deze groep om een idee samen met een andere gemeente/provincie af te stemmen. Vanzelfsprekend kan ik later ingediende

voorstellen zeker nog meenemen.

Met vriendelijke groeten,

06-

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

████████████████████
telefoon 038 ██████████
████████████████████@overijssel.nl

Provinciale Staten van Overijssel

Datum	Kenmerk
03.12.2019	2019/0361311

Onderwerp: Onderzoek inzet van tiltmeters voor monitoring bodemtrillingen en bodemdaling (motie PS/2019/040)

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
 ter informatie
 anders, en wel:

- I. Onderzoek inzet tiltmeters voor monitoring bodemtrillingen en bodemdaling - hoofdtekst (bijgevoegd)
- II. Onderzoek inzet tiltmeters voor monitoring bodemtrillingen en bodemdaling - bijlagen (bijgevoegd)

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 19 december 2018 heeft u Staten een motie over tiltmeters (PS/2019/40) aangenomen. Daarin vraagt u ons om een onderzoek te doen naar de mogelijke inzet van tiltmeters, voor de monitoring van bodemtrillingen en bodemdaling, ten behoeve van schadeafhandeling. Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de gemeenten Steenwijkerland, Weststellingwerf en Westerveld. Het is gebaseerd op literatuurstudie, gesprekken met de heer Bal van de Hanzehogeschool Groningen en de heer Brongers van Stabi-Alert (leverancier van tiltmeters) en e-mail contacten met de technische commissie bodembeweging (tcbb) en het KNMI. Het onderzoeksrapport inclusief bijlagen sturen wij u samen met deze brief toe.

De vraag naar tiltmeters komt voort uit de wens om de afhandeling van schade door gaswinning beter te regelen. Dit onderzoek plaatst de mogelijke inzet van tiltmeters dan ook in de context van de huidige regeling voor schadeafhandeling en de verwachte toekomstige regeling voor schadeafhandeling. Het onderzoek behandelt de huidige wijze van monitoring van bodemtrillingen, de meerwaarde van de inzet van tiltmeters en eventuele andere maatregelen voor betere schadeafhandeling. Onderstaand geven wij u onze conclusies.

Inzet van tiltmeters levert geen meerwaarde op bij afhandeling van aardbevingsschade

De hoofdconclusie van het onderzoek is dat de inzet van tiltmeters geen meerwaarde heeft bij de afhandeling van aardbevingsschade. De gemeenten waarmee wij hebben samengewerkt, delen deze conclusie. De tweede conclusie is dat een extra seismische meetnet, onafhankelijk van het KNMI, niets toe voegt. Wij streven daar dan ook niet naar.

De afhandeling van aardbevingsschade kan wel verbeterd worden. Daar zetten wij ons voor in. Het belangrijkste is dat er een goed schadeprotocol komt. Wij ondersteunen het tcbb-advies voor een nieuw schadeprotocol en lobbyen bij de minister om het tcbb-advies integraal als uitgangspunt te hanteren.

Een tweede verbeterpunt betreft het seismische meetnetwerk van het KNMI. Het KNMI-netwerk bestaat uit geofoons en versnellingsmeters. Dat is in principe goed. Er ontbreekt een duidelijke richtlijn waar dit meetnetwerk aan moet voldoen. Zodoende kan niet worden vastgesteld of het huidige netwerk voldoende dicht is. Wij gaan bij het ministerie aandringen op een dergelijke richtlijn en waar nodig op verdichting van het bestaande meetnetwerk.

Wij zien de noodzaak van meer wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van bevingen op de bodem en gebouwen. In dat onderzoek hebben tiltmeters een rol. In Overijssel heeft dergelijk onderzoek geen zin. Het aantal bevingen in Overijssel is zo klein dat onderzoek onvoldoende waarnemingen zal opleveren.

Inzet van tiltmeters voor bodemdalingsmetingen achten wij alleen zinvol voor hele specifieke mijnbouwactiviteiten zoals fracking. Wij gaan dit opnemen in onze adviezen aan het ministerie. Voor monitoring van bodemdaling bij reguliere gaswinning zien wij veel meer potentie in hoogtemetingen door satellieten dan in de inzet van tiltmeters.

Onderstaand lichten wij deze conclusies verder toe, waarbij wij verwijzen naar paragrafen in het onderzoeksrapport.

Technisch onderzoek kan de juridische aansprakelijkheid voor schade nooit volledig oplossen

Theoretisch kan, met een hele keten van verschillende instrumenten en metingen, een causaal verband worden aangetoond tussen bodemtrillingen en gebouwschade (§4.1). Praktisch is dat echter niet haalbaar. Ten eerste omdat nooit alle data voorhanden zijn, want wij kunnen niet elk gebouw voorzien van alle meetapparatuur. Ten tweede zijn er naast trillingen ook andere oorzaken die bijdragen aan schade, vooral gebouweigenschappen en onregelmatige zetting door bewegingen van veen en klei. Hoeveel wij ook meten, er blijft onduidelijkheid bestaan over het causale verband.

De praktische oplossing: een beperkt meetnet en een ruimharige schaderegeling

Alles meten kan niet. Wij streven dan ook niet naar een maximaal meetnet. Wij streven naar een meetnetwerk, dat met een beperkt aantal meetlocaties inzicht geeft in de mate waarin gebouwen aan bodemtrillingen blootstaan. Daarvoor is een netwerk van geofoons en versnellingsmeters nodig, dat bodemtrillingen monitort (§4.2). Een dergelijk meetnetwerk neemt niet alle onduidelijkheid weg over de oorzaak van schade. Wij streven daarom ook een ruimhartige schaderegeling, die deze onduidelijkheid uitlegt in het voordeel van de schademelder (§3.1-3.3).

Tiltmeters dragen niet bij aan betere afhandeling van schade

Theoretisch kunnen tiltmeters bijdragen aan inzicht in het causale verband tussen bevingen en schade (§4.1). Een schaderegeling kan daar echter niet op worden gebaseerd. Tiltmeters meten verandering in scheefstand van een gebouw tijdens - en direct na een beving (§5.1). Het effect van een beving op een gebouw hangt echter niet alleen af van de beving, maar ook van de gebouweigenschappen (de fundering, de constructie en de bouwkundige staat). Die eigenschappen verschillen van gebouw tot gebouw. Metingen aan één gebouw zeggen alleen iets over dát gebouw, niet over andere gebouwen. Schadeafhandeling baseren op tiltmeters kan alleen als alle gebouwen van tiltmeters zijn voorzien. Voor grote gebieden zoals gasvelden is dat onhaalbaar, onbetaalbaar en onnodig (§ 4.2, 5.3 en 5.7).

Het bestaande netwerk is in de basis goed, een tweede meetnetwerk voegt niets toe

Het KNMI is onafhankelijk beheerder van een netwerk van geofoons en versnellingsmeters. Dat netwerk is (na eventuele optimalisatie) goed in staat aardbevingen te signaleren en lokaliseren en sluit aan bij het schadeprotocol zoals de tcbb dat voorstelt (§ 4.3 – 4.5). Een tweede netwerk naast het KNMI netwerk

voegt daar niets aan toe. Op zijn best wordt het werk van het KNMI gedoubleerd. Betere monitoring kan door het netwerk (onder één beheerder) te verdichten, niet door het te doubleren.

Het tcbb-advies biedt een werkbare regeling voor ruimhartige schadeafhandeling

De tcbb heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een advies gegeven voor onafhankelijke afhandeling van schade door gaswinning uit kleine velden (§3.2). Daarin stelt de tcbb voor om onduidelijkheid over de schadeoorzaak uit te leggen in het voordeel van de schademelder: "Er is sprake van een causaal verband tussen aardbeving en schade als de schade naar zijn aard veroorzaakt kan zijn door een aardbeving en als er geen andere evidente oorzaak is". Wij vinden het voorstel van de tcbb ruimhartig wat betreft de onduidelijkheid tussen trillingen en schade (§3.3), en werkbaar wat betreft de afbakening van schadeafhandeling tot een beperkt gebied rond de aardbeving (het beoordelingsgebied, §4.4)). Wij dringen er dan ook bij de minister van EZK op aan het tcbb advies integraal over te nemen in een schadeprotocol voor kleine velden.

Monitoring conform het tcbb-advies met KNMI (plus) netwerk volstaat

De tcbb stelt een wijze van monitoring voor met geofoons en versnellingsmeters, passend bij haar voorgestelde schadeprotocol (§4.4). Het KNMI netwerk voldoet daar aan. Het is nog niet duidelijk of het netwerk al voldoende dichtheid heeft (§4.5). Wij dringen er bij de minister op aan dat er een heldere norm komt voor de dichtheid van het meetnetwerk en dat aan die norm voldaan wordt.

Inzet van tiltmeters kan meerwaarde hebben bij onderzoek naar aardbevingsschade

Wij zien de noodzaak van verder onderzoek naar de effecten van aardbevingen op de bodem (de zogenaamde secundaire effecten, §5.3) en op gebouwen en daarmee op het ontstaan van schade (§5.6). Binnen dergelijk onderzoek zien wij grote meerwaarde in de inzet van tiltmeters voor monitoring van gebouwen. Dat leidt overigens alleen tot meer inzicht als het gecombineerd wordt met monitoring van parameters van de bodem en het grondwater.

Dergelijk onderzoek gaat in Groningen van start (geplande start in de zomer van 2019). In opdracht van de Nationaal Coördinator Groningen wordt daar een onderzoeksproject (pilot tiltmeters) ingericht. Voor onderzoek zijn waarnemingen nodig, in dit geval waar te nemen bodemtrillingen. Groningen is daarom een logische onderzoekslocatie. Overijssel is dat niet. Het aantal bevingen in Overijssel is zo klein (§4.6), dat wij investeringen in uitgebreid wetenschappelijk onderzoek hier niet zinvol vinden.

Wij zien geen meerwaarde in het voorstel van professor Bal om als proeflocaties enkele gebouwen in Overijssel te voorzien van meetapparatuur, als een soort antennes voor bodemtrillingen en secundaire effecten (§5.8). Het KNMI netwerk is voldoende voor registratie van trillingen. Wellicht stellen dit soort proeflocaties secundaire effecten van bevingen vast. Het aantal waarnemingen is naar verwachting klein. De metingen verklaren secundaire effecten ook niet en leiden dus niet tot meer inzicht. Wetenschappelijk hebben ze daarom weinig waarde. Ze dragen ook niet bij tot betere schadeafhandeling.

Monitoring van bodemdaling met inzet van satellieten geniet de voorkeur

Monitoring van bodemdaling kan onder andere worden gedaan met waterpassing, tiltmeters en satelliethoogtemetingen (§5.5). Waterpassingen zijn relatief kostbaar en hebben daardoor een lage frequentie (eens per 5 jaar) en leveren een groot aantal meetpunten. Tiltmeters meten continu, maar vanwege de kosten is alleen een klein aantal meetpunten haalbaar. Satellietmetingen vinden gemiddeld elke 10 dagen plaats en leveren voor heel veel punten metingen op.

Inzet van tiltmeters voor bodemdalingmetingen, zoals voorgesteld door de heer Brongers (§5.9) achten wij alleen zinvol bij hele specifieke mijnbouwactiviteiten zoals fracking, waarbij plotselinge drukverhogingen optreden. Wij gaan dit opnemen in onze adviezen aan het ministerie van EZK. Voor monitoring van bodemdaling bij reguliere gaswinning vinden wij doorontwikkeling van hoogtemetingen door satellieten een veel betere oplossing. Wij beschikken al over satellietdata. Wij sturen aan op verbetering van de data-analyse daarvan, onder meer door onderzoeken door het Innovatie- en Datalab en door de teams beleidsinformatie.

Naar een betere monitoring en schadeafhandeling

Wij zien de volgende mogelijkheden om tot een betere monitoring van bodemtrillingen en bodemdaling te komen en tot een betere schadeafhandeling:

- voortzetting van onze lobby voor een onafhankelijke en ruimhartige schaderegeling, voor gaswinning uit kleine velden op land en voor andere mijnbouwactiviteiten;
- voortzetting van onze lobby voor optimalisatie van het meetnetwerk van het KNMI. Wij vragen daar aandacht voor in onze advisering op mijnbouwactiviteiten en in onze andere contacten met het ministerie van EZK;
- volgen van de onderzoeken die in Groningen lopen en beoordeling van de onderzoeksresultaten daarvan op relevantie voor de Overijsselse situatie;
- optimalisatie van de data-analyse van satelliet-hoogtemetingen;
- advisering aan het ministerie van EZK om tiltmeters in te zetten voor monitoring bij specifieke mijnbouwactiviteiten waarbij grote drukveranderingen kunnen optreden, zoals bijvoorbeeld fracking.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg

Tiltmeters voor monitoring van bodemtrillingen en bodemdaling

Onderzoeksrapport

Provincie Overijssel - Eenheid Publieke Dienstverlening

November 2019

Colofon

Uitgave

Provincie Overijssel

EDO-registratiekenmerk

2019/0361671

Datum

November 2019

Auteur

[REDACTED]

Inlichtingen bij

[REDACTED]

Publieke Dienstverlening

tel. 038 [REDACTED]

E-mail [REDACTED]@overijssel.nl

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 48 88

www.overijssel.nl

postbus@overijssel.nl

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	5
2.	Inleiding	6
3.	Afhandeling van mijnbouwschade	7
3.1.	Huidige afhandeling van mijnbouwschade	7
3.2.	Tcbb-advies schaderegeling voor gaswinning uit kleine velden	7
3.3.	Voordelen van het tcbb-voorstel	8
4.	Monitoring van aardbevingen	9
4.1.	Een causaal verband tussen bevingen en schade aantonen	9
4.2.	Onderscheid tussen bodemmonitoring en bouwkundige monitoring	9
4.3.	Huidige monitoring van bevingen in en rond Overijssel	10
4.4.	Monitoring onder het door tcbb voorgestelde protocol	10
4.5.	Kwaliteit van het meetnet	11
4.6.	Geregistreerde aardbevingen in en rond Overijssel	11
5.	Tiltmeters – mogelijkheden en beperkingen	12
5.1.	De werking van tiltmeters	12
5.2.	Tiltmeters voor reguliere trillingsmetingen	12
5.3.	Tiltmeters voor het meten van secundaire effecten van bevingen	13
5.4.	Tiltmeters voor oppervlaktegolven	13
5.5.	Tiltmeters voor monitoring van bodemdaling	13
5.6.	Wetenschappelijk onderzoek met tiltmeters	14
5.7.	Beperkingen van tiltmeters	15
5.8.	Inzet van tiltmeters in Overijssel volgens professor Bal	15
5.9.	Inzet van tiltmeters in Overijssel volgens Reinier Brongers – Stabi-Alert	15
6.	Conclusies	17
7.	Literatuuroverzicht	18
8.	Lijst van bijlagen	19

1. Samenvatting

Op 19 december 2018 hebben Provinciale Staten de motie Rutten cs (PS/2019/40) aangenomen. Daarin vragen zij Gedeputeerde Staten om een onderzoek te doen naar de mogelijke inzet van tiltmeters, voor de monitoring van bodemtrillingen en bodemdaling, ten behoeve van schadeafhandeling.

Het gevraagde onderzoek is in de eerste helft van 2019 uitgevoerd door een medewerker van de provincie Overijssel, in samenwerking met de gemeenten Steenwijkerland, Weststellingwerf en Weterveld. Het bestaat uit literatuurstudie, gesprekken met professor Ihsan Bal van de Hanzehogeschool Groningen en de heer Reinier Brongers van Stabi-Alert (leverancier van tiltmeters) en mailwisselingen met de technische commissie bodembeweging (tcbb) en het KNMI. In dit rapport wordt de inzet van tiltmeters geplaatst in de context van seismische monitoring die nu al plaatsvindt, de huidige wijze van afhandeling van mijnbouwschade en schadeafhandeling onder een nieuw schadeprotocol zoals voorgesteld door de tcbb.

De conclusie van het onderzoek is dat tiltmeters voor afhandeling van aardbevingsschade geen meerwaarde hebben boven het bestaande seismische meetnetwerk. Het bestaande KNMI-netwerk van geofoons en versnellingsmeters is geschikt voor het meten van de trillingen in de diepe ondergrond en aan het aardoppervlak. Het KNMI netwerk behoeft mogelijk nog verdichting, maar is in de basis goed. In combinatie met het schadeprotocol zoals de tcbb dat voorstelt, biedt dit een goede basis voor schadeafhandeling. Tiltmeters hebben daarop geen meerwaarde.

Tiltmeters kunnen de effecten van een beving op een bouwwerk (de toename van scheefstand) in beeld brengen. Theoretisch bieden tiltmeters daarmee meer inzicht in het causale verband tussen bevingen en schade. Praktisch kan een schaderegeling kan daar echter niet op gebaseerd worden, omdat dat onuitvoerbaar is. Dat komt omdat bij het monitoren van gebouwen met tiltmeters de gebouweigenschappen (vooral de fundatie, constructie en bouwkundige staat) de metingen beïnvloeden. Die eigenschappen verschillen van gebouw tot gebouw. Metingen aan één gebouw zeggen daarom niets over de effecten op andere gebouwen. Effectieve monitoring van gebouwen voor schadeafhandeling kan alleen door alle gebouwen met meetapparatuur uit te rusten. Voor grote gebieden zoals gasvelden is dat onhaalbaar, onbetaalbaar en ook onnodig.

Een betere aanpak is schadeafhandeling op basis van bodemmonitoring met versnellingsmeters, zoals de tcbb voorstelt. De metingen van bodemtrillingen met versnellingsmeters kunnen met rekenmodellen worden doorgerekend naar andere locaties. Met een beperkt aantal meetlocaties kunnen betrouwbaar trillingcontouren worden vastgesteld. Die contouren geven aan binnen welk gebied een beving mogelijk schade kan veroorzaken. Tcbb stelt voor om schade binnen dat gebied ruimhartig te vergoeden.

De motie vraagt ook naar inzet van tiltmeters om bodemdaling te meten. Het is mogelijk bodemdaling met tiltmeters te monitoren. Voordeel ten opzichte van reguliere meting door waterpassing is dat tiltmeters continu meten (waterpassing eens per vijf jaar). Voor hoogtemetingen boven en rond gasvelden zijn veel meetpunten nodig. Het is te kostbaar om elk meetpunt van een tiltmeter te voorzien. Tiltmeters vormen dan ook geen alternatief voor de reguliere bodemdalingmetingen met waterpassing. Het gebruik van satelliethoogtemetingen is (zeker op termijn) wel een alternatief. Dit biedt het beste van twee werelden; satellieten doen met grote regelmaat hoogtemetingen (gemiddeld om de 10 dagen, veel frequenter dan waterpassing) op vele duizenden punten binnen Overijssel.

2. Inleiding

Op 19 december 2018 hebben Provinciale Staten de motie Rutten cs over tiltmeters (PS/2019/40)¹ aangenomen. Daarin vragen zij Gedeputeerde Staten om een onderzoek te doen naar de mogelijke inzet van tiltmeters. Tevens vragen Provinciale Staten in de motie aan Gedeputeerde Staten om samen op te trekken met de gemeenten Steenwijkerland en Westerveld en de provincie Drenthe, om de belangen van de inwoners van het gebied Zuidwest Drenthe, Zuidoost Fryslân en De Kop van Overijssel zo goed mogelijk te vertegenwoordigen.

De advisering van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) over mijnbouwactiviteiten vindt altijd plaats samen met de gemeenten, waterschappen en aangrenzende provincies, waarbij de belangen van de inwoners van Overijssel zo goed mogelijk worden behartigd. Het onderzoek naar de inzet van tiltmeters is ambtelijk gedaan door de provincie Overijssel, in samenwerking met de gemeenten Steenwijkerland, Westerveld en Weststellingwerf. Daarbij stond het elke partner vrij om zelf conclusies te trekken uit de verzamelde informatie. De provincie Drenthe is benaderd voor deelname. Zij heeft niet geparticipeerd in het onderzoek maar wel kennis genomen van de resultaten. De provincie Drenthe had in reactie op een eerdere statenmotie al aangegeven dat het bestaande seismische meetnetwerk van het KNMI wat hen betreft volstaat.

In de motie wordt de stichting GasDrOvF genoemd. De Stichting GasDrOvF heeft een brief gestuurd naar Burgemeester en Westhouders en de Gemeenteraad van de gemeenten Steenwijkerland, Westerveld en Weststellingwerf². Daarin vraagt de stichting de drie gemeenten om de oprichting van een gezamenlijk onafhankelijk seismisch meetnet (van tiltmeters) te overwegen en daarvoor geld in de begroting op te nemen.

Zowel de motie als de brief van de stichting GasDrOvF vragen om de inzet van tiltmeters voor monitoring van bodemtrillingen en bodemdaling, gericht op verbetering van de afhandeling van schade door gaswinning. De meerwaarde van tiltmeters is dan ook beoordeeld met dat doel voor ogen. Tiltmeters kunnen ook voor andere doelen worden ingezet, met name voor het verwerven van meer inzicht in de effecten van bodemtrillingen op de bodem en op gebouwen, los van de juridische aansprakelijkheid. Deze toepassing voor wetenschappelijke doelen komt slechts zijdelings aan de orde.

Dit rapport biedt inzicht in:

- 1 de huidige wijze van schadeafhandeling en de voorstellen van de technische commissie bodembeweging voor een nieuw schadeprotocol gaswinning uit kleine velden;
- 2 de huidige wijze van monitoring van bodemtrillingen en bodemdaling;
- 3 de werking, mogelijkheden en beperkingen van tiltmeters bij het causale verband tussen bodemtrillingen en –daling en schade aan gebouwen.

Op basis van dit rapport zullen aanbevelingen worden gedaan aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

---

¹ Bijlage 1 – Statenmotie 19 december 2018 – SIS-kenmerk PS/2019/40

² Bijlage 2 – Brief van de Stichting GasDrOvF aan Burgemeester en Westhouders en de Gemeenteraad van de gemeenten Steenwijkerland, Westerveld en Weststellingwerf d.d. 18 oktober 2018

3. Afhandeling van mijnbouwschade

3.1. Huidige afhandeling van mijnbouwschade

Gaswinning kan leiden tot bodemdaling en aardbevingen. Dit kan schade veroorzaken aan gebouwen. Er is (buiten Groningen) momenteel geen specifieke wettelijk regeling voor mijnbouwschade. Mijnbouwschade valt in juridische zin net als andere vormen van schade onder het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Wie schade ondervindt door mijnbouwactiviteiten, meldt dit bij de mijnbouwmaatschappij en vraagt om vergoeding. Komen de schademelder en de mijnbouwmaatschappij niet tot overeenstemming over de oorzaak van de schade of de hoogte van de schadevergoeding, dan kan de melder zijn zaak aan de civiele rechter voorleggen. De bewijslast, het aantonen van een causaal verband tussen mijnbouwactiviteit en schade, ligt in dat geval bij de melder (wie stelt moet bewijzen). De ervaring met aardbevingsschade in Groningen is dat dit ongunstig uitpakt voor de schademelder. Het causale verband is moeilijk aan te tonen. Sinds kort is er daarom een aparte wettelijke regelgeving voor mijnbouwschade door de Groningse gaswinning, waarbij de overheid de schadeafhandeling doet (onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij) en de bewijslast is omgekeerd. Voor de rest van Nederland geldt die regeling niet.

3.2. Tcbb-advies schaderegeling voor gaswinning uit kleine velden

De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft de technische commissie bodembeweging (tcbb) gevraagd hem te adviseren over een schaderegeling voor andere mijnbouwactiviteiten dan de gaswinning in Groningen. Het meest recente advies van de tcbb is "Mijnbouwschade, wat nu? Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land"³. Dit advies bevat:

- 1 een voorstel voor een algemeen kader voor de afhandeling van mijnbouwschade voor alle vormen van mijnbouw;
- 2 een voorstel voor een schadeprotocol voor gaswinning uit kleine velden op land.

IPO en VNG hebben een positieve reactie op dit tcbb-advies gestuurd naar de minister. Zij vinden dat de tcbb in dit advies een goede, werkbare en ruimhartige aanpak van mijnschade heeft voorgesteld. In de brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten d.d. 10 september 2019⁴ is de stand van zaken rond het schadeprotocol beschreven. Gedeputeerde Staten streven er naar dat de minister van EZK het voorstel van tcbb zoveel mogelijk volgt bij de vaststelling van een schaderegeling voor gaswinning uit kleine velden. Onder het voorgestelde tcbb-protocol:

- speelt de mijnbouwmaatschappij geen rol meer bij de beoordeling van de schade (de oorzaak en de kosten);
- meldt iemand die schade heeft dit bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade;
- beoordeelt een onafhankelijke deskundige Commissie Mijnbouwschade de schade en stelt een schadebedrag vast;
- wordt eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak uitgelegd in het voordeel van de schademelder. Er is sprake van een causaal verband tussen aardbeving en schade (en dus recht op vergoeding) als de schade naar zijn aard veroorzaakt kan zijn door een aardbeving en als er geen andere evidente oorzaak is. De Commissie Mijnbouwschade beoordeelt dit. De melder hoeft het causale verband dus niet meer aan te tonen;

---

³ Te raadplegen via de link <https://www.tcbb.nl/file/download/57087395/25-03-2019%20Landelijke%20Aanpak%20Afhandeling%20Mijnbouwschade%20en%20Schadeprotocol%20Gaswinning%20uit%20Kleine%20Velden%20op%20Land.pdf>

⁴ Kenmerk 2019/0256583

- betalen de mijnbouwmaatschappijen het door de Commissie Mijnbouwschade vastgestelde bedrag uit. De maatschappijen verplichten zich daartoe met de ondertekening van een convenant.

Het is op dit moment nog niet duidelijk of de minister alle onderdelen van het tcbb-advies zal opnemen in de overeenstemmingen (convenanten) die hij met de mijnbouwmaatschappijen gaat afsluiten.

3.3. Voordelen van het tcbb-voorstel

Het tcbb-voorstel biedt een aantal voordelen ten opzichte van de huidige praktijk. De schadebeoordeling wordt onafhankelijk en deskundig. De regeling is laagdrempelig (een melder hoeft niet naar de rechter). De afhandeling gaat sneller omdat causaliteit niet meer door de melder aangetoond hoeft te worden. De regeling is ruimhartig want de grenswaarde voor het beoordelingsgebied is laag gekozen en ook andere keuzes zijn steeds in het voordeel van de schademelder gemaakt. Dit alles pleit er voor om het voorgestelde protocol te omarmen, te streven naar invoering van het protocol en als het protocol is ingevoerd, er gebruik van te maken. De gang naar de rechter blijft ook onder het protocol open voor de melder die het niet eens is met het advies van de Commissie Mijnbouwschade. Maar dan komt de causaliteitsvraag voor de melder wel weer aan de orde.

4. Monitoring van aardbevingen

4.1. Een causaal verband tussen bevingen en schade aantonen

Theoretisch is het mogelijk om met metingen een causaal verband aan te tonen tussen een aardbeving en gebouwschade. Een aardbeving ontstaat in de diepe ondergrond. Geofoons zijn geschikt om trillingen in de diepe ondergrond te meten en lokaliseren (1). Die trillingen verplaatsen zich naar het aardoppervlak. Versnellingsmeters in de bodem meten aan het aardoppervlak waar die trilling met welke snelheid langskomt (2). Door de bodemtrillingen gaat een gebouw trillen. Versnellingsmeters in een gebouw (3) maken dit inzichtelijk. Tiltmeters in een gebouw (4) laten zien dat een gebouw(deel) door de trilling (tijdelijk of blijvend) scheef gaat staan. Tenslotte volgt een bouwinspectie (5) om te zien of de trilling en/of scheefstand tot schade hebben geleid. Een bouwkundige vooropname (0) is soms de eerste stap in dit proces. In bijlage 3 staan deze stappen verder beschreven.

In de praktijk lukt het zelden het causale verband onomstotelijk aan te tonen. Vrijwel nooit zijn alle relevante data beschikbaar. Bovendien laat onderzoek van de TU Delft⁵ naar gebouwschades in Groningen zien dat schade vaak meerdere oorzaken heeft. Zetting door oppervlakkige bodemdaling (bv door inklinking veen), de bouwkundige staat (gebrekkige fundering, gebrekkig onderhoud) en trillingen door aardbevingen spelen allemaal een rol. Dat maakt het causale verband onduidelijk; de vraag welk gedeelte van de schade aan welke oorzaak is toe te wijzen, valt niet te beantwoorden. Natuurlijk moet er monitoring plaatsvinden om te weten of en waar er aardbevingen plaatsvinden en met welke sterkte. Maar de juridische aansprakelijkheid voor schade is redelijkerwijs niet met technisch onderzoek op te lossen⁶.

4.2. Onderscheid tussen bodemmonitoring en bouwkundige monitoring⁷

De stappen (1) en (2) zijn vormen van bodemmonitoring; het zijn metingen van trillingen 'in de bodem'. Het grote voordeel van bodemmonitoring is dat meetresultaten op één locatie modelmatig kunnen worden doorgerekend naar waarden op andere locaties. Zo kan de snelheid van trillingen voor een groot gebied worden bepaald met een beperkt aantal meetlocaties.

De stappen (0), (3), (4) en (5) zijn vormen van bouwkundige monitoring. Bij bouwkundige monitoring is deze modelmatige doorrekening van meetresultaten van de ene naar de andere locatie niet mogelijk. In bouwkundige monitoring spelen de gebouweigenschappen (vooral de fundatie, constructie, staat van onderhoud) mee. Die eigenschappen verschillen van gebouw

---

⁵ Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen - Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken – TU Delft - 11 juli 2018 - Rapport nummer: CM-2018-01 Projectcode: C31H16 – te raadplegen via de link https://d1rkab7tlqy5f1.cloudfront.net/News/2018/07_Juli/TU%20Delft/Onderzoek%20oorzaken%20bouwkundige%20schade%20Groningen%20-%20TU%20Delft%20CITG-CM-2018-01%2011%20juli%202018.pdf

⁶ Deze conclusie is van professor Bal van de Hanzehogeschool Groningen in zijn lectorale rede: I.E. Bal – Mythen en misvattingen rond de aardbevingsproblematiek in Groningen – Lectorale rede - Hanzehogeschool Groningen – 2018 – blz 12 en 13, te raadplegen via de link https://www.hanze.nl/assets/corporate/Documents/Public/HANZE-18_0452%20Ihsan%20Bal%20Earthquake%20Resistant%20Structures_LR.pdf Deze conclusie zit impliciet ook in het tcbb advies "mijnbouwschade, wat nu", ref. 7.

⁷ Zie ook bijlage 9 – Verslag van gesprek met professor Ihsan Bal

tot gebouw en zijn ook in de tijd niet constant (deze kunnen veranderen door bijvoorbeeld verbouwingen, een andere staat van onderhoud, etc). Her en der een gebouw monitoren heeft daarom weinig zin (alleen voor dat ene gebouw levert dit bruikbare data⁸). De meetresultaten zeggen niets over de effecten die in andere gebouwen optreden. Effectieve bouwkundige monitoring voor schadeafhandeling kan alleen door alle gebouwen te monitoren met een of meerdere versnellingsmeters en tiltmeters in de gebouwen⁹. Dat is praktisch niet haalbaar, niet betaalbaar en niet nodig¹⁰.

4.3. Huidige monitoring van bevingen in en rond Overijssel

Seismische meetapparatuur wordt door de mijnbouwmaatschappijen gefinancierd en geïnstalleerd, op aanwijzingen van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Daarna wordt de apparatuur voor beheer overgedragen aan het KNMI. Het KNMI beheert het Nederlandse seismische netwerk, dat bestaat uit geofoons en versnellingsmeters¹¹. De meetresultaten gaan rechtstreeks naar het KNMI, dat de seismogrammen vrijwel real-time publiceert op haar website¹². In Twente zijn rond de voormalige gasvelden 7 seismische stations aanwezig, allen een combinatie van geofoon en versnellingsmeter¹³. Voor de Hardenberger- en Coevorder velden zijn bij Venebrugge een geofoon en versnellingsmeter aanwezig. In Emmen zijn drie geofoons aanwezig. Op de NAM-locatie Coevorden 7 is recent een versnellingsmeter geplaatst (nog niet op de website van KNMI). De NAM heeft onlangs een plan¹⁴ ingediend om nog 7 versnellingsmeters te plaatsen boven de Hardenberger- en Coevorder velden. Na plaatsing wordt het beheer daarover overgedragen naar het KNMI. Sinds 2017 plaatste Vermilion vijf meetstations in Drenthe, Overijssel en Friesland, o.a. in de buurt van Kallenkote. Deze meetstations bestaan allen uit een boorgat met geofoons en een versnellingsmeter¹⁵.

4.4. Monitoring onder het door tcbb voorgestelde protocol¹⁶

Onder het protocol zullen aardbevingen gemeten en gemonitord worden met geofoons (op 50 tot 200 m diepte) en versnellingsmeters (in de bodem aan het aardoppervlak). Waar in het verleden de nadruk op geofoons lag, komt die onder het protocol meer op versnellingsmeters te liggen. Na een beving stelt het KNMI met de gemeten trillingssnelheden voor de opgetreden beving een beoordelingsgebied vast. Buiten het beoordelingsgebied is het redelijkerwijs niet mogelijk dat die beving schade aan gebouwen heeft veroorzaakt. De grenswaarde is zodanig gekozen dat ook bij kwetsbare gebouwen zoals monumenten en oude gebouwen buiten het beoordelingsgebied geen schade kan ontstaan. Binnen het beoordelingsgebied gaat de Commissie Mijnbouwschade bij de beoordeling van gemelde schade in principe uit van een

⁸ Zie bijlage 4 Brief van de tcbb aan provincie Overijssel d.d. 30 april 2019 - antwoord op vraag 3. Dit punt is ook aan de orde geweest in het gesprek met professor Bal, zie bijlage 9 voor een gespreksverslag.

⁹ Zie bijlage 9.

¹⁰ Dit wil niet zeggen dat bouwkundige monitoring nooit zinvol is. Bij specifieke (tijdelijke) werkzaamheden zoals bijvoorbeeld bouw- en sloopactiviteiten nabij kwetsbare gebouwen, tunnelbouw of specifieke mijnbouwkundige problemen als verzakking van kolenmijnen e.d. is bouwkundige monitoring uitermate nuttig. Maar niet als generiek instrument voor afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning.

¹¹ Zie bijlage 6 kaart locatiedrempel seismisch meetnetwerk, en <https://www.knmi.nl/nederland-nu/seismologie/stations>

¹² Zie <https://www.knmi.nl/nederland-nu/seismologie/stations/live-seismogrammen>

¹³ Zie bijlage 7 KNMI informatie seismische meters in Twente

¹⁴ Zie Instemmingsbesluit op winningsplan Coevorden, te raadplegen via de link <https://www.nlog.nl/gewijzigd-instemmingsbesluit-coevorden>

¹⁵ Zie bijlage 8 - Bericht Emmer Courant - 5 maart 2019 "Vermilion Energy Netherlands breidt KNMI-meetnet uit".

¹⁶ Zie tcbb-advies Mijnbouwschade, wat nu? voor een link zie voetnoot 3

causaal verband, als de schade naar zijn aard veroorzaakt kan zijn door een aardbeving en er geen andere evidente oorzaak voor de schade is. Het meetnet moet dus inzicht geven in:

- het feit dat een trilling veroorzaakt is door een aardbeving (en niet door een andere oorzaak);
- de trillingsnelheid op verschillende locaties, zodat het KNMI de grenzen van het beoordelingsgebied nauwkeurig kan vaststellen.

Vanuit deze eisen is de keuze voor een combinatie van geofoons en versnellingsmeters correct.

4.5. Kwaliteit van het meetnet

De kwaliteit van het seismische meetnet kan alleen verhoogd worden door het aantal meetlocaties te verhogen (een dichter meetnet). Een tweede meetnet, onafhankelijk van het KNMI voegt niets toe, op zijn best wordt het werk van het KNMI gedoubleerd. Daar is geen enkele noodzaak voor, want het KNMI is als beheerder van het meetnet onafhankelijk.

De beoordeling welke dichtheid van het meetnet noodzakelijk is en of het huidige meetnet daaraan voldoet is, ligt bij de specialisten van het ministerie van EZK, SodM en het KNMI. Voor het geofoonnetwerk geldt de locatiedrempel van $M=1,5^{17}$ als richtlijn¹⁸, dat wil zeggen dat het netwerk dicht genoeg is om alle voelbare trillingen (met een kracht of magnitude van $M=1,5$ of meer) te registreren en lokaliseren. Op veel locaties in Overijssel ligt de locatiedrempel lager en worden dus ook lichtere bevingen gesignaleerd en gelokaliseerd, in Twente zelfs alle bevingen vanaf $M=0,5$ of zwaarder. Alle bevingen die schade kunnen veroorzaken worden geregistreerd. De zwaardere bevingen in Groningen (zoals Westerwijtwerd, 22 mei 2019, $M=3,4$) worden door de geofoons in Overijssel gesignaleerd.

Voor het netwerk van versnellingsmeters ontbreekt een richtlijn voor de gewenste dichtheid. Het is dan ook niet duidelijk of de huidige dichtheid voldoende is. Het meetnet van versnellingsmeters is in Twente redelijk dicht. Boven de Hardenberger- en Coevorder velden wordt het netwerk verdicht als de NAM de toegezegde zeven extra versnellingsmeters heeft geplaatst. De dichtheid van het net van versnellingsmeters in - en rond De Kop van Overijssel ligt momenteel wat lager.

4.6. Geregistreeerde aardbevingen in en rond Overijssel¹⁹

In bijlage 12 is een overzicht opgenomen van het aantal geregistreeerde aardbevingen per provincie tot 1 april 2019. In Overijssel is tot op heden één aardbeving geregistreeerd (Mariëberg, 5 september 2002, $M=0,9$). In de aangrenzende gebieden zijn tot op heden vijf aardbevingen geregistreeerd, twee lichte bevingen in het Drentse deel van het Coevordenveld ($M=0,8$ en $M=1,2$), twee lichte bevingen in Emlichheim en één aardbeving in het cluster Steenwijkerland – Westerveld – Weststellingwerf (De Hoeve, $M=2,8$).

---

¹⁷ De M-getallen staan voor waarden op de schaal van Richter. Voor een toelichting op de magnitudegetallen van de schaal van Richter, zie bijlage 12

¹⁸ Zie bijlage 5 – E-mail van KNMI aan gemeente Westerveld d.d. 1 april 2019 en bijlage 6 – kaart locatiedrempel seismisch meetnetwerk

¹⁹ Bron <https://www.aardbevingnl.nl/Aardbevingen>

5. Tiltmeters – mogelijkheden en beperkingen

5.1. De werking van tiltmeters

Vooraf; in de onderstaande tekst betekent de term “tiltmeter” uitsluitend een apparaat dat “tilt” dus hoekverdraaiing meet. Er is een leverancier (Stabi-Alert) die een apparaat aanbiedt waarin een tiltmeter en versnellingsmeter zijn geïntegreerd²⁰. Auteurs die stellen dat tiltmeters grondversnelling kunnen meten, doelen waarschijnlijk op dergelijke apparaten. Voor een dergelijk geïntegreerd apparaat klopt dat, maar dan is de versnellingsmeter in het apparaat die de versnelling meet, niet de tiltmeter in het apparaat.

Een tiltmeter meet populaire gezegd verandering van scheefstand in de tijd, of meer wetenschappelijk geformuleerd de hoekverdraaiing ten opzichte van een of meer assen - in de tijd. Het is een uiterst gevoelig meetinstrument met een grote nauwkeurigheid. Tiltmeters worden vaak ingezet bij bouwkundige monitoring, bedoeld om de bewijsvoering voor een causaal verband rond te krijgen. Tiltmeters worden dan in of aan gebouwen bevestigd. Als een gebouw verzakt, zal een tiltmeter dat registreren, want de scheefstand verandert. Meerdere tiltmeters op verschillende gebouwdelen kunnen een verschillende verandering van scheefstand laten zien. Dat toont aan dat er spanning in de constructie ontstaat, die mogelijk leidt tot schade. Als een gebouw trilt vanwege een aardbeving, is er tijdelijk sprake van verhoogde scheefstand. Ook dat registreert de tiltmeter²¹.

5.2. Tiltmeters voor reguliere trillingsmetingen

Voor schadeafhandeling moet een netwerk meten dat er een trilling is geweest (registreren), waar dat was (lokaliseren) en hoe groot de trillingssnelheid was, zodat daarmee het beoordelingsgebied kan worden bepaald. Het bestaande KNMI meetnetwerk doet dat. De geofoons registreren en lokaliseren alle aardbevingen met een kracht groter of gelijk aan $M=1,5$ (alle voelbare bevingen) en op veel plaatsen ook lichtere bevingen. Het KNMI-netwerk van versnellingsmeters wordt uitgebreid (zie paragraaf 4.5). Een voldoende dicht netwerk van versnellingsmeters meet de sterkte van trillingen aan het aardoppervlak voldoende nauwkeurig om beoordelingsgebieden te berekenen. Daarmee is het KNMI netwerk is (na eventuele uitbreiding) voldoende voor afhandeling van bevingsschade onder het door tcbb voorgestelde protocol kleine velden.

Inzet van tiltmeters als vorm van bodemkundige monitoring heeft dezelfde beperking als andere bodemkundige monitoring, namelijk dat de meetresultaten alleen van toepassing zijn op het gemonitorde gebouw, niet op andere gebouwen (zie § 4.2). Voor de afhandeling van deze bevingsschade heeft inzet van tiltmeters daarom geen toegevoegde waarde boven het bestaande netwerk²². Deze conclusie wordt door meerdere experts onderschreven, o.a. door de

---

²⁰ De deformatie monitor, zie <https://www.stabialert.nl/nl/toepassingen/deformatie-monitoring/>

²¹ Voor een verdere uitwerking van de werking van tiltmeters, zie bijlage 11 – Presentatie Stabi-alert en zie ook I.E. Bal – Mythen en misvattingen rond de aardbevingsproblematiek in Groningen – Lectorale rede - Hanzehogeschool Groningen – 2018 – voor een link naar deze publicatie, zie voetnoot 6.

²² Zie onder meer;

- Bijlage 4 Brief Tcbb aan provincie Overijssel, d.d. 30 april 2019
- Bijlage 5 E-mail KNMI aan gemeente Westerveld 1 april 2019
- Deskundigenbericht StAB in tussenuitspraak hoger beroep tegen winningsplan Diever, zaaknummers: SGR 17/6077 en SGR 17/6101, 9 april 2019.

tccb, het KNMI en het StAB. Deze conclusie wordt ook onderschreven door Reinier Brongers van Stabi-Alert²³.

5.3. Tiltmeters voor het meten van secundaire effecten van bevingen

Het is mogelijk dat aardbevingen als secundair effect verzakking van een gebouw veroorzaken, in de dagen direct na de beving. Professor Bal heeft dit secundaire effect van een beving op één locatie in Groningen aangetoond met bouwkundige monitoring (versnellingsmeters en tiltmeters in een gebouw)²⁴. Het is niet bekend onder welke omstandigheden deze secundaire reactie optreedt en welke factoren daarop van invloed zijn. Mogelijk zijn de lokale bodemopbouw en grondwaterstand van invloed. Het is niet bekend of dit verschijnsel op andere locaties bij andere bevingen ook optreedt. Het is zinvol om dit verschijnsel nader te onderzoeken, om kennis te ontwikkelen over wat er precies gebeurt met gebouwen tijdens en na aardbevingen en welke processen in bodem en grondwater daarbij een rol spelen (zie verder paragraaf 5.6 "Wetenschappelijk onderzoek met tiltmeters").

Voor schadeafhandeling is het redelijkerwijs niet mogelijk effectief te monitoren op secundaire effecten. Dan moeten alle gebouwen worden voorzien van tiltmeters. Dat is praktisch onuitvoerbaar. Inzicht in secundaire effecten is voor de afhandeling van schade ook niet direct nodig. Schade veroorzaakt door een secundair effect van een beving valt ook onder het door tccb voorgestelde protocol (het protocol gaat ook over schade als gevolg van bodemdaling door gaswinning). Schademeldingen moeten binnen een jaar na een beving zijn ingediend. Een secundair effect stopt een paar dagen na de beving. Dit valt dus ruimschoots binnen die termijn.

5.4. Tiltmeters voor oppervlaktegolven²⁵

Soms veroorzaken aardbevingen oppervlaktegolven die zich over grote afstanden verplaatsen. Deze oppervlaktegolven hebben een zeer lage frequentie (0,2 tot 0,5 Hz) en worden daarom niet altijd gesignaleerd door versnellingsmeters. Tiltmeters nemen deze oppervlaktegolven wel waar. De kans op schade is bij deze zeer laag-frequente trillingen alleen aanwezig bij hele grote gebouwen. Afhankelijk van de aanwezigheid van heel grote / hoge gebouwen kan een afweging worden gemaakt of inzet van tiltmeters op die gebouwen zinvol is om dit type golven te signaleren. Waarbij opgemerkt dat bevingen in Overijssel zeer zelden voorkomen²⁶.

5.5. Tiltmeters voor monitoring van bodemdaling

Bodemdaling door mijnbouwactiviteiten wordt gemonitord met waterpassing, meestal eens per vijf jaar. Tegenwoordig worden waterpassingen aangevuld met GPS-metingen en satellietmetingen. Satellietmetingen worden veel vaker gedaan (gemiddeld elke 10 dagen) en leveren gegevens op van een veel groter aantal punten dan bij een waterpassing (over de hele provincie vele duizenden punten). Beide meetmethoden zijn redelijk nauwkeurig (tot enkele mm). De provincie Overijssel beschikt over satellietdata hoogtemetingen binnen de provincie.

Tiltmeters kunnen ook worden ingezet om bodemdaling te monitoren. Het voordeel van tiltmeters ten opzichte van waterpassing is dat ze continu meten. Tiltmeters hebben ten

---

²³ Zie bijlage 10 - verslag van gesprek met Reinier Brongers van Stabi-Alert, door Arie van Konijnenburg, provincie Overijssel, d.d. 15 mei 2019.

²⁴ Voor een beschrijving van de meetlocatie en meetresultaten van professor Bal, zie bijlage 9 – gespreksverslag van gesprek met professor Ihsan Bal door Arie van Konijnenburg, 4 april 2019.

²⁵ Zie presentatie Stabi-Alert, bijlage 11 en I.E. Bal – Mythen en misvattingen rond de aardbevingsproblematiek in Groningen – Lectorale rede - Hanzehogeschool Groningen – 2018 – voor een link naar deze publicatie, zie voetnoot 6.

²⁶ Zie bijlage 12 voor een overzicht van het aantal gemeten aardbevingen per provincie

opzichte van waterpassingen en satellietdata het nadeel dat ze erg duur zijn. Een set van 10 sensors met tiltmeter en versnellingsmeter, inclusief installatie, kost initieel circa € 70.000,- en daarna jaarlijks nogmaals € 20.000,-²⁷. Voor het monitoren van de bodemdaling boven een heel gasveld zijn dit veel te weinig meetpunten. Alleen al vanwege de kosten is de inzet van tiltmeters als vervanging van waterpassing voor het monitoren van bodemdaling voor alle velden in Overijssel geen optie.

Een probleem met het meten van bodemdaling is dat een daling aan het oppervlak nog niets zegt over de oorzaak van die daling. Daling kan aan de oppervlakte ontstaan, als gevolg van het inklinken van veen of klei, maar diep, als gevolg van gaswinning. Diep gefundeerde meetpunten zijn ongevoelig voor oppervlakkige bodemdaling en geven inzicht in diepe bodemdaling. Bij waterpassing worden meetpunten geselecteerd die diep gefundeerd zijn, zodat deze enkel diepe bodemdaling weergeven. Ook tiltmeters zouden diep gefundeerd moeten worden om het onderscheid te kunnen maken tussen diepe en ondiepe bodemdaling.

Satellietdata werken met reflectie van radargolven. Reflectiepunten kunnen nu nog niet worden gescheiden in diepe gefundeerde reflectiepunten en niet-diep gefundeerde reflectiepunten. De meest logische stap vooruit in monitoring van bodemdaling is om de analyse van satellietdata zodanig te verbeteren dat dit onderscheid in de toekomst wel mogelijk wordt. Hiermee gaan het Innovatie- en Datalab en de teams beleidsinformatie aan de gang. Wellicht kunnen in de toekomst ook op specifieke locaties reflectoren worden geplaatst, om een voldoende aanbod aan diep-gefundeerde reflectiepunten te garanderen.

Satellietdata die aangeven dat er geen bodemdaling optreedt, zijn ook zonder dat onderscheid al nuttig. Ze geven aan dat op die locaties zowel de bovengrond als de diepe ondergrond geen daling optreedt.

5.6. Wetenschappelijk onderzoek met tiltmeters

In het wetenschappelijk onderzoek naar aardbevingen en hun effecten op gebouwen spelen tiltmeters een rol. Enkel het meten van tilt is niet zinvol. De meerwaarde van tiltmeters ontstaat in combinatie met geofoons, versnellingsmeters in de bodem en in gebouwen en in combinatie met continue monitoring van parameters in de grond en het grondwater. Daarmee zouden fenomenen kunnen worden verklaard zoals de secundaire reactie van een gebouw, in de dagen na een aardbeving, zoals gemeten door prof. Bal²⁸.

Het ligt voor de hand dergelijk wetenschappelijk onderzoek te doen in Groningen. Daar worden vrijwel wekelijks aardbevingen geregistreerd (tot 1 april 2019 1295 geregistreeerde bevingen)²⁹. Een onderzoekopstelling zal daar veel gebeurtenissen registreren en meetresultaten opleveren. Binnenkort gaat in Groningen een pilot onderzoek met tiltmeters van start, in opdracht van de Nationaal Coördinator Groningen³⁰.

Bevingen komen in Overijssel zelden voor³¹. Bovendien is niet bekend welke processen een rol spelen bij eventuele secundaire effecten van bevingen en onder welke omstandigheden secundaire effecten optreden (bijvoorbeeld bij welke bodemsoorten, welke grondwaterstanden, etc). Er zijn dan ook geen aanwijzingen voor het kiezen van een optimale onderzoekslocatie. De kans is klein dat een meetopstelling die op goed geluk ergens in Overijssel wordt geplaatst, een secundaire reactie meet.

---

²⁷ Globale kostenindicatie door Stabi-Alert, zie bijlage 10

²⁸ Zie bijlage 9

²⁹ Zie bijlage 12 – Overzicht aantal gemeten aardbevingen per provincie

³⁰ Zie Bijlage 13 - Nationaal Coördinator Groningen - Halfjaarrapportage juli-december 2018 paragraaf 5.7, te raadplegen via <https://www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/downloads/rapporten/2019/03/13/halfjaarrapportage-ncg-juli-december-2018>

³¹ Zie bijlage 3 – Overzicht aantal gemeten aardbevingen per provincie

5.7. Beperkingen van tiltmeters

De beperkingen van bouwkundige monitoring in het algemeen (ongeacht met welk type instrument) zijn hierboven al weergegeven en gelden ook voor bouwkundige monitoring met tiltmeters. Bouwkundige monitoring is in dit kader vooral zinvol bij wetenschappelijk onderzoek, maar niet voor schadeafhandeling.

Een tweede beperking is de interpretatie van de meetresultaten van tiltmeters. Prof. Bal schrijft hierover: "Het praktische bezwaar van het gebruik van tiltmeters ligt echter in de interpretatie van de resultaten, niet in de gevoeligheid of nauwkeurigheid van dit instrument. De metingen van tiltmeters zijn vaak eerder kwalitatief dan kwantitatief, afhankelijk van waar ze geplaatst worden. Met andere woorden, een tiltmeter kan een beweging waarnemen, maar een bouwkundig ingenieur zou niet in staat zijn te begrijpen wat deze beweging voor het gebouw betekent"³².

Tiltmeters laten ook toename van scheefstand zien als gevolg van andere oorzaken dan mijnbouwactiviteiten. In gebieden waar onregelmatige zetting door oppervlakkige bodemdaling veel voorkomt, is het maar de vraag of dat inzicht gunstig is voor de bewoners. Het kan de discussie voeden over een andere evidente oorzaak dan mijnbouw en daarmee schadeafhandeling (onder het nieuwe protocol) juist frustreren. Daarnaast moet inzicht in onregelmatige zettingen bij verkoopplannen aan potentiële kopers worden gemeld, ook als dat niet door gaswinning veroorzaakt wordt. Dat leidt tot waardedaling van woningen.

5.8. Inzet van tiltmeters in Overijssel volgens professor Bal

Professor Bal stelt dat het inrichten van meer onderzoeklocaties zoals zijn huidige locatie in Slochteren (Fraeylemaborg) nuttig kan zijn, eventueel ook in Overijssel. De voorkeur gaat dan uit naar hoge gebouwen zoals klokkentorens van kerken. Een versnellingsmeter geplaatst in een toren is zeer gevoelig voor het meten van trillingen. Een dergelijk gebouw kan worden voorzien van meerdere versnellingsmeters en tiltmeters. Zulke testlocaties fungeren als een soort "antennes". Ze laten zien dat gebouwen wel of niet een primaire en secundaire reactie vertonen als gevolg van aardbevingen. Dit geeft een indicatie dat dit ook het geval kan zijn voor omliggende gebouwen.

Hierbij moeten enkele kanttekeningen worden geplaatst. De eerste is dat het inrichten van dit soort onderzoeklocaties vanuit het oogpunt van schadeafhandeling niet zinvol. De reden daarvoor is in de paragrafen 5.2 en 5.3 al uiteengezet. Een tweede kanttekening is dat de kans op bevingen en daarmee op waarnemingen in Overijssel gering is. De derde kanttekening is dat waarnemingen van secundaire effecten op zichzelf nog niet tot meer inzicht leiden. Dat gebeurt pas als die waarnemingen gerelateerd kunnen worden aan metingen van parameters van grond en grondwater (zie paragraaf 5.6). Daarmee breidt een voorstel voor extra meetlocaties zich dan uit tot een vrij omvangrijk onderzoekprogramma. De keuze om dat wel of niet te doen is een beleidsmatige en bestuurlijke.

5.9. Inzet van tiltmeters in Overijssel volgens Reinier Brongers – Stabi-Alert

De heer Brongers ziet geen meerwaarde voor de monitoring specifiek van aardbevingen, omdat die in Overijssel nauwelijks voorkomen. Hij ziet wel meerwaarde in het monitoren van bodemdaling/bodemzettingen rond boorputten, met name voor specifieke situaties, zoals

---

³² I.E. Bal – Mythen en misvattingen rond de aardbevingsproblematiek in Groningen – Lectorale rede - Hanzehogeschool Groningen – 2018 – voor een link naar deze publicatie, zie voetnoot 6.

tijdens fracking of tijdens het stoppen of starten met injectie van afvalwater. Voor dergelijk onderzoek naar bodemdaling moeten één of meer tiltmeters wel op het pleistoceen worden gefundeerd, om onderscheid te kunnen maken of de bodemdaling die optreedt diepe bodemdaling is (veroorzaakt door gaswinning of afvalwaterinjectie) of oppervlakte-daling (werking van kei of veen).

Bij dit voorstel moeten enkele kanttekeningen worden geplaatst. Ten eerste zijn er 4 injectielocaties en 11 gaswinningslocaties in Overijssel. Dat roept de vragen op of alle boorputten gemonitord zouden moeten worden? En alleen de boorputten of ook de omgeving van de boorputten? Hoeveel meetpunten zijn daar dan voor nodig? Tegen welke kosten? En hoeveel extra inzicht levert dat dan op?

Op basis van de beschikbare bodemdalingsdata is beoordeeld of er sprake is van problematische bodemdaling rond gaswinningslocaties en waterinjectielocaties in Overijssel. De beschikbare bodemdalingsdata duiden daar niet op. De prognoses zijn dat de bodemdaling door gaswinning in Overijssel beperkt van omvang is (Coevorden en De Blesse max. 5 cm, Hardenberg max. 4 cm en de andere velden nog minder, over de hele levensduur van de velden). De waterpassingen geven tot op heden aan dat die prognoses niet overschreden worden en ook niet zullen worden. Voor deze 15 locaties zijn de satelliet-hoogtemetingen bekeken (2010-2017). Op de gaswinningslocaties en injectielocaties laten de satellietdata geen ander beeld zien dan op andere locaties in Overijssel waar geen gas wordt gewonnen of water wordt geïnjecteerd; op de locaties is de daling minimaal (0 – 1 mm/jaar).

De bestaande monitoring duidt dus niet op problematische bodemdaling. Maar monitoring kan natuurlijk altijd beter. Dat zou kunnen met tiltmeters, maar ook door de frequentie van waterpassing op te hogen, of door de analyse van satellietdata verder te verfijnen. De keuze voor intensievere monitoring van bodemdaling en de wijze waarop dat dan moet gebeuren, is een beleidsmatige en bestuurlijke.

6. Conclusies

Het bovenbeschreven onderzoek leidt tot de onderstaande conclusies. Aanbevelingen zijn niet in dit rapport opgenomen. Deze worden separaat aan Gedeputeerde Staten en daarna aan Provinciale Staten gedaan.

- De huidige regeling voor afhandeling van schade door mijnbouwactiviteiten, via het burgerlijk recht, is een probleem voor schademelders. Het is voor hem bijzonder moeilijk het causale verband tussen mijnbouwactiviteiten en schade aan te tonen;
- De wijze van schadeafhandeling die de tcbb heeft geadviseerd, brengt voor schademelders aanzienlijke verbetering met zich mee. De schadeafhandeling wordt onafhankelijk en deskundig, laagdrempelig en ruimhartiger dan nu;
- In de basis is het bestaande meetnetwerk van geofoons en versnellingsmeters goed om schadeafhandeling op te baseren, in combinatie met het schadeprotocol zoals de tcbb dat heeft geadviseerd;
- Het KNMI is een onafhankelijk kennisinstituut dat het bestaande seismische netwerk deskundig beheert. Het voegt niets toe om een tweede seismische meetnet, onafhankelijk van het KNMI, in het leven te roepen;
- Het netwerk van het KNMI moet wellicht verder verdicht worden. Er ontbreekt een heldere norm of richtlijn waar een seismisch meetnet aan moet voldoen, wat de noodzakelijke dichtheid is. Deze onduidelijkheid geldt vooral voor het netwerk van versnellingsmeters. Het is voor omwonenden en decentrale overheden daardoor niet inzichtelijk op welke locaties het bestaande meetnetwerk al voldoet en waar dit nog tekort schiet;
- De inzet van tiltmeters draagt niet bij aan betere afhandeling van schade. In theorie kunnen tiltmeters bijdragen aan het bewijzen van een causaal verband, maar praktisch kan een schaderegeling daar niet op gebaseerd worden. Daarvoor zouden alle gebouwen moeten worden gemonitord. Dat is praktisch niet uitvoerbaar;
- Inzet van tiltmeters is vooral zinvol in het kader van wetenschappelijk onderzoek naar het gedrag van de bodem en gebouwen ten tijde van - en direct na aardbevingen. Daarvoor worden onderzoeklocaties ingericht in Groningen;
- Het is mogelijk onderzoeklocaties in Overijssel te voorzien van tiltmeters. Deze locaties kunnen, als er bevingen optreden, inzichtelijk maken of op die locaties secundaire effecten zoals verzakkingen optreden. De kans op metingen is laag, want de seismische activiteit is Overijssel is tot op heden laag. Onderzoeklocaties dragen niet bij aan betere schadeafhandeling. Ze leiden ook niet tot meer inzicht in het gedrag van de bodem of gebouw ten tijde van aardbevingen, tenzij ze onderdeel uitmaken van een veel uitgebreider onderzoeksprogramma;
- Monitoring van bodemdaling kan worden verbeterd, al geven de beschikbare data niet aan dat er sprake is van problematische bodemdaling op gaswinningslocaties of waterinjectielocaties. De meetfrequentie kan worden verhoogd, door de inzet van tiltmeters, maar ook door het verhogen van de frequentie van waterpassingen en door het verfijnen van de analyse van hoogtemetingen met satellietdata.

7. Literatuuroverzicht

Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van de onderstaande bronnen:

- 1 AnteaGroup - Onderzoek meetinstrumenten stap 3 – Verschillenanalyse IUC201610040909/B73201609290838 - projectnummer 414249 - eindconcept revisie 0D - 30 mei 2017
- 2 Bal, I.E. – Mythen en misvattingen rond de aardbevingsproblematiek in Groningen – Lectorale rede - Hanzehogeschool Groningen – 2018 – voor een link naar deze publicatie, zie voetnoot 6
- 3 Gaag, Peter van der – Wereldwijde tilt meter monitoring en de meerwaarde van tilt meters in Groningen – Holland Innovation Team BV, Rotterdam – juli 2017
- 4 [Nationaal Coördinator Groningen – diverse kwartaalrapportages](#)
- 5 [SBR CUR – SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken : 2017](#)
- 6 Technische commissie bodembeweging – Brief aan de minister van Economische Zaken en Klimaat – 6 september 2018 – Onderwerp: representatieve nulmeting van gebouwen
- 7 Technische commissie bodembeweging – Mijnbouwschade, wat nu? Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land – Maart 2019
- 8 Technische Universiteit Delft - Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen - Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken – TU Delft - 11 juli 2018 - Rapport nummer: CM-2018-01 Projectcode: C31H16 – te raadplegen via de link https://d1rkab7tlqy5f1.cloudfront.net/News/2018/07_Juli/TU%20Delft/Onderzoek%20oorzaken%20bouwkundige%20schade%20Groningen%20-%20TU%20Delft%20CITG-CM-2018-01%2011%20juli%202018.pdf
- 9 TNO – Monitoringsnetwerk gebouwtrillingen – Analyse aardbevingen in 2014 en 2015 – 12 december 2016 – TNO 2017 R10217
- 10 Vermilion Energy Netherlands B.V. – Bodemdaling Statusrapport 2018 – Drenthe Overijssel Friesland – Versie 1.0 16 juli 2018
- 12 [Bodem-monitoringsgegevens uit diverse winningsplannen van de NAM en Vermilion](#)

Verder is gebruik gemaakt van diverse websites waaronder:

- <https://www.aardbevingnl.nl/Aardbevingen>
- <https://bodemdalingnskaart.nl/>
- <https://www.knmi.nl/nederland-nu/seismologie/aardbevingen>
- <https://www.nlog.nl/>
- Houtenbos, Adriaan – Website Bodemdaling tabblad Tilt- en acceleratiemeters <http://bodemdaling.houtenbos.org/methodology/tilt--en-acceleratiemeters>

8. Lijst van bijlagen

- 1 Statenmotie 19 december 2018 – SIS-kenmerk PS/2019/40
- 2 Brief van de Stichting GasDrOVf aan Burgemeester en Westhouders en de Gemeenteraad van de gemeenten Steenwijkerland, Westerveld en Weststellingwerf d.d. 18 oktober 2018
- 3 Het aantonen van een causaal verband tussen aardbevingen en schade
- 4 Brief van de tcbb aan provincie Overijssel, d.d. 30 april 2019
- 5 E-mail van KNMI aan gemeente Westerveld 1 april 2019 over inzet tiltmeters
- 6 Kaart locatiedrempel seismisch meetnet
- 7 KNMI informatie seismische stations Twente
- 8 Bericht in Emmer Courant "Vermilion Energy Netherlands breidt KNMI-meetnet uit".
- 9 Verslag van gesprek met professor Bal, door Arie van Konijnenburg, provincie Overijssel, d.d. 4 april 2019.
- 10 Verslag van gesprek met Reinier Brongers van Stabi-Alert, door Arie van Konijnenburg, provincie Overijssel, d.d. 15 mei 2019.
- 11 Presentatie Stabi-Alert
- 12 Overzicht aantal aardbevingen per provincie – toelichting op de schaal van Richter
- 13 Nationaal Coördinator Groningen - Halfjaarrapportage juli-december 2018 paragraaf 5.7

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Concept advies IPO over Instellingsbesluit inclusief schadeprotocol en overeenkomst LAAM
Datum: woensdag 11 december 2019 13:52:00
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Nog wel checken op taal en zo svp.
Aan het eind eventueel nog de niet fysieke schade als gewenste uitbreiding opnemen.

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 11 december 2019 13:42
Aan: [redacted] <[redacted]@brabant.nl>
CC: [redacted] [redacted]@drenthe.nl <[redacted]@drenthe.nl>; Tjisse Stelpstra <[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Concept advies IPO over Instellingsbesluit inclusief schadeprotocol en overeenkomst LAAM

Dag [redacted],

Hierbij een conceptadvies. Ik stel voor het nu te beperken tot hoofdzaken, zodat er meer kans op effect is: bewijslast, bindend advies, betaling en reikwijdte.

Ik heb de aan IPO voor advies gezonden stukken van 27 en 28 november vergeleken met de eerder vertrouwelijk aan gedeputeerde Stelpstra gezonden versie van 19 november 2019. Aan het gedetailleerde commentaar is beperkt gevolg gegeven, vooral de toelichting is aangepast. De normen voor het vaststellen van het beoordelingsgebied zijn nu opgenomen in bijlage 3. Het bindend zijn van het advies van de CM is wat anders geformuleerd in de overeenkomst en staat er in principe in dus, maar het is belangrijk genoeg om nog eens te benadrukken dat het een voorwaarde voor ondertekening moet zijn.

Ik heb de stukken ook vergeleken met het advies van het IPO van 30 april over het Tcbb advies.

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

Groet, [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@brabant.nl>
Verzonden: woensdag 11 december 2019 9:20
Aan: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Instellingsbesluit inclusief schadeprotocol en overeenkomst LAAM

Hallo [redacted],

Zoals zojuist telefonisch besproken in bijlage de stukken zoals ontvangen van EZK.
Fijn dat je er meteen naar wil kijken.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@minezk.nl>

Verzonden: maandag 9 december 2019 11:36

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@brabant.nl>

Onderwerp: Fwd: Instellingsbesluit inclusief schadeprotocol en overeenkomst LAAM

Ha [REDACTED],

Ik sprak afgelopen vrijdag je voicemail in over dit onderwerp. [REDACTED] heeft 2 weken met [REDACTED] gesproken over de mogelijkheid half december een reactie van IPO te krijgen. [REDACTED] zag wel een mogelijkheid en daarop heeft [REDACTED] hem de stukken gestuurd.

Zou jij binnen IPO navraag willen doen of ze inderdaad op een agenda staan? Maar ik vrees hiervoor, want men zou denk ik ook aan jou gevraagd hebben een advies op te stellen.

Kun je mij nader informeren?

Groet,
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "[REDACTED]" <[REDACTED]@minezk.nl>

Datum: 28 november 2019 om 17:31:04 CET

Aan: "[REDACTED]" <[REDACTED]@minezk.nl>, "[REDACTED]"

[REDACTED]@minezk.nl>, "[REDACTED]" <[REDACTED]@rvo.nl>, "[REDACTED]"

" <[REDACTED]@minezk.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@minezk.nl>,"

" <[REDACTED]@minezk.nl>," "[REDACTED]"

<[REDACTED]@minezk.nl>," [REDACTED]"

<[REDACTED]@minezk.nl>," [REDACTED]" <[REDACTED]@rvo.nl>

Kopie: "[REDACTED]" <[REDACTED]@minezk.nl>

Onderwerp: Instellingsbesluit inclusief schadeprotocol en overeenkomst LAAM

Allen,

Bijgaand treffen jullie de definitieve stukken met betrekking tot het instellingsbesluit, het protocol en de overeenkomst. De mijnbouwondernemingen zijn hier vanmiddag mee akkoord gegaan! We zullen nu deze documenten voorleggen aan IPO en VNG. We hopen half december een reactie van hen te krijgen. Met beetje geluk, want planning is zeer krap, kunnen we dan de stukken voor de kerst met een begeleidende brief aan de TK aanbieden.

Deze stukken zullen ook gelijk als basis dienen voor de overige sectoren.

Groet,
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directoraat-Generaal voor Klimaat & Energie
Directie Warmte en Ondergrond
Bezuidenhoutseweg 73

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
tel 070 [REDACTED]
fax 070 [REDACTED]
email: [REDACTED]@minezk.nl

Bezoekt u binnenkort een EZ-locatie? Houd u er dan rekening mee dat u in het bezit dient te zijn van een geldig identiteitsbewijs (paspoort, ID-kaart of rijbewijs). Indien u bij de receptie geen geldig identiteitsbewijs kunt tonen, wordt u geen toegang verleend.
Legitimatiebewijzen en toegangspassen van andere organisaties worden niet geaccepteerd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Brabantlaan 1 | Postbus 90151 | 5200 MC 's-Hertogenbosch | Telefoon 073 [REDACTED] |
Fax 073 [REDACTED] | [contact](#) | Twitter: @brabant | www.brabant.nl

---

Meer weten over de provincie Noord-Brabant?

Volg op Instagram: www.instagram.com/provincienoordbrabant

Datum : 13 december 2019
Inlichtingen bij :
Telefoon : 06-
Gedeputeerde : T. Stelpstra
Aantal bijlagen : geen

Onderwerp : Provinciale reactie op EZK voorstel "landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade"

1. Aanleiding

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld leiden mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland tot onrust, waarbij de afhandeling van mijnbouwschade vaak een belangrijk thema is.

De minister van EZK is voornemens een commissie mijnbouwschade in te stellen en daarvoor een overeenkomst af te sluiten met de in Nederland actieve mijnbouwbedrijven. Voorliggend instellingsbesluit inclusief schadeprotocol heeft geen betrekking op de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg.

Het ministerie heeft voor dit voorstel advies ingewonnen bij de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). De minister vraagt het IPO zijn opinie op zowel de instelling van de commissie als de overeenkomst te geven.

2. Doel

Het ministerie van EZK geeft aan te streven naar een landelijke onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade. Het vertrekpunt is dat het voor een claimant niet mag uitmaken of de schade is veroorzaakt door de gaswinning uit een klein veld of bijvoorbeeld door geothermie dan wel zoutwinning. Streven is om in de landelijke aanpak zoveel mogelijk één lijn te trekken.

Voor de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland (exclusief gaswinning uit het Groningenveld en gasopslag in Norg) adviseerde de Tcbb om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg dan wel zoutcavernes), de zoutwinning, de geothermie, de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg. Het advies van de Tcbb werd door de provincies positief ontvangen. Ondanks enkele bemerkingen bij het advies liet het een evenwichtige en eenvoudige afhandeling van schade zien waarbij de afhandeling van mijnbouwschade laagdrempelig, transparant en snel zou zijn en de burger centraal stond.

Het nu voorliggende voorstel van de minister van EZK bestaat uit 2 delen. Het eerste deel betreft het "Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade", waarin generieke uitgangspunten

(geldend voor alle mijnbouwsectoren buiten de gaswinning uit het Groningenveld) zijn uiteengezet.

Het tweede deel betreft de "overeenkomst landelijke behandeling mijnbouwschade kleine velden", een uitwerking van een schadeprotocol specifiek voor de gaswinning uit de kleine velden.

3. IPO reactie

Het IPO is in grote lijnen teleurgesteld over de vertaling die het advies van de Tcbb heeft gekregen met het instellingsbesluit, het protocol en de overeenkomst. Het herkent op belangrijke punten onvoldoende het eerdere advies van de Tcbb en het advies van de provincies hierover. Wij waarderen de erkenning dat een goede en eenvoudige regeling van schadeafhandeling nodig is en de inspanning die daarvoor wordt gedaan. Maar waar het advies van de Tcbb een toon van eenvoud en een inwoner die centraal stond uitstraalde, ademt het voorliggende voorstel een andere sfeer, namelijk omslachtig, terughoudend en staat niet meer de inwoner, maar de mijnbouwer centraal.

Wij betreuren dat uit de voorliggende stukken onvoldoende blijkt dat het advies van de Tcbb opgevolgd wordt, dat de bewijslast voor de oorzaak van de schade niet moet liggen bij de schademelder. In hoofdzaak is het enige belangrijke verschil tussen de huidige situatie en dit voorstel, dat niet de mijnbouwexploitant maar de CM opdrachtgever is voor de schade-expert en de vaststelling van de uit te keren schadevergoeding. Alleen bij veel meldingen kunnen er nadere afspraken gemaakt kunnen worden voor snelle afhandeling van kleine schades waarbij dat uitgangspunt geldt. Het fundamentele uitgangspunt ontbreekt dat in alle gevallen het aantonen van de oorzaak van de schade door de schademelder niet nodig is binnen het per aardbeving vast te stellen effectgebied (beoordelingsgebied). Vastgelegd dient te worden dat binnen het beoordelingsgebied causaliteit het uitgangspunt is: dat het aannemelijk wordt geacht dat de schade is veroorzaakt door de bodemtrilling door de gaswinning uit of de opslag in het kleine gasveld, tenzij er een andere duidelijke oorzaak is. Wij adviseren u dat uitgangspunt voor de werkwijze van de CM als opdracht mee te geven en in het protocol op te nemen dat de CM ook zonder deskundigenadvies (artikel 5.1) schade kan vaststellen en mandaat heeft voor het zelf ruimhartig en rechtvaardig beoordelen van schademeldingen. En ook naar eigen oordeel bij uitzondering buiten het beoordelingsgebied schademeldingen kan behandelen, conform het Tcbb-advies.

Uw benadering met als uitgangspunt dat het regel wordt dat voor elke schade een deskundigenadvies gevraagd wordt, lijkt op de aanpak zoals die tot op heden is gehanteerd. Deze aanpak geeft weinig vertrouwen dat een schade vlot en eenvoudig wordt afgehandeld. Ook het feit dat voor de hiervoor genoemde uitzondering (die in onze ogen regel zou moeten zijn) overeenstemming nodig is met onder andere de mijnbouwmaatschappijen doet in onze ogen ernstig afbreuk aan de onafhankelijkheid van de commissie.

De basis onder de voorgestelde regeling is privaatrechtelijk, maar zal zoals door de minister meerdere malen is gesteld plaatsvinden onder publieke regie. Het vertrouwen in de onafhankelijke positie van de CM, in de onafhankelijke beoordeling van schademeldingen en in het bindend zijn van haar advies wordt nog versterkt als ook de betaling van de schade in het publieke domein plaats vindt. Dit na aanvaarding door de schademelder van de door CM vastgestelde schade. Die kosten worden dan achteraf verhaald op de mijnbouwexploitant die immers aansprakelijk is en blijft. Wij adviseren u de betaling van de vastgestelde schade te laten plaats vinden door de CM.

Indien deze zaken niet afdoende worden geregeld, zal het vertrouwen niet toenemen en zal er geen sprake zijn van evenwicht in rechtvaardigheid en ruimhartigheid, met als gevolg dat de toegevoegde waarde van het protocol als buitengerechtelijke afhandeling van schade gering is. Dan is te verwachten dat de huidige onvrede en rechtsgang door schademelders zal blijven bestaan.

Het voorliggende voorstel heeft een beperkte reikwijdte. Wat betreft de toekomst is het gewenst dat alle mijnbouwschade onder de hoede van de CM wordt afgehandeld op landelijk dezelfde wijze. Dus inclusief plaatselijke regelingen, bodemdalingscommissies, andere schade dan aan gebouwen (conform artikel 1.1) van particuliere eigenaren en kleine ondernemingen en schade als gevolg van alle andere mijnbouwactiviteiten. Het IPO ziet de aparte organisatie voor gaswinning Groningenveld en gasopslag Norg als een tijdelijke oplossing. Mettertijd dient toegewerkt te worden naar één landelijke commissie voor alle mijnbouwschade. Voor dit moment is het verdedigbaar en terecht dat de afhandeling van schade gerelateerd aan het Groningenveld en de gasopslag Norg apart geschied, omdat schaal, omvang en risico's van een geheel andere orde zijn dan de overige mijnbouw-gerelateerde schades in Nederland.

Wij vragen het Rijk te voorzien in juiste voorwaarden voor realisatie en erop toe te zien dat het ook in de praktijk zo gebeurt zoals is bedoeld in de uitgangspunten van de voorgestelde regeling. Dit vraagt om een snelle, onafhankelijke, goed georganiseerde toepassing. Aandachtspunten hierin zijn: professionele organisatie van voldoende omvang, tijdige evaluatie, zorgvuldige communicatie en verwachttingsmanagement, en fondsvorming onder beheer van de beslisser over schadetoekenning zodat er onder publieke regie betaalgarantie is.

De provincies hebben grote twijfels of de wil om schadeafhandeling eenvoudig, rechtvaardig, snel en met de belangen van de inwoner centraal met de regeling zoals deze er nu ligt wordt gediend. Wij erkennen het feit dat wanneer, ook om de tijds wille, nu niet gekozen wordt voor wetgeving maar een bilaterale overeenkomst met de mijnbouwexploitanten ook ten opzichte van hen wederkerigheid vraagt. Helaas ademt die wederkerigheid niet de balans uit die wij graag hadden gezien. Waar exploitanten rondom gasboringen in kleine velden veel tamboereren op de zeer kleine tot niet aanwezige risico's bij boringen straalt de terughoudendheid voor een ruimhartige benadering van schade in wat voorligt het tegendeel uit. Daarbij merken wij graag ook dat ook voor ons onverkort geldt dat ruimhartigheid in onze ogen ook betekent rechtvaardig: wie geen recht heeft op schade dient ook geen vergoeding te

krijgen. Maar we weten ook dat dit nooit geheel en al sluitend is te krijgen. Daarvoor staat in onze ogen het begrip ruimhartigheid.

Wij hopen dat een regeling niet nodig zal blijken te zijn omdat in de praktijk schades niet voor zullen komen of zonder regeling goed worden afgehandeld. Daar waar dit echter wel het geval zal zijn zal het jaar na invoering van de regeling moeten blijken of onze zorgen al dan niet terecht zijn geweest. Het is vooral aan de exploitanten te laten zien dat niet de letter van een regeling, maar de geest daarvan voor hen leidend is: de inwoner ontzorgen en rechtvaardig tegemoetkomen op een eenvoudige en snelle wijze.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: provinciale reactie op schadeprotocol mijnbouwschade versie 191213.docx
Datum: maandag 16 december 2019 08:32:03
Bijlagen: [image825286.png](#)
[image851954.png](#)
[image105623.png](#)
[image001.png](#)
[provinciale reactie op schadeprotocol mijnbouwschade versie 191213.docx](#)
[ATT00001.htm](#)

Hallo [redacted],

De provinciale reactie is op basis van de input van dhr Stelpstra aangepast.
Zoals vorige week aan je gemaïld, was dhr Stelpstra het niet eens met de positieve toon in de reactie die we samen hadden voorbereid.

Mocht je nog een toelichting wensen, dan hoor ik het graag,

Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@IPO.NI>
Verzonden: vrijdag 13 december 2019 12:22
Aan: [redacted]@drenthe.nl; [redacted] <[redacted]@brabant.nl>
Onderwerp: Fwd: provinciale reactie op schadeprotocol mijnbouwschade versie 191213.docx

Ter info

Verstuurd vanaf mijn iPhone

[redacted]
Interprovinciaal Overleg

[redacted]
Herengracht 23
2511EG Den Haag

Tel: +31 [redacted] -
Email: [redacted]@ipo.nl

Het nieuws van, voor en door provincies ontvangen? Meld je dan nu aan voor de [IPO-Newsroom](#)

Naar een duurzaam Nederland: bekijk hier wat provincies in de praktijk doen op het gebied van de energietransitie.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. IPO, the Association of the provinces of the Netherlands, accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[redacted]@IPO.NI>
Datum: 13 december 2019 om 12:21:08 CET
Aan: "[redacted]" <[redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: provinciale reactie op schadeprotocol mijnbouwschade versie 191213.docx

Dag [redacted]

De eerdere versie bleek niet helemaal te kloppen. Overleg met de bestuurlijke portefeuillehouder heeft tot aanpassingen geleid in de oorspronkelijke memo. De juiste versie heb je bij deze in je mail. Deze vervangt de eerder aan jou toegezonden memo.

Hartelijke groet

██████████

Brabantlaan 1 | Postbus 90151 | 5200 MC 's-Hertogenbosch | Telefoon 073 ██████████ |
Fax 073 ██████████ | [contact](#) | Twitter: @brabant | www.brabant.nl

---

Meer weten over de provincie Noord-Brabant?

Volg op Instagram: www.instagram.com/provincienoordbrabant

Technische commissie bodembeweging

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
Directoraat-Generaal voor Klimaat & Energie

T.a.v. mevrouw [REDACTED], [REDACTED]
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Ook per e-mail: [REDACTED]@minezk.nl

**Technische commissie
bodembeweging**

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

T 088 042 5718
www.tcbb.nl
info@tcbb.nl

Ons kenmerk
Tcbb

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Datum 17 december 2019
Betreft concept-brief TK voortgang LAAM

Geachte mevrouw [REDACTED],

Met belangstelling heeft de Tcbb kennisgenomen van de concept-Kamerbrief over de landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade die samen met de bijbehorende Overeenkomst, het Instellingsbesluit en het Schadeprotocol voor de gaswinning uit kleine velden aan de Tweede Kamer zal worden gestuurd.

De bij de Kamerbrief behorende stukken bieden naar de mening van de Tcbb een goede basis voor een adequate beoordeling en behandeling van schademeldingen bij de gaswinning uit kleine velden. De inhoud van deze stukken sluit aan bij de uitgangspunten zoals de Tcbb deze eerder in haar adviezen van 28 februari 2018 en 25 maart 2019 heeft geformuleerd.

Bij de verdere uitwerking van deze stukken vraagt de Tcbb nog aandacht voor het belang van:

- een multidisciplinaire samenstelling van de Commissie Mijnbouwschade (juridisch/communicatie en processen/bouwtechniek-ondergrond-mijnbouw);
- een onafhankelijke beoordeling van schademeldingen, ook indien er (nog) sprake is van een lokale regeling van een mijnbouwmaatschappij;
- een adequate begrenzing van een beoordelingsgebied na een geïnduceerde aardbeving (zodat het vrijwel uitgesloten is dat schade buiten het beoordelingsgebied veroorzaakt is door die aardbeving).

Met de voorliggende stukken is tevens een goede basis gelegd voor de nog op te stellen protocollen en overeenkomsten voor andere mijnbouwactiviteiten. De Tcbb is uiteraard graag bereid om ook bij de totstandkoming daarvan te adviseren.

Met vriendelijke groet,
namens de Technische commissie bodembeweging

Vergaderjaar 2019–2020

32 849

Mijnbouw

Nr. 200

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 december 2019

Op 8 juli 2019 heb ik u, mede namens de Minister van Rechtsbescherming, een appreciatie gestuurd van het Tcbb-advies over de landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade niet zijnde schade als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg (Kamerstuk 32 849, nr. 188). In deze appreciatie heb ik aangegeven er naar te streven voor het einde van het jaar alle onderdelen met betrekking tot gaswinning uit kleine velden op land verder te hebben uitgewerkt. Bijgaand treft u het instellingsbesluit, het daarbij horende schadeprotocol en de overeenkomst die ik met de mijnbouwondernemingen die actief zijn met kleine gasvelden op land zal afsluiten¹. Hieronder ga ik kort in op de verschillende onderdelen.

Instellingsbesluit

Met het instellingsbesluit wordt een Commissie Mijnbouwschade ingesteld, worden taken en bevoegdheden aan de Commissie gegeven en wordt beschreven hoe een schademelding in behandeling wordt genomen door de Commissie Mijnbouwschade. Ook wordt beschreven wanneer een schademelding niet in behandeling wordt genomen. Dit gaat dan bijvoorbeeld om nieuwe gevallen waar de schademelding meer dan 12 maanden na een beving wordt gemeld. Vaak is het in die gevallen niet meer mogelijk om de oorzaak van de schade te achterhalen. De Tcbb heeft in haar advies een termijn van 12 maanden gesteld. Ik volg dit advies: na de periode van 12 maanden is het zeer lastig om nog de oorzaak van de schade te achterhalen.

De Commissie kan in bijzondere omstandigheden afwijken van de regels en toch een schademelding in behandeling nemen. Ook kan de mijnbouwonderneming de Commissie verzoeken alsnog een schademelding in behandeling te nemen.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Voorts worden in het instellingsbesluit zaken geregeld als de samenstelling van de Commissie, de benoeming van de voorzitter en de leden van de Commissie, de vergoedingen en de ondersteuning door een secretariaat.

Protocol

Het protocol beschrijft het proces van het indienen van een schademelding tot en met het eindadvies dat de Commissie geeft. In het protocol worden regels gesteld ten aanzien van het indienen van de schademelding, het deskundigenonderzoek, een eventuele beoordeling door de Commissie zonder deskundigenonderzoek, een versnelde procedure, het indienen van een zienswijze en het uiteindelijke advies van de Commissie.

Ik benoem een aantal onderdelen specifiek om het belang ervan toe te lichten.

De Tcbb heeft geadviseerd de burger centraal te zetten en te zorgen voor een laagdrempelig, transparante en snelle afhandeling van schade. De Tcbb stelt dat de bewijslast niet bij de burger terecht zou moeten komen. Dit advies volg ik. Daarom regel ik dat de bewijslast door de Commissie Mijnbouwschade wordt opgepakt waarmee de burger wordt ontzorgd. Uw Kamer heeft eerder verzocht om het wettelijk bewijsvermoeden toe te passen. De VNG heeft over het toepassen van het wettelijk bewijsvermoeden onlangs een motie aangenomen. Zoals ik eerder heb aangegeven (Kamerstuk 32 849, nr. 188) kan ik het wettelijk bewijsvermoeden, zoals dat geldt in Groningen, niet landelijk toepassen. Daarvoor verschilt het schadebeeld voor mijnbouw in de rest van het land te zeer van dat in Groningen. In Groningen ging het om circa tienduizenden schademeldingen in korte tijd waarvan het allergrootste deel te herleiden is tot gaswinning (zie Kamerstuk 33 529, nr. 689). In de rest van het land gaat het om gemiddeld vijftien tot twintig schadegevallen per jaar. De afdeling advisering van de Raad van State heeft mij eerder geadviseerd over het toepassen van het wettelijk bewijsvermoeden (Kamerstuk 34 041, nr. 43). De Raad van State heeft aangegeven dat als in een groot aantal gelijksoortige schadegevallen vaststaat dat verreweg het grootste deel van die gevallen aan één bepaalde oorzaak moet worden toegeschreven, daaraan het vermoeden kan worden ontleend dat ook de overige – vergelijkbare – gevallen, waarin die oorzaak niet is aan te tonen maar ook niet is uit te sluiten, aan die oorzaak moeten worden toegeschreven. In Groningen is sprake van een dergelijke situatie, waardoor er een voldoende rechtvaardiging is voor een wettelijk bewijsvermoeden. In situaties en gebieden waar dat niet het geval is, is een zodanige ingreep in de procespositie van partijen niet aangewezen.

De afhandeling van de schade zal er als volgt uit komen te zien. De schademelder dient alleen een aantal feitelijke zaken aan te geven. Het gaat dan om bijvoorbeeld de aard van het pand dat schade heeft, een inschatting van de datum waarop de schade waarschijnlijk is ontstaan, een beschrijving en de omvang van de schade en een aanduiding van de vermoedelijke oorzaak van de schade. De schademelder hoeft echter niet aan te tonen waardoor de schade volgens hem is veroorzaakt.

De Commissie kan vervolgens naar aanleiding van een schademelding één of meer deskundigen inschakelen die de schade zullen beoordelen. Deze deskundige onderzoekt de schade en zal een oordeel geven over de vermoedelijke oorzaak van de schade, of er naar zijn oordeel een causaal verband kan worden vastgesteld tussen de schade en de mijnbouwactiviteit, de kosten van herstel en indien er meerdere oorzaken zijn, welk aandeel de mijnbouwactiviteit heeft. De schademelder hoeft dit allemaal niet aan te tonen en wordt hiermee ontzorgd.

De Commissie stelt vervolgens op basis van het deskundigenrapport een conceptadvies op. Zowel de schademelder als de mijnbouwonderneming krijgt vervolgens de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op het conceptadvies. Daarbij kan men in bepaalde gevallen verzoeken om een deskundigenrapport van een derde partij. De mijnbouwondernemingen hebben aangegeven alleen in uitzonderlijke gevallen gebruik te zullen maken van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen. Vervolgens stelt de Commissie haar eindadvies op.

Overeenkomst

Met uw Kamer heb ik op verschillende momenten besproken hoe mijnbouwondernemingen gecommitteerd kunnen worden aan de landelijke afhandeling van mijnbouwschade. Ik vind het belangrijk dat vooraf duidelijk is dat mijnbouwondernemingen adviezen van de Commissie Mijnbouwschade zullen opvolgen. Ik heb daarom een overeenkomst met de mijnbouwondernemingen voor kleine velden op land opgesteld. In de overeenkomst is vastgelegd dat voor de mijnbouwondernemingen de adviezen van de Commissie bindend zijn. Dit betekent dat indien de schademelder het advies en het daarbij behorende schadebedrag accepteert, de mijnbouwonderneming gehouden is tot betaling. Indien de mijnbouwonderneming zich hier niet aan houdt, zal ik de betreffende mijnbouwonderneming hier op aanspreken. De schademelder heeft, indien hij het niet eens is met het advies van de Commissie, nog wel de mogelijkheid om een herbeoordeling te vragen van de civiele rechter.

In de overeenkomst kom ik verder onder meer overeen welke verdere verplichtingen partijen hebben, hoe de kosten verdeeld worden, dat een jaarlijkse evaluatie zal plaatsvinden, hoe eventuele wijzigingen in het protocol tot stand komen en wanneer partijen met elkaar in overleg treden. De overeenkomst heeft een looptijd van 5 jaar en wordt na afloop van de looptijd steeds stilzwijgend verlengd met een periode van 5 jaar. Met de afspraken die zijn vastgelegd in de overeenkomst wordt burgers de zekerheid geboden dat partijen niet ineens de voorwaarden kunnen veranderen.

Ik ben er van overtuigd dat met bovenstaande afspraken in het instellingsbesluit, het protocol en de overeenkomst een zeer stevige basis is gelegd voor de landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade onder publieke regie. Deze documenten zullen ook de basis zijn voor de overeenkomsten en protocollen voor de overige mijnbouwsectoren.

Reactie IPO en VNG

Zowel IPO als VNG geven aan teleurgesteld te zijn over het niet toepassen van het wettelijk bewijsvermoeden voor deze schadeafhandeling. Zoals eerder in deze brief uiteengezet, zie ik daar geen ruimte voor. VNG spreekt voorts wel waardering uit voor de stap die is gezet om tot een onafhankelijke en transparante afhandeling van schade te komen. IPO geeft aan in grote lijnen teleurgesteld te zijn over de vertaling van het advies van de Tcbb. De praktijk, zo geeft IPO aan, zal moeten uitwijzen of partijen zich zullen houden aan de gemaakte afspraken. De Tcbb heeft mij laten weten dat het instellingsbesluit, het protocol en de overeenkomst een goede basis bieden voor een adequate beoordeling en behandeling van schademeldingen bij de gaswinning uit de kleine velden. Zij geeft voorts aan dat de inhoud van deze stukken aansluit bij de uitgangspunten zoals de Tcbb in haar advies heeft geformuleerd. Zie bijlage bij deze brief. Naar aanleiding van deze reacties heb ik met IPO en VNG afgesproken om op basis van deze stukken de schadeafhandeling verder uit te werken en

te zorgen dat de Commissie Mijnbouwschade vanaf medio 2020 daadwerkelijk zijn werk kan gaan doen.

Na een jaar vindt, zoals ook in instellingsbesluit is opgenomen, een evaluatie plaats. Met partijen heb ik afgesproken dat de geuite zorgen onderdeel zijn van deze eerste evaluatie. Indien de aanpak onvoldoende het gewenste resultaat heeft, namelijk een rechtvaardige en transparante afhandeling waarbij de burger centraal staat, dan kan dit tot aanpassingen leiden.

Vervolg

Nu de basis voor de landelijke afhandeling van mijnbouwschade helder is, kan ook de uitvoeringsorganisatie gestalte krijgen en zullen voorbereidingen getroffen worden ten behoeve van het instellen van de Commissie Mijnbouwschade. De komende periode werk ik het bijbehorende beleidskader verder uit. Ook zullen in overleg met partijen de overige protocollen en overeenkomsten opgesteld worden. Ik zal uw Kamer in april 2020 over de voortgang rapporteren.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

operators opkomen en een koepelorganisatie ontbreekt.

Tot slot is nog gesproken over de schadegevallen op de grensgebieden Groningen/kleine velden. De bedoeling is dat in dergelijke gevallen de CM en de TCMG met elkaar in gesprek gaan en afstemmen.

Als volgend agendapunt heeft [REDACTED] van de SODM een presentatie gegeven (bijgevoegd) gericht op hun werkzaamheden en wat de gemeenten van hen kunnen verwachten. Tevens werd er ingegaan op de circa 1400 verlaten mijnbouwputten die over het algemeen een (zeer) beperkt risico blijken te hebben. Alle verlaten putten staan onder toezicht en worden stelselmatig door de SODM gemonitord. Omdat gemeenten goed zicht hebben op die locaties wil de SODM via de BRO (NLOG.nl) handelingsperspectieven bieden aan lokale overheden indien er twijfels zijn over bijvoorbeeld lekkage. In degelijke gevallen kunnen gemeenten zich altijd melden bij de SODM met het verzoek om bijvoorbeeld een controle uit te voeren. Op dit moment worden van alle verlaten putten de mogelijke risico's in kaart gebracht en verwerkt in de BRO met handelingsperspectieven. De SODM heeft toegezegd naarmate het onderzoek vordert hier graag meer informatie over geven. Jan wees de aanwezigen nog op een artikel dat recent verschenen is over gaswinning, dat een helder beeld geeft over het totale proces.

<https://www.hcss.nl/news/new-report-deteriorating-outlook-dutch-small-natural-gas-fields>

Tot slot heeft [REDACTED] van het ministerie van EZK een presentatie gegeven over Geothermie (bijgevoegd). Geothermie kan in veel gevallen een goed alternatief zijn voor verwarming. In de industrie en glastuinbouw wordt het moment al toegepast. Aandachtspunt is de risico's die vergelijkbaar zijn met gaswinning; sommige risico's zijn wel anders (bijv. zoutwater dat zorgt voor snelle corrosie van de put). Kans is groot dat bij winning van aardwarmte gas mee komt. De operator mag niet zo maar even het gas ook gaan winnen. Daar is een aparte winningsvergunning voor nodig omdat de putten aan andere eisen moeten voldoen. Op dit moment wordt door TNO gewerkt aan een risico-inventarisatie. Zodra dat rapport gereed is kan het gedeeld worden. Dit rapport zal zeker interessant zijn voor gemeenten omdat het handvatten biedt voor de ruimtelijke ordening in relatie tot risicocontouren en de industriële activiteiten die nodig zijn voor de winning van aardwarmte.

Dit even als terugkoppeling van de bijeenkomst. Mochten er naar aanleiding van dit overleg nog vragen zijn, neem gerust contact op.

(NB: Ivm de zwaarte van de bijlagen volgt nog een tweede mail.)

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
06- [REDACTED]

Aan:
de minister van Economische Zaken en Klimaat,
de heer E.D. Wiebes
voor deze, de heer [REDACTED]
Postbus 20401
2500EK 's-GRAVENHAGE

Assen, 4 maart 2020
Ons kenmerk
Behandeld door mevrouw [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: Motie betreffende het Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade

Geachte minister,

In de vergadering van Provinciale Staten van Drenthe van 5 februari 2020 is een motie aangenomen waarin ons wordt verzocht de regering en de Tweede Kamer het standpunt van de Staten onder de aandacht te brengen. Dat doen wij door u de motie hierbij toe te sturen.

Ook wordt ons verzocht u nogmaals te wijzen op de uitspraken van de Staten van 12 juli 2017 en 7 februari 2018. Dat doen wij door te verwijzen naar onze brieven daarover van respectievelijk 19 juli 2017, kenmerk 29/3.12/2017002095, en 6 maart 2018, kenmerk 9/MBE/2018000579. Deze brieven en de bijbehorende stukken zijn ook bijgevoegd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

[REDACTED], voorzitter

[REDACTED], secretaris

Bijlagen:

- Motie M 2020-1 van 5 februari 2020
- Onze brief van 6 maart 2018 met bijlage motie M 2018-1 van 7 februari 2018
- Onze brief van 19 juli 2017 met bijlage motie M 2017-18 van 12 juli 2017

Aan:
de Tweede Kamer der Staten-Generaal
de Vaste Commissie voor Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20018
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Assen, 4 maart 2020
Ons kenmerk
Behandeld door mevrouw [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: Motie betreffende het Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade

Geachte commissieleden,

In de vergadering van Provinciale Staten van Drenthe van 5 februari 2020 is een motie aangenomen waarin ons wordt verzocht de regering en de Tweede Kamer het standpunt van de Staten onder de aandacht te brengen. Dat doen wij door u de motie hierbij toe te sturen. Ook wordt ons verzocht u nogmaals te wijzen op de uitspraken van de Staten van 12 juli 2017 en 7 februari 2018. Dat doen wij door te verwijzen naar onze brieven daarover van respectievelijk 19 juli 2017, kenmerk 29/3.12/2017002095, en 6 maart 2018, kenmerk 9/MBE/2018000579. Deze brieven en de bijbehorende stukken zijn ook bijgevoegd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

[REDACTED], voorzitter

[REDACTED], secretaris

Bijlagen:

- Motie M 2020-1 van 5 februari 2020
- Onze brief van 6 maart 2018 met bijlage motie M 2018-1 van 7 februari 2018
- Onze brief van 19 juli 2017 met bijlage motie M 2017-18 van 12 juli 2017

GROENLINKS

Partij voor
de Dieren
Drenthe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

PvdA

**STERK
LOKAAL**

SP

D66
drenthe

Motie vreemd aan de orde van de dag over schadeprotocol mijnbouwschade

Provinciale Staten in vergadering bijeen op 5 februari 2020,

Kennisgenomen hebbend van de brief van de minister van EZK d.d. 20 december 2019 met betrekking tot een schadeprotocol voor kleine gasvelden;

Constaterende dat

- Het college van Gedeputeerde Staten bij de minister van EZ meerdere malen heeft aangedrongen op een onafhankelijke schaderegeling met betrekking tot aardgaswinning voor die situaties die niet onder het protocol van Groningen vallen;
- Met het voorgestelde protocol wordt voorzien in een onafhankelijke instantie voor schademelding en afhandeling van mijnbouwschade veroorzaakt door gaswinning in kleine velden;
- In het protocol niet het advies van de TCBB is overgenomen die een vorm van bewijsvermoeden ook voor mijnbouwschade bij kleine velden had voorgesteld;
- De mijnbouwbedrijven veel invloed hebben en houden op het protocol zelf;
- De mijnbouwbedrijven bij de schadeafhandeling de mogelijkheid krijgen een zienswijze in te dienen, en daarmee ook invloed hebben op de afhandeling;

Overwegende dat

- De afhankelijkheid van exploitanten en de voorgestelde procedure niet bevorderlijk zijn voor het versterken van vertrouwen van inwoners dat in geval van schade snel en ruimhartig afhandeling van die schade plaatsvindt
- Het niet overnemen van het advies van de TCBB over het bewijsvermoeden het verschil in schadeafhandeling landelijk onnodig vergroot;

Spreekt uit

Teleurgesteld te zijn over het resultaat zoals dat nu door de minister van EZK aan de Tweede Kamer is gezonden.

En verzoekt het college

- Dit standpunt ter kennis te brengen van de regering en de Tweede Kamer en hen nogmaals te wijzen op de uitspraken van deze Staten van 12 juli 2017 en 7 februari 2018;
- Hierin zo mogelijk samen op te trekken met Drentse gemeenten, andere provincies en Waterschappen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Indiener(s),

Mw. B. van den Berg-Slagter,
ChristenUnie

Mw. E. Slagt
GroenLinks

Dhr. R. Bosch
PvdA

Dhr. B. Van Dekken,
CDA

Mw. T. Potharst
Partij voor de Dieren

Mw. G. Dijkers
SP

Mw. A.M. Kleine Deters
D66

Dhr. N. Uppelschoten
PVV

Dhr. F. Duut
Op Drenthe

Dhr. A. Schoenmaker
Sterk Lokaal

M 2020-1

AANGENOMEN

Achtergrondinformatie bij de motie:

- Link naar de overeenkomst: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=18fb0012-9d93-4768-9ebf-760a9aef0a61&title=Overeenkomst%20landelijke%20behandeling%20mijnbouwschade%20kleine%20velden%20.pdf>.
- Uit deze overeenkomst blijkt dat deze heel makkelijk is op te zeggen door de mijnbouwbedrijven, zie artikel 8 lid 1: "Elke partij kan deze overeenkomst met inachtneming van een opzegtermijn van 4 weken schriftelijk opzeggen: a. nadat het in artikel 7, derde lid, bedoelde overleg heeft plaatsgevonden zonder dat een bevredigende oplossing is bereikt of nadat de redelijke termijn voor het plaatsvinden van dit overleg is verstreken, of (...)." Dat maakt het voor haar overleg-partner, de minister van EZ, moeilijker om voet bij stuk te houden bij een geschil over de regeling. Als de mijnbouwbedrijven niet tevreden zijn, kunnen ze zo de stekker eruit trekken, en is het protocol weer van de baan.
- Link naar de brief van minister Wiebes: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=fe282c3d-e816-4c72-a8e5-ab2b63b3bf1b&title=Voortgang%20aanpak%20landelijke%20afhandeling%20mijnbouwschade.pdf>
- Hierin staat onder andere dat de omgekeerde bewijslast niet wordt toegepast.
- Link naar het instemmingsbesluit, incl het protocol: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=6c91d258-010b-48f5-9fbd-02f1be6aed77&title=Instellingsbesluit%20Commissie%20Mijnbouwschade.pdf>.
- Hieruit blijkt dat de mijnbouwbedrijven gedurende het proces een zienswijze kunnen indienen op het oordeel van de deskundige. Dit is een groot verschil met de situatie in Groningen, waar dit niet het geval is.
- Schade moet binnen 12 maanden gemeld worden, echter is het heel goed mogelijk dat mensen zich pas na die termijn realiseren wat de oorzaak zou kunnen zijn van ontstane schade. Ook dit is niet het geval in het groninger protocol
- Link naar eerder advies van de TCBB, waarin ze onder andere adviseren de omgekeerde bewijslast (wettelijk bewijsvermoeden) ook voor de kleine velden te laten gelden. Dit advies is niet opgevolgd. Zie: <https://www.tcbb.nl/file/download/57087395/25-03-2019%20Landelijke%20Aanpak%20Afhandeling%20Mijnbouwschade%20en%20Schadeprotocol%20Gaswinning%20uit%20Kleine%20Velden%20op%20Land.pdf>

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

GS-stuk

Algemene gegevens	
Opsteller	, tst.
Team	Milieu, Bodem en Energie
Datum	vrijdag 14 februari 2020
Uiterste behandeldatum in GS: 3 maart 2020	
Toelichting: zo spoedig mogelijk i.v.m. wettelijke vaststelling protocol	

Teammanager
Martien Haasjes
Paraaf en advies
Akkoord: Bespreken:

Verwijzing naar speerpunt coalitieakkoord/programma begroting
5. Klimaat en energie: op zoek naar ruimte en draagvlak

Akkoord portefeuillehouder
Tjisse Stelpstra

Intern voorbereid met
1.
2.
3.

Akkoord provinciesecretaris
Wim Brenkman

Archivering	
Soort overeenkomst:	Niet van toepassing
Looptijd overeenkomst:	
Datum:	Registratienummer:
	nr.
	nr.

Communicatie
Openbaar:
Ja
Persbericht:
Nee
Bekendmaking:
Niet van toepassing

Onderwerp

Uitvoering motie M 2020-1: Schadeprotocol Mijnbouwschade

Advies

1. In te stemmen met de brieven aan de minister van Economische Zaken en Klimaat en de Tweede Kamer.
2. Beide brieven in afschrift aan Provinciale Staten te sturen.

Beslissing GS

Inleiding

a. Algemeen

Op 20 december 2019 heeft de minister van EZK het instellingsbesluit voor een Commissie Mijnbouwschade en het daarbij behorende protocol voor schadeafhandeling kleine velden op land aan de Tweede Kamer gestuurd. Hieruit blijkt dat de voorgestelde regeling slechts ten dele invulling geeft aan uw eerdere adviezen en feitelijk slechts een marginale verbetering ten aanzien van de huidige wijze van schadeafhandeling is. U informeerde de minister hier al eerder over samen met de andere provincies met een brief vanuit het Interprovinciaal Overleg.

Nu hebben Provinciale Staten hierover op 5 februari 2020 een motie aangenomen, waarin zij u verzoeken:

- hun teleurstelling over dit resultaat aan de minister en de Tweede Kamer over te brengen;
- de minister en de Tweede Kamer tevens te wijzen op de hierover eerder door hen ingediende standpunten (de moties M 2017-8 van 12 juli 2017 en M 2018-1 van 7 februari 2018);
- hierbij zoveel mogelijk op te trekken met de Drentse gemeenten, andere provincies en waterschappen.

b. Europese aspecten

Niet van toepassing.

c. Economie/werkgelegenheid

Gaswinning levert ook in Drenthe een bijdrage aan de lokale werkgelegenheid en economie. Een goed schadeprotocol kan het draagvlak hiervoor versterken.

d. Participatie

Niet van toepassing.

Advies

1. In te stemmen met de brieven aan de minister van Economische Zaken en Klimaat en de Tweede Kamer.
2. Beide brieven in afschrift aan Provinciale Staten te sturen.

Doelstelling uit de begroting

5.2.01 Mijnbouw in Drenthe met een groter draagvlak onder de lokale bevolking:

Argumenten

1.1. Met de brieven geeft u invulling aan de motie

De brieven vermelden het standpunt en de eerdere uitspraken van Provinciale Staten. Tevens blijkt eruit dat u in dezen met de andere provincies en de Drentse decentrale overheden optrekt.

2.1 U informeert Provinciale Staten dat u uitvoering aan de motie hebt gegeven.

Tijdsplanning

Medio 2020 wordt het instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade van kracht.

Financiën

Niet van toepassing.

Bijlagen**Bijlagen**

1. De (concept)brieven aan de minister van EZK en de Tweede Kamer
2. Motie M 2020-1 Schadeprotocol Mijnbouwschade
3. De brief van 19 juli 2017 n.a.v. de motie van Provinciale Staten van 12 juli 2017
4. De brief van 6 maart 2018 n.a.v. de motie van Provinciale Staten van 7 februari 2018

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Uitvoering motie M 2020-1 van Provinciale Staten over het Schadeprotocol

Mijnbouwschade

Gedeputeerde Staten sturen een brief aan de minister van Economische Zaken en Klimaat en de Tweede Kamer. Zij informeren hen dat Provinciale Staten teleurgesteld zijn in het resultaat van het Schadeprotocol Mijnbouwschade voor de kleine velden en wijzen hen tevens op de eerdere uitspraken van Provinciale Staten over de afhandeling van schade als gevolg van gaswinning.

Vergaderjaar 2019–2020

33 529

Gaswinning

Nr. 733

MOTIE VAN DE LEDEN AGNES MULDER EN SIENOT

Voorgesteld 11 maart 2020

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat mijnbouwactiviteiten kunnen leiden tot aardbevingen en bodemdalingen;

overwegende dat burgers die in de omgeving van een mijnbouwlocatie wonen ongerust zijn dat hen hetzelfde lot wacht als de Groningers;

overwegende dat deze onrust voor een deel weggenomen kan worden door onafhankelijke metingen en daarvoor een fijnmazig met de regio afgestemd netwerk nodig is;

verzoekt de regering, om daarover met gemeenten, provincies en het KNMI afspraken te maken, en de Kamer hier voor de zomer 2020 te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

Agnes Mulder
Sienot

Postadres:
Postbus 11729
2502 AS THE HAGUE

Bezoekadres:
Bezuidenhoutseweg 27-29
2594 AC THE HAGUE

T +31 70 - 347 88 71
@ info@nogepa.nl
www.nogepa.nl

Retouradres: Postbus 11729, 2502 AS THE HAGUE

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat
T.a.v. de heer E. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Datum	17 maart 2020	Contactpersoon	
Referentie	2003-0053 v1.0	Telefoon	+
Onderwerp	Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	E-mail	

Geachte heer Wiebes,

Onlangs heeft u de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade aan de Tweede Kamer gezonden. Voor de leden van NOGEP A is het erg belangrijk dat deze onafhankelijke afhandeling van schademeldingen snel gerealiseerd wordt. Ook is het van belang dat omwonenden en lokale overheden hier snel nader over geïnformeerd worden. Hoewel er nauwelijks schades voortkomen uit gaswinning uit de zogenoemde kleine velden, willen omwonenden en mijnbouwbedrijven de zekerheid dat, mocht er zich toch schade voordoen als gevolg van gaswinning, die schade onafhankelijk en voortvarend afgehandeld wordt.

Met de instelling van de onafhankelijke commissie en het in een overeenkomst vastgelegde commitment van de mijnbouwbedrijven, wordt die zekerheid geborgd. Het onafhankelijk en op afstand van de mijnbouwbedrijven regelen van deze schadeafhandeling, waarbij de schademelder ontzorgd wordt en niet zelf hoeft te bewijzen dat de schade is veroorzaakt door gaswinning (dat doet de commissie met behulp van deskundigen), is in de ogen van NOGEP A een belangrijke voorwaarde voor de acceptatie van huidige en toekomstige gaswinningsactiviteiten. Als er schade ontstaat door mijnbouwactiviteiten, wordt deze vergoed.

Inmiddels is de aanpak behandeld door de Tweede Kamer. Ook heeft een aantal lokale en regionale bestuurders via de media op de aanpak gereageerd. In een aantal van deze reacties klinkt de zorg door of de mijnbouwbedrijven zich wel echt aan deze regeling zullen houden. Met deze brief wil ik graag nogmaals helder stellen dat de betrokken leden van NOGEP A de door u voorgestelde aanpak geheel onderschrijven. Deze leden zullen zich er dan ook via de ondertekening van de overeenkomst formeel aan verbinden. Het is ook zeker in ons belang dat de aanpak succesvol is. U kunt er dan ook vanuit gaan dat we ons zullen inspannen om er een succes van te maken. De aanpak is nodig om nu en in de toekomst verantwoord en veilig gas te kunnen blijven winnen en zo Nederland te voorzien van (een deel van) het aardgas dat we nu eenmaal nog nodig hebben. Dat is goed voor Nederland, goed voor het klimaat en goed voor een zekere en betaalbare energievoorziening.

De Commissie Mijnbouwschade die u instelt zal op basis van het protocol een nadere werkwijze vormgeven. Daarbij dient de Commissie een eigen invulling te geven aan de onderdelen van het protocol om tot een werkbaar uitvoering van de schadeafhandeling te komen. Dat is logisch maar levert tegelijkertijd ook enige onzekerheid op over de uiteindelijke uitvoering van de Landelijke Aanpak. Hierbij geven de mijnbouwbedrijven de controle over de schadeafhandeling en de beslissing over de daaruit voortvloeiende kosten uit handen. Dat is voor deze private partijen best een vergaande stap maar in het belang van de uitvoering van het schadeprotocol noodzakelijk. De waarborgen die we met u in de

overeenkomst afspreken geven ons voldoende comfort om met deze onzekerheid om te kunnen gaan voor het geval de Commissie in zijn werkwijze onredelijk ver afwijkt van het protocol. Met deze waarborgen kunnen wij dus onze private verantwoordelijkheid onder publieke regie plaatsen.

Via de overeenkomst leggen we vast dat we ons houden aan de uitspraken van de commissie en zeggen we toe eventuele toegekende schades te vergoeden. Het mag duidelijk zijn dat de olie- en gasindustrie in Nederland er alle belang bij heeft dat deze landelijke aanpak slaagt.

Met vriendelijke groeten

Besluit van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van 5 juni 2020, nr. WJZ/ 20110425, tot instelling van de Commissie Mijnbouwschade (Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade)

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Gelet op artikel 2, eerste lid, van de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies;

Besluit:

I. Algemeen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- *advies*: advies van de Commissie Mijnbouwschade aan de schademelder en de mijnbouwonderneming;
- *behandeling van een schademelding*: buitengerechtelijke behandeling van een schademelding van een schademelder;
- *bodembeweging*: bodemtrilling als gevolg van een geïnduceerde beving, bodemdaling en bodemstijging;
- *Commissie*: de Commissie Mijnbouwschade, bedoeld in artikel 2, eerste lid;
- *geïnduceerde beving*: door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut geregistreerde bodemtrilling die – vanwege de plaats en overige eigenschappen van de trilling – wordt toegerekend aan de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;
- *mijnbouwonderneming*: exploitant van een mijnbouwwerk;
- *gebouw*: gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van Woningwet, met een geheel of gedeeltelijke woonbestemming of dat eigendom is van een micro-onderneming als bedoeld in artikel 2, derde lid, van bijlage I van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
- *mijnbouwwerk*: mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet;
- *Minister*: Minister van Economische Zaken en Klimaat;
- *protocol*: protocol behandeling schademeldingen opgenomen in bijlage 1;
- *schade*:
  - a. fysieke schade aan gebouwen als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk en
  - b. materiële schade die het directe gevolg is van deze fysieke schade en het herstel daarvan, met in achtneming van bijlage 2;
- *schademelder*: eigenaar van een gebouw die een schade aan dat gebouw meldt bij de Commissie.

II. Commissie mijnbouwschade

Artikel 2

1. Er is een Commissie Mijnbouwschade.
2. De Commissie heeft tot taak om naar aanleiding van een schademelding van een schademelder advies uit te brengen over de vraag:
  - i. of er sprake is van schade,
  - ii. wat de oorzaak van deze schade is, en
  - iii. indien de schade is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, welk deel van de schade daaraan kan worden toegerekend en wat de hoogte van het schadebedrag is dat naar het oordeel van de Commissie door de mijnbouwonderneming of, in gevallen als bedoeld in artikel 137 van de Mijnbouwwet, ten laste van het waarborgfonds aan de schademelder dient te worden vergoed.
3. Een schademelding wordt door de Commissie niet in behandeling genomen indien:
  - a. de schademelding meer dan twaalf maanden na het tijdstip van de geïnduceerde beving, zoals vastgesteld door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, is ingediend;
  - b. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming of een andere daartoe aangewe-

- zen instantie na een schademelding een vergoeding is vastgesteld;
- c. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming of een andere daartoe aangewezen organisatie na beoordeling van de schademelding geen vergoeding is vastgesteld, tenzij in de schademelding een andere vermoede schadeoorzaak wordt opgegeven;
  - d. deze schade betreft waarvoor een schademelding in behandeling is bij een andere daartoe aangewezen organisatie;
  - e. deze schade betreft waarvoor voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit een schademelding is gedaan bij de mijnbouwonderneming;
  - f. een vordering tot vergoeding van de betreffende schade aanhangig is bij de burgerlijke rechter;
  - g. een mijnbouwonderneming voor de behandeling van de schade waarop de melding betrekking heeft met de desbetreffende regio voor inwerkingtreding van dit besluit een lokale regeling heeft getroffen die voorziet in behandeling van de schademelding door een andere daartoe aangewezen organisatie;
  - h. de burgerlijke rechter uitspraak heeft gedaan over een vordering tot vergoeding van de betreffende schade.
4. De Commissie kan, indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, afwijken van het derde lid, onderdelen a tot en met e, ten einde onbillijkheden van overwegende aard te voorkomen.
  5. De Commissie kan op verzoek van een mijnbouwonderneming afwijken van het derde lid.
  6. De Commissie voert haar taak uit met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht en met inachtneming van het protocol opgenomen in bijlage 1.
  7. Wijziging van het protocol, bedoeld in bijlage 1, geschiedt na overleg met de Commissie en de mijnbouwondernemingen. De Commissie kan de Minister verzoeken om een wijziging van het protocol indien zij aanvulling of aanpassing van het protocol wenselijk of noodzakelijk acht.
  8. De Commissie stelt haar eigen werkwijze vast, met inachtneming van het protocol, opgenomen in bijlage 1, en maakt deze werkwijze bekend.
  9. De Commissie kan zich laten bijstaan door deskundigen. De werkwijze van de Commissie omvat de wijze waarop onderzoek wordt verricht, de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de door de Commissie ingeschakelde deskundigen, de werkwijze van de deskundigen en de vergoeding van hun kosten.

Artikel 3

1. De Commissie bestaat uit een voorzitter, tevens lid, en ten minste twee andere leden.
2. De leden van de Commissie worden benoemd, geschorst en ontslagen door de Minister. Benoeming vindt plaats voor een periode van ten hoogste vier jaar.
3. De leden van de Commissie zijn onpartijdig en hun benoeming vindt plaats op grond van de deskundigheid en onpartijdigheid die nodig is voor de uitoefening van de taak van de Commissie.
4. De voorzitter is een rechter of een voormalig rechter en tenminste één van de leden van de Commissie beschikt over deskundigheid op het gebied van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht.
5. Schorsing en ontslag van de leden vinden plaats wegens:
  - a. ongeschiktheid of onbekwaamheid voor de vervulde functie, of
  - b. andere zwaarwegende redenen gelegen in de persoon van de betrokkene.
6. De leden van de Commissie worden op eigen verzoek ontslagen.
7. De Commissie kan één van haar leden opdragen namens de Commissie advies uit te brengen over de behandeling van een schademelding.
8. De Minister stelt huisvesting ter beschikking aan de Commissie.

Artikel 4

1. Aan de leden van de Commissie wordt een vaste vergoeding per maand toegekend, waarbij de

salarisschaal wordt vastgesteld op schaal 17, trede 10 van bijlage B van het Bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren 1984.

2. In een besluit tot benoeming van een lid van de Commissie wordt de arbeidsduurfactor voor de vergoeding vastgesteld.

Artikel 5

1. De Commissie wordt ondersteund door de uitvoeringsorganisatie.
2. De Minister stelt personeel en huisvesting ter beschikking aan de uitvoeringsorganisatie.
3. De uitvoeringsorganisatie is voor zijn werkzaamheden uitsluitend verantwoording schuldig aan de Commissie.
4. Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van de Commissie geschiedt op overeenkomstige wijze als bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De bescheiden worden na beëindiging van de werkzaamheden van de Commissie bewaard in het archief van dat ministerie.

III. Slotbepalingen

Artikel 6

De Commissie brengt jaarlijks aan de Minister een verslag uit over haar werkzaamheden van het afgelopen jaar. In dit verslag wordt in elk geval aandacht besteed aan de door de Commissie gehanteerde werkwijze, procedures en beoordelingsmethodiek.

Artikel 7

1. Jaarlijks vindt in opdracht van de Minister een evaluatie plaats van de behandeling van schademeldingen door de Commissie.
2. De Minister kan, bijvoorbeeld indien zich een incident van bodembeweging heeft voorgedaan, opdracht geven tot een aanvullende evaluatie van de behandeling van schademeldingen door de Commissie.
3. De Minister maakt het verslag van de evaluatie, bedoeld in het eerste en tweede lid, openbaar.

Artikel 8

1. Ten behoeve van de goede uitvoering van artikel 2, tweede lid en derde lid, verwerkt de Commissie de nodige gegevens, waaronder persoonsgegevens. De Commissie is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.
2. Ten behoeve van de goede uitwerking van artikel 2, derde lid, verwerkt de mijnbouwonderneming de nodige gegevens, waaronder persoonsgegevens. De mijnbouwonderneming is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.
3. De Commissie, de mijnbouwonderneming en overige organisaties belast met de behandeling van schade verstrekken elkaar desgevraagd de informatie, waaronder begrepen de persoonsgegevens, bedoeld in het eerste en tweede lid voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de goede uitvoering van artikel 2, tweede tot en met vijfde lid.

Artikel 9

De Commissie, haar leden, de uitvoeringsorganisatie en de eventueel benoemde secretaris en eventuele andere door hen of één van hen in de zaak betrokken personen zijn noch contractueel noch buitencontractueel aansprakelijk voor eventuele schade door eigen of andermans handelen of nalaten of door gebruik van hulpzaken in of rond een schadebehandelingsprocedure, tenzij en voor zover dwingend Nederlands recht anders bepaalt.

Artikel 10

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot en met 1 juni 2020.

Artikel 11

Dit besluit wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 5 juni 2020

*De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes*

BIJLAGE 1 ALS BEDOELD IN ARTIKEL 1 VAN HET INSTELLINGSBESLUIT

PROTOCOL VOOR DE BEHANDELING VAN MELDINGEN VAN SCHADE ALS GEVOLG VAN BODEMBEWEGING DOOR AANLEG OF EXPLOITATIE VAN EEN MIJNBOUWWERK TEN BEHOEVE VAN OLIE -EN GASWINNING UIT OF OLIE -EN GASOPSLAG IN EEN KLEIN VELD

EERSTE AFDELING – ALGEMEEN

Artikel 1

In dit protocol wordt verstaan onder:

– *de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk*: de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:

- i. olie- of gaswinning uit een klein veld;
- ii. olie- of gasopslag in een klein veld, of
- iii. injectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld;

– *beoordelingsgebied van een geïnduceerde beving*: gebied dat na een geïnduceerde beving wordt vastgesteld aan de hand van de criteria genoemd in bijlage 3.

– *Algemene Verordening Gegevensbescherming*: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

– *deskundige*: onafhankelijke deskundige die door de Commissie wordt benoemd in het kader van de behandeling van een schademelding door de Commissie;

– *Instellingsbesluit*: Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade;

– *klein veld*: gas- of olievoorkomen gelegen binnen de Nederlandse gemeente- en provinciegrenzen, niet zijnde het Groningenveld en de gasopslag bij Norg;

– *partijen*: bij de schademelding betrokken schademelder en mijnbouwonderneming of mijnbouwondernemingen;

Artikel 2

Dit protocol is van toepassing op de behandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk.

TWEDE AFDELING – PROCEDURE

Artikel 3

1. Een schademelding wordt ingediend bij de Commissie met behulp van een door de Commissie vastgesteld formulier.
2. Een schademelding bevat ten minste:
  - a. naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur e-mailadres van de schademelder;
  - b. naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur e-mailadres van de gemachtigde, indien de schademelding door een gemachtigde wordt ingediend;
  - c. de datum van de schademelding;
  - d. de aard en het adres van het gebouw waarop de schademelding betrekking heeft;
  - e. of de schademelder eigenaar is van het gebouw;
  - f. de datum waarop de schade is geconstateerd;
  - g. de datum, of een inschatting daarvan, waarop de schade waarschijnlijk is ontstaan, en de reden dat de schademelder dat weet of vermoedt;
  - h. een aanduiding van de vermoedelijke oorzaak van de schade;
  - i. een beschrijving naar eigen inzicht van de aard en de omvang van de schade en foto's daarvan;
  - j. indien aanwezig, foto's van de situatie voordat de vermoedelijke schadeveroorzakende gebeurtenis heeft plaatsgevonden;
  - k. indien van toepassing de mededeling dat de schade bij een ander orgaan aanhangig is gemaakt, en zo ja, wanneer en bij welk orgaan;
  - l. vermelding of eerder een bouwkundige opname is uitgevoerd al dan niet in opdracht van de mijnbouwonderneming (met datum uitvoering bouwkundige opname en kopie van het rapport);
  - m. indien van toepassing, inzicht in de wijze waarop wordt gewaarborgd dat een eventuele gemachtigde de belangen van de schademelder voldoende behartigt;
  - n. indien van toepassing, de mededeling dat eerder schade aan het gebouw is gemeld dan wel vergoed;
  - o. indien van toepassing, een verklaring voor het niet-tijdig indienen van de schademelding;

- p. overige relevante informatie;
- q. een verklaring dat het schademeldingsformulier naar waarheid is ingevuld.

Artikel 4

1. De Commissie bevestigt de ontvangst van de melding zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen een week na de ontvangst ervan.
2. De Commissie informeert de schademelder zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen twee weken of zijn melding door de Commissie in behandeling wordt genomen en, indien de melding in behandeling genomen wordt, over de te volgen procedure. Tevens geeft de Commissie informatie over de zaakbegeleider die door de Commissie wordt toegewezen aan de schademelder.
3. De Commissie stelt de schademelder een redelijke termijn voor aanvulling van de gegevens en stukken voor zover deze nodig zijn om een advies uit te brengen naar aanleiding van een schademelding en de schademelder deze redelijkerwijs ter beschikking heeft of kan krijgen.
4. De Commissie kan de schademelder in de gelegenheid stellen om een mondelinge toelichting te geven op zijn schademelding.

Artikel 5

1. De Commissie wijst naar aanleiding van een schademelding één of meerdere deskundigen aan om, binnen een daartoe door de Commissie gestelde termijn van ten hoogste zes maanden na ontvangst van de schademelding, een deskundigenrapport uit te brengen in het licht van de door de Commissie op te stellen advies, waarbij het onderzoek zal worden verricht op basis van een in de branche gangbare, algemeen erkende beoordelingsmethodiek voor schadevaststelling. De commissie streeft ernaar dat de opname door de deskundige zo spoedig mogelijk maar uiterlijk binnen drie maanden na aanwijzing van de deskundige plaatsvindt.
2. De Commissie stelt partijen in kennis van de aanwijzing van één of meerdere deskundigen.
3. De deskundige stelt een onderzoek in naar en geeft zijn deskundig oordeel over:
  - a. de aard, omvang en, voor zover relevant, de vermoedelijke datum van ontstaan van de gemelde fysieke schade;
  - b. wat de vermoedelijke oorzaak of oorzaken van de schade is of zijn;
  - c. of naar het oordeel van de deskundige een causaal verband kan worden vastgesteld tussen de schade en bodembeweging en tussen bodembeweging en de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;
  - d. met welke omgevingsfactoren of gebouwkenmerken rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van de schademelding, en
  - e. de vraag naar de omvang van de schade die kan worden toegerekend aan bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk.
4. De deskundige maakt bij zijn onderzoek gebruik van de uitkomsten van de bouwkundige opnames die op grond van artikel 35, eerste lid, onderdeel g, van de Mijnbouwwet zijn verricht ten behoeve van het instemmingsbesluit, bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Mijnbouwwet in het betreffende gebied.
5. Indien de deskundige over een van de in het derde lid genoemde onderdelen geen oordeel kan geven, dan geeft hij in zijn rapport aan welk onderdeel dit betreft en om welke reden hij geen oordeel kon geven.
6. De deskundige zendt het rapport met bevindingen aan de Commissie.
7. De deskundige werkt volgens de werkwijze zoals vastgesteld door de Commissie op basis van artikel 2, zevende lid, van het Instellingsbesluit en neemt de regels van het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht in acht.
8. Indien de deskundige binnen de termijn zoals vastgesteld door de Commissie geen rapport kan uitbrengen, deelt de deskundige dit aan de Commissie mee voor het einde van de termijn en onder opgave van redenen. De deskundige geeft daarbij een zo kort mogelijke termijn die maximaal drie maanden bedraagt waarbinnen wel kan worden gerapporteerd.
9. Indien het voor het uitbrengen van een rapport noodzakelijk is dat meer of andere deskundigen worden benoemd om onderzoek te doen, kan de deskundige de Commissie daarom verzoeken of kan de Commissie uit eigen beweging besluiten om een aanvullend rapport te vragen.

Artikel 6

1. De Commissie stelt een conceptadvies als bedoeld in artikel 8, eerste lid, vast zonder een deskundige als bedoeld in artikel 5, eerste lid, aan te wijzen, indien uit een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding blijkt dat de schademelding:
  - a. geen schade als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit betreft;
  - b. geen betrekking heeft op een gebouw gelegen in een beoordelingsgebied van een geïnduceerde beving, of
  - c. geen betrekking heeft op een gebouw gelegen in een gebied waar bodemdaling of bodemstij-

ging is gemeten als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van gas- of oliewinning uit of gas- of olieopslag in een klein veld of waterinjectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld.

2. De Commissie geeft in het conceptadvies gemotiveerd aan waarom toepassing is gegeven aan het eerste lid.
3. De Commissie kan, indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, afwijken van het eerste lid ten einde onbillijkheden van overwegende aard te voorkomen.

Artikel 7

Indien na een geïnduceerde beving in een gebied in korte tijd een groter aantal schademeldingen wordt ontvangen door de Commissie, kan de Commissie in overleg met de vertegenwoordigers van de betrokken regionale overheden, in het belang van een voortvarende schadebehandeling met de betrokken mijnbouwonderneming overeenkomen dat de Commissie voor bepaalde categorieën schademeldingen binnen een door de Commissie vastgesteld toepassingsgebied een causaal verband aanneemt en zonder een deskundigenonderzoek ter plaatse een conceptadvies als bedoeld in artikel 8, eerste lid, vaststelt.

Artikel 8

1. De Commissie stelt binnen 4 weken nadat de deskundige zijn rapport heeft uitgebracht zijn conceptadvies op.
2. De Commissie stelt partijen in de gelegenheid binnen een door de Commissie vast te stellen termijn mondeling of schriftelijk hun zienswijze te geven op een conceptadvies.
3. De termijn, bedoeld in het tweede lid, kan op verzoek van partijen één maal met een door de Commissie vast te stellen termijn worden verlengd.
4. Indien één van de partijen op basis van het conceptadvies van oordeel is dat de Commissie met het advies buiten haar bevoegdheid op grond van artikel 2, tweede tot en met zevende lid, van het Instellingsbesluit treedt of in strijd handelt met de uitgangspunten van dit protocol, dan kan deze partij de Minister binnen de door de Commissie in het eerste lid bedoelde termijn gemotiveerd verzoeken om een derde partij opdracht te geven om binnen een door de Minister te stellen termijn een onafhankelijk en deskundig oordeel te geven over de vraag of de Commissie met haar oordeel in het conceptadvies haar bevoegdheden te buiten gaat of in strijd handelt met de uitgangspunten van dit protocol.
5. De Minister stuurt na ontvangst van het verzoek een afschrift van dit verzoek aan de Commissie en de andere bij het conceptadvies betrokken partijen.
6. De Minister doet het oordeel van de derde partij na ontvangst van dit oordeel toekomen aan de Commissie en partijen.
7. De Commissie geeft uitvoering aan het in het derde lid bedoelde oordeel.

Artikel 9

1. De Commissie stelt binnen twee weken na ommekomst van de zienswijze termijn, bedoeld in artikel 8, tweede lid, of indien van toepassing na ontvangst van het oordeel bedoeld in artikel 8, vierde lid, een advies als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van het besluit vast.
2. Het advies wordt op schrift gesteld, door de Commissie ondertekend en aan partijen toegezonden.
3. Het advies bevat in elk geval:
  - a. de naam van het lid of de leden van de Commissie die namens de Commissie advies uitbrengen;
  - b. de namen en de woonplaatsen van partijen;
  - c. een weergave van de schademelding en een kort overzicht van het verloop van de procedure bij de Commissie;
  - e. het advies;
  - f. de gronden voor het advies;
  - g. de dagtekening van het advies;
  - h. indien van toepassing, het rapport van de deskundige;
  - i. indien van toepassing, de zienswijze of zienswijzen bedoeld in artikel 8, tweede lid;
  - j. indien van toepassing, het oordeel bedoeld in artikel 8, vierde lid.

Artikel 10

1. Een partij kan tot acht weken na de dagtekening van het advies de Commissie verzoeken een kennelijke rekenfout, schrijffout of andere fout die zich voor eenvoudig herstel leent in het advies te verbeteren.
2. Als de Commissie het advies verbetert, dan wordt dit in een apart stuk vermeld. Het stuk wordt zo spoedig mogelijk aan partijen gezonden.

Artikel 11

1. Indien de Commissie in zijn advies heeft geoordeeld dat de mijnbouwonderneming een schadebedrag moet vergoeden aan de schademelder, zendt de Commissie aan de schademelder tevens een instemmingsformulier.
2. Indien schademelder instemt met het advies, inclusief het daarin genoemde schadebedrag, verklaart de schademelder hiermee in te stemmen door ondertekening en het terugsturen van dit formulier aan de Commissie.
3. Op het instemmingsformulier vult de schademelder de gevraagde gegevens in die noodzakelijk zijn voor de uitbetaling van het schadebedrag door de mijnbouwonderneming aan de schademelder.
4. De Commissie stuurt het instemmingsformulier per ommegaande door aan de betreffende mijnbouwonderneming.

BIJLAGE 2 ALS BEDOELD IN ARTIKEL 1 VAN HET INSTELLINGSBESLUIT

1. Voor de volgende materiële schadeposten die het directe gevolg zijn van fysieke schade aan gebouwen geldt, indien deze kosten naar het oordeel van de Commissie voor vergoeding in aanmerking komen, als uitgangspunt een vaste vergoeding, tenzij de kosten aantoonbaar hoger zijn of anderszins worden vergoed:

Thuis blijven tijdens inspectie en/of schadeherstel	€ 95,- per dagdeel
Schoonmaakkosten	€ 150,- per schademelding
Kosten voor advies door een derde	€ 95,- per uur voor maximaal 10 uren
Reiskosten	€ 0,26 per kilometer

2. Voor overige materiële schadeposten die het directe gevolg zijn van fysieke schade aan gebouwen of het herstel daarvan, geldt een redelijke vergoeding die afhankelijk is van de werkelijke kosten.
3. De vergoedingen opgenomen in de tabel worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindex.

BIJLAGE 3 ALS BEDOELD IN ARTIKEL 1 PROTOCOL

1. De Commissie stelt na een geïnduceerde beving het beoordelingsgebied vast waarbuiten het vrijwel uitgesloten is dat schade is veroorzaakt door de geïnduceerde beving.
2. Indien het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut niet met voldoende zekerheid kan bepalen of en aan welke mijnbouwactiviteit de beving kan worden toegerekend, dan kan de Commissie een onafhankelijke derde partij opdracht geven om advies uit te brengen over de toerekening van de beving.
3. Het beoordelingsgebied van een geïnduceerde beving wordt door de Commissie vastgesteld met in acht neming van:
  - a. door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut vastgestelde contourlijnen van de grondsnelheden als gevolg van de geïnduceerde beving gebaseerd op metingen en modelwaarden;
  - b. SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 van SBRCURnet;
  - c. de uitkomsten van in opdracht van de Minister op basis van historische gegevens uitgevoerd onderzoek naar het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen, en
  - d. een kans op schade door de geïnduceerde beving voor het meest gevoelige bouwtype van 1% op de rand van het beoordelingsgebied.
4. De uitkomsten van het in het derde lid, onderdeel c, bedoelde onderzoek worden in opdracht van de Minister periodiek geëvalueerd aan de hand van nieuwe gegevens over het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen.

TOELICHTING

I. Algemeen deel

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Mijnbouwactiviteiten zijn nu en in de toekomst activiteiten die voor heel Nederland van belang zijn, niet alleen om te voorzien in de energiebehoefte vanuit aardwarmte, olie en gas, maar bijvoorbeeld ook ten behoeve van zoutwinning. Mijnbouwondernemingen mogen slechts mijnbouwactiviteiten verrichten als zij bij de aanleg en exploitatie van mijnbouwwerken alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hen gevergd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van verrichte activiteiten schade door bodembeweging wordt veroorzaakt (artikel 33, eerste lid, van de Mijnbouwwet). Desondanks kan niet worden uitgesloten dat mijnbouwactiviteiten bodembeweging tot gevolg hebben die schade kan veroorzaken aan gebouwen.

Mijnbouwondernemingen zijn op grond van het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:177 BW) risicoaansprakelijk voor deze schade. Op dit moment hebben mijnbouwondernemingen ieder voor zich buitengerechtelijke regelingen getroffen om schademeldingen op adequate wijze te kunnen beoordelen en behandelen. Een burger die meent schade te hebben geleden als gevolg van bodembeweging door mijnbouwactiviteiten kan hiervoor de mijnbouwonderneming aansprakelijk stellen. Deze burger zal dan moeten aantonen dat de schade is ontstaan als gevolg van een mijnbouwactiviteit. Hierbij wordt een ongelijkheid gevoeld tussen burger en mijnbouwonderneming daar waar het bijvoorbeeld gaat om kennis. Om deze reden bestaat er, zoals ook is geconstateerd door de Technische commissie bodembeweging in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 (bijlage bij Kamerstukken II 2017/2018, 32 849, nr.132), een behoefte aan een landelijke regeling voor de beoordeling en behandeling van schade.

Het doel van de landelijke aanpak voor mijnbouwschade is dat deze buitenrechtelijke behandeling laagdrempelig, transparant, onafhankelijk en snel is en dat de burger centraal staat. Uitgangspunt is daarbij dat de ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming wordt verminderd en dat een gedupeerde bij de behandeling van schade wordt ontzorgd.

Dit gebeurt door het instellen van een onafhankelijke partij die zelf onderzoekt wat de schadeoorzaak is en ook de hoogte van de mijnbouwschade vaststelt. Dit betekent een aanzienlijke verlichting van de vereiste inspanning van de gedupeerde en draagt bij aan zijn ontzorging. Deze landelijke aanpak verschilt wel van het wettelijk bewijsvermoeden, zoals in Groningen toegepast. Het bewijsvermoeden van artikel 6:177a van het Burgerlijk Wetboek geldt alleen voor het effectgebied van de gaswinning Groningen. In het burgerlijk procesrecht geldt als hoofdregel 'Wie stelt, bewijst'. Dat betekent dat de gedupeerde die stelt dat een mijnbouwonderneming aansprakelijk is voor de door hem geleden schade ook moet bewijzen dat aan de voorwaarden voor aansprakelijkheid is voldaan. De burger wordt daarin geholpen doordat het bij mijnbouwschade gaat om een risicoaansprakelijkheid. De burger hoeft dus niet de schuld van de mijnbouwonderneming te bewijzen. De burger moet wel bewijzen dat zijn schade een gevolg is van de mijnbouwactiviteiten (causaal verband). Voor schade door bodembeweging als gevolg van de gaswinning Groningen waren er goede redenen om van deze hoofdregel af te wijken. Daarom is in 2016 in artikel 6:177a van het Burgerlijk Wetboek een bewijsvermoeden opgenomen voor fysieke schade aan gebouwen en werken. Het bewijsvermoeden werkt daarbij als een verlichting van de bewijslast voor de gedupeerden voor de aansprakelijkheidsvoorwaarde van het aantonen van een causaal verband tussen de schade en de gaswinning. De belangrijkste redenen voor de invoering van een wettelijk bewijsvermoeden voor Groningen, te weten de veelheid aan aardbevingen door gaswinning en de veelheid aan gelijksoortige schadegevallen die een gevolg van een aardbeving kunnen zijn, gaan niet op voor mijnbouwschade door overige mijnbouwactiviteiten. Voor schade door bodembeweging als gevolg van overige mijnbouwactiviteiten is geen sprake van een situatie die voldoende rechtvaardiging vormt voor een dergelijke afwijking. Dat het bewijsvermoeden niet van toepassing is laat echter onverlet dat schademelders ontzorgd worden als gevolg van de onafhankelijke beoordeling van hun verzoek om vergoeding van schade door een onafhankelijke commissie.

In de brieven van 9 oktober 2018, 21 mei 2019 en 8 juli 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 32 849, nr. 137, 181 en 188) heeft de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de Minister) aangekondigd dat er een uniforme en landelijke aanpak voor de behandeling van mijnbouwschade komt waarbij de volgende uitgangspunten gelden:

- onafhankelijkheid: de schadebeoordeling wordt gedaan door een onafhankelijke en deskundige commissie en niet door de desbetreffende mijnbouwonderneming;
- deskundigheid: zowel op technisch als juridisch gebied;
- zorgvuldigheid en transparantie: heldere procedures en voorspelbare doorlooptijden;

- laagdrempeligheid: eenvoudig benaderbaar en met oog voor de (specifieke risico's van de) desbetreffende mijnbouwactiviteit;
- de burger staat centraal: de ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming in de procedure wordt verminderd en een gedupeerde wordt bij de behandeling van zijn schade ontzorgd.

De Minister heeft hiertoe aangekondigd een onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen om gedupeerden en mijnbouwexploitanten te adviseren over de behandeling van meldingen van mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg, en verzoeken om vergoeding daarvan onafhankelijk te beoordelen. Voorts heeft de Minister aangegeven met mijnbouwexploitanten in overleg te treden om per mijnbouwsector een convenant (overeenkomst) te sluiten waarin afspraken worden vastgelegd over de behandeling van mijnbouwschade door de Commissie en waarin de mijnbouwondernemingen zich committeren aan de uitvoering van de adviezen van de Commissie. Tot slot heeft de Minister aangekondigd een schadeprotocol vast te stellen met daarin voorschriften over de door de Commissie te volgen procedure voor het geven van een advies over de ingediende schademelding.

1.2 Maatregelen in dit besluit en overeenkomst met mijnbouwondernemingen

Met dit besluit wordt invulling gegeven aan het voornemen van de Minister om een onafhankelijke partij, de Commissie Mijnbouwschade (hierna: Commissie), in te stellen die als taak heeft om, aan de hand van een door de Minister eveneens in dit besluit vastgesteld protocol, naar aanleiding van een schademelding te onderzoeken wat de schadeoorzaak is en, voor zover toerekenbaar aan bodembeweging als gevolg van een mijnbouwactiviteit, de hoogte van de schade vast te stellen. Dit resulteert in een advies van de Commissie aan de schademelder en de betrokken mijnbouwonderneming. In een afzonderlijke overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen die mijnbouwwerken exploiteren ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en olie- en gasopslag in kleine velden (NAM, Vermilion en TAQA) is vastgelegd dat deze mijnbouwondernemingen zich committeren aan de uitvoering van de adviezen van de Commissie.

1.3 Uitbreiding naar andere mijnbouwsectoren

De Minister treedt in overleg met mijnbouwondernemingen in andere sectoren (zoals geothermie en zout) om afspraken te maken over de uitbreiding van de bevoegdheid van de Commissie mijnbouwschade naar deze sectoren. Ook hier zullen deze afspraken worden gemaakt in de vorm van een overeenkomst. In de uitbreiding van de bevoegdheid van de Commissie wordt, wanneer deze afspraken zijn gemaakt, voorzien door dit besluit aan te vullen met een protocol voor de betreffende sector. Het streven is daarbij om voor alle sectoren tot gelijklopende afspraken en protocollen te komen.

1.4 Betrokkenheid decentrale overheden

Het instellingsbesluit en het protocol voor de kleine velden zijn besproken met overheden die veelvuldig met mijnbouwactiviteiten te maken hebben. Zij zijn eerder ook door de Technische commissie bodembeweging bij het opstellen van het advies betrokken. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van het instellingsbesluit en het protocol voor de kleine velden zijn IPO en VNG geconsulteerd. Bij de jaarlijkse evaluatie zullen overheden die te maken hebben met mijnbouwactiviteiten betrokken worden.

2. De Commissie Mijnbouwschade

2.1 Taak commissie

De Commissie heeft als taak (artikel 2, tweede lid) om naar aanleiding van een schademelding een advies te geven aan de schademelder en de betrokken mijnbouwonderneming over de vraag of er sprake is van schade als bedoeld in dit besluit, wat de oorzaak van deze schade is en, als de schade naar het oordeel van de Commissie (geheel of gedeeltelijk) is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, welk deel van de schade daaraan kan worden toegerekend en wat de hoogte van het schadebedrag is dat naar het oordeel van de Commissie door de mijnbouwonderneming aan de schademelder moet worden vergoed.

Bij de advisering naar aanleiding van schademeldingen dient de Commissie de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake aansprakelijkheid en schadevergoeding tot uitgangspunt te nemen (artikel 2, zesde lid). Naast de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek maakt tevens de jurisprudentie naar aanleiding van deze bepalingen onderdeel uit van het door de Commissie toe te passen civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Adviezen die zijn gegeven door de Raad van Arbiters Bodembeweging en besluiten die zijn genomen door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen of het nog op te richten Instituut Mijnbouwschade Groningen maken,

omdat dit geen rechterlijke uitspraken zijn, geen onderdeel uit van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Het wettelijk bewijsvermoeden van artikel 6:177a BW, dat van toepassing is op fysieke schade aan gebouwen en werken door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld, is niet van toepassing op de schademeldingen die door de Commissie afgehandeld worden omdat deze meldingen geen betrekking hebben op het Groningenveld. Ook neemt de Commissie bij haar advisering de in het protocol, dat is opgenomen in bijlage 1, vervatte voorschriften met betrekking tot de te volgen procedure in acht. Deze procedurevoorschriften moeten door de Commissie vervolgens nader worden uitgewerkt in haar werkwijze. Deze werkwijze wordt door de Commissie bekend gemaakt (artikel 2, achtste lid).

2.2 Waarvoor en door wie kan een schademelding worden ingediend?

De Commissie is op grond van dit besluit bevoegd om advies te geven over alle meldingen van schade aan gebouwen door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk die worden ingediend door de eigenaar van het gebouw (de schademelder). Wanneer een huurder, pachter of ander soort gebruiker van een gebouw schade lijdt als bedoeld in dit besluit, bijvoorbeeld omdat een huurder thuis moet blijven voor een inspectie of herstelwerkzaamheden, kan hij dit via de eigenaar van het gebouw verhalen. De schade die de eigenaar meldt omvat in dat geval mede de directe materiële gevolgschade die is geleden door de huurder. Een eigenaar kan zich, op grond van de daarvoor geldende regels van het Burgerlijk Wetboek, bij het indienen van een melding laten vertegenwoordigen door een derde. Hij kan bijvoorbeeld een derde machtigen.

De schade die bodembeweging kan veroorzaken (artikel 1) valt voor de toepassing van dit besluit uiteen in fysieke schade aan gebouwen en materiële schade die het directe gevolg van is van die fysieke schade of het herstel daarvan. Bij fysieke schade aan gebouwen dient te worden gedacht aan schade aan afwerking of constructie van een gebouw. Slijtage en gebruikssporen aan een gebouw, zoals bijvoorbeeld afbladderende verf, zijn schade die niet worden veroorzaakt door bodembeweging en komen om die reden normaliter voor rekening en risico van de gebruiker of eigenaar van een gebouw. Bij directe materiële gevolgschade kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een vergoeding voor de kosten voor het thuisblijven voor het uitvoeren van inspectie -of herstelwerkzaamheden, schade aan de inboedel of tuin en schoonmaakkosten.

Voor een aantal van deze schadeposten zijn in bijlage 2, ten behoeve van een efficiënte afwikkeling, standaardbedragen opgenomen. Deze standaardbedragen worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindex om rekening te houden met verhoging van die kosten in verband met inflatie. Voor het overige geldt dat de Commissie op basis van de daadwerkelijk door de schademelder gemaakte kosten een redelijke vergoeding vaststelt. Andere vormen van schade, zoals bijvoorbeeld immateriële schade en schade door waardedaling, vallen niet onder het toepassingsbereik van dit besluit. De gebouwen waar dit besluit op ziet zijn gebouwen die op grond van het toepasselijke bestemmingsplan een geheel of gedeeltelijke woonbestemming hebben en gebouwen die het eigendom zijn van een micro-onderneming. De achterliggende gedachte hierbij is dat deze aanpak bedoeld is om de burger te ontzorgen en de ongelijkheid tussen mijnbouwonderneming en burger te verkleinen. Daar is geen sprake van bij grotere bedrijven.

Bodembeweging omvat niet alleen bodemtrilling, ook wel beving genoemd, die kan worden toegerekend aan de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, maar ook bodemdaling en bodemstijging. Omdat het besluit op het moment van inwerkingtreding slechts één protocol bevat met betrekking tot de behandeling van schade door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van olie- en gaswinning uit en olie- en gasopslag in een klein veld en waterinjectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld is de bevoegdheid van de Commissie beperkt tot deze schademeldingen (artikel 2 van het protocol). Kleine velden (artikel 1 van het protocol) zijn daarbij alle gas- en olievelden die zijn gelegen binnen de Nederlandse gemeente- of provinciegrenzen. Deze grens loopt tot 1 kilometer buiten de Nederlandse kust. De enige uitzondering hierop vormen het Groningenveld en de gasopslag bij Norg. Voor schade door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van het Groningenveld en de gasopslag bij Norg kan thans om vergoeding worden verzocht via de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (hierna: TCMG) en, vanaf het moment dat de Tijdelijke wet Groningen in werking treedt, het Instituut Mijnbouwschade Groningen. Wanneer ook met mijnbouwondernemingen in andere sectoren overeenkomsten gesloten worden kan de taak van de Commissie met behulp van een wijziging van dit besluit worden uitgebreid naar deze andere sectoren.

2.3 Gevallen waarin geen schademelding kan worden ingediend en hardheidsclausule

Op grond van artikel 2, derde lid, van het Instellingsbesluit is de Commissie in een aantal gevallen niet bevoegd om advies te geven over een schademelding. Het gaat daarbij in de eerste plaats (onderdeel

a) om schademeldingen meer dan 12 maanden na het moment waarop de beving plaatsvond die wordt vermoed de schade te hebben veroorzaakt, worden ingediend. Na die periode is het moeilijk, zo niet onmogelijk het causaal verband tussen de schade en de beving vast te stellen. De goede en voortvarende schadebehandeling wordt vergemakkelijkt als de schade zo spoedig mogelijk, bij voorkeur binnen drie maanden, nadat deze is ontstaan wordt gemeld. Het tijdstip van een beving wordt bepaald door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut. Onderdeel a is niet van toepassing wanneer schade wordt vermoed te zijn veroorzaakt door bodemdaling of bodemstijging.

De tweede categorie meldingen (onderdelen b tot en met h) betreft gevallen waarin de schademelding reeds wordt of is beoordeeld door een andere daartoe aangewezen organisatie (zoals bijvoorbeeld de Technische Commissie Bodembeweging) of de rechter. Deze beoordeling kan hebben geleid tot het toekennen van een vergoeding, maar kan ook hebben geleid tot de conclusie dat geen vergoeding wordt toegekend. Ook een schademelding die betrekking heeft op schade die reeds naar aanleiding van een melding door de mijnbouwonderneming is beoordeeld wordt door de Commissie niet in behandeling genomen. Dit laatste kan zich, ingevolge de afspraken die met de mijnbouwondernemingen zijn gemaakt in de overeenkomst, alleen voordoen ten aanzien van meldingen die voor inwerking-treding van dit besluit zijn ingediend. De mijnbouwondernemingen hebben zich in de overeenkomst er immers aan gecommiteerd dat zij afzien van een eigen buitengerechtigde behandeling van schade als bedoeld in dit besluit. De beoordelingen die reeds door andere organisaties, de rechter en de mijnbouwondernemingen zijn gedaan worden door de Commissie niet overgedaan. Dit is alleen anders indien de schademelder stelt dat de schade een andere oorzaak kent. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de situatie waarin de aanvraag om schadevergoeding van een schademelder bij de TCMG is afgewezen omdat deze schade naar het oordeel van de TCMG niet is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag bij Norg. Indien de schademelder stelt dat deze schade veroorzaakt is door een beving als gevolg van de aanleg of exploitatie van een ander mijnbouwwerk, kan de Commissie deze aanvraag in behandeling nemen, ondanks dat deze betrekking heeft op dezelfde schade.

Als het niet in behandeling nemen van deze schademeldingen naar het oordeel van de Commissie, omdat er in het concrete geval sprake is van bijzondere omstandigheden, leidt tot een zeer onredelijke uitkomst (onbillijkheden van overwegende aard) dan kan de Commissie op grond van de in artikel 2, vierde lid, opgenomen hardheidsclausule besluiten deze melding toch in behandeling te nemen.

2.4 Behandeling van uitgesloten schademeldingen op verzoek van de mijnbouwonderneming

Wanneer een schademelding op grond van dit besluit niet door de Commissie in behandeling genomen kan worden maar de mijnbouwonderneming een schademelding of groep schademeldingen wel graag door de Commissie wil laten behandelen, dan kan de mijnbouwonderneming de Commissie op grond van artikel 2, vijfde lid, verzoeken deze melding(en) te beoordelen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan meldingen die betrekking hebben op schade aan gebouwen die niet vallen onder de reikwijdte van het besluit.

2.5 Instelling en samenstelling van de Commissie en haar ondersteuning

De Commissie wordt met dit besluit (artikel 2, eerste lid) ingesteld en bestaat uit een voorzitter en tenminste twee andere leden die door de Minister worden benoemd, geschorst en ontslagen (artikel 3). De leden moeten onpartijdig te zijn en worden door de Minister benoemd op basis van de deskundigheid die nodig is voor het vervullen van de taak van de Commissie. Omdat het de taak van de Commissie is om, met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht, advies te geven over de behandeling van schade is het van belang dat de Commissie beschikt over voldoende kennis van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Om die reden wordt de eis gesteld dat tenminste één van de leden, waaronder de voorzitter, beschikt over deskundigheid op dat gebied en de voorzitter een rechter of een voormalig rechter is.

De leden van de Commissie, waaronder de voorzitter, kunnen door de Minister worden geschorst en ontslagen wanneer blijkt dat zij ongeschikt of onbekwaam zijn voor hun functie of wanneer er sprake is van een andere zwaarwegende reden gelegen in de persoon van het betreffende lid. Daarnaast kunnen leden op eigen verzoek door de Minister worden ontslagen.

De Commissie wordt ondersteund door een uitvoeringsorganisatie waarvoor door de Minister huisvesting en personeel ter beschikking wordt gesteld. Ondanks dat het personeel door de Minister ter beschikking wordt gesteld is het personeel voor zijn werkzaamheden alleen verantwoording schuldig aan de Commissie (artikel 5, derde lid). Hiermee wordt de onafhankelijkheid van het personeel van de uitvoeringsorganisatie geborgd.

3. Protocol

Het protocol is, zoals ook is aangegeven in paragraaf 2.3, alleen van toepassing op de behandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:

- olie- of gaswinning uit een klein veld;
- olie- of gasopslag in een klein veld, of
- injectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld;

In het protocol worden voorschriften gegeven voor de procedure die door de Commissie moet worden gevolgd bij het beoordelen van deze schademeldingen. Het is vervolgens aan de Commissie om met inachtneming van deze voorschriften haar eigen werkwijze vast te stellen. In het protocol wordt voorzien in een gewone procedure en een versnelde procedure.

3.1 Indiening van een melding

Beide procedures beginnen met het indienen van een schademelding door de schademelder (artikel 3, eerste lid, van het protocol). Deze aanvraag wordt ingediend bij de Commissie Mijnbouwschade. Bij deze door de Minister ingerichte Commissie kan iedereen terecht die een melding wil indienen van schade door bodembeweging als gevolg van aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. De Commissie draagt er, indien van toepassing, vervolgens zorg voor dat de melding wordt doorgestuurd aan de organisatie die bevoegd is om de melding te beoordelen. Naast de Commissie kunnen dit de TCMG (of diens opvolger het Instituut Mijnbouwschade Groningen), andere organisaties die op grond van een lokale regeling bevoegd zijn om schade af te handelen of mijnbouwondernemingen zijn.

Een schademelding wordt ingediend met behulp van een door de Commissie vastgesteld formulier waarin in ieder geval de informatie moet zijn opgenomen die is voorgeschreven in artikel 3, tweede lid, van het protocol. Dit om ervoor te zorgen dat de melding zo volledig mogelijk wordt ingediend en er niet onnodig tijd verloren gaat aan aanvulling van de melding. Het is daarbij belangrijk om de schade zo spoedig mogelijk nadat deze is geconstateerd te melden. Hoe langer de schade bestaat, hoe moeilijker het wordt om aan te tonen waardoor deze is veroorzaakt.

De Commissie bevestigt de ontvangst van de schademelding uiterlijk binnen een week na de ontvangst daarvan en informeert de schademelder vervolgens uiterlijk binnen twee weken of zijn melding in behandeling wordt genomen. Een melding wordt in beginsel niet in behandeling genomen in de gevallen genoemd in artikel 2, derde lid (zie hierover paragraaf 2.3 van deze toelichting). Ook informeert de Commissie de schademelder over de te volgen procedure en de zaakbegeleider die door de Commissie aan de schademelder wordt toegewezen (artikel 4, eerste en tweede lid, van het protocol). De zaakbegeleider is gedurende de gehele procedure het aanspreekpunt voor de schademelder en biedt ondersteuning. De zaakbegeleider neemt zo spoedig mogelijk contact op met de schademelder en geeft toelichting over de verdere gang van zaken.

Als er een aanvulling van de gegevens of stukken nodig is om de schademelding te kunnen beoordelen en de schademelder redelijkerwijs over deze informatie beschikt of kan beschikken geeft de Commissie de schademelder een redelijke termijn om de melding aan te vullen. Ook kan de Commissie de schademelder in de gelegenheid stellen om mondeling, desgewenst telefonisch, zijn schademelding toe te lichten (artikel 4, derde en vierde lid, van het protocol).

3.2 Gewone procedure

Aanwijzen deskundigen (artikel 5 en 6 van het protocol)

Op basis van een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding wijst de Commissie een deskundige aan om een deskundigenrapport uit te brengen ten behoeve van de door de Commissie te maken beoordeling.

De Commissie neemt in haar werkwijze voorschriften op over de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de door de Commissie in te schakelen deskundigen en de vergoeding van hun kosten (artikel 2, negende lid). De deskundigen dienen te voldoen aan de in de branche gebruikelijke kwaliteitseisen.

De Commissie ziet af van het aanwijzen van een deskundige als uit een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding blijkt dat de Commissie geen deskundigenrapport nodig heeft om een conceptadvies op te stellen. Van een situatie waarin zonder deskundigenonderzoek een conceptadvies wordt opgesteld is in de eerste plaats sprake als de schademelding geen schade als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit betreft, maar bijvoorbeeld schade door waardedaling (artikel 6, eerste lid, onderdeel a, van het protocol).

Ook kan een schademelding betrekking hebben op een gebouw dat is gelegen buiten het door de Commissie vastgestelde beoordelingsgebied van de beving (artikel 6, eerste lid, onderdeel b, van het protocol). De Commissie stelt op grond van bijlage 3 van het besluit na iedere geïnduceerde beving een beoordelingsgebied vast op grond van de door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut gemeten grondversnelling, deel A van de Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen van Stichting Bouwresearch, de uitkomsten van in opdracht van de Minister op basis van historische gegevens uitgevoerd onderzoek naar het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen en een kans op schade door de geïnduceerde beving voor zelfs het meest gevoelige gebouwtype van 1% op de rand van het beoordelingsgebied. Dit laatste betekent dat de kans 99% is dat voor een gegeven gevoelig gebouw gelegen op de grens van het beoordelingsgebied er geen schade is die is veroorzaakt door de geïnduceerde beving. Dat wil dus zeggen dat het bij standaardbouwtypes vrijwel uitgesloten is dat buiten het beoordelingsgebied schade is ontstaan als gevolg van de geïnduceerde beving. Omdat het buiten dit gebied vrijwel is uitgesloten dat schade is veroorzaakt door de geïnduceerde beving, kan de melding in beginsel zonder deskundigenonderzoek worden afgehandeld. Dit betekent overigens niet dat ten aanzien van schades aan gebouwen die gelegen zijn binnen het beoordelingsgebied wordt aangenomen dat zij zijn veroorzaakt door de geïnduceerde beving. Zowel binnen als buiten het beoordelingsgebied beoordeelt de Commissie of de gemelde schade is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Binnen een beoordelingsgebied doet de Commissie dit met behulp van een deskundigenrapport. Buiten dit gebied is dit in beginsel niet nodig om de schademelding te kunnen beoordelen. De uitkomsten van het op basis van historische gegevens uitgevoerde onderzoek naar het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen worden in opdracht van de Minister periodiek geëvalueerd aan de hand van nieuwe gegevens over het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen.

Tot slot kan een melding in beginsel zonder deskundigenonderzoek worden afgehandeld indien deze betrekking heeft op een gebouw dat niet is gelegen in een gebied waar bodemdaling of bodemstijging is gemeten als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk (artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van het protocol). De Commissie geeft in het conceptadvies gemotiveerd aan waarom is afgezien van het aanwijzen van een deskundige (artikel 6, tweede lid, van het protocol). Als bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven kan de Commissie om zeer onredelijke uitkomsten (onbillijkheden van overwegende aard) te voorkomen besluiten om ook in deze gevallen een deskundige aan te wijzen (artikel 6, derde lid, van het protocol).

De termijn die de Commissie de deskundige geeft voor het uitbrengen van een rapport bedraagt ten hoogste zes maanden en de deskundige dient zich ervoor in te spannen dat de opname binnen drie maanden na zijn aanwijzing als deskundige plaatsvindt (artikel 5, eerste lid, van het protocol). De termijn van zes maanden is een maximum termijn en de Commissie streeft ernaar kortere termijnen te hanteren. Als de deskundige niet binnen de gestelde termijn een rapport kan uitbrengen informeert hij daar de Commissie, onder opgaaf van redenen, over voor het einde van de termijn en hij geeft daarbij aan binnen welke termijn hij wel een rapport kan uitbrengen. Deze termijn dient zo kort mogelijk te zijn en niet langer te zijn dan drie maanden (artikel 5, achtste lid, van het protocol).

Deskundigenonderzoek (artikel 5 van het protocol)

De deskundige verricht een onderzoek in overeenstemming met een in de branche gangbare, algemeen erkende beoordelingsmethodiek voor schadevaststelling en de voorschriften die hierover door de Commissie zijn opgenomen in haar werkwijze, met inachtneming van het protocol en geeft naar aanleiding van dat onderzoek in een rapport met bevindingen dat hij zendt aan de Commissie zijn deskundig oordeel over punten genoemd in artikel 5, tweede lid, van het protocol. Bij het beoordelen van het causaal verband tussen de vastgestelde schade en bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk beziet de deskundige onder meer of aannemelijk is dat de gemelde schade ook zonder de betreffende bodembeweging op enig moment in de toekomst zou zijn opgetreden en vermeldt hij eventuele overige overwegingen die van belang zijn voor de verdere beoordeling en behandeling van de schademelding. Als de schade meerdere oorzaken heeft of kan hebben geeft de deskundige zijn oordeel over het aandeel van de schade dat toerekenbaar is aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Ook geeft de deskundige zijn oordeel over de kosten van het herstel van schade, welk deel daarvan kan worden toegerekend aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk en de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van fysieke schade aan een gebouw die toerekenbaar is aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Bij zijn onderzoek maakt de deskundige onder meer gebruik van de uitkomsten van de bouwkundige opnames die zijn verricht ten behoeve van het instemmingsbesluit voor het betreffende mijnbouwwerk en neemt de regels van het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht in acht. Als de deskundige geen oordeel kan geven over één van de punten genoemd in artikel 5, tweede lid, van het protocol dan geeft hij aan welk onderdeel dit betreft en waarom hij geen oordeel kon geven. De

Commissie kan in dat geval besluiten een aanvullend advies in te winnen bij een andere deskundige.

Conceptadvies en zienswijze (artikel 8 van het protocol)

De Commissie stelt binnen 4 weken, al dan niet op basis van een deskundigenrapport, een conceptadvies op en stelt de bij de schademelding betrokken partijen in de gelegenheid om mondeling of schriftelijk hun mening (zienswijze) te geven over het conceptadvies. Partijen geven hun zienswijze binnen een door de Commissie gestelde termijn die door de Commissie op verzoek van één van de partijen één maal kan worden verlengd met een door de Commissie te stellen termijn. De Commissie betreft de zienswijzen van partijen bij het vaststellen van haar definitieve advies.

Mocht één van de partijen van mening zijn dat de Commissie haar bevoegdheid op grond van het besluit in het conceptadvies te buiten gaat of in strijd handelt met de uitgangspunten van dit protocol, dan kan deze partij de Minister verzoeken om een derde partij opdracht te geven om een onafhankelijk en deskundig oordeel te geven over de vraag of de Commissie met haar advies haar bevoegdheid op grond van het besluit (artikel 2, tweede tot en met zevende lid) te buiten gaat of in strijd handelt met de uitgangspunten van dit protocol (artikel 8, derde lid, van het protocol). De verzoekende partij moet daarbij gemotiveerd aangeven waarom hij van oordeel is dat de Commissie haar bevoegdheid op grond van het besluit of de uitgangspunten van het protocol, te buiten gaat. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om de vraag of de Commissie de grenzen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht respecteert. Het verzoek moet worden ingediend binnen de zienswijzetermijn die door de Commissie is gesteld. De Minister stuurt een afschrift van dit verzoek aan de Commissie en de andere bij het geschil betrokken partij. De Minister stelt de derde partij, bestaand uit een of meer onafhankelijke deskundigen, een termijn waarbinnen hij zijn oordeel moet geven en doet het oordeel toekomen aan de Commissie en partijen. De Commissie is op grond van artikel 8, vijfde lid, van het protocol verplicht om uitvoering te geven aan dat deskundigenoordeel.

Advies Commissie (artikel 9 en 10 van het protocol)

De Commissie stelt binnen 2 weken nadat zij de zienswijze van alle partijen heeft ontvangen of binnen twee weken na ontvangst van het oordeel van de derde partij schriftelijk haar advies vast en zendt dit aan partijen. Het advies dient daarbij in ieder geval de in artikel 9, derde lid, van het protocol genoemde onderdelen te bevatten.

Als één van de partijen een kennelijke rekenfout, een schrijffout of andere fout die zich voor eenvoudig herstel leent in het advies aantreft kan hij de Commissie binnen 8 weken na de dagtekening van het advies verzoeken om het advies te verbeteren (artikel 10, eerste lid, van het protocol). Als de Commissie het advies verbetert, dan wordt deze verbetering in een apart stuk vermeld. Dat aparte stuk wordt door de Commissie zo spoedig mogelijk aan partijen gezonden.

3.3 Versnelde procedure (artikel 7 van het protocol)

Als de Commissie na een geïnduceerde beving in één gebied in korte tijd een groter aantal schademeldingen ontvangt, dan kan de Commissie, in overleg met vertegenwoordigers van de regionale overheden van het betrokken gebied, met de betrokken mijnbouwonderneming overeenkomen in het belang van een voortvarende schadebehandeling een versnelde procedure toe te passen. Wanneer een dergelijke versnelde procedure wordt toegepast kan de Commissie bij de behandeling van schademeldingen voor bepaalde overeengekomen categorieën schademeldingen binnen een vastgesteld toepassingsgebied een causaal verband aannemen. Dit betekent ook dat de Commissie zonder een deskundigenonderzoek ter plaatse een conceptadvies als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van het protocol vaststelt. Bij bepaalde schadecategorieën kan bijvoorbeeld gedacht worden aan schades tot een bepaald bedrag of meldingen die binnen een bepaalde periode zijn ingediend. De versnelde procedure kan alleen worden toegepast op schademeldingen die voldoende zijn gedocumenteerd, bijvoorbeeld door middel van foto's van de schade, zodat vaststaat op welke schade het advies ziet. Hieraan dient door de Commissie in haar werkwijze aandacht te worden besteed.

4. Wat gebeurt er met het advies van de Commissie

Als de Commissie in haar advies heeft geoordeeld dat de schade is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van mijnbouwactiviteiten en de mijnbouwonderneming een door de Commissie bepaald schadebedrag moet vergoeden aan de schademelder, dan stuurt de Commissie de schademelder niet alleen het advies, maar ook een instemmingsformulier (artikel 11). Stemt de schademelder in met het advies, inclusief het daarin genoemde schadebedrag, dan geeft hij dit aan door het instemmingsformulier te ondertekenen en dit aan de Commissie terug te sturen. Op het instemmingsformulier vult de schademelder ook de gegevens in die noodzakelijk zijn voor de uitbetaling van het schadebedrag door de mijnbouwonderneming aan de schademelder. Het gaat hier om gegevens als een bankrekening-

nummer en de te naam stelling van de betreffende bankrekening. De Commissie stuurt het instemmingsformulier vervolgens per ommekeer door aan de betreffende mijnbouwonderneming, zodat de mijnbouwonderneming in staat is om binnen twee maanden het schadebedrag uit te betalen. Het advies van de Commissie is niet bindend voor schademelders. Dit betekent dat als een schademelder het niet eens is met een advies hij niet verplicht is de door de mijnbouwonderneming geboden schadevergoeding te aanvaarden. De schademelder kan in dat geval een vordering tot vergoeding van zijn schade voorleggen aan de burgerlijk rechter.

5. Wijziging van het protocol

De Minister kan het protocol op eigen initiatief wijzigen, maar de Commissie kan de Minister ook verzoeken om het protocol te wijzigen. De Minister wijzigt het protocol alleen na overleg met de Commissie en nadat de mijnbouwondernemingen over deze wijziging geïnformeerd zijn (artikel 2, zevende lid).

6. Jaarverslag en evaluatie

De Commissie brengt jaarlijks aan de Minister verslag uit over haar werkzaamheden van het afgelopen jaar. In haar verslag besteedt de Commissie in ieder geval aandacht aan de door haar gehanteerde werkwijze, procedures en beoordelingsmethodiek (artikel 6). Daarnaast geeft de Minister jaarlijks opdracht tot het uitvoeren van een evaluatie van de behandeling van schademeldingen door de Commissie en kan de Minister, bijvoorbeeld indien zich een incident van bodembeweging heeft voorgedaan, opdracht geven tot een aanvullende evaluatie van de behandeling van schademeldingen door de Commissie. De verslagen van deze evaluaties worden door de Minister openbaar gemaakt (artikel 7).

7. Overgang van de oude naar de nieuwe situatie

Zoals ook is aangegeven in paragraaf 2.3 is dit besluit slechts van toepassing op schademeldingen die zijn ingediend binnen twaalf maanden na het tijdstip van de geïnduceerde beving, zoals vastgesteld door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, en die niet in behandeling zijn bij of eerder behandeld zijn door de mijnbouwonderneming, een andere daartoe aangewezen organisatie (zoals bijvoorbeeld in het geval van een lokale regeling) of de rechter (artikel 2, derde lid).

In de overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen is afgesproken dat tussen de datum van inwerkingtreding van de overeenkomst en het daadwerkelijk operationeel zijn van de Commissie Mijnbouwschade, de mijnbouwondernemingen eventuele schademeldingen zo veel mogelijk overeenkomstig het protocol zullen behandelen.

Dit besluit laat afspraken die zijn vastgelegd in lokale regelingen, die door mijnbouwondernemingen voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit met de betrokken decentrale overheden zijn gemaakt over de behandeling van schade, onverlet (artikel 2, derde lid, onderdeel g). Dit omvat ook de aanpassing van die afspraken binnen en vanwege het voor die lokale regeling reeds geldende effectgebied na de datum van inwerkingtreding van dit besluit. Mijnbouwondernemingen treffen, mede in het licht van de afspraak in de overeenkomst dat zij afzien van een eigen buitengerechtelijke beoordeling van schademeldingen, geen nieuwe lokale regelingen op het gebied van schadebehandeling.

Voorts kan iedere individuele mijnbouwonderneming de Commissie verzoeken om schademeldingen te behandelen die niet onder de reikwijdte van dit besluit vallen (artikel 2, vijfde lid).

8. Kosten van schadebehandeling door de Commissie

De schadebedragen die door de Commissie worden geadviseerd worden door de betrokken mijnbouwonderneming aan de schademelder vergoed. De kosten die de Commissie maakt ten behoeve van de behandeling van schademeldingen komen in eerste instantie ten laste van de begroting van de Minister. De Minister brengt, op grond van de overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen, jaarlijks achteraf de kosten van deskundigenonderzoeken die ten grondslag liggen aan adviezen van de Commissie waarin schadebedragen worden toegerekend aan de desbetreffende mijnbouwonderneming alsmede een vergoeding voor het apparaatsbudget en het werk- en onderzoeksbudget van de uitvoeringsorganisatie voor de behandeling van schademeldingen dat kan worden aangemerkt als door de mijnbouwonderneming vermeden kosten, in rekening aan de mijnbouwondernemingen. Op deze wijze wordt voorkomen dat de mijnbouwondernemingen als gevolg van de schadebehandeling door de Commissie een voordeel genieten dat kan worden aangemerkt als staatssteun.

De kosten van de leden van de Commissie Mijnbouwschade, de kosten van huisvesting van de Commissie Mijnbouwschade, de opstartkosten voor de uitvoeringsorganisatie en het vaste deel van de kosten voor apparaatsbudget en het werk- en onderzoeksbudget van de uitvoeringsorganisatie worden niet in rekening gebracht aan de mijnbouwondernemingen. Het betreft hier kosten die de mijnbouwondernemingen zelf niet gemaakt zouden hebben (leden en huisvesting van de Commissie) en kosten die door de mijnbouwondernemingen zelf ook reeds gemaakt zijn ten behoeve van het opzetten van hun eigen systemen voor schadebehandeling. Hiermee wordt ook de onafhankelijkheid van de Commissie Mijnbouwschade geborgd.

9. Verhouding met Algemene Verordening Gegevensbescherming

Om schademeldingen te kunnen behandelen is het noodzakelijk dat de Commissie gegevens verzamelt en verwerkt. Het gaat daarbij om gegevens die door schademelder worden vermeld in de schademelding, gegevens die door de deskundige worden verzameld in het kader van de opname van de schade en gegevens die door de Commissie worden opgevraagd bij derden ten behoeve van de behandeling van schademeldingen. Het gaat in het laatste geval bijvoorbeeld om het opvragen van informatie bij de TCMG, de mijnbouwondernemingen en andere organisaties belast met behandeling van schademeldingen op grond van een lokale regeling indien ten aanzien van een gebouw waarvoor een schade is gemeld al eerder een schademelding is gedaan.

Het recht op bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht dat onderdeel uitmaakt van het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In de bescherming van dit recht is onder andere voorzien in artikel 10, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8 van het EVRM. Op grond van deze artikelen moet de bescherming van persoonsgegevens wettelijk geregeld zijn. In deze wettelijke regeling is in Nederland voorzien door de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet AVG (UAVG). Op grond van de AVG mag een organisatie alleen persoonsgegevens verwerken als dit noodzakelijk is in het belang van minimaal één van de belangen die worden genoemd in artikel 6, eerste lid, van de AVG (grondslag). Voorts moet de inbreuk die de organisatie door het verwerken van de persoonsgegevens maakt op iemands persoonlijke levenssfeer zo beperkt mogelijk zijn.

De gegevensverwerking door de Commissie vindt plaats in overeenstemming met de AVG en UAVG. De verwerking van deze gegevens door de Commissie is noodzakelijk in het belang van de snelle, redelijke en rechtvaardige buitengerechtelijke behandeling van schade als bedoeld in dit besluit. De verplichting van de Commissie om ten behoeve van dit doel persoonsgegevens te verwerken indien dit noodzakelijk is voor de uitvoering van haar taak is vastgelegd in artikel 8 van dit besluit. Deze verplichting kan worden aangemerkt als een belang als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van de AVG. De Commissie is voorts op grond van de AVG verplicht om persoonsgegevens goed te beveiligen en heeft de verantwoordingsplicht om aan te tonen dat het aan de privacyregels voldoet.

II. Artikelsgewijs

Artikel 1

Gebouw

Ingevolge artikel 1, eerste lid, van de Woningwet is een gebouw een bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Wat een bouwwerk is, wordt gedefinieerd in de bijlage bij art. 1.1 van de Omgevingswet (zoals die wordt gewijzigd in het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, Kamerstukken II 2017/18, 34 986, 2, p. 84). Het gaat om een constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren, met inbegrip van de daarvan deel uitmakende bouwwerkgebonden installaties anders dan een schip dat wordt gebruikt voor verblijf van personen en dat is bestemd en wordt gebruikt voor de vaart. Met die omschrijving wordt blijkens de memorie van toelichting aangesloten bij de omschrijving die is opgenomen in de modelbouwverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Daarmee is verzekerd dat de in tientallen jaren opgebouwde jurisprudentie over dat begrip van toepassing blijft, hetgeen uit oogpunt van rechtszekerheid en voor de uitvoeringspraktijk van grote betekenis is (Kamerstukken II 2013/14, 33 962, 3, p. 616). De gebouwen waar dit besluit op ziet, zijn in de eerste plaats gebouwen die op grond van het toepasselijke bestemmingsplan geheel of gedeeltelijk een woonbestemming hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om eengezinswoningen of flat- of appartementengebouwen. Maar het kan ook gaan om een gebouw dat door de eigenaar zowel wordt gebruikt voor woon- als bedrijfsdoeleinden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de bakker die boven zijn bakkerij woont. Het besluit ziet in de tweede plaats op gebouwen die het eigendom zijn van een kleine ondernemer. Hiervoor is aangeslo-

---

ten bij de definitie van micro-onderneming die is opgenomen in artikel 2, derde lid, van bijlage I van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard. Het gaat daarbij om ondernemingen waar minder dan 10 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet of het jaarlijkse balanstotaal 2 miljoen EUR niet overschrijdt.

*De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes*

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezkl

Datum 9 juni 2020

Betreft Voortgang aanpak landelijke afhandeling mijnbouwschade

Ons kenmerk

DGKE-WO / 20139191

Bijlage(n)

1

Geachte Voorzitter,

Op 20 december 2019 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de stand van zaken rond het instellen van de Commissie Mijnbouwschade, het protocol voor de afhandeling van schade ontstaan door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van mijnbouwwerken (hierna: mijnbouwschade) ten behoeve van olie- en gaswinning uit kleine velden en de overeenkomst waarin betrokken mijnbouwondernemingen zich committeren aan de adviezen van de Commissie Mijnbouwschade (Kamerstuk 32849, nr. 200).

In de brief van 20 december 2019 heb ik toegezegd dat ik u nader informeer over de voortgang. In deze brief ga ik in op de voortgang op de verschillende onderdelen.

Commissie Mijnbouwschade en werkwijze

De Commissie Mijnbouwschade is op 1 juli operationeel, zoals verwacht en eerder aangegeven aan de Kamer tijdens voorgaande AOs. Uitgangspunt bij de afhandeling van mijnbouwschade door de Commissie Mijnbouwschade in de verschillende sectoren is, zoals ook bij de kleine velden, dat de schademelder centraal staat tijdens de laagdrempelige, transparante en deskundige afhandeling van de schade. Het gaat hierbij om schademeldingen ten gevolge van activiteiten die niet in het Groningenveld of Norg plaatsvinden.

De bewijslast wordt volgens de afspraken, die zijn opgenomen in het protocol bij het Instellingsbesluit, door de Commissie Mijnbouwschade opgepakt. Daarmee wordt de schademelder ontzorgd.

De Commissie Mijnbouwschade wordt in juni 2020 ingesteld met het Instellingsbesluit dat, inclusief het protocol kleine velden, op korte termijn wordt vastgesteld en gepubliceerd in de Staatscourant. Ondertussen wordt hard gewerkt aan de protocollen voor de andere mijnbouwsectoren. Op het moment dat deze gereed zijn, worden deze door een wijziging aan het instellingsbesluit toegevoegd. Hiermee wordt geborgd dat de Commissie Mijnbouwschade zich ook kan buigen over meldingen met betrekking tot schades ontstaan door andere vormen van mijnbouw, zoals zoutwinning en aardwarmte (geothermie). Het uitgangspunt van de Commissie is voor elke sector gelijk: de burger moet worden ontzorgd. De

Commissie brengt dit in de praktijk door de bewijslast over te nemen en deskundig te adviseren over de schademelding.

De werving en de selectie van de leden van de Commissie is inmiddels afgerond en heeft een Commissie Mijnbouwschade opgeleverd die bestaat uit de voorzitter mevrouw mr. H.W. Vogels en de leden mevrouw M. Drijver, de heer ir. S. Slob en de heer ir. P van Staalduinen. Ik denk dat met deze personen een deskundige en onafhankelijke Commissie op 1 juli 2020 aan de slag gaat met de advisering over individuele schademeldingen.

Na hun aanstelling gaan de leden van de Commissie aan de slag met het opstellen van de eigen werkwijze. Deze werkwijze is van belang, omdat daarin wordt aangegeven onder welke bijzondere omstandigheden de Commissie kan afwijken van de regels van de protocollen. Daarmee is de onafhankelijkheid van de Commissie geborgd. De mijnbouwondernemingen die actief zijn in de olie- en gaswinning hebben in een brief aangegeven dat de waarborgen in de overeenkomst gesloten met de Staat hen voldoende comfort bieden, om zich te committeren aan het protocol en de adviezen van de Commissie Mijnbouwschade. (zie bijlage voor brief van Nogepa van 17 maart 2020).

Naast de doelstelling van de Commissie Mijnbouwschade om de indieners van schade zoveel mogelijk te ontzorgen, is het van belang dat schademelders zich tot een 'loket' kunnen wenden, dat zichtbaar en herkenbaar is. Hiervoor wordt ten eerste een website ingericht, met informatie over mijnbouwschade, de afhandeling van mijnbouwschade in het algemeen en hoe een gedupeerde een individueel geval van mijnbouwschade kan melden. De meldingen komen direct binnen bij de Commissie. De burgers en betrokken decentrale overheden worden tijdig geïnformeerd over waar schades gemeld kunnen worden en wat verwacht kan worden van de Commissie en de schadeafhandeling.

Vanaf het moment dat de Commissie is ingesteld kunnen alle mijnbouwschades als gevolg van olie- en gaswinning uit kleine velden en naar verwachting ook op korte termijn zoutwinning in Nederland gemeld worden bij de Commissie Mijnbouwschade. Dit geldt ook voor schades door gestapelde mijnbouw, waardoor de schademelder zich maar tot een instantie hoeft te wenden. Hiermee geef ik uitvoering aan de motie Nijboer c.s. (Kamerstuk 32849, nr. 176). Ik verwacht dat binnen afzienbare tijd ook overeenstemming kan worden bereikt met de overige mijnbouwsectoren, waardoor voor de Commissie kan adviseren over schademeldingen ten gevolge van alle vormen van mijnbouw.

Mijnbouwschades waarvan de gedupeerde zelf al vermoedt dat deze gerelateerd zijn aan de gaswinning uit het Groningenveld kunnen ook rechtstreeks bij de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG, straks het Instituut Mijnbouwschade Groningen IMG) worden gemeld.

Bij het inrichten van de Commissie Mijnbouwschade en de relatie met de TCMG/IMG wordt aandacht besteed aan een goede samenwerking en afstemming (als onderdeel van de werkwijze), zodat het voor gedupeerden, bijvoorbeeld in geval van gestapelde mijnbouw, duidelijk is waar zij hun schade moeten melden

en waar zij geholpen worden. Een gedupeerde hoeft een schademelding maar eenmaal in te dienen. De melding wordt vervolgens behandeld door de voor de beoordeling van de betreffende schade bevoegde instantie. Indien nodig worden meldingen overgedragen.

Protocollen en overeenkomsten overige mijnbouwsectoren

Bij de opstelling en bespreking van de protocollen en overeenkomsten met andere mijnbouwsectoren, is het protocol en de overeenkomst met de mijnbouwsector voor olie- en gaswinning uit kleine velden steeds het uitgangspunt. Het protocol regelt daarbij het proces van de schademelding en de overeenkomst zorgt ervoor dat de mijnbouwondernemingen zich committeren aan het advies dat de Commissie over de schade uitbrengt. Op grond van deze overeenkomst is de mijnbouwonderneming verplicht de schade binnen twee maanden na de schriftelijke instemming met het advies door de schademelder te vergoeden. De afspraken in de overeenkomst zijn voor de mijnbouwonderneming bindend. Hiermee is invulling gegeven aan de motie van de leden Mulder en Sienot (Kamerstuk 32849, nr. 196).

Op deze manier wordt invulling gegeven aan een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade. Slechts op punten die specifiek zijn voor de sector, kan een aanpassing wenselijk zijn. Op de stand van zaken ten aanzien van de andere sectoren ga ik hieronder in.

Zoutwinning

De gesprekken over een protocol en overeenkomst voor schadeafhandeling van mijnbouwschade door zoutwinning zijn in een vergevorderd stadium. Ik verwacht in de zomer het protocol vast te kunnen stellen en de overeenkomst te kunnen sluiten. Het protocol voor zoutwinning beschrijft het proces van het indienen van een schademelding tot en met het eindadvies dat de Commissie geeft. Aan het advies committeren de mijnbouwondernemingen zich door een overeenkomst die zij afsluiten met de Staat.

Aardwarmte

Ook de gesprekken met de geothermie-ondernemingen zijn in volle gang. Deze sector kenmerkt zich door veel kleine partijen die eenmalig activiteiten uitvoeren en daarnaast een aantal grotere spelers. Deze laatste hebben de ambitie om meerdere doubletten te realiseren, maar zijn nog niet concreet met projecten gestart. De sector is nog volop in ontwikkeling en heeft nog geen ervaring met de afhandeling van mogelijke schades. Ik verwacht in de loop van dit jaar met deze sector tot overeenstemming te komen over het protocol. Dit betekent dat vanaf dat moment de Commissie Mijnbouwschade ook mogelijke schades als gevolg van mijnbouwactiviteiten rond aardwarmte in behandeling kan nemen.

Tot die tijd kan een gedupeerde met schade als gevolg van mijnbouwactiviteiten rond aardwarmte zich wenden tot de Technische Commissie Bodembeweging, die zich, in nauwe afstemming met de Commissie Mijnbouwschade, buigt over de causaliteitsvraag van de schade. In geval van de Technische Commissie Bodembeweging geldt wel dat de schademelder eerst de mijnbouwmaatschappij aan moet spreken voordat hij/zij zich kan wenden tot de Technische Commissie

Bodembeweging. Op het moment dat de Commissie Mijnbouwschade ook de afhandeling van schade voor deze sector in behandeling neemt, komt die voorwaarde te vervallen.

Steenkolenwinning en de situatie in Limburg

Ook voor de voormalige steenkolenwinning in Limburg werk ik aan een oplossing, waarbij de burger met schade als gevolg van mijnbouw van meer dan dertig jaar geleden recht wordt gedaan. Daarbij ben ik in gesprek met de provincie Limburg en het Calamiteitenfonds. De winning van steenkolen is ongeveer vijfenveertig jaar geleden gestopt, wat zorgt voor een andere situatie, dan bij actieve mijnbouwsectoren.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 15 april 2020 een uitspraak gedaan in het hoger beroep over twee verzoeken om schadevergoeding ten laste van het Waarborgfonds Mijnbouwschade.¹ Ik zal uw Kamer binnen afzienbare tijd informeren over de gevolgen van deze uitspraak en wat dit betekent voor de afhandeling van mijnbouwschade door de voormalige steenkolenwinning. Mijn uitgangspunt daarbij is en blijft dat burgers niet blijven zitten met mijnbouwschade. De precieze uitwerking wordt op dit moment onderzocht.

In de tussentijd kunnen mensen in Limburg die schade hebben, waarbij de veiligheid in het geding is, zich melden bij het Calamiteitenfonds.

Evaluatie

Om er ook zeker van te zijn dat de aanpak werkt en dat schademelders daadwerkelijk ontzorgd en geholpen zijn, is er in de overeenkomsten met de mijnbouwondernemingen voorzien in een evaluatiemoment na een jaar. Ik zal de Commissie vragen ervaringen van schademelders mee te nemen in het evaluatieverslag, om inzicht te krijgen hoe schademelders het contact met de Commissie en de behandeling van hun schadeverzoek hebben ervaren. Dit geeft uitvoering aan de motie van lid Sienot c.s.(Kamerstuk 33529, nr. 736).

Ik ben er van overtuigd dat met bovenstaande afspraken in het instellingsbesluit, de beoogde protocollen en overeenkomsten een zeer stevige basis is gelegd voor de landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade onder publieke regie.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

---

¹ ECLI:NL:RVS:2020:1056

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

College van Burgemeester en Wethouders

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 26 juni 2020

Betreft Start Commissie Mijnbouwschade

Ons kenmerk

DGKE-WO / 20146215

Uw kenmerk

Geacht College,

Bijlage(n)

Graag wil ik u middels deze brief informeren dat per 1 juli de Commissie Mijnbouwschade in werking treedt. Als burgers in uw gemeente vermoeden schade te hebben aan hun woning of pand als gevolg van mijnbouwactiviteiten op het gebied van gaswinning of -opslag, kunnen ze zich vanaf dat moment wenden tot de Commissie Mijnbouwschade.

Waarom een schaderegeling

Mijnbouwactiviteiten kunnen soms bodembeweging (trilling, daling of stijging) veroorzaken, die mogelijk leidt tot schade aan gebouwen. Het is van groot belang dat de eigenaren niet met deze schade blijven zitten.

Met de Commissie Mijnbouwschade en de daarbij horende protocollen en overeenkomsten overeengekomen met verschillende mijnbouwsectoren, wordt een buitengerechtelijke schadeafhandelingprocedure opgezet, die gericht is op de ontzorging van de schademelder. In de huidige situatie kunnen particulieren en kleine ondernemers mijnbouwschade verhalen bij het mijnbouwbedrijf. Wanneer de getroffen partij niet weet door wie de schade is veroorzaakt en waar de schade dus gemeld moet worden, kan diegene nu voor ondersteuning terecht bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. Daar is informatie te vinden over de plek waar schades gemeld kunnen worden. Het verhalen van de schade bij de mijnbouwonderneming levert een ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming op en het is de wens van de Tweede Kamer en de Minister om die te verminderen. De Commissie Mijnbouwschade zorgt voor een laagdrempelig, transparant, onafhankelijk en deskundig schadeafhandelingproces waarbij de burger centraal staat.

De Commissie Mijnbouwschade

De ontzorging van de schademelder betekent dat de Commissie Mijnbouwschade in de praktijk de bewijslast van de melder overneemt. De Commissie Mijnbouwschade is ingesteld met een Instellingsbesluit, waarin onder andere de taken en bevoegdheden staan beschreven (zie ook brief aan Tweede Kamer van 20 december j.l.). De Commissie adviseert, met de inzet van onafhankelijke deskundigen, over de oorzaak, het causaal verband, de hoogte en de verdeling van de schade. Op 1 juli 2020 is de Commissie Mijnbouwschade operationeel en

kunnen schademelders zich melden op de website www.commissiemijnbouwschade.nl. Daarmee heeft de Commissie ook een loketfunctie. Het bestaande Landelijk Loket Mijnbouwschade komt met de start van de Commissie te vervallen. De Commissie Mijnbouwschade neemt ook de adviesfunctie van het Landelijk Loket Mijnbouwschade over.

Op de website kan de burger schade melden door middel van het invullen van een formulier. Alle mijnbouwschade ten gevolge van gaswinning en -opslag uit kleine velden in Nederland kunnen vanaf 1 juli gemeld worden bij de Commissie Mijnbouwschade. Indien de schade door een andere instantie afgehandeld moet worden, bijvoorbeeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (vanaf 1 juli het Instituut Mijnbouwschade Groningen), dan zorgt de Commissie Mijnbouwschade voor de juiste doorverwijzing. Indien de schademelder zelf al vermoedt dat de schade is veroorzaakt door gaswinning in Groningen, kan die zich ook rechtstreeks blijven richten tot de TCMG.

De schademelder hoeft zijn schade dus maar één keer te melden. Schades ten gevolge van andere mijnbouwactiviteiten, zoals zoutwinning, geothermie en vroegere steenkolenwinning, kunnen bij de Commissie gemeld worden als de protocollen en overeenkomsten met de sectoren zijn opgesteld en afgesloten. In de tussentijd, als de protocollen er nog niet liggen, kan een schademelder zich wenden tot de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb), nadat hij/zij zich eerst gemeld heeft bij de mijnbouwonderneming. Tcbb en de Commissie Mijnbouwschade gaan nauw samenwerken in deze gevallen, dus ook als de melding bij de Commissie binnenkomt, zal de melder op de juiste manier op weg geholpen worden.

Het protocol kleine gasvelden

Woningeigenaren en micro-ondernemingen (met minder dan 10 werknemers en een jaaromzet van minder dan €2 miljoen) kunnen vermoede mijnbouwschade aan hun woning of pand melden bij de Commissie Mijnbouwschade. Na het indienen van een schademelding via het formulier op de website commissiemijnbouwschade.nl, informeert de Commissie de schademelder binnen twee weken of de melding in behandeling wordt genomen. Onafhankelijke deskundigen gaan vervolgens bij de schademelder kijken en stellen een rapport op, dat als basis dient voor het advies van de Commissie. De schademelder en de mijnbouwonderneming kunnen, indien ze het er niet mee eens zijn, hierop reageren door middel van een zienswijze. Hierna stelt de Commissie haar definitieve advies op. Als de Commissie oordeelt dat de mijnbouwonderneming een schadebedrag moet vergoeden, en de schademelder accepteert het advies en het daarbij behorende schadebedrag, is de mijnbouwonderneming gehouden tot betaling binnen twee maanden. Indien de mijnbouwonderneming zich hier niet aan houdt, zal de minister de betreffende mijnbouwonderneming daarop aanspreken. Het advies is daarmee dus bindend voor de mijnbouwonderneming.

De schademelder heeft, indien hij het niet eens is met het advies van de Commissie, alsnog de mogelijkheid om een herbeoordeling te vragen van de civiele rechter. Voor meer details over de gemaakte afspraken verwijs ik u naar het protocol als bijlage van de brief aan de Tweede Kamer van 20 december j.l.

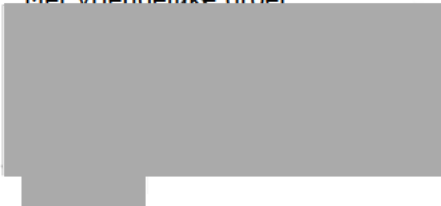
Zoals ook is opgenomen in het instellingsbesluit, vindt na een jaar evaluatie plaats. Indien de aanpak onvoldoende het gewenste resultaat heeft, namelijk een rechtvaardige en transparante afhandeling waarbij de burger centraal staat, dan kan dit tot aanpassingen leiden.

Met de afspraken in het instellingsbesluit, het protocol en de overeenkomst is een stevige basis gelegd voor de landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade onder publieke regie. Deze documenten vormen de basis voor de overeenkomsten en protocollen voor de overige mijnbouwsectoren.

Bijgevoegd bij deze brief vindt u een infographic met uitleg over de verschillende schadeloketten. Deze infographic is vrij om te verspreiden en te gebruiken voor communicatie binnen uw gemeente.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Bijlage 1: Veelgestelde vragen

1. Waarom komt er nu een landelijke Commissie Mijnbouwschade?

Nu is de situatie dat schademelders de claim direct bij de mijnbouwonderneming moeten indienen. Dat is ongewenst omdat de verhouding tussen mijnbouwonderneming en burger niet gelijk is. De Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) heeft in een advies aan de Minister gesteld dat de burger centraal moet staan en dat gezorgd moet worden voor een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van schade, waarbij de bewijslast feitelijk door de Commissie moet worden overgenomen. Dit advies van de Tcbb heeft de minister opgevolgd. De Commissie Mijnbouwschade wordt ingesteld om de schademelder te ontzorgen en door onafhankelijk te adviseren de ongelijkheid tussen mijnbouwonderneming en burger te verkleinen.

2. Waarom geen gebruik van bewijsvermoeden, zoals in Groningen?

Er is veel gezegd over het bewijsvermoeden en de reden waarom dit niet gehanteerd wordt voor schadegevallen buiten Groningen. Het wettelijk bewijsvermoeden zoals dat geldt in Groningen, kan niet zomaar landelijk worden toegepast. Daarvoor verschilt het schadebeeld voor mijnbouw in de rest van het land te zeer van dat in Groningen. De Raad van State gaf aan dat in Groningen sprake was van een uitzonderlijke situatie. In Groningen ging het om tienduizenden in korte tijd, in de rest van het land om minder dan 50 gevallen van schade door gaswinning per jaar. In het begin zullen er waarschijnlijk meer schadegevallen gemeld worden omdat het nieuw is, maar dit is niet vergelijkbaar met Groningen. Bovendien is het wettelijk bewijsvermoeden ook niet nodig om de burger te ontlasten: de bewijslast wordt in de praktijk weggehaald bij de burger doordat de Commissie de schade zal laten onderzoeken en zal beoordelen waardoor de schade is veroorzaakt.

3. Wie betaalt de kosten voor de Commissie?

De vaste kosten voor de Commissie en de uitvoeringsorganisatie worden door de overheid betaald, evenals de opstartkosten voor de uitvoeringsorganisatie. De kosten die betrekking hebben op de afhandeling per schadegeval worden gedragen door de betreffende mijnbouwonderneming.

4. Kan de Commissie over alle mijnbouwschades oordelen en zo niet, wanneer dan wel?

De afspraken in het protocol, die zijn gemaakt voor gaswinning uit kleine velden, vormen de basis voor de gesprekken met de mijnbouwbedrijven in andere sectoren. Binnen afzienbare tijd zal waarschijnlijk ook het protocol voor zoutwinning zijn opgesteld en de overeenkomst met de ondernemingen zijn getekend. De gesprekken met de geothermie (aardwarmte) zijn in volle gang en met de rechtsopvolgers van voormalige steenkolenbedrijven worden zo spoedig mogelijk gestart. Het streven is om dit jaar tot overeenstemming te komen over de overeenkomsten en om dan ook de protocollen vastgesteld te hebben. Het protocol en de overeenkomst kleine velden dienen daarbij steeds als basis.

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2020001435
Ingek.:	01 JULI 2020
TEAM:	WBM
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

College van Gedeputeerde Staten Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 29 juni 2020
Betreft Start Commissie Mijnbouwschade

Ons kenmerk

DGKE-WO / 20146215

Uw kenmerk

Geacht College,

Bijlage(n)

Graag wil ik u middels deze brief informeren dat per 1 juli de Commissie Mijnbouwschade in werking treedt. Als burgers in uw provincie vermoeden schade te hebben aan hun woning of pand als gevolg van mijnbouwactiviteiten op het gebied van gaswinning of -opslag, kunnen ze zich vanaf dat moment wenden tot de Commissie Mijnbouwschade.

Waarom een schaderegeling

Mijnbouwactiviteiten kunnen soms bodembeweging (trilling, daling of stijging) veroorzaken, die mogelijk leidt tot schade aan gebouwen. Het is van groot belang dat de eigenaren niet met deze schade blijven zitten.

Met de Commissie Mijnbouwschade en de daarbij horende protocollen en overeenkomsten overeengekomen met verschillende mijnbouwsectoren, wordt een buitengerechtelijke schadeafhandelingsprocedure opgezet, die gericht is op de ontzorging van de schademelder. In de huidige situatie kunnen particulieren en kleine ondernemers mijnbouwschade verhalen bij het mijnbouwbedrijf. Wanneer de getroffen partij niet weet door wie de schade is veroorzaakt en waar de schade dus gemeld moet worden, kan diegene nu voor ondersteuning terecht bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. Daar is informatie te vinden over de plek waar schades gemeld kunnen worden. Het verhalen van de schade bij de mijnbouwonderneming levert een ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming op en het is de wens van de Tweede Kamer en de Minister om die te verminderen. De Commissie Mijnbouwschade zorgt voor een laagdrempelig, transparant, onafhankelijk en deskundig schadeafhandelingsproces waarbij de burger centraal staat.

De Commissie Mijnbouwschade

De ontzorging van de schademelder betekent dat de Commissie Mijnbouwschade in de praktijk de bewijslast van de melder overneemt. De Commissie Mijnbouwschade is ingesteld met een Instellingsbesluit, waarin onder andere de taken en bevoegdheden staan beschreven (zie ook brief aan Tweede Kamer van 20 december j.l.). De Commissie adviseert, met de inzet van onafhankelijke deskundigen, over de oorzaak, het causaal verband, de hoogte en de verdeling van de schade. Op 1 juli 2020 is de Commissie Mijnbouwschade operationeel en

kunnen schademelders zich melden op de website www.commissiemijnbouwschade.nl. Daarmee heeft de Commissie ook een loketfunctie. Het bestaande Landelijk Loket Mijnbouwschade komt met de start van de Commissie te vervallen. De Commissie Mijnbouwschade neemt ook de adviesfunctie van het Landelijk Loket Mijnbouwschade over.

Op de website kan de burger schade melden door middel van het invullen van een formulier. Alle mijnbouwschade ten gevolge van gaswinning en -opslag uit kleine velden in Nederland kunnen vanaf 1 juli gemeld worden bij de Commissie Mijnbouwschade. Indien de schade door een andere instantie afgehandeld moet worden, bijvoorbeeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (vanaf 1 juli het Instituut Mijnbouwschade Groningen), dan zorgt de Commissie Mijnbouwschade voor de juiste doorverwijzing. Indien de schademelder zelf al vermoedt dat de schade is veroorzaakt door gaswinning in Groningen, kan die zich ook rechtstreeks blijven richten tot de TCMG.

De schademelder hoeft zijn schade dus maar één keer te melden. Schades ten gevolge van andere mijnbouwactiviteiten, zoals zoutwinning, geothermie en vroegere steenkolenwinning, kunnen bij de Commissie gemeld worden als de protocollen en overeenkomsten met de sectoren zijn opgesteld en afgesloten. In de tussentijd, als de protocollen er nog niet liggen, kan een schademelder zich wenden tot de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb), nadat hij/zij zich eerst gemeld heeft bij de mijnbouwonderneming. Tcbb en de Commissie Mijnbouwschade gaan nauw samenwerken in deze gevallen, dus ook als de melding bij de Commissie binnenkomt, zal de melder op de juiste manier op weg geholpen worden.

Het protocol kleine gasvelden

Woningeigenaren en micro-ondernemingen (met minder dan 10 werknemers en een jaarmzet van minder dan €2 miljoen) kunnen vermoede mijnbouwschade aan hun woning of pand melden bij de Commissie Mijnbouwschade. Na het indienen van een schademelding via het formulier op de website commissiemijnbouwschade.nl, informeert de Commissie de schademelder binnen twee weken of de melding in behandeling wordt genomen. Onafhankelijke deskundigen gaan vervolgens bij de schademelder kijken en stellen een rapport op, dat als basis dient voor het advies van de Commissie. De schademelder en de mijnbouwonderneming kunnen, indien ze het er niet mee eens zijn, hierop reageren door middel van een zienswijze. Hierna stelt de Commissie haar definitieve advies op. Als de Commissie oordeelt dat de mijnbouwonderneming een schadebedrag moet vergoeden, en de schademelder accepteert het advies en het daarbij behorende schadebedrag, is de mijnbouwonderneming gehouden tot betaling binnen twee maanden. Indien de mijnbouwonderneming zich hier niet aan houdt, zal de minister de betreffende mijnbouwonderneming daar op aanspreken. Het advies is daarmee dus bindend voor de mijnbouwonderneming.

De schademelder heeft, indien hij het niet eens is met het advies van de Commissie, alsnog de mogelijkheid om een herbeoordeling te vragen van de civiele rechter. Voor meer details over de gemaakte afspraken verwijs ik u naar het protocol als bijlage van de brief aan de Tweede Kamer van 20 december j.l.

Zoals ook is opgenomen in het instellingsbesluit, vindt na een jaar evaluatie plaats. Indien de aanpak onvoldoende het gewenste resultaat heeft, namelijk een rechtvaardige en transparante afhandeling waarbij de burger centraal staat, dan kan dit tot aanpassingen leiden.

Met de afspraken in het instellingsbesluit, het protocol en de overeenkomst is een stevige basis gelegd voor de landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade onder publieke regie. Deze documenten vormen de basis voor de overeenkomsten en protocollen voor de overige mijnbouwsectoren.

Bijgevoegd bij deze brief vindt u een infographic met uitleg over de verschillende schadeloketten. Deze infographic is vrij om te verspreiden en te gebruiken voor communicatie binnen uw provincie. Gemeenten waarin mijnbouwactiviteiten plaatsvinden worden apart met een vergelijkbare brief geïnformeerd.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Bijlage 1: Veelgestelde vragen

1. Waarom komt er nu een landelijke Commissie Mijnbouwschade?

Nu is de situatie dat schademelders de claim direct bij de mijnbouwonderneming moeten indienen. Dat is ongewenst omdat de verhouding tussen mijnbouwonderneming en burger niet gelijk is. De Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) heeft in een advies aan de Minister gesteld dat de burger centraal moet staan en dat gezorgd moet worden voor een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van schade, waarbij de bewijslast feitelijk door de Commissie moet worden overgenomen. Dit advies van de Tcbb heeft de minister opgevolgd. De Commissie Mijnbouwschade wordt ingesteld om de schademelder te ontzorgen en door onafhankelijk te adviseren de ongelijkheid tussen mijnbouwonderneming en burger te verkleinen.

2. Waarom geen gebruik van bewijsvermoeden, zoals in Groningen?

Er is veel gezegd over het bewijsvermoeden en de reden waarom dit niet gehanteerd wordt voor schadegevallen buiten Groningen. Het wettelijk bewijsvermoeden zoals dat geldt in Groningen, kan niet zomaar landelijk worden toegepast. Daarvoor verschilt het schadebeeld voor mijnbouw in de rest van het land te zeer van dat in Groningen. De Raad van State gaf aan dat in Groningen sprake was van een uitzonderlijke situatie. In Groningen ging het om tienduizenden in korte tijd, in de rest van het land om minder dan 50 gevallen van schade door gaswinning per jaar. In het begin zullen er waarschijnlijk meer schadegevallen gemeld worden omdat het nieuw is, maar dit is niet vergelijkbaar met Groningen. Bovendien is het wettelijk bewijsvermoeden ook niet nodig om de burger te ontlasten: de bewijslast wordt in de praktijk weggehaald bij de burger doordat de Commissie de schade zal laten onderzoeken en zal beoordelen waardoor de schade is veroorzaakt.

3. Wie betaalt de kosten voor de Commissie?

De vaste kosten voor de Commissie en de uitvoeringsorganisatie worden door de overheid betaald, evenals de opstartkosten voor de uitvoeringsorganisatie. De kosten die betrekking hebben op de afhandeling per schadegeval worden gedragen door de betreffende mijnbouwonderneming.

4. Kan de Commissie over alle mijnbouwschades oordelen en zo niet, wanneer dan wel?

De afspraken in het protocol, die zijn gemaakt voor gaswinning uit kleine velden, vormen de basis voor de gesprekken met de mijnbouwbedrijven in andere sectoren. Binnen afzienbare tijd zal waarschijnlijk ook het protocol voor zoutwinning zijn opgesteld en de overeenkomst met de ondernemingen zijn getekend. De gesprekken met de geothermie (aardwarmte) zijn in volle gang en met de rechtsopvolgers van voormalige steenkolenbedrijven worden zo spoedig mogelijk gestart. Het streven is om dit jaar tot overeenstemming te komen over de overeenkomsten en om dan ook de protocollen vastgesteld te hebben. Het protocol en de overeenkomst kleine velden dienen daarbij steeds als basis.

**Regeling van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van
, nr. WJZ/ 20110425, tot instelling
van de Commissie Mijnbouwschade (Instellingsbesluit Commissie
Mijnbouwschade)**

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Gelet op artikel 2, eerste lid, van de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies;

Besluit:

Artikel

I. Algemeen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- advies: advies van de Commissie Mijnbouwschade aan de schademelder en de mijnbouwonderneming;
- behandeling van een schademelding: buitengerechtelijke behandeling van een schademelding van een schademelder;
- bodembeweging: bodemtrilling als gevolg van een geïnduceerde beving, bodemdaling en bodemstijging;
  - Commissie: de Commissie Mijnbouwschade, bedoeld in artikel 2, eerste lid;
  - geïnduceerde beving: door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut geregistreerde bodemtrilling die – vanwege de plaats en overige eigenschappen van de trilling – wordt toegerekend aan de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;
  - mijnbouwonderneming: exploitant van een mijnbouwwerk;
  - gebouw: gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van Woningwet, met een geheel of gedeeltelijke woonbestemming of dat eigendom is van een micro-onderneming als bedoeld in artikel 2, derde lid, van bijlage I van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
  - mijnbouwwerk: mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet;
  - Minister: minister van Economische Zaken en Klimaat;
  - protocol: protocol behandeling schademeldingen opgenomen in bijlage 1 en 2;
  - schade:
    - a. fysieke schade aan gebouwen als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk en
    - b. materiële schade die het directe gevolg is van deze fysieke schade en het herstel daarvan, met in achtneming van bijlage 2;
  - schademelder: eigenaar van een gebouw die een schade aan dat gebouw meldt bij de Commissie.

II. Commissie mijnbouwschade

Artikel 2

1. Er is een Commissie Mijnbouwschade.
2. De Commissie heeft tot taak om naar aanleiding van een schademelding van een schademelder advies uit te brengen over de vraag:
  - i. of er sprake is van schade,
  - ii. wat de oorzaak van deze schade is, en
  - iii. indien de schade is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, welk deel van de schade daaraan kan worden toegerekend en wat de hoogte van het schadebedrag is dat naar het oordeel van de Commissie door de mijnbouwonderneming of, in gevallen als bedoeld in artikel 137 van de Mijnbouwwet, ten laste van het waarborgfonds aan de schademelder dient te worden vergoed.
3. Een schademelding wordt door de Commissie niet in behandeling genomen indien:
  - a. de schademelding meer dan twaalf maanden na het tijdstip van de geïnduceerde beving, zoals vastgesteld door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, is ingediend;
  - b. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming of een andere daartoe aangewezen instantie na een schademelding een vergoeding is vastgesteld;
  - c. deze schade betreft waarvoor door de mijnbouwonderneming of een andere daartoe aangewezen organisatie na beoordeling van de schademelding geen vergoeding is vastgesteld, tenzij in de schademelding een andere vermoede schadeoorzaak wordt opgegeven;
  - d. deze schade betreft waarvoor een schademelding in behandeling is bij een andere daartoe aangewezen organisatie;
  - e. deze schade betreft waarvoor voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit een schademelding is gedaan bij de mijnbouwonderneming;
  - f. een vordering tot vergoeding van de betreffende schade aanhangig is bij de burgerlijke rechter;
  - g. een mijnbouwonderneming voor de behandeling van de schade waarop de melding betrekking heeft met de desbetreffende regio voor inwerkingtreding van dit besluit een lokale regeling heeft getroffen die voorziet in behandeling van de schademelding door een andere daartoe aangewezen organisatie;
  - h. de burgerlijke rechter uitspraak heeft gedaan over een vordering tot vergoeding van de betreffende schade.
4. De Commissie kan, indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, afwijken van het derde lid, onderdelen a tot en met e, ten einde onbillijkheden van overwegende aard te voorkomen.
5. De Commissie kan op verzoek van een mijnbouwonderneming afwijken van het derde lid.
6. De Commissie voert haar taak uit met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht en met inachtneming van het protocol opgenomen in bijlage 1.
7. Wijziging van het protocol, bedoeld in bijlage 1, geschiedt na overleg met de Commissie en de mijnbouwondernemingen. De Commissie kan de Minister verzoeken om een wijziging van het protocol indien zij aanvulling of aanpassing van het protocol wenselijk of noodzakelijk acht.
8. De Commissie stelt haar eigen werkwijze vast, met inachtneming van het protocol, opgenomen in bijlage 1, en maakt deze werkwijze bekend.
9. De Commissie kan zich laten bijstaan door deskundigen. De werkwijze van de Commissie omvat de wijze waarop onderzoek wordt verricht, de kwaliteitseisen

die gesteld worden aan de door de Commissie ingeschakelde deskundigen, de werkwijze van de deskundigen en de vergoeding van hun kosten.

Artikel 3

1. De Commissie bestaat uit een voorzitter, tevens lid, en ten minste twee andere leden.
2. De leden van de Commissie worden benoemd, geschorst en ontslagen door de Minister. Benoeming vindt plaats voor een periode van ten hoogste vier jaar.
3. De leden van de Commissie zijn onpartijdig en hun benoeming vindt plaats op grond van de deskundigheid en onpartijdigheid die nodig is voor de uitoefening van de taak van de Commissie.
4. De voorzitter is een rechter of een voormalig rechter en tenminste één van de leden van de Commissie beschikt over deskundigheid op het gebied van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht.
5. Schorsing en ontslag van de leden vinden plaats wegens:
  - a. ongeschiktheid of onbekwaamheid voor de vervulde functie, of
  - b. andere zwaarwegende redenen gelegen in de persoon van de betrokkene.
6. De leden van de Commissie worden op eigen verzoek ontslagen.
7. De Commissie kan één van haar leden opdragen namens de Commissie advies uit te brengen over de behandeling van een schademelding.
8. De Minister stelt huisvesting ter beschikking aan de Commissie.

Artikel 4

1. Aan de leden van de Commissie wordt een vaste vergoeding per maand toegekend, waarbij de salarisschaal wordt vastgesteld op schaal 17, trede 10 van bijlage B van het Bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren 1984.
2. In een besluit tot benoeming van een lid van de Commissie wordt de arbeidsduurfactor voor de vergoeding vastgesteld.

Artikel 5

1. De Commissie wordt ondersteund door de uitvoeringsorganisatie.
2. De Minister stelt personeel en huisvesting ter beschikking aan de uitvoeringsorganisatie.
3. De uitvoeringsorganisatie is voor zijn werkzaamheden uitsluitend verantwoordig schuldig aan de Commissie.
4. Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van de Commissie geschiedt op overeenkomstige wijze als bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De bescheiden worden na beëindiging van de werkzaamheden van de Commissie bewaard in het archief van dat ministerie.

III. Slotbepalingen

Artikel 6

De Commissie brengt jaarlijks aan de Minister een verslag uit over haar werkzaamheden van het afgelopen jaar. In dit verslag wordt in elk geval aandacht besteed aan de door de Commissie gehanteerde werkwijze, procedures en beoordelingsmethodiek.

Artikel 7

1. Jaarlijks vindt in opdracht van de Minister een evaluatie plaats van de behandeling van schademeldingen door de Commissie.
2. De Minister kan, bijvoorbeeld indien zich een incident van bodembeweging heeft voorgedaan, opdracht geven tot een aanvullende evaluatie van de behandeling van schademeldingen door de Commissie.
3. De Minister maakt het verslag van de evaluatie, bedoeld in het eerste en tweede lid, openbaar.

Artikel 8

1. Ten behoeve van de goede uitvoering van artikel 2, tweede lid en derde lid, verwerkt de Commissie de nodige gegevens, waaronder persoonsgegevens. De Commissie is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.
2. Ten behoeve van de goede uitwerking van artikel 2, derde lid, verwerkt de mijnbouwonderneming de nodige gegevens, waaronder persoonsgegevens. De mijnbouwonderneming is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.
3. De Commissie, de mijnbouwonderneming en overige organisaties belast met de behandeling van schade verstrekken elkaar desgevraagd de informatie, waaronder begrepen de persoonsgegevens, bedoeld in het eerste en tweede lid voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de goede uitvoering van artikel 2, tweede tot en met vijfde lid.

Artikel 9

De Commissie, haar leden, de uitvoeringsorganisatie en de eventueel benoemde secretaris en eventuele andere door hen of één van hen in de zaak betrokken personen zijn noch contractueel noch buitencontractueel aansprakelijk voor eventuele schade door eigen of andermans handelen of nalaten of door gebruik van hulpzaken in of rond een schadebehandelingsprocedure, tenzij en voor zover dwingend Nederlands recht anders bepaalt.

Artikel 10

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2020.

Artikel 11

Dit besluit wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage,

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Bijlage 1 als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit

P.M.

Bijlage 2 als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit

PROTOCOL VOOR DE BEHANDELING VAN MELDINGEN VAN SCHADE ALS GEVOLG VAN BODEMBEWEGING DOOR AANLEG OF EXPLOITATIE VAN EEN MIJNBOUWERK TEN BEHOEVE VAN ZOUTWINNING

EERSTE AFDELING - ALGEMEEN

Artikel 1 [Definities]

In dit protocol wordt verstaan onder:

- de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk: de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van zoutwinning uit een zoutcaverne op land;
- beoordelingsgebied van een geïnduceerde beving: gebied dat na een geïnduceerde beving wordt vastgesteld aan de hand van de criteria genoemd in bijlage 3.
- Algemene Verordening Gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.
- deskundige: onafhankelijke deskundige die door de Commissie wordt benoemd in het kader van de behandeling van een schademelding door de Commissie;
- Instellingsbesluit: Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade;
- Landelijk Loket Mijnbouwschade: door de Minister ingesteld Landelijk Loket Mijnbouwschade;
- partijen: bij de schademelding betrokken schademelder en mijnbouwonderneming of mijnbouwondernemingen;
- zoutcaverne op land: zoutcaverne gelegen binnen de Nederlandse gemeente- en provinciegrenzen.

Artikel 2 [Reikwijdte]

Dit protocol is van toepassing op de behandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk.

TWEEDE AFDELING – PROCEDURE

Artikel 3 [indiening van de schademelding]

1. Een schademelding wordt ingediend bij de Commissie Mijnbouwschade met behulp van een door de Commissie vastgesteld formulier.
2. Een schademelding bevat ten minste:
  - a. naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur e-mailadres van de schademelder;
  - b. naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur e-mailadres van de gemachtigde, indien de schademelding door een gemachtigde wordt ingediend;
  - c. de datum van de schademelding;
  - d. de aard en het adres van het gebouw waarop de schademelding betrekking heeft;
  - e. of de schademelder eigenaar is van het gebouw;
  - f. de datum waarop de schade is geconstateerd;
  - g. de datum, of een inschatting daarvan, waarop de schade waarschijnlijk is ontstaan, en de reden dat de schademelder dat weet of vermoedt;
  - h. een aanduiding van de vermoedelijke oorzaak van de schade;
  - i. een beschrijving naar eigen inzicht van de aard en de omvang van de schade en foto's daarvan;

- j. indien aanwezig, foto's van de situatie voordat de vermoedelijke schadeveroorzakende gebeurtenis heeft plaatsgevonden;
- k. indien van toepassing de mededeling dat de schade bij een ander orgaan aanhangig is gemaakt, en zo ja, wanneer en bij welk orgaan.
- l. vermelding of eerder een bouwkundige opname is uitgevoerd al dan niet in opdracht van de mijnbouwonderneming (met datum uitvoering bouwkundige opname en kopie van het rapport);
- m. indien van toepassing, inzicht in de wijze waarop wordt gewaarborgd dat een eventuele gemachtigde de belangen van de schademelder voldoende behartigt;
- n. indien van toepassing, de mededeling dat eerder schade aan het gebouw is gemeld dan wel vergoed;
- o. indien van toepassing, een verklaring voor het niet-tijdig indienen van de schademelding;
- p. overige relevante informatie;
- q. een verklaring dat het schademeldingsformulier naar waarheid is ingevuld.

Artikel 4 [Eerste reactie op schademelding en informeel overleg]

1. De Commissie bevestigt de ontvangst van de melding zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen een week na de ontvangst ervan.
2. De Commissie faciliteert zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen [twee?] weken na ontvangst van de melding een informeel gesprek tussen de schademelder en de betrokken mijnbouwonderneming om te bezien of partijen, zonder de verdere processtappen als voorzien in dit protocol te doorlopen, tot overeenstemming kunnen komen over de afhandeling van de schademelding.
3. Indien de schademelder en de mijnbouwonderneming de Commissie gezamenlijk schriftelijke te kennen geven tot overeenstemming zijn gekomen over de afhandeling van de schademelding sluit de Commissie de schademelding af en merkt de schade waar de melding betrekking op heeft aan als schade waarvoor door de mijnbouwonderneming na een schademelding een vergoeding is vastgesteld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van het Instellingsbesluit.

Artikel 5 [informatie omtrent procedure]

1. Indien de schademelder de Commissie schriftelijk te kennen geeft niet informeel in overleg te willen treden over de melding, dan wel niet informeel tot overeenstemming te zijn gekomen dan informeert de Commissie de schademelder en de mijnbouwonderneming zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen twee weken of zijn melding door de Commissie in behandeling wordt genomen en, indien de melding in behandeling genomen wordt, over de te volgen procedure. Tevens geeft de Commissie informatie over de zaakbegeleider die door de Commissie wordt toegewezen aan de schademelder.
2. De Commissie stelt de schademelder een redelijke termijn voor aanvulling van de gegevens en stukken voor zover deze nodig zijn om een advies uit te brengen naar aanleiding van een schademelding en de schademelder deze redelijkerwijs ter beschikking heeft of kan krijgen.
3. De Commissie kan de schademelder in de gelegenheid stellen om een mondelinge toelichting te geven op zijn schademelding.

Artikel 6 [Deskundigenonderzoek]

1. De Commissie wijst naar aanleiding van een schademelding één of meerdere deskundigen aan om, binnen een daartoe door de Commissie gestelde termijn van ten hoogste zes maanden na ontvangst van de schademelding, een deskundigenrapport uit te brengen in het licht van de door de Commissie op te stellen advies, waarbij het onderzoek zal worden verricht op basis van een in de branche gangbare, algemeen erkende beoordelingsmethodiek voor

schadevaststelling. De commissie streeft ernaar dat de opname door de deskundige zo spoedig mogelijk maar uiterlijk binnen drie maanden na aanwijzing van de deskundige plaatsvindt.

2. De Commissie stelt partijen in kennis van de aanwijzing van één of meerdere deskundigen.

3. De deskundige stelt een onderzoek in naar en geeft zijn deskundig oordeel over:

a. de aard, omvang en, voor zover relevant, de vermoedelijke datum van ontstaan van de gemelde fysieke schade;

b. wat de vermoedelijke oorzaak of oorzaken van de schade is of zijn;

c. of naar het oordeel van de deskundige een causaal verband kan worden vastgesteld tussen de schade en bodembeweging en tussen bodembeweging en de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk;

d. met welke omgevingsfactoren of gebouwkenmerken rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van de schademelding, en

e. de vraag naar de omvang van de schade die kan worden toegerekend aan bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk.

4. De deskundige maakt bij zijn onderzoek gebruik van de uitkomsten van de bouwkundige opnames die op grond van artikel 35, eerste lid, onderdeel g, van de Mijnbouwwet zijn verricht ten behoeve van het instemmingsbesluit, bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Mijnbouwwet in het betreffende gebied.

5. Indien de deskundige over een van de in het derde lid genoemde onderdelen geen oordeel kan geven, dan geeft hij in zijn rapport aan welk onderdeel dit betreft en om welke reden hij geen oordeel kon geven.

6. De deskundige zendt het rapport met bevindingen aan de Commissie.

7. De deskundige werkt volgens de werkwijze zoals vastgesteld door de Commissie op basis van artikel 2, zevende lid, van het Instellingsbesluit en neemt de regels van het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht in acht.

8. Indien de deskundige binnen de termijn zoals vastgesteld door de Commissie geen rapport kan uitbrengen, deelt de deskundige dit aan de Commissie mee voor het einde van de termijn en onder opgaaf van reden. De deskundige geeft daarbij een zo kort mogelijke termijn die maximaal drie maanden bedraagt waarbinnen wel kan worden gerapporteerd.

9. Indien het voor het uitbrengen van een rapport noodzakelijk is dat meer of andere deskundigen worden benoemd om onderzoek te doen, kan de deskundige de Commissie daarom verzoeken of kan de Commissie uit eigen beweging besluiten om een aanvullend rapport te vragen.

Artikel 7 [beoordeling zonder deskundigenonderzoek]

1. De Commissie stelt een conceptadvies als bedoeld in artikel 9, eerste lid, vast zonder een deskundige als bedoeld in artikel 6, eerste lid, aan te wijzen, indien uit een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding blijkt dat de schademelding:

a. geen schade als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit betreft;

b. geen betrekking heeft op een gebouw gelegen in een beoordelingsgebied van een geïnduceerde beving, of

c. geen betrekking heeft op een gebouw gelegen in een gebied waar bodemdaling of bodemstijging is gemeten als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van zoutwinning uit een zoutcaverne op land.

2. De Commissie geeft in het conceptadvies gemotiveerd aan waarom toepassing is gegeven aan het eerste lid.

3. De Commissie kan, indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, afwijken van het eerste lid ten einde onbillijkheden van overwegende aard te voorkomen.

Artikel 8 [versnelde procedure]

Indien na een geïnduceerde beving in een gebied in korte tijd een groter aantal schademeldingen wordt ontvangen door de Commissie, kan de Commissie in

overleg met de vertegenwoordigers van de betrokken regionale overheden, in het belang van een voortvarende schadebehandeling met de betrokken mijnbouwonderneming overeenkomen dat de Commissie voor bepaalde categorieën schademeldingen binnen een door de Commissie vastgesteld toepassingsgebied een causaal verband aanneemt en zonder een deskundigenonderzoek ter plaatse een conceptadvies als bedoeld in artikel 9, eerste lid, vaststelt.

Artikel 9 [Zienswijze]

1. De Commissie stelt binnen 4 weken nadat de deskundige zijn rapport heeft uitgebracht zijn conceptadvies op.
2. De Commissie stelt partijen in de gelegenheid binnen een door de Commissie vast te stellen termijn mondeling of schriftelijk hun zienswijze te geven op een conceptadvies.
3. De Commissie kan uit eigen beweging of op verzoek van de betreffende partij, een derde partij in de gelegenheid stellen binnen een door de Commissie vast te stellen termijn mondeling of schriftelijk een zienswijze te geven op een conceptadvies.
4. De termijn, bedoeld in het tweede lid, kan op verzoek van partijen één maal met een door de Commissie vast te stellen termijn worden verlengd.
5. Indien één van de partijen op basis van het conceptadvies van oordeel is dat de Commissie met het advies buiten haar bevoegdheid op grond van artikel 2, tweede tot en met zevende lid, van het Instellingsbesluit treedt of in strijd handelt met de uitgangspunten van dit protocol, dan kan deze partij de minister binnen de door de Commissie in het eerste lid bedoelde termijn gemotiveerd verzoeken om een derde partij opdracht te geven om binnen een door de minister te stellen termijn een onafhankelijk en deskundig oordeel te geven over de vraag of de Commissie met haar oordeel in het conceptadvies haar bevoegdheden te buiten gaat of in strijd handelt met de uitgangspunten van dit protocol.
6. De minister stuurt na ontvangst van het verzoek een afschrift van dit verzoek aan de Commissie en de andere bij het conceptadvies betrokken partijen.
7. De minister doet het oordeel van de derde partij, bedoeld in het vijfde lid, na ontvangst van dit oordeel toekomen aan de Commissie en partijen.
8. De Commissie geeft uitvoering aan het in het vijfde lid bedoelde oordeel.

Artikel 10 [Advies Commissie]

1. De Commissie stelt binnen twee weken na ommekomst van de zienswijze termijn, bedoeld in artikel 9, tweede lid, of indien van toepassing na ontvangst van het oordeel bedoeld in artikel 9, vierde lid, een advies als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van het Instellingsbesluit vast.
2. Het advies wordt op schrift gesteld, door de Commissie ondertekend en aan partijen toegezonden.
3. Het advies bevat in elk geval:
  - a. de naam van het lid of de leden van de Commissie die namens de Commissie advies uitbrengen;
  - b. de namen en de woonplaatsen van partijen;
  - c. een weergave van de schademelding en een kort overzicht van het verloop van de procedure bij de Commissie;
  - d. het advies;
  - e. de gronden voor het advies;
  - f. de dagtekening van het advies;
  - g. indien van toepassing, het rapport van de deskundige;
  - h. indien van toepassing, de zienswijze of zienswijzen bedoeld in artikel 9, tweede lid;
  - i. indien van toepassing, het oordeel bedoeld in artikel 9, vierde lid.

Artikel 11 [Verbetering van het advies]

1. Een partij kan tot acht weken na de dagtekening van het advies de Commissie verzoeken een kennelijke rekenfout, schrijffout of andere fout die zich voor eenvoudig herstel leent in het advies te verbeteren.

2. Als de Commissie het advies verbetert, dan wordt dit in een apart stuk vermeld.

Het stuk wordt zo spoedig mogelijk aan partijen gezonden.

Artikel 12 [Instemming met advies]

1. Indien de Commissie in zijn advies heeft geoordeeld dat de mijnbouwonderneming een schadebedrag moet vergoeden aan de schademelder, zendt de Commissie aan de schademelder tevens een instemmingsformulier.

2. Indien schademelder instemt met het advies, inclusief het daarin genoemde schadebedrag, verklaart de schademelder hiermee in te stemmen door ondertekening en het terugsturen van dit formulier aan de Commissie.

3. Op het instemmingsformulier vult de schademelder de gevraagde gegevens in die noodzakelijk zijn voor de uitbetaling van het schadebedrag door de mijnbouwonderneming aan de schademelder.

4. De Commissie stuurt het instemmingsformulier per ommegaande door aan de betreffende mijnbouwonderneming.

DERDE AFDELING - SLOTBEPALINGEN

Artikel 13 [Beperking van aansprakelijkheid]

De Commissie, haar leden, de uitvoeringsorganisatie en de eventueel benoemde secretaris en eventuele andere door hen of één van hen in de zaak betrokken personen zijn noch contractueel noch buitencontractueel aansprakelijk voor eventuele schade door eigen of andermans handelen of nalaten of door gebruik van hulpzaken in of rond een schadebehandelingsprocedure, tenzij en voor zover dwingend Nederlands recht anders bepaalt.

Bijlage 3 als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit

1. Voor de volgende materiële schadeposten die het directe gevolg zijn van fysieke schade aan gebouwen geldt, indien deze kosten naar het oordeel van de Commissie voor vergoeding in aanmerking komen, als uitgangspunt een vaste vergoeding, tenzij de kosten aantoonbaar hoger zijn of anderszins worden vergoed:

Thuis blijven tijdens inspectie en/of schadeherstel	€ 95,- per dagdeel
Schoonmaakkosten	€ 150,- per schademelding
Kosten voor advies door een derde	€ 95,- per uur voor maximaal 10 uren
Reiskosten	€ 0,26 per kilometer

2. Voor overige materiële schadeposten die het directe gevolg zijn van fysieke schade aan gebouwen of het herstel daarvan, geldt een redelijke vergoeding die afhankelijk is van de werkelijke kosten.

3. De vergoedingen opgenomen in de tabel worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindex.

Bijlage 4 als bedoeld in artikel 1 protocol

1. De Commissie stelt na een geïnduceerde beving het beoordelingsgebied vast waarbuiten het vrijwel uitgesloten is dat schade is veroorzaakt door de geïnduceerde beving.

2. Indien het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut niet met voldoende zekerheid kan bepalen of en aan welke mijnbouwactiviteit de beving kan worden toegerekend, dan kan de Commissie een onafhankelijke derde partij opdracht geven om advies uit te brengen over de toerekening van de beving.

3. Het beoordelingsgebied van een geïnduceerde beving wordt door de Commissie vastgesteld met in acht neming van:

a. door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut vastgestelde contourlijnen van de grondsnelheden als gevolg van de geïnduceerde beving gebaseerd op metingen en modelwaarden;

b. SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 van SBRCURnet;

c. de uitkomsten van in opdracht van de Minister op basis van historische gegevens uitgevoerd onderzoek naar het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen, en

d. een kans op schade door de geïnduceerde beving voor het meest gevoelige gebouwtype van 1% op de rand van het beoordelingsgebied.

4. De uitkomsten van het in het derde lid, onderdeel c, bedoelde onderzoek worden in opdracht van de Minister periodiek geëvalueerd aan de hand van nieuwe gegevens over het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen.

TOELICHTING

I. ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Mijnbouwactiviteiten zijn nu en in de toekomst activiteiten die voor heel Nederland van belang zijn, niet alleen om te voorzien in de energiebehoefte vanuit aardwarmte, olie en gas, maar bijvoorbeeld ook ten behoeve van zoutwinning. Mijnbouwondernemingen mogen slechts mijnbouwactiviteiten verrichten als zij bij de aanleg en exploitatie van mijnbouwwerken alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hen gevegd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van verrichte activiteiten schade door bodembeweging wordt veroorzaakt (artikel 33, eerste lid, van de Mijnbouwwet). Desondanks kan niet worden uitgesloten dat mijnbouwactiviteiten bodembeweging tot gevolg hebben die schade kan veroorzaken aan gebouwen.

Mijnbouwondernemingen zijn op grond van het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:177 BW) risicoaansprakelijk voor deze schade. Op dit moment hebben mijnbouwondernemingen ieder voor zich buitengerechtigde regelingen getroffen om schademeldingen op adequate wijze te kunnen beoordelen en behandelen. Een burger die meent schade te hebben geleden als gevolg van bodembeweging door mijnbouwactiviteiten kan hiervoor de mijnbouwonderneming aansprakelijk stellen. Deze burger zal dan moeten aantonen dat de schade is ontstaan als gevolg van een mijnbouwactiviteit. Hierbij wordt een ongelijkheid gevoeld tussen burger en mijnbouwonderneming daar waar het bijvoorbeeld gaat om kennis. Om deze reden bestaat er, zoals ook is geconstateerd door de Technische commissie bodembeweging in haar advies "Help, een scheur in mijn huis!" van februari 2018 (bijlage bij Kamerstukken II 2017/2018, 32849, nr.132), een behoefte aan een landelijke regeling voor de beoordeling en behandeling van schade. Het doel van de landelijke aanpak voor mijnbouwschade is dat deze buitenrechtelijke behandeling laagdrempelig, transparant, onafhankelijk en snel is en dat de burger centraal staat. Uitgangspunt is daarbij dat de ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming wordt verminderd en dat een gedupeerde bij de behandeling van schade wordt ontzorgd.

Dit gebeurt door het instellen van een onafhankelijke partij die zelf onderzoekt wat de schadeoorzaak is en ook de hoogte van de mijnbouwschade vaststelt. Dit betekent een aanzienlijke verlichting van de vereiste inspanning van de gedupeerde en draagt bij aan zijn ontzorging. Deze landelijke aanpak verschilt wel van het wettelijk bewijsvermoeden, zoals in Groningen toegepast. Het bewijsvermoeden van artikel 6:177a van het Burgerlijk Wetboek geldt alleen voor het effectgebied van de gaswinning Groningen. In het burgerlijk procesrecht geldt als hoofdregel «Wie stelt, bewijst». Dat betekent dat de gedupeerde die stelt dat een mijnbouwonderneming aansprakelijk is voor de door hem geleden schade ook moet bewijzen dat aan de voorwaarden voor aansprakelijkheid is voldaan. De burger wordt daarin geholpen doordat het bij mijnbouwschade gaat om een risicoaansprakelijkheid. De burger hoeft dus niet de schuld van de mijnbouwonderneming te bewijzen. De burger moet wel bewijzen dat zijn schade een gevolg is van de mijnbouwactiviteiten (causaal verband). Voor schade door bodembeweging als gevolg van de gaswinning Groningen waren er goede redenen om van deze hoofdregel af te wijken. Daarom is in 2016 in artikel 6:177a van het Burgerlijk Wetboek een bewijsvermoeden opgenomen voor fysieke schade aan gebouwen en

werken. Het bewijsvermoeden werkt daarbij als een verlichting van de bewijslast voor de gedupeerden voor de aansprakelijkheidsvoorwaarde van het aantonen van een causaal verband tussen de schade en de gaswinning. De belangrijkste redenen voor de invoering van een wettelijk bewijsvermoeden voor Groningen, te weten de veelheid aan aardbevingen door gaswinning en de veelheid aan gelijksoortige schadegevallen die een gevolg van een aardbeving kunnen zijn, gaan niet op voor mijnbouwschade door overige mijnbouwactiviteiten. Voor schade door bodembeweging als gevolg van overige mijnbouwactiviteiten is geen sprake van een situatie die voldoende rechtvaardiging vormt voor een dergelijke afwijking. Dat het bewijsvermoeden niet van toepassing is laat echter onverlet dat schademelders ontzorgd worden als gevolg van de onafhankelijke beoordeling van hun verzoek om vergoeding van schade door een onafhankelijke commissie. In de brieven van 9 oktober 2018, 21 mei 2019 en 8 juli 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 32849, nr. 137, 181 en 188) heeft de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de Minister) aangekondigd dat er een uniforme en landelijke aanpak voor de behandeling van mijnbouwschade komt waarbij de volgende uitgangspunten gelden:

- onafhankelijkheid: de schadebeoordeling wordt gedaan door een onafhankelijke en deskundige commissie en niet door de desbetreffende mijnbouwonderneming;
- deskundigheid: zowel op technisch als juridisch gebied;
- zorgvuldigheid en transparantie: heldere procedures en voorspelbare doorlooptijden;
- laagdrempeligheid: eenvoudig benaderbaar en met oog voor de (specifieke risico's van de) desbetreffende mijnbouwactiviteit;
- de burger staat centraal: de ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming in de procedure wordt verminderd en een gedupeerde wordt bij de behandeling van zijn schade ontzorgd.

De minister heeft hiertoe aangekondigd een onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen om gedupeerden en mijnbouwexploitanten te adviseren over de behandeling van meldingen van mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg, en verzoeken om vergoeding daarvan onafhankelijk te beoordelen. Voorts heeft de minister aangegeven met mijnbouwexploitanten in overleg te treden om per mijnbouwsector een convenant (overeenkomst) te sluiten waarin afspraken worden vastgelegd over de behandeling van mijnbouwschade door de Commissie en waarin de mijnbouwondernemingen zich committeren aan de uitvoering van de adviezen van de Commissie. Tot slot heeft de minister aangekondigd een schadeprotocol vast te stellen met daarin voorschriften over de door de Commissie te volgen procedure voor het geven van een advies over de ingediende schademelding.

1.2 Maatregelen in dit besluit en overeenkomst met mijnbouwondernemingen

Met dit besluit wordt invulling gegeven aan het voornemen van de minister om een onafhankelijke partij, de Commissie Mijnbouwschade (hierna: Commissie), in te stellen die als taak heeft om, aan de hand van een door de minister eveneens in dit besluit vastgesteld protocol, naar aanleiding van een schademelding te onderzoeken wat de schadeoorzaak is en, voor zover toerekenbaar aan bodembeweging als gevolg van een mijnbouwactiviteit, de hoogte van de schade vast te stellen. Dit resulteert in een advies van de Commissie aan de schademelder en de betrokken mijnbouwonderneming. In een afzonderlijke overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen die mijnbouwwerken exploiteren ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en olie-

en gasopslag in kleine velden (NAM, Vermilion en TAQA) is vastgelegd dat deze mijnbouwondernemingen zich committeren aan de uitvoering van de adviezen van de Commissie.

1.3 Uitbreiding naar andere mijnbouwsectoren

De minister treedt in overleg met mijnbouwondernemingen in andere sectoren (zoals geothermie en zout) om afspraken te maken over de uitbreiding van de bevoegdheid van de Commissie mijnbouwschade naar deze sectoren. Ook hier zullen deze afspraken worden gemaakt in de vorm van een overeenkomst. In de uitbreiding van de bevoegdheid van de Commissie wordt, wanneer deze afspraken zijn gemaakt, voorzien door dit besluit aan te vullen met een protocol voor de betreffende sector. Het streven is daarbij om voor alle sectoren tot gelijklopende afspraken en protocollen te komen.

1.4 Betrokkenheid decentrale overheden

Het instellingsbesluit en het protocol voor de kleine velden zijn besproken met overheden die veelvuldig met mijnbouwactiviteiten te maken hebben. Zij zijn eerder ook door de Technische commissie bodembeweging bij het opstellen van het advies betrokken. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van het instellingsbesluit en het protocol voor de kleine velden zijn IPO en VNG geconsulteerd. Bij de jaarlijkse evaluatie zullen overheden die te maken hebben met mijnbouwactiviteiten betrokken worden.

2. De Commissie Mijnbouwschade

2.1 Taak commissie

De Commissie heeft als taak (artikel 2, tweede lid) om naar aanleiding van een schademelding een advies te geven aan de schademelder en de betrokken mijnbouwonderneming over de vraag of er sprake is van schade als bedoeld in dit besluit, wat de oorzaak van deze schade is en, als de schade naar het oordeel van de Commissie (geheel of gedeeltelijk) is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, welk deel van de schade daaraan kan worden toegerekend en wat de hoogte van het schadebedrag is dat naar het oordeel van de Commissie door de mijnbouwonderneming aan de schademelder moet worden vergoed.

Bij de advisering naar aanleiding van schademeldingen dient de Commissie de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake aansprakelijkheid en schadevergoeding tot uitgangspunt te nemen (artikel 2, zesde lid). Naast de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek maakt tevens de jurisprudentie naar aanleiding van deze bepalingen onderdeel uit van het door de Commissie toe te passen civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Adviezen die zijn gegeven door de Raad van Arbiters Bodembeweging en besluiten die zijn genomen door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen of het nog op te richten Instituut Mijnbouwschade Groningen maken, omdat dit geen rechterlijke uitspraken zijn, geen onderdeel uit van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Het wettelijk bewijsvermoeden van artikel 6:177a BW, dat van toepassing is op fysieke schade aan gebouwen en werken door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld, is niet van toepassing op de schademeldingen die door de Commissie afgehandeld worden omdat deze meldingen geen betrekking hebben op het Groningenveld. Ook neemt de Commissie bij haar advisering de in het protocol, dat is opgenomen in bijlage 1, vervatte voorschriften met betrekking tot de te volgen procedure in acht. Deze procedurevoorschriften moeten door de Commissie vervolgens nader worden

uitgewerkt in haar werkwijze. Deze werkwijze wordt door de Commissie bekend gemaakt (artikel 2, achtste lid).

2.2 Waarvoor en door wie kan een schademelding worden ingediend?

De Commissie is op grond van dit besluit bevoegd om advies te geven over alle meldingen van schade aan gebouwen door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk die worden ingediend door de eigenaar van het gebouw (de schademelder). Wanneer een huurder, pachter of ander soort gebruiker van een gebouw schade lijdt als bedoeld in dit besluit, bijvoorbeeld omdat een huurder thuis moet blijven voor een inspectie of herstelwerkzaamheden, kan hij dit via de eigenaar van het gebouw verhalen. De schade die de eigenaar meldt omvat in dat geval mede de directe materiële gevolgschade die is geleden door de huurder. Een eigenaar kan zich, op grond van de daarvoor geldende regels van het Burgerlijk Wetboek, bij het indienen van een melding laten vertegenwoordigen door een derde. Hij kan bijvoorbeeld een derde machtigen.

De schade die bodembeweging kan veroorzaken (artikel 1) valt voor de toepassing van dit besluit uiteen in fysieke schade aan gebouwen en materiële schade die het directe gevolg van is van die fysieke schade of het herstel daarvan. Bij fysieke schade aan gebouwen dient te worden gedacht aan schade aan afwerking of constructie van een gebouw. Slijtage en gebruikssporen aan een gebouw, zoals bijvoorbeeld afbladderende verf, zijn schade die niet worden veroorzaakt door bodembeweging en komen om die reden normaliter voor rekening en risico van de gebruiker of eigenaar van een gebouw. Bij directe materiële gevolgschade kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een vergoeding voor de kosten voor het thuisblijven voor het uitvoeren van inspectie -of herstelwerkzaamheden, schade aan de inboedel of tuin en schoonmaakkosten.

Voor een aantal van deze schadeposten zijn in bijlage 2, ten behoeve van een efficiënte afwikkeling, standaardbedragen opgenomen. Deze standaardbedragen worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindex om rekening te houden met verhoging van die kosten in verband met inflatie. Voor het overige geldt dat de Commissie op basis van de daadwerkelijk door de schademelder gemaakte kosten een redelijke vergoeding vaststelt. Andere vormen van schade, zoals bijvoorbeeld immateriële schade en schade door waardedaling, vallen niet onder het toepassingsbereik van dit besluit. De gebouwen waar dit besluit op ziet zijn gebouwen die op grond van het toepasselijke bestemmingsplan een geheel of gedeeltelijke woonbestemming hebben en gebouwen die het eigendom zijn van een micro-onderneming. De achterliggende gedachte hierbij is dat deze aanpak bedoeld is om de burger te ontzorgen en de ongelijkheid tussen mijnbouwonderneming en burger te verkleinen. Daar is geen sprake van bij grotere bedrijven.

Bodembeweging omvat niet alleen bodemtrilling, ook wel beving genoemd, die kan worden toegerekend aan de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, maar ook bodemdaling en bodemstijging. Omdat het besluit op het moment van inwerkingtreding slechts één protocol bevat met betrekking tot de behandeling van schade door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van olie- en gaswinning uit en olie- en gasopslag in een klein veld en waterinjectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld is de bevoegdheid van de Commissie beperkt tot deze schademeldingen (artikel 2 van het protocol). Kleine velden (artikel 1 van het protocol) zijn daarbij alle gas- en olievelden die zijn gelegen binnen de Nederlandse gemeente- of

provinciegrenzen. Deze grens loopt tot 1 kilometer buiten de Nederlandse kust. De enige uitzondering hierop vormen het Groningenveld en de gasopslag bij Norg. Voor schade door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van het Groningenveld en de gasopslag bij Norg kan thans om vergoeding worden verzocht via de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (hierna: TCMG) en, vanaf het moment dat de Tijdelijke wet Groningen in werking treedt, het Instituut Mijnbouwschade Groningen. Wanneer ook met mijnbouwondernemingen in andere sectoren overeenkomsten gesloten worden kan de taak van de Commissie met behulp van een wijziging van dit besluit worden uitgebreid naar deze andere sectoren.

2.3 Gevallen waarin geen schademelding kan worden ingediend en hardheidsclausule

Op grond van artikel 2, derde lid, van het Instellingsbesluit is de Commissie in een aantal gevallen niet bevoegd om advies te geven over een schademelding. Het gaat daarbij in de eerste plaats (onderdeel a) om schademeldingen meer dan 12 maanden na het moment waarop de beving plaatsvond die wordt vermoed de schade te hebben veroorzaakt, worden ingediend. Na die periode is het moeilijk, zo niet onmogelijk het causaal verband tussen de schade en de beving vast te stellen. De goede en voortvarende schadebehandeling wordt vergemakkelijkt als de schade zo spoedig mogelijk, bij voorkeur binnen drie maanden, nadat deze is ontstaan wordt gemeld. Het tijdstip van een beving wordt bepaald door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut. Onderdeel a is niet van toepassing wanneer schade wordt vermoed te zijn veroorzaakt door bodemdaling of bodemstijging.

De tweede categorie meldingen (onderdelen b tot en met h) betreft gevallen waarin de schademelding reeds wordt of is beoordeeld door een andere daartoe aangewezen organisatie (zoals bijvoorbeeld de Technische Commissie Bodembeweging) of de rechter. Deze beoordeling kan hebben geleid tot het toekennen van een vergoeding, maar kan ook hebben geleid tot de conclusie dat geen vergoeding wordt toegekend. Ook een schademelding die betrekking heeft op schade die reeds naar aanleiding van een melding door de mijnbouwonderneming is beoordeeld wordt door de Commissie niet in behandeling genomen. Dit laatste kan zich, ingevolge de afspraken die met de mijnbouwondernemingen zijn gemaakt in de overeenkomst, alleen voordoen ten aanzien van meldingen die voor inwerkingtreding van dit besluit zijn ingediend. De mijnbouwondernemingen hebben zich in de overeenkomst er immers aan gecommiteerd dat zij afzien van een eigen buitengerechtelijke behandeling van schade als bedoeld in dit besluit. De beoordelingen die reeds door andere organisaties, de rechter en de mijnbouwondernemingen zijn gedaan worden door de Commissie niet overgedaan. Dit is alleen anders indien de schademelder stelt dat de schade een andere oorzaak kent. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de situatie waarin de aanvraag om schadevergoeding van een schademelder bij de TCMG is afgewezen omdat deze schade naar het oordeel van de TCMG niet is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag bij Norg. Indien de schademelder stelt dat deze schade veroorzaakt is door een beving als gevolg van de aanleg of exploitatie van een ander mijnbouwwerk, kan de Commissie deze aanvraag in behandeling nemen, ondanks dat deze betrekking heeft op dezelfde schade.

Als het niet in behandeling nemen van deze schademeldingen naar het oordeel van de Commissie, omdat er in het concrete geval sprake is van bijzondere omstandigheden, leidt tot een zeer onredelijke uitkomst (onbillijkheden van overwegende aard) dan kan de Commissie op grond van de in artikel 2, vierde lid,

opgenomen hardheidsclausule besluiten deze melding toch in behandeling te nemen.

2.4 Behandeling van uitgesloten schademeldingen op verzoek van de mijnbouwonderneming

Wanneer een schademelding op grond van dit besluit niet door de Commissie in behandeling genomen kan worden maar de mijnbouwonderneming een schademelding of groep schademeldingen wel graag door de Commissie wil laten behandelen, dan kan de mijnbouwonderneming de Commissie op grond van artikel 2, vijfde lid, verzoeken deze melding(en) te beoordelen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan meldingen die betrekking hebben op schade aan gebouwen die niet vallen onder de reikwijdte van het besluit.

2.5 Instelling en samenstelling van de Commissie en haar ondersteuning

De Commissie wordt met dit besluit (artikel 2, eerste lid) ingesteld en bestaat uit een voorzitter en tenminste twee andere leden die door de minister worden benoemd, geschorst en ontslagen (artikel 3). De leden moeten onpartijdig te zijn en worden door de minister benoemd op basis van de deskundigheid die nodig is voor het vervullen van de taak van de Commissie. Omdat het de taak van de Commissie is om, met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht, advies te geven over de behandeling van schade is het van belang dat de Commissie beschikt over voldoende kennis van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Om die reden wordt de eis gesteld dat tenminste één van de leden, waaronder de voorzitter, beschikt over deskundigheid op dat gebied en de voorzitter een rechter of een voormalig rechter is.

De leden van de Commissie, waaronder de voorzitter, kunnen door de minister worden geschorst en ontslagen wanneer blijkt dat zij ongeschikt of onbekwaam zijn voor hun functie of wanneer er sprake is van een andere zwaarwegende reden gelegen in de persoon van het betreffende lid. Daarnaast kunnen leden op eigen verzoek door de minister worden ontslagen.

De Commissie wordt ondersteund door een uitvoeringsorganisatie waarvoor door de minister huisvesting en personeel ter beschikking wordt gesteld. Ondanks dat het personeel door de minister ter beschikking wordt gesteld is het personeel voor zijn werkzaamheden alleen verantwoording schuldig aan de Commissie (artikel 5, derde lid). Hiermee wordt de onafhankelijkheid van het personeel van de uitvoeringsorganisatie geborgd.

3. Protocol

Het protocol is, zoals ook is aangegeven in paragraaf 2.3, alleen van toepassing op de behandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:

- olie- of gaswinning uit een klein veld;
- olie -of gasopslag in een klein veld, of
- injectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld;

In het protocol worden voorschriften gegeven voor de procedure die door de Commissie moet worden gevolgd bij het beoordelen van deze schademeldingen. Het is vervolgens aan de Commissie om met inachtneming van deze voorschriften haar eigen werkwijze vast te stellen. In het protocol wordt voorzien in een gewone procedure en een versnelde procedure.

3.1 Indiening van een melding

Beide procedures beginnen met het indienen van een schademelding door de schademelder (artikel 3, eerste lid, van het protocol). Deze aanvraag wordt ingediend bij de Commissie Mijnbouwschade. Bij deze door de minister ingerichte Commissie kan iedereen terecht die een melding wil indienen van schade door bodembeweging als gevolg van aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. De Commissie draagt er, indien van toepassing, vervolgens zorg voor dat de melding wordt doorgestuurd aan de organisatie die bevoegd is om de melding te beoordelen. Naast de Commissie kunnen dit de TCMG (of diens opvolger het Instituut Mijnbouwschade Groningen), andere organisaties die op grond van een lokale regeling bevoegd zijn om schade af te handelen of mijnbouwondernemingen zijn.

Een schademelding wordt ingediend met behulp van een door de Commissie vastgesteld formulier waarin in ieder geval de informatie moet zijn opgenomen die is voorgeschreven in artikel 3, tweede lid, van het protocol. Dit om ervoor te zorgen dat de melding zo volledig mogelijk wordt ingediend en er niet onnodig tijd verloren gaat aan aanvulling van de melding. Het is daarbij belangrijk om de schade zo spoedig mogelijk nadat deze is geconstateerd te melden. Hoe langer de schade bestaat, hoe moeilijker het wordt om aan te tonen waardoor deze is veroorzaakt.

De Commissie bevestigt de ontvangst van de schademelding uiterlijk binnen een week na de ontvangst daarvan en informeert de schademelder vervolgens uiterlijk binnen twee weken of zijn melding in behandeling wordt genomen. Een melding wordt in beginsel niet in behandeling genomen in de gevallen genoemd in artikel 2, derde lid (zie hierover paragraaf 2.3 van deze toelichting). Ook informeert de Commissie de schademelder over de te volgen procedure en de zaakbegeleider die door de Commissie aan de schademelder wordt toegewezen (artikel 4, eerste en tweede lid, van het protocol). De zaakbegeleider is gedurende de gehele procedure het aanspreekpunt voor de schademelder en biedt ondersteuning. De zaakbegeleider neemt zo spoedig mogelijk contact op met de schademelder en geeft toelichting over de verdere gang van zaken.

Als er een aanvulling van de gegevens of stukken nodig is om de schademelding te kunnen beoordelen en de schademelder redelijkerwijs over deze informatie beschikt of kan beschikken geeft de Commissie de schademelder een redelijke termijn om de melding aan te vullen. Ook kan de Commissie de schademelder in de gelegenheid stellen om mondeling, desgewenst telefonisch, zijn schademelding toe te lichten (artikel 4, derde en vierde lid, van het protocol).

3.2 Gewone procedure

Aanwijzen deskundigen (artikel 5 en 6 van het protocol)

Op basis van een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding wijst de Commissie een deskundige aan om een deskundigenrapport uit te brengen ten behoeve van de door de Commissie te maken beoordeling.

De Commissie neemt in haar werkwijze voorschriften op over de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de door de Commissie in te schakelen deskundigen en de vergoeding van hun kosten (artikel 2, negende lid). De deskundigen dienen te voldoen aan de in de branche gebruikelijke kwaliteitseisen.

De Commissie ziet af van het aanwijzen van een deskundige als uit een eerste inhoudelijke beoordeling van de schademelding blijkt dat de Commissie geen

deskundigenrapport nodig heeft om een conceptadvies op te stellen. Van een situatie waarin zonder deskundigenonderzoek een conceptadvies wordt opgesteld is in de eerste plaats sprake als de schademelding geen schade als bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit betreft, maar bijvoorbeeld schade door waardedaling (artikel 6, eerste lid, onderdeel a, van het protocol).

Ook kan een schademelding betrekking hebben op een gebouw dat is gelegen buiten het door de Commissie vastgestelde beoordelingsgebied van de beving (artikel 6, eerste lid, onderdeel b, van het protocol). De Commissie stelt op grond van bijlage 3 van het besluit na iedere geïnduceerde beving een beoordelingsgebied vast op grond van de door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut gemeten grondversnelling, deel A van de Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen van Stichting Bouwresearch, de uitkomsten van in opdracht van de Minister op basis van historische gegevens uitgevoerd onderzoek naar het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen en een kans op schade door de geïnduceerde beving voor zelfs het meest gevoelige gebouwtype van 1% op de rand van het beoordelingsgebied. Dit laatste betekent dat de kans 99% is dat voor een gegeven gevoelig gebouw gelegen op de grens van het beoordelingsgebied er geen schade is die is veroorzaakt door de geïnduceerde beving. Dat wil dus zeggen dat het bij standaardbouwtypes vrijwel uitgesloten is dat buiten het beoordelingsgebied schade is ontstaan als gevolg van de geïnduceerde beving. Omdat het buiten dit gebied vrijwel is uitgesloten dat schade is veroorzaakt door de geïnduceerde beving, kan de melding in beginsel zonder deskundigenonderzoek worden afgehandeld. Dit betekent overigens niet dat ten aanzien van schades aan gebouwen die gelegen zijn binnen het beoordelingsgebied wordt aangenomen dat zij zijn veroorzaakt door de geïnduceerde beving. Zowel binnen als buiten het beoordelingsgebied beoordeelt de Commissie of de gemelde schade is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Binnen een beoordelingsgebied doet de Commissie dit met behulp van een deskundigenrapport. Buiten dit gebied is dit in beginsel niet nodig om de schademelding te kunnen beoordelen. De uitkomsten van het op basis van historische gegevens uitgevoerde onderzoek naar het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen worden in opdracht van de Minister periodiek geëvalueerd aan de hand van nieuwe gegevens over het schadebeeld en intensiteiten rond geïnduceerde bevingen.

Tot slot kan een melding in beginsel zonder deskundigenonderzoek worden afgehandeld indien deze betrekking heeft op een gebouw dat niet is gelegen in een gebied waar bodemdaling of bodemstijging is gemeten als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk (artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van het protocol). De Commissie geeft in het conceptadvies gemotiveerd aan waarom is afgezien van het aanwijzen van een deskundige (artikel 6, tweede lid, van het protocol). Als bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven kan de Commissie om zeer onredelijke uitkomsten (onbillijkheden van overwegende aard) te voorkomen besluiten om ook in deze gevallen een deskundige aan te wijzen (artikel 6, derde lid, van het protocol).

De termijn die de Commissie de deskundige geeft voor het uitbrengen van een rapport bedraagt ten hoogste zes maanden en de deskundige dient zich ervoor in te spannen dat de opname binnen drie maanden na zijn aanwijzing als deskundige plaatsvindt (artikel 5, eerste lid, van het protocol). De termijn van zes maanden is een maximum termijn en de Commissie streeft ernaar kortere termijnen te hanteren. Als de deskundige niet binnen de gestelde termijn een rapport kan uitbrengen informeert hij daar de Commissie, onder opgaaf van

redenen, over voor het einde van de termijn en hij geeft daarbij aan binnen welke termijn hij wel een rapport kan uitbrengen. Deze termijn dient zo kort mogelijk te zijn en niet langer te zijn dan drie maanden (artikel 5, achtste lid, van het protocol).

Deskundigenonderzoek (artikel 5 van het protocol)

De deskundige verricht een onderzoek in overeenstemming met een in de branche gangbare, algemeen erkende beoordelingsmethodiek voor schadevaststelling en de voorschriften die hierover door de Commissie zijn opgenomen in haar werkwijze, met inachtneming van het protocol en geeft naar aanleiding van dat onderzoek in een rapport met bevindingen dat hij zendt aan de Commissie zijn deskundig oordeel over punten genoemd in artikel 5, tweede lid, van het protocol. Bij het beoordelen van het causaal verband tussen de vastgestelde schade en bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk beziet de deskundige onder meer of aannemelijk is dat de gemelde schade ook zonder de betreffende bodembeweging op enig moment in de toekomst zou zijn opgetreden en vermeldt hij eventuele overige overwegingen die van belang zijn voor de verdere beoordeling en behandeling van de schademelding. Als de schade meerdere oorzaken heeft of kan hebben geeft de deskundige zijn oordeel over het aandeel van de schade dat toerekenbaar is aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Ook geeft de deskundige zijn oordeel over de kosten van het herstel van schade, welk deel daarvan kan worden toegerekend aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk en de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van fysieke schade aan een gebouw die toerekenbaar is aan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Bij zijn onderzoek maakt de deskundige onder meer gebruik van de uitkomsten van de bouwkundige opnames die zijn verricht ten behoeve van het instemmingsbesluit voor het betreffende mijnbouwwerk en neemt de regels van het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht in acht. Als de deskundige geen oordeel kan geven over één van de punten genoemd in artikel 5, tweede lid, van het protocol dan geeft hij aan welk onderdeel dit betreft en waarom hij geen oordeel kon geven. De Commissie kan in dat geval besluiten een aanvullend advies in te winnen bij een andere deskundige.

Conceptadvies en zienswijze (artikel 8 van het protocol)

De Commissie stelt binnen 4 weken, al dan niet op basis van een deskundigenrapport, een conceptadvies op en stelt de bij de schademelding betrokken partijen in de gelegenheid om mondeling of schriftelijk hun mening (zienswijze) te geven over het conceptadvies. Partijen geven hun zienswijze binnen een door de Commissie gestelde termijn die door de Commissie op verzoek van één van de partijen één maal kan worden verlengd met een door de Commissie te stellen termijn. De Commissie betreft de zienswijzen van partijen bij het vaststellen van haar definitieve advies.

Mocht één van de partijen van mening zijn dat de Commissie haar bevoegdheid op grond van het besluit in het conceptadvies te buiten gaat of in strijd handelt met de uitgangspunten van dit protocol, dan kan deze partij de minister verzoeken om een derde partij opdracht te geven om een onafhankelijk en deskundig oordeel te geven over de vraag of de Commissie met haar advies haar bevoegdheid op grond van het besluit (artikel 2, tweede tot en met zevende lid) te buiten gaat of in strijd handelt met de uitgangspunten van dit protocol (artikel 8, derde lid, van het protocol). De verzoekende partij moet daarbij gemotiveerd aangeven waarom hij van oordeel is dat de Commissie haar bevoegdheid op grond van het besluit of de uitgangspunten van het protocol, te buiten gaat. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan

om de vraag of de Commissie de grenzen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht respecteert. Het verzoek moet worden ingediend binnen de zienswijzetermijn die door de Commissie is gesteld. De minister stuurt een afschrift van dit verzoek aan de Commissie en de andere bij het geschil betrokken partij. De minister stelt de derde partij, bestaand uit een of meer onafhankelijke deskundigen, een termijn waarbinnen hij zijn oordeel moet geven en doet het oordeel toekomen aan de Commissie en partijen. De Commissie is op grond van artikel 8, vijfde lid, van het protocol verplicht om uitvoering te geven aan dat deskundigenoordeel.

Advies Commissie (artikel 9 en 10 van het protocol)

De Commissie stelt binnen 2 weken nadat zij de zienswijze van alle partijen heeft ontvangen of binnen twee weken na ontvangst van het oordeel van de derde partij schriftelijk haar advies vast en zendt dit aan partijen. Het advies dient daarbij in ieder geval de in artikel 9, derde lid, van het protocol genoemde onderdelen te bevatten.

Als één van de partijen een kennelijke rekenfout, een schrijffout of andere fout die zich voor eenvoudig herstel leent in het advies aantreft kan hij de Commissie binnen 8 weken na de dagtekening van het advies verzoeken om het advies te verbeteren (artikel 10, eerste lid, van het protocol). Als de Commissie het advies verbetert, dan wordt deze verbetering in een apart stuk vermeld. Dat aparte stuk wordt door de Commissie zo spoedig mogelijk aan partijen gezonden.

3.3 Versnelde procedure (artikel 7 van het protocol)

Als de Commissie na een geïnduceerde beving in één gebied in korte tijd een groter aantal schademeldingen ontvangt, dan kan de Commissie, in overleg met vertegenwoordigers van de regionale overheden van het betrokken gebied, met de betrokken mijnbouwonderneming overeenkomen in het belang van een voortvarende schadebehandeling een versnelde procedure toe te passen. Wanneer een dergelijke versnelde procedure wordt toegepast kan de Commissie bij de behandeling van schademeldingen voor bepaalde overeengekomen categorieën schademeldingen binnen een vastgesteld toepassingsgebied een causaal verband aannemen. Dit betekent ook dat de Commissie zonder een deskundigenonderzoek ter plaatse een conceptadvies als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van het protocol vaststelt. Bij bepaalde schadecategorieën kan bijvoorbeeld gedacht worden aan schades tot een bepaald bedrag of meldingen die binnen een bepaalde periode zijn ingediend. De versnelde procedure kan alleen worden toegepast op schademeldingen die voldoende zijn gedocumenteerd, bijvoorbeeld door middel van foto's van de schade, zodat vaststaat op welke schade het advies ziet. Hieraan dient door de Commissie in haar werkwijze aandacht te worden besteed.

4. Wat gebeurt er met het advies van de Commissie

Als de Commissie in haar advies heeft geoordeeld dat de schade is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van mijnbouwactiviteiten en de mijnbouwonderneming een door de Commissie bepaald schadebedrag moet vergoeden aan de schademelder, dan stuurt de Commissie de schademelder niet alleen het advies, maar ook een instemmingsformulier (artikel 11). Stemt de schademelder in met het advies, inclusief het daarin genoemde schadebedrag, dan geeft hij dit aan door het instemmingsformulier te ondertekenen en dit aan de Commissie terug te sturen. Op het instemmingsformulier vult de schademelder ook de gegevens in die noodzakelijk zijn voor de uitbetaling van het schadebedrag door de mijnbouwonderneming aan de schademelder. Het gaat hier om gegevens

als een bankrekeningnummer en de te naam stelling van de betreffende bankrekening. De Commissie stuurt het instemmingsformulier vervolgens per ommekeer door aan de betreffende mijnbouwonderneming, zodat de mijnbouwonderneming in staat is om binnen twee maanden het schadebedrag uit te betalen.

Het advies van de Commissie is niet bindend voor schademelders. Dit betekent dat als een schademelder het niet eens is met een advies hij niet verplicht is de door de mijnbouwonderneming geboden schadevergoeding te aanvaarden. De schademelder kan in dat geval een vordering tot vergoeding van zijn schade voorleggen aan de burgerlijk rechter.

5. Wijziging van het protocol

De minister kan het protocol op eigen initiatief wijzigen, maar de Commissie kan de minister ook verzoeken om het protocol te wijzigen. De minister wijzigt het protocol alleen na overleg met de Commissie en nadat de mijnbouwondernemingen over deze wijziging geïnformeerd zijn (artikel 2, zevende lid).

6. Jaarverslag en evaluatie

De Commissie brengt jaarlijks aan de minister verslag uit over haar werkzaamheden van het afgelopen jaar. In haar verslag besteedt de Commissie in ieder geval aandacht aan de door haar gehanteerde werkwijze, procedures en beoordelingsmethodiek (artikel 6). Daarnaast geeft de minister jaarlijks opdracht tot het uitvoeren van een evaluatie van de behandeling van schademeldingen door de Commissie en kan de minister, bijvoorbeeld indien zich een incident van bodembeweging heeft voorgedaan, opdracht geven tot een aanvullende evaluatie van de behandeling van schademeldingen door de Commissie. De verslagen van deze evaluaties worden door de minister openbaar gemaakt (artikel 7).

7. Overgang van de oude naar de nieuwe situatie

Zoals ook is aangegeven in paragraaf 2.3 is dit besluit slechts van toepassing op schademeldingen die zijn ingediend binnen twaalf maanden na het tijdstip van de geïnduceerde beving, zoals vastgesteld door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, en die niet in behandeling zijn bij of eerder behandeld zijn door de mijnbouwonderneming, een andere daartoe aangewezen organisatie (zoals bijvoorbeeld in het geval van een lokale regeling) of de rechter (artikel 2, derde lid).

In de overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen is afgesproken dat tussen de datum van inwerkingtreding van de overeenkomst en het daadwerkelijk operationeel zijn van de Commissie Mijnbouwschade, de mijnbouwondernemingen eventuele schademeldingen zo veel mogelijk overeenkomstig het protocol zullen behandelen.

Dit besluit laat afspraken die zijn vastgelegd in lokale regelingen, die door mijnbouwondernemingen voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit met de betrokken decentrale overheden zijn gemaakt over de behandeling van schade, onverlet (artikel 2, derde lid, onderdeel g). Dit omvat ook de aanpassing van die afspraken binnen en vanwege het voor die lokale regeling reeds geldende effectgebied na de datum van inwerkingtreding van dit besluit. Mijnbouwondernemingen treffen, mede in het licht van de afspraak in de overeenkomst dat zij afzien van een eigen buitengerechtelijke beoordeling van

schademeldingen, geen nieuwe lokale regelingen op het gebied van schadebehandeling.

Voorts kan iedere individuele mijnbouwonderneming de Commissie verzoeken om schademeldingen te behandelen die niet onder de reikwijdte van dit besluit vallen (artikel 2, vijfde lid).

8. Kosten van schadebehandeling door de Commissie

De schadebedragen die door de Commissie worden geadviseerd worden door de betrokken mijnbouwonderneming aan de schademelder vergoed. De kosten die de Commissie maakt ten behoeve van de behandeling van schademeldingen komen in eerste instantie ten laste van de begroting van de minister. De minister brengt, op grond van de overeenkomst tussen de Staat en de mijnbouwondernemingen, jaarlijks achteraf de kosten van deskundigenonderzoeken die ten grondslag liggen aan adviezen van de Commissie waarin schadebedragen worden toegerekend aan de desbetreffende mijnbouwonderneming alsmede een vergoeding voor het apparaatsbudget en het werk- en onderzoeksbudget van de uitvoeringsorganisatie voor de behandeling van schademeldingen dat kan worden aangemerkt als door de mijnbouwonderneming vermeden kosten, in rekening aan de mijnbouwondernemingen. Op deze wijze wordt voorkomen dat de mijnbouwondernemingen als gevolg van de schadebehandeling door de Commissie een voordeel genieten dat kan worden aangemerkt als staatssteun.

De kosten van de leden van de Commissie Mijnbouwschade, de kosten van huisvesting van de Commissie Mijnbouwschade, de opstartkosten voor de uitvoeringsorganisatie en het vaste deel van de kosten voor apparaatsbudget en het werk- en onderzoeksbudget van de uitvoeringsorganisatie worden niet in rekening gebracht aan de mijnbouwondernemingen. Het betreft hier kosten die de mijnbouwondernemingen zelf niet gemaakt zouden hebben (leden en huisvesting van de Commissie) en kosten die door de mijnbouwondernemingen zelf ook reeds gemaakt zijn ten behoeve van het opzetten van hun eigen systemen voor schadebehandeling. Hiermee wordt ook de onafhankelijkheid van de Commissie Mijnbouwschade geborgd.

9. Verhouding met Algemene Verordening Gegevensbescherming

Om schademeldingen te kunnen behandelen is het noodzakelijk dat de Commissie gegevens verzamelt en verwerkt. Het gaat daarbij om gegevens die door schademelder worden vermeld in de schademelding, gegevens die door de deskundige worden verzameld in het kader van de opname van de schade en gegevens die door de Commissie worden opgevraagd bij derden ten behoeve van de behandeling van schademeldingen. Het gaat in het laatste geval bijvoorbeeld om het opvragen van informatie bij de TCMG, de mijnbouwondernemingen en andere organisaties belast met behandeling van schademeldingen op grond van een lokale regeling indien ten aanzien van een gebouw waarvoor een schade is gemeld al eerder een schademelding is gedaan.

Het recht op bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht dat onderdeel uitmaakt van het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In de bescherming van dit recht is onder andere voorzien in artikel 10, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8 van het EVRM. Op grond van deze artikelen moet de bescherming van persoonsgegevens wettelijk geregeld zijn. In deze wettelijke regeling is in Nederland voorzien door de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet AVG (UAVG). Op grond van de

AVG mag een organisatie alleen persoonsgegevens verwerken als dit noodzakelijk is in het belang van minimaal één van de belangen die worden genoemd in artikel 6, eerste lid, van de AVG (grondslag). Voorts moet de inbreuk die de organisatie door het verwerken van de persoonsgegevens maakt op iemands persoonlijke levenssfeer zo beperkt mogelijk zijn.

De gegevensverwerking door de Commissie vindt plaats in overeenstemming met de AVG en UAVG. De verwerking van deze gegevens door de Commissie is noodzakelijk in het belang van de snelle, redelijke en rechtvaardige buitengerechtelijke behandeling van schade als bedoeld in dit besluit. De verplichting van de Commissie om ten behoeve van dit doel persoonsgegevens te verwerken indien dit noodzakelijk is voor de uitvoering van haar taak is vastgelegd in artikel 8 van dit besluit. Deze verplichting kan worden aangemerkt als een belang als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van de AVG. De Commissie is voorts op grond van de AVG verplicht om persoonsgegevens goed te beveiligen en heeft de verantwoordingsplicht om aan te tonen dat het aan de privacyregels voldoet.

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1

Gebouw

Ingevolge artikel 1, eerste lid, van de Woningwet is een gebouw een bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Wat een bouwwerk is, wordt gedefinieerd in de bijlage bij art. 1.1 van de Omgevingswet (zoals die wordt gewijzigd in het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, Kamerstukken II 2017/18, 34986, 2, p. 84). Het gaat om een constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren, met inbegrip van de daarvan deel uitmakende bouwwerkgebonden installaties anders dan een schip dat wordt gebruikt voor verblijf van personen en dat is bestemd en wordt gebruikt voor de vaart. Met die omschrijving wordt blijkens de memorie van toelichting aangesloten bij de omschrijving die is opgenomen in de modelbouwverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Daarmee is verzekerd dat de in tientallen jaren opgebouwde jurisprudentie over dat begrip van toepassing blijft, hetgeen uit oogpunt van rechtszekerheid en voor de uitvoeringspraktijk van grote betekenis is (Kamerstukken II 2013/14, 33962, 3, p. 616).

De gebouwen waar dit besluit op ziet, zijn in de eerste plaats gebouwen die op grond van het toepasselijke bestemmingsplan geheel of gedeeltelijk een woonbestemming hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om eengezinswoningen of flat- of appartementengebouwen. Maar het kan ook gaan om een gebouw dat door de eigenaar zowel wordt gebruikt voor woon- als bedrijfsdoeleinden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de bakker die boven zijn bakkerij woont. Het besluit ziet in de tweede plaats op gebouwen die het eigendom zijn van een kleine ondernemer. Hiervoor is aangesloten bij de definitie van micro-onderneming die is opgenomen in artikel 2, derde lid, van bijlage I van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun

op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard. Het gaat daarbij om ondernemingen waar minder dan 10 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet of het jaarlijkse balanstotaal 2 miljoen EUR niet overschrijdt.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage[n]

Zaaknummer: 991253

Behandeld door

Doorkiesnummer

Vries

AFSCHRIJF

0592 -

23 september 2020

VERZONDEN 24 SEP. 2020

Aan: De Minister van Economische Zaken en Klimaat
Minister E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

gemeente Tynaarlo

Onderwerp: Zorgen over mijnbouw in Noord-Drenthe

Geachte heer Wiebes,

De zorgen van onze inwoners over mijnbouw gerelateerde onderwerpen brengen we bij u over het voetlicht in het overleg met uw Ministerie, door gebruik te maken van inspraak in procedures rondom winningsplannen en zo nodig in beroepsprocedures.

Onze inwoners mogen er op vertrouwen dat de overheid – dus ook de Rijksoverheid – de aan haar toevertrouwde belangen zo goed mogelijk behartigt. Vertrouwen in de overheid, is in relatie tot gaswinning en andere vormen van mijnbouw, geen vanzelfsprekendheid en wij vragen uw dringende aandacht voor onderstaande onderwerpen.

Schadebehandeling

Juist vanwege de gestapelde mijnbouw in onze regio (zoutwinning, gaswinning uit kleine gasvelden en uit het Groningen gasveld) blijven wij aandringen op gelijke rechtsbedeling voor onze inwoners.

Het moet voor gedupeerden in onze regio niet uitmaken of de oorzaak van de schade is gelegen in het Groningenveld, het Annerveenveld of de zoutwinning. Het is voor ons ontoelaatbaar dat bij toekomstige bevingen een 'contouren' of bevoegdheden discussie leidt tot vertraging en verschillende schadeprocedures. Wij pleiten voor de inrichting van één landelijk loket naar het model van de IMG, met wettelijk bewijsvermoeden en binnen het publiekrechtelijk kader.¹

Verdichting meetnetwerk KNMI

Uit uw brief aan de Kamer van maart 2019, PDGB / 20064134 blijkt dat het gebouwsensorennetwerk niet meer wordt ondersteund. In het advies van SODM aan uw Minister van 19 februari 2020, 20039778 staat dat het gebouwsensorennetwerk geen technische en wetenschappelijke meerwaarde heeft en dat het TCMG de gegevens niet gebruikt. SODM schrijft dat het netwerk in de huidige of andere vorm van maatschappelijke waarde is en dat het verder borgen en ontwikkelen van kennis in de regio van groot belang is voor de toekomstige nazorg.

In dit kader noemen we ook de motie van Mulder en Sienot van 11 maart 2019, nr. 33 529 met de oproep aan de Minister om de onrust van inwoners bij een mijnbouwlocatie –buiten Groningen - weg te nemen door onafhankelijke metingen en een fijnmazig netwerk in de regio. In de motie wordt verzocht de Kamer te informeren voor de zomer van 2020.

¹ R. Bronsema, 'Publiekrechtelijke afhandeling van mijnbouwschade: eens, maar nooit weer? Gemiste kansen bij de instelling van de landelijke Commissie Mijnbouwschade', GST 2020/116.

Postadres

Postbus 5, 9480 AA Vries

Bezoekadres

Kornoeljeplein 1, Vries

Website

www.tynaarlo.nl

Bankrelaties

IBAN: NL02BNGH0285079050

IBAN: NL05BNGH0285079093 (belastingen en leges)

BIC: BNGHNL2G

Telefoonnummer

[0592] 26 66 62

Faxnummer

[085] 20 84 923

E-mail

info@tynaarlo.nl

Toezegging aan de gemeenteraad over meetnetwerk en schadebehandeling

In februari 2019 heeft het college van Tynaarlo aan de gemeenteraad toegezegd een informatiebijeenkomst voor de gemeenteraad te organiseren, zodra meer duidelijkheid bestaat over het schadeprotocol kleine velden en over het plaatsen van extra trillingsmeters.

Wij verzoeken uw Minister om op korte termijn duidelijkheid over deze onderwerpen te geven en in overleg met de gemeenten dit najaar in de regio een informatiebijeenkomst te organiseren.

Tot slot vragen wij uw aandacht voor de recent van kracht geworden waardedalingregeling, de gehanteerde methode en de communicatie hierover in de regio.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

[Redacted]
gemeentesecretaris

drs. M.J.F.J. Thijsen
burgemeester

In afschrift aan:

- KNMI
- SODM
- Commissie Mijnbouwschade
- Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Provincie Drenthe
- Gemeenteraad Tynaarlo
- Gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld, Westerkwartier

Van: [redacted]
Aan: [redacted] <[\[redacted\]@provinciegroningen.nl](mailto:[redacted]@provinciegroningen.nl)>; [redacted]; [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: FW: Beving bij Winde
Datum: woensdag 14 oktober 2020 17:06:29
Bijlagen: [image002.jpg](#)

Ter informatie.
Mvg, [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@sodm.nl>
Verzonden: woensdag 14 oktober 2020 16:25
Aan: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@sodm.nl>
Onderwerp: RE: Beving bij Winde

Goedem ddag mevrouw [redacted],

Naar aanleiding van de aardbevingen bij Winde hebben we verder informatie over de bevingen opgevraagd bij het KNMI. Daarnaast heeft de NAM ook verder onderzoek gedaan om de meest waarschijnlijke oorzaak van de beving te achterhalen. Wij hebben voor onze analyse ook gebruikt gemaakt van de data in deze rapporten. Voor de uitleg heb ik onderaan deze email een kaartje met de velden en de breukpatronen toegevoegd.

De KNMI analyse laat zien dat de M=1,8 beving heeft plaatsgevonden op de breuk aan de zuidkant van het Roden veld. Hoewel de beving op deze breuk ligt is hij hoogstwaarschijnlijk niet gerelateerd aan gasproductie uit het Roden gasveld. De productie uit Roden is al in 2003 helemaal beëindigd en de drukken in het Roden veld zijn gestabiliseerd.

Een logischer verklaring is dat de voormalige productie uit het meest noordelijke blok van het gasveld Vries-Noord nog een na-ijlend effect heeft op de watervoerende laag (aquifer) in het breuk-blok wat tussen het Roden veld en het Vries veld in ligt en die verbonden is met het Vries-Noord gasveld. Doordat de druk hier in de aquifer nog daalt, is de zuidelijke breuk van het Roden veld kritisch gespannen geraakt en heeft dat een aardbeving tot gevolg gehad. Het na-ijleffect is zichtbaar in de druk in het noordelijke blok van het Vries-Noord veld langzaam een beetje stijgt.

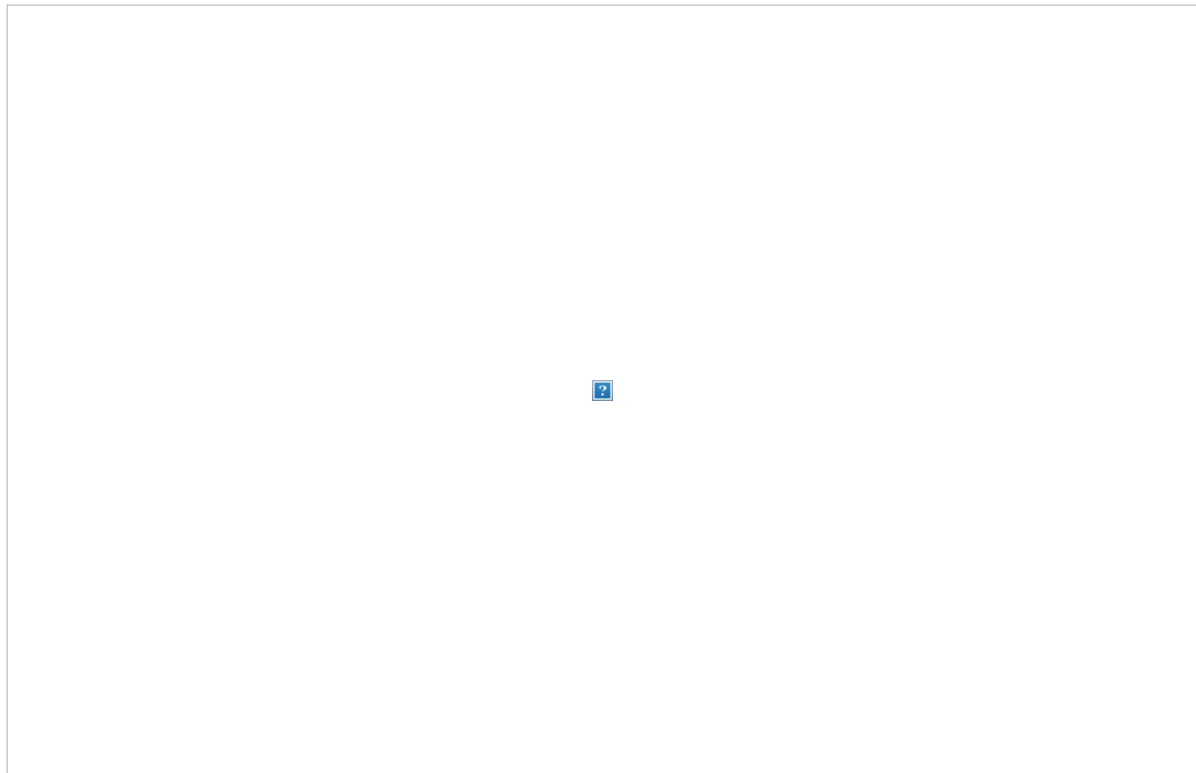
Op dit moment wordt er geen gas meer gewonnen uit het noordelijke blok in het Vries-Noord veld. Er is geen verbinding tussen het Vries-Noord en het Vries-Centraal veld (er is mogelijk wel een zeer beperkte communicatie tussen de twee blokken in het Vries-Noord veld). We kunnen niet inschatten hoelang het na-ijlen van de druk in de aquifer nog gaat duren. Het is ook niet mogelijk om de druk direct in het breukblok tussen het Vries-Noord en Roden veld te meten omdat er geen putten in dit blok staan.

Een relatie met de winning uit het Groningen veld, of met de gasopslag Norg zijn onwaarschijnlijk omdat de afstand tot het Groningen veld te groot is en het cyclische gebruik van Norg weinig effect heeft op de druk in de aquifer bij Roden/Vries-Noord.

Het rapport van het KNMI kunt u hier vinden: <http://bibliotheek.knmi.nl/knmipubTR/TR388.pdf>

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van mijn email dan verneem ik dat graag.

Met vriendelijk groet,
[redacted]

Van: [redacted] <[\[redacted\]@drenthe.nl](mailto:[redacted]@drenthe.nl)>
Verzonden: donderdag 1 oktober 2020 13:47
Aan: [redacted] <[redacted]@sodm.nl>
Onderwerp: Beving bij Winde

Goedemiddag [redacted],

Naar aanleiding van Statenvragen die onze gedeputeerde binnenkort moet beantwoorden, wil ik u vragen of er al meer duidelijkheid is over het gasveld dat de bevingen (M=1.8 en nog een heel kleintje) bij Winde afgelopen zondag 27 september heeft veroorzaakt.

Onze inschatting is dat het een beving is geïnduceerd op de E-W randbreuk grenzend aan Vries waar nog steeds gas gewonnen wordt, maar het zou ook nog een late na-ijl beving kunnen zijn vanuit Roden (winning gestopt), al is die kans waarschijnlijk heel klein. We hebben niet de tools/gegevens dit goed vast te stellen.

Kunt u hierover meer duidelijkheid verschaffen? Het staat iets professioneler tegenover de Staten als je met een eenduidig antwoord kunt komen in plaats van of of.

Alvast bedankt voor de moeite!

Mvg, [REDACTED]
Provincie Drenthe afdeling Water, Bodem, Milieu
Tel. 0592- [REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Bestuurlijk overleg mijnbouw Noord-Drenthe
Datum: maandag 19 oktober 2020 13:46:00
Bijlagen: [Conceptagenda bestuurlijk overleg Mijnbouw sept-okt 2020.docx](#)

Hoi [redacted],

Zie punt 2 hieronder: daar staat dat Tjisse een bestuurlijk overleg regelt over mijnbouw Noord-Drenthe. De collega van Tynaarlo heeft daarvoor bijgaande conceptagenda bijgevoegd. Ben jij hier mee bezig of wil je er Tjisse naar vragen?

Groet, [redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted] <[redacted]@tynaarlo.nl>

Verzonden: maandag 19 oktober 2020 9:09

Aan: [redacted] <[redacted]@aaenhunze.nl>; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>;

[redacted] <[redacted]@noordenveld.nl>; [redacted] <[redacted]@noordenveld.nl>;

[redacted] <[redacted]@noordenveld.nl>; [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]

[redacted] <[redacted]@assen.nl>; [redacted] <[redacted]@assen.nl>

Onderwerp: Groningen gas en communicatie Noord Drenthe; Bestuurlijk overleg mijnbouw Noord-Drenthe

Dag collega's,

Twee dingen:

1. Groningen gas

Morgenmiddag komt regio Groningen met een persbericht naar buiten over het Groninger gasbesluit. Er wordt geen beroep ingesteld maar men wil een gesprek met de Minister. Ook zou de schadeafhandeling in het grensgebied met Groningen ivm stapeling van mijnbouwactiviteiten ook onder Groningen moeten vallen.

Tynaarlo heeft een aantal weken terug eveneens een verzoek aan de Minister gestuurd om een gesprek en is er recent een motie in de raad aangenomen over dit onderwerp.

2. Bestuurlijk Overleg Mijnbouw Noord-Drenthe Het initiatief om op korte termijn een bestuurlijk overleg mijnbouw in Noord-Drenthe te organiseren is door gedeputeerde Stelpstra van Tynaarlo overgenomen.

[redacted], [redacted] is er al bekend wanneer dit gaat gebeuren? In de bijlage de agenda die al was gemaakt n.a.v. de inventarisatie bij de collega's in de regio.

Tussen een en half twee vanmiddag heb ik even overleg met de portefeuillehouder over de communicatie. Het zou mooi zijn als Noord-Drenthe ook als regio de krachten bundelt.

Graag hoor ik of jullie morgen of woensdag actief communiceren, reageren of alleen ter kennis brengen van de Raad/Staten?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Juridische Zaken

team Advies en Ondersteuning

E-mail [redacted]@tynaarlo.nl

Gemeente Tynaarlo

Tel 0592 - [redacted] || Fax 085 - [redacted] || E-mail info@tynaarlo.nl Post Postbus 5, 9480 AA Vries || Bezoek

Kornoeljeplein 1, Vries Bezoek onze website || Volg ons op Twitter || Like ons op Facebook

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [Marco Out](#); [redacted]; [@tynaarlo.nl](#); [redacted]; [@aaenhunze.nl](#); [Tjisse Stelpstra](#)
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [@aaenhunze.nl](#); [redacted]
Onderwerp: BO op vrijdag 30 oktober a.s. via MS Teams + definitieve agenda
Datum: dinsdag 27 oktober 2020 11:12:56
Bijlagen: [image001.png](#)
[image002.png](#)
[image003.png](#)
[image004.png](#)
[image005.png](#)
[Agenda bestuurlijk overleg Mijnbouw Noord-Drenthe 30 oktober 2020.docx](#)

Goedemorgen,

Bijgevoegd de definitieve agenda voor het Bestuurlijk overleg Mijnbouw op vrijdag 30 oktober van 11.30 u tot 12.30 u via MS Teams. Het betreft een Bestuurlijk Overleg zonder ondersteuning van ambtenaren.

De heer [redacted] zal burgemeester Hiemstra vertegenwoordigen, die is helaas verhinderd.

U heeft hiervoor inmiddels een vergaderverzoek via MS Teams ontvangen.

Hartelijke groet,

[redacted]
[redacted]
[redacted]

+31 592 [redacted]
[redacted]@drenthe.nl

Westerbrink 1 | Postbus 122, 9400 AC Assen
[+31 592 365555](#) | [post@drenthe.nl](#)
[www.provincie.drenthe.nl](#)

Volg ons op

---

gemeente Tynaarlo

**Team Ruimte en Duurzame
Ontwikkeling**

Behandeld door

[Redacted]

06 [Redacted]

[Redacted]@tynaarlo.nl

agenda

datum

26 oktober 2020

Omschrijving	Bestuurlijk Overleg Mijnbouw Noord-Drenthe
Voorzitter	Marcel Thijsen
Genodigden	Portefeuillehouders Mijnbouw gemeenten Aa en Hunze, Assen en Noordenveld en provincie Drenthe. Hierbij zijn geen ambtelijke adviseurs aanwezig.
Vergaderdatum	Vrijdag 30 oktober 2020 , 11.30 -12.30 uur
Locatie	digitaal via MS Teams

Vergaderpunten

1. Opening (doel van dit overleg: bespreken gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen, maatschappelijk draagvlak, gebiedscompensatie, koppeling energietransitie)
2. Gestapelde mijnbouw en ongelijke schadebehandeling
3. Gaswinning kleine velden
4. Meetnetwerken
5. Afbouw gaswinning Groningenveld en gebruik gasopslag Norg
6. Beroepsprocedures gaswinning
7. Zoutwinning
8. Toekomst
9. Sluiting

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Gemeente Tynaarlo
T.a.v. de heer Thijsen en de heer [REDACTED]
Postbus 5
9480 AA VRIES

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

T 070 [REDACTED]
[REDACTED]@minezk.nl

Ons kenmerk
DGKE / 20273148

Datum 27 november 2020
Betreft Reactie op uw brief 'Zorgen over mijnbouw in Noord-Drenthe'

Geachte heer Thijsen en heer [REDACTED],

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van uw brief van 23 september jl. Ik deel uw mening dat vertrouwen in de overheid van zeer groot belang is. Via deze weg geef ik graag mijn reactie op uw schrijven.

Schadeafhandeling

Als minister van Economische Zaken en Klimaat vind ik het belangrijk dat schade door mijnbouw op eenvoudige en laagdrempelige wijze kan worden verhaald en dat de afhandeling van schade als rechtvaardig en bevredigend wordt ervaren. Daarom werk ik aan een landelijke aanpak, waarbij burgers en kleine bedrijven schademeldingen voor een onafhankelijke beoordeling kunnen indienen bij de Commissie Mijnbouwschade. Op dit moment kunnen alleen nog mogelijke schades als gevolg van de winning of opslag van olie- of gas in kleine velden bij de Commissie Mijnbouwschade worden gemeld. Ik streef ernaar om dit op korte termijn uit te breiden naar zoutwinning, aardwarmte en steenkolenwinning. Hierover ben ik met de verschillende sectoren in gesprek.

Omdat het aantal schademeldingen in Groningen en de ernst daarvan van een geheel andere orde is dan die van andere mijnbouwactiviteiten in Nederland, is er een aparte schaderegeling ingesteld voor gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg. De bijzondere situatie in Groningen rechtvaardigt de uitzonderlijke en vergaande stap om een wettelijk bewijsvermoeden toe te passen en de schadeafhandeling te beleggen bij de overheid via het Instituut Mijnbouwschade Groningen. Daarbij speelt mee dat de bepaling van het niveau van de winning van gas uit het Groningenveld steeds meer een aangelegenheid is geworden van het Rijk, waardoor ook de afhandeling van de gevolgen van de gaswinning uit het Groningenveld (schade en versterking) steeds meer een zaak van de overheid geworden. Voor een dergelijke uitzonderlijke en vergaande schaderegeling voor overige mijnbouwactiviteiten ontbreekt een voldoende rechtvaardiging. Dit laat onverlet dat burgers en kleine bedrijven die schade hebben als gevolg van overige mijnbouwactiviteiten dit via de landelijke aanpak vergoed kunnen krijgen.

Bewoners uit het grensgebied met Groningen, zoals uit gemeente Tynaarlo, kunnen met schademeldingen zowel bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen als bij de Commissie Mijnbouwschade terecht. De instanties zullen de schademeldingen waar nodig naar elkaar doorsturen. Schademeldingen in het effectgebied van het Instituut Mijnbouwschade Groningen zullen in eerste instantie door het Instituut Mijnbouwschade Groningen worden opgepakt. Mocht uit het deskundigenonderzoek van het Instituut Mijnbouwschade Groningen blijken dat de schade (gedeeltelijk) is veroorzaakt door één of meerdere andere mijnbouwactiviteiten dan gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg, dan zal het schadegeval (gedeeltelijk) worden overgedragen aan de Commissie Mijnbouwschade. De Commissie Mijnbouwschade zal bij haar advies gebruik maken van het deskundigenonderzoek dat is uitgevoerd voor het Instituut Mijnbouwschade. Met deze werkwijze willen het Instituut Mijnbouwschade Groningen en de Commissie Mijnbouwschade voorkomen dat schademeldingen uit het grensgebied met Groningen tussen wal en schip belanden en dat inwoners met schade blijven zitten.

Meetnetwerk KNMI

Inderdaad is het netwerk van gebouwsensoren in Groningen niet meer operationeel. Wel heeft NAM de bewoners van gebouwen met een sensor de mogelijkheid gegeven de sensor te behouden. Een aantal bewoners heeft hier gebruik van gemaakt, bij anderen is of wordt de sensor verwijderd. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zal met het KNMI in overleg treden om te bezien of het technische meerwaarde heeft de data uit de behouden sensoren alsnog te gebruiken in aanvulling op netwerk van sensoren dat KNMI opereert.

In de motie van Mulder en Sienot van 11 maart 2020, Kamerstuk 33 529 nr. 733, heeft de Kamer overwogen dat onafhankelijke metingen door een fijnmazig met de regio afgestemd netwerk nodig zijn. Mij is verzocht om met het KNMI, gemeenten en provincies daarover afspraken te maken. Ik hecht eraan dat de feiten ten aanzien van seismische monitoring beschikbaar en toegankelijk zijn en passend bij de activiteiten in het gebied. Om die reden heb ik het KNMI gevraagd om een evaluatie op te stellen van het huidige netwerk en de reeds voorziene uitbreidingen daarvan en tevens rekening te houden met ontwikkelingen in een gebied zoals geothermie. De evaluatie is inbreng voor de gesprekken met provincies en gemeenten. Ik verwacht de Tweede Kamer in het eerste kwartaal van 2021 te kunnen informeren over de uitkomsten.

Tot slot vraag u in uw brief aandacht voor de waardedalingenregeling van het IMG. Per 1 september jl. de waardedalingenregeling van kracht is gegaan. Het IMG heeft hier uitgebreid over gecommuniceerd op haar website¹ en via andere kanalen. Ook is de Kamer uitvoerig geïnformeerd² over de werkwijze³ en start⁴ van deze regeling.

Met vriendelijke groet,

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

¹ <https://www.schadedoormijnbouw.nl/waardedalingenregeling>

² Kamerstuk 35 250, nr. 42

³ Kamerstuk 33 529, nr. 767.

⁴ Kamerstuk 33 529, nr. 790

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Voor beantwoording schriftelijke vragen ex artikel 41 Reglement van orde

Algemene gegevens		Teammanager
<i>Opsteller</i>	, tst.	Martien Haasjes
<i>Team</i>	WBM	
<i>Datum</i>	maandag 4 januari 2021	<i>Paraaf</i>
<i>Uiterste behandeldatum in GS: 26 januari 2021</i> <i>Toelichting: termijn beantwoording</i>		<i>Bespreken:</i>

Verwijzing naar speerpunt coalitieakkoord/programma begroting	Akkoord portefeuillehouder
2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	Tjisse Stelpstra

Intern voorbereid met	Akkoord provinciesecretaris
1.	Wim Brenkman
2.	
3.	

Archivering		Communicatie
<i>Datum:</i>	<i>Registratienummer:</i>	<i>Openbaar:</i>
	nr.	Ja, later. Openbaar vanaf ontvangst brief door vragensteller.
	nr.	<i>Persbericht:</i> Nee
	nr.	<i>Bekendmaking:</i> Niet van toepassing

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen ex artikel 41 Reglement van orde van de ChristenUnie-fractie over de uitspraak van de Raad van State over het gaswinningsplan Westerveld

Advies

In te stemmen met de brief aan de ChristenUnie-fractie, in afschrift aan de overige Statenleden.

Beslissing GS

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Aanvullende informatie voor GS

Uit contact met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is gebleken, dat EZK geen verschil voor ogen staat tussen 'systeem' en 'plan' zoals opgenomen in het besluit voor wat betreft de praktische uitvoering. De NAM heeft voor alle kleine velden die het betreft een risicobeheerssysteem/plan, waarin zowel communicatie-elementen als 'hand aan de kraan' en mitigerende acties zijn opgenomen. Dit is openbaar en op de NAM website gepubliceerd.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Statenvragen over de uitspraak van de Raad van State inzake het gaswinningsplan Westerveld

Tekst: Gedeputeerde Staten beantwoorden vragen van de ChristenUnie-fractie over de uitspraak van de Raad van State over het gaswinningsplan Westerveld. De RvS heeft geconstateerd dat de minister op een aantal punten zijn instemmingsbesluit voor het gaswinningsplan Westerveld onvoldoende heeft gemotiveerd en heeft opdracht gegeven dit te herstellen. De Staten maken zich zorgen over deze uitspraak met betrekking tot de veiligheid en hebben hierover vragen gesteld.

Aan:

mevrouw [REDACTED]

(i.a.a. de overige Statenleden)

Assen, 19 januari 2021

Ons kenmerk 3/5.2/2020002673

Behandeld door mevrouw [REDACTED]; (0592) [REDACTED]

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen ex artikel 41 Reglement van orde over de uitspraak van de Raad van State over het gaswinningsplan Westerveld

Geachte mevrouw [REDACTED]

In uw brief van 23 december 2020 stelde u een aantal vragen over de uitspraak van de Raad van State (RvS) over het gaswinningsplan Westerveld. Deze vragen beantwoorden wij als volgt.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de uitspraak?

Antwoord 1

Ja

Vraag 2

Wat is uw reactie op deze uitspraak?

Antwoord 2

De RvS heeft in deze zogenaamde 'tussenuitspraak' geconstateerd dat de minister zijn instemmingsbesluit op enkele punten niet voldoende gemotiveerd heeft. De achtergrond van dit juridische instrument is dat er grenzen zijn aan de mogelijkheid om nog ter zitting een nadere motivering te geven. Als een definitieve vernietiging (vooralsnog) te ver gaat, maar het wel noodzakelijk wordt geacht om de correcte motivering in een samenhangend herstelbesluit terug te zien, kan de bestuursrechter van dit instrument gebruik maken. De RvS zal na het nemen van het 'herstelbesluit' een definitieve uitspraak doen.

Vraag 3

Deelt u onze mening dat een dergelijke uitspraak niet bijdraagt aan het vertrouwen van inwoners in het gaswinningsproces? Zo ja, bent u bereid hierover met het Ministerie van Economische Zaken en de betrokken exploitanten in gesprek te gaan?

Antwoord 3

De RvS heeft de minister opdracht gegeven zijn instemmingsbesluit met inachtneming van een aantal van haar overwegingen ofwel op enkele punten deugdelijk te motiveren dan wel een nieuw besluit te nemen. Het punt van de modellering van de bevolkingsdichtheid in het kader van de Seismische Risico Analyse (SRA) is uiteraard van belang, maar gelet op de door de minister in rechtsoverweging 26.4 genoemde aspecten, lijkt het te vroeg om te concluderen dat hierover – nu al – in gesprek moet worden gegaan met de minister. Wij voeren sowieso zeer regelmatig overleg met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) over gaswinning.

Vraag 4

De uitspraak zegt onder andere iets over het risicobeheerssysteem. Waar het in het ontwerpplan nog ging over een risicobeheerssysteem gaat het in het definitieve plan alleen nog maar over een risicobeheersplan. Dit is een belangrijk onderdeel van het gaswinningsplan, omdat het gaat over de veiligheid van onze inwoners. Hoe beoordeelt u dit onderdeel van de uitspraak? En deelt u onze mening dat er een degelijk risicobeheerssysteem moet liggen gericht op het voorkomen van (grotere) schade en veiligheidsrisico's?

Antwoord 4

Zowel in het ontwerpbesluit als in het definitieve besluit wordt in de considerans gesproken over een risicobeheerssysteem; in het definitieve besluit is het voorschrift voor een risicobeheerssysteem uit het ontwerpbesluit veranderd in een risicobeheersplan. Blijkens de uitspraak van de RvS is de minister hier weliswaar in zijn verweerschrift en ter zitting op ingegaan, maar de motivatie hiertoe en het verschil tussen systeem en plan zijn in het besluit niet duidelijk. De RvS heeft de minister opgedragen dit te repareren (zie ook het antwoord op vraag 1 waarin wordt ingegaan op het instrument 'tussenuitspraak').

Wij achten het van groot belang dat risico's beheersbaar zijn, dat is een voorwaarde voor veilige gaswinning. De minister schrijft in onderdeel 2 van de considerans van zijn definitieve instemmingsbesluit dat, 'wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen is het wenselijk dit uit de Nederlandse bodem te winnen'. Wij gaan er dan ook vanuit dat de minister hiervoor zorg zal dragen in zijn (gerepareerde) definitieve besluit. Of dit door middel van een 'plan' dan wel een 'systeem' gerealiseerd wordt, zal moeten blijken.

Vraag 5

Uw college heeft in uw adviezen aan het Ministerie altijd aangedrongen op een zorgvuldige schadeafhandeling. Werpt deze uitspraak daar nog ander licht op?

Antwoord 5

Met de instelling van de Commissie Mijnbouwschade en het protocol voor de kleine gasvelden is nu aan onze eerdere adviezen gehoor gegeven. Overigens heeft de RvS met deze uitspraak onderschreven dat in de gebieden van de kleine gasvelden buiten het Groningenveld geen sprake kan zijn van omkering van de bewijslast. Zo wijst de Afdeling erop - in lijn met wat zij heeft overwogen in de uitspraken van 6 november 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3738 voor het gasveld Vinkega) en 1 april 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:938 voor het gasveld Eesveen) - dat het Groningenveld niet vergelijkbaar is met het Westerveld-systeem, omdat er verschillen bestaan bij de omvang van de gasvelden, de dikte van de gashoudende laag, de hoeveelheid plekken waar het gasveld wordt aangeboord, de mate van bodemdaling en het seismische risico.

Vraag 6

Is deze uitspraak voor u ook aanleiding om in uw adviezen aan het Ministerie in de toekomst tevens aandacht te schenken aan andere aspecten dan tot nu toe het geval is?

Antwoord 6

In onze adviezen betrekken wij de actuele ontwikkelingen.

Vraag 7

Kunt u deze vragen spoedig beantwoorden, zodat we de beantwoording tijdig kunnen agenderen voor de Statenvergadering van 3 februari?

Antwoord 7

Ja.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

mb/coll.

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 3 september 2019
Ons kenmerk 36/5.6/2019001935
Behandeld door de heer [REDACTED] [REDACTED] (0592) [REDACTED] [REDACTED]
Onderwerp: Schadeprotocol gaswinning kleine gasvelden
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij informeren wij u over de stand van zaken van de totstandkoming van een schadeprotocol voor de gaswinning uit kleine gasvelden op land.

Verschillende decentrale overheden hebben de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) gevraagd om een goede schaderegeling voor alle vormen van mijnbouwschade vast te stellen, in het bijzonder voor gaswinning uit kleine velden.

De minister heeft de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) gevraagd hem over een schaderegeling te adviseren. Dit advies is inmiddels gereed en bevat:

1. een voorstel voor een algemeen kader voor de afhandeling van mijnbouwschade voor alle vormen van mijnbouw;
2. een voorstel voor een schadeprotocol voor gaswinning uit kleine velden op land.

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben een reactie op dit Tcbb-advies gestuurd naar de minister, waarbij de reacties in hoofdlijnen positief waren. Het Tcbb-advies biedt een evenwichtige aanpak met goede protocollen voor schadeafhandeling bij mijnbouwactiviteiten en een goede organisatie van de uitvoering daarvan. Het regelt laagdrempelige, rechtvaardige, snelle, ruimhartige en onafhankelijke afhandeling met rechtsgelijkheid in heel Nederland.

De minister gaf op 8 juli 2019 in een kamerbrief¹ zijn reactie op het Tcbb-advies. Het is toe te juichen dat de minister het advies goed bruikbaar vindt en actie onderneemt.

¹ Appreciatie Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade, Brief aan de Tweede Kamer van de minister van Economische Zaken en Klimaat, 8 juli 2019.

Wij betreuren het echter dat de minister op belangrijke punten het advies niet overneemt en aanpassingen wil voor het omzetten van het advies naar het beleidskader en onduidelijkheden laat bestaan over de voorwaarden die wij in elk geval aan de protocollen en convenanten verbonden willen zien.

Concreet gaat het om het volgende:

- adviezen van de Commissie Mijnbouwschade (onafhankelijke deskundige) moeten bindend zijn voor mijnbouwmaatschappijen;
- de bewijslast moet niet bij de melder liggen;
- voor het vertrouwen van de schademelders dient de uitbetaling van schade plaats te vinden door de Commissie Mijnbouwschade en dus niet door het mijnbouwbedrijf;
- het is wenselijk dat op termijn één organisatie de schadeafhandeling gaat doen, zowel binnen als buiten Groningen.

Het Tcbb-advies en de appreciatie komen aan de orde in het Algemeen Overleg mijnbouw in de Tweede Kamer, mogelijk op 12 september 2019. Wij zetten er in de diverse bestuurlijke contacten die wij hebben op in dat de minister het Tcbb-advies overneemt op de genoemde punten.

Wij informeren u met deze brief over de ontstane situatie, zodat u in de gelegenheid bent om ook zelf via uw Haagse contacten te lobbyen voor een beter resultaat. Een afschrift van deze brief sturen wij ook aan de minister van EZK.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

mb/coll.

Afschrift aan de minister van Economische Zaken en Klimaat, Postbus 20401,
2500 EK 's-Gravenhage

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 8 juli 2019
Betreft Appreciatie Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling
Mijnbouwschade

Ons kenmerk

DGKE-WO / 19140620

Geachte Voorzitter,

Ik bied u hierbij, zoals aangekondigd in mijn brief van 2 april 2019 en mede namens de minister voor Rechtsbescherming, mijn appreciatie van het Tcbb-advies "Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op land" aan. Dit advies heeft betrekking op alle mijnbouwschades in Nederland, met uitzondering van de schades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg (hierna: gaswinning Groningen).

Allereerst merk ik op dat de Tcbb – na een uitgebreide consultatie van maatschappelijke groeperingen en instanties – een gedegen en voor mij goed bruikbaar advies heeft opgeleverd. Om het te kunnen omzetten naar het beleidskader Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en schadeprotocollen die worden ondertekend door de betreffende mijnbouwondernemingen, zijn op onderdelen nog aanpassingen en aanvullingen nodig.

Ik ga hieronder allereerst in op het doel van de landelijke aanpak en daarna achtereenvolgens op de onderdelen van het Tcbb-advies. Deze verdeel ik onder in: de hoofdlijnen, uitgangspunten voor de landelijke aanpak, schadeprotocol en convenant, en het betrekken van de omgeving. Elk onderdeel voorzie ik van mijn appreciatie.

Het doel van een landelijke aanpak voor mijnbouwschade

Op dit moment wordt mijnbouw vooral geassocieerd met gaswinning, zoutwinning en de voormalige steenkolenwinning. Tegelijkertijd zijn nieuwe toepassingen in opkomst. Zo zal de komende decennia naar verwachting nadrukkelijk worden ingezet op geothermie en mogelijk ook op de ondergrondse opslag van waterstof. Een uniforme en landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade is wenselijk. Deze moet liefst zo worden ingericht dat deze nu goed functioneert voor de afhandeling van schade veroorzaakt door gaswinning uit de kleine velden of zoutwinning, maar in de toekomst ook voor de afhandeling van eventuele schademeldingen vanwege een ander gebruik van de diepe ondergrond.

De inzet van de landelijke aanpak voor mijnbouwschade is dat deze buitengerechtelijke afhandeling laagdrempelig, transparant, onafhankelijk en snel is, en dat de burger daarin centraal staat. Uitgangspunt daarbij is dat de ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming wordt verminderd en dat een gedupeerde bij de afhandeling van zijn schade wordt ontzorgd. Dit gebeurt door het instellen van een onafhankelijke partij die zelf onderzoekt wat de schade-oorzaak is en ook de hoogte van de mijnbouwschade vaststelt. Dit betekent een aanzienlijke verlichting van de vereiste inspanning van de gedupeerde omdat de burger niet meer in discussie hoeft met de mijnbouwonderneming maar rechtstreeks naar de CM kan, en draagt bij aan zijn ontzorging.

Met deze appreciatie van het Tcbb-advies, over een landelijke aanpak voor de afhandeling van schade door bodembeweging als gevolg van mijnbouwactiviteiten (hierna: mijnbouwschade), geef ik meer duidelijkheid aan bewoners en bestuurders over de beoogde landelijke afhandeling van mijnbouwschade.

De situatie rondom de gaswinning Groningen wordt gekenmerkt door de veelheid aan relatief gelijksoortige schadegevallen, de aard en omvang van de problematiek als gevolg van bodembeweging door de gaswinning Groningen, de maatschappelijke ontwrichting die dit tot gevolg heeft en het bij bewoners, bedrijven en maatschappelijke partijen levende wantrouwen in schadeafhandeling door de mijnbouwonderneming. Nu de afhandeling van schademeldingen veroorzaakt door de gaswinning Groningen is overgenomen door de overheid, hebben bewoners en bestuurders die geconfronteerd worden met andere mijnbouwactiviteiten behoefte aan duidelijkheid over hoe in voorkomende gevallen omgegaan zal worden met reeds bestaande en mogelijk in de toekomst optredende mijnbouwschade. Daarbij vragen bewoners en bestuurders de afhandeling van schade op een vergelijkbare manier te regelen als het geval is bij de gaswinning Groningen. In deze appreciatie zal ik aangeven in welke mate en op welke wijze hieraan tegemoet gekomen zal worden.

De hoofdlijnen

Voor de landelijke aanpak adviseert de Tcbb in de samenvatting van haar advies:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade.
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning Groningen).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onderaansturing van de CM.
- Stel per mijnbouwsector een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol gaswinning uit kleine velden op land.
- Sluit per mijnbouwsector een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwondernemingen, te beginnen met een Convenant gaswinning uit kleine velden op land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen.

- Realiseer op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

Appreciatie

Ik ben het – zoals aangegeven in mijn brief van 9 oktober 2018 (Kamerstuk 32 849, nr. 137) – eens met het advies van de Tcbb om een CM in te stellen met als taak de onafhankelijke afhandeling te borgen van alle mijnbouwschades in Nederland, met uitzondering van de schades door de gaswinning Groningen. Ik deel ook de behoefte aan een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM, en zal hiervoor ook zorgdragen. Ik zal het reeds bestaande Landelijk Loket Mijnbouwschade omvormen tot het centrale meldpunt van de CM en bij betrokken instanties - zoals gemeenten, provincies en waterschappen - hieraan ook een bredere bekendheid geven. Voor burgers die schade willen claimen betekent dit dat zij bij één meldpunt terecht kunnen en zelf niet hoeven na te gaan welke mijnbouwactiviteit mogelijk oorzaak is van hun schade.

Ik zal er verder voor zorgen dat er per mijnbouwsector een schadeprotocol wordt vastgesteld en dat door de CM toegekende schadeclaims ook snel worden vergoed. Elk schadeprotocol bevat een set van regels, gebaseerd op uniforme uitgangspunten en generieke regels, die worden gehanteerd door de CM bij de afhandeling van schadeclaims. Elk schadeprotocol wordt vergezeld van een convenant waarin tussen de betrokken partijen afspraken worden vastgelegd over onder andere het opvolgen van de uitspraken van de CM en het zorgdragen voor een snelle vergoeding van toegekende schades (door de betreffende mijnbouwonderneming). Alhoewel ik een goede schadeafhandeling van gaswinning uit de kleine velden op land zie als een prioriteit, zet ik mij ervoor in om ook voor de andere mijnbouwsectoren - zoals de zoutwinning en geothermie - zo spoedig mogelijk te komen tot een schadeprotocol en een convenant met de betrokken mijnbouwondernemingen. Op de schadeafhandeling van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkolenwinning in Limburg ga ik in een separate brief in.

Vooruitlopend op het operationeel zijn van de CM maak ik afspraken met de mijnbouwondernemingen zodat reeds bestaande of nieuwe schademeldingen zoveel mogelijk door de betreffende mijnbouwonderneming naar tevredenheid van de indieners worden afgehandeld. Wanneer dit behulpzaam is, zal ik ook de Tcbb vragen om hierin een rol te spelen. De omgang met schademeldingen die op het moment dat de CM operationeel wordt nog niet zijn afgehandeld, zal worden betrokken bij de afspraken die ik maak met de mijnbouwondernemingen. Dit zal met name voor de gaswinning uit de kleine velden nader worden uitgewerkt in het schadeprotocol.

Ik maak afspraken met mijnbouwondernemingen om omwonenden en de betrokken decentrale overheden proactief te betrekken bij hun activiteiten en daar ook helder over te communiceren. Ik zet mij ook in om, samen met de betrokken gemeente(n), provincie en mijnbouwonderneming, voor een nieuwe mijnbouwactiviteit te komen tot een gezamenlijke ontwikkeling van een adequaat

omgevingsproces. In het omgevingsproces wordt zowel gewerkt aan (afspraken over) communicatie met burgers, het voorkomen van ongewenste effecten, het monitoren van bodembeweging, als ook ingegaan op hoe mijnbouwontwikkelingen van waarde kunnen zijn voor het winningsgebied, bijvoorbeeld in de vorm van een gebiedsconvenant of projectafstemmingsprogramma. Afspraken die uit het gebiedsproces voortkomen kunnen vervolgens worden vastgelegd in een gebiedsarrangement.

Kortom: ik neem de hoofdlijnen van het Tcbb-advies over.

Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb benoemt in haar advies de volgende uitgangspunten voor de landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades (met uitzondering van de schades door de gaswinning Groningen):

- Uniforme aanpak
- Laagdrempelig, transparant en snel
- Onafhankelijk en deskundig
- Commissie Mijnbouwschade
- Adequate uitvoeringsorganisatie
- Verschillen ten opzichte van Groningen
  - wettelijk bewijsvermoeden
  - rechtsbescherming
- Rol Tcbb
- Landelijk Loket Mijnbouwschade

Ik geef hieronder mijn appreciatie op elk van deze punten.

Appreciatie

Uniforme aanpak

De Tcbb geeft in haar advies aan dat een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat er geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen. Ik onderschrijf dit uitgangspunt voor de landelijke aanpak, met de kanttekening - die ook door de Tcbb in haar advies naar voren wordt gebracht - dat de landelijke aanpak niet gelijk is aan de aanpak voor afhandeling van schade door de gaswinning Groningen. Zoals ik ook in mijn brief van 9 oktober 2018 (Kamerstuk 32 849, nr. 137) heb benadrukt is dit onderscheid gerechtvaardigd omdat het aantal schadegevallen door de gaswinning Groningen en de ernst daarvan van een geheel andere orde is dan die door andere mijnbouwactiviteiten in Nederland. Deze bijzondere situatie rechtvaardigt de uitzonderlijke en vergaande stap om de schadeafhandeling te beleggen bij de overheid en schade met behulp van het bestuursrecht af te handelen. Voor een dergelijke uitzonderlijke en vergaande stap voor afhandeling van schade door overige mijnbouwactiviteiten ontbreekt een voldoende rechtvaardiging.

Dit laat onverlet dat met de landelijke aanpak zorg wordt gedragen voor een laagdrempelige, transparante, snelle, onafhankelijke en deskundige schadeafhandeling waarmee gedupeerden worden ontzorgd.

Laagdrempelig, transparant en snel

Ik ben het met de Tcbb eens dat de schadeafhandeling in de landelijke aanpak 'laagdrempelig, transparant en snel' dient te zijn, waarbij de burger centraal staat. Dit komt onder andere tot uitdrukking door de procedure die ik voorstel rondom de onafhankelijke CM. Dat wordt hieronder verder toegelicht. Ook de in het Tcbb-advies genoemde 'versnelde procedure' kan hieraan – in het uitzonderlijke geval dat sprake is van een groot aantal schademeldingen - bijdragen.

Onafhankelijk en deskundig

Voor de buitengerechtelijke afhandeling van mijnbouwschade anders dan door de gaswinning Groningen, zijn burgers nu in beginsel aangewezen op de mijnbouwonderneming. Deze partij moet bepalen of de gemelde schade het gevolg is van haar bedrijfsactiviteiten en ook wat de hoogte is van het te vergoeden schadebedrag. Als dit niet tot overeenstemming leidt en ook een eventueel advies hierover van de Tcbb niet leidt tot een oplossing, dan is de gedupeerde aangewezen op de civiele rechter. De schadeafhandeling door mijnbouwondernemingen wordt door velen gezien als onwenselijk omdat een individuele gedupeerde onvoldoende is opgewassen tegen een mijnbouwonderneming. Ik zal dan ook zorgen voor een schadebeoordeling die volledig onafhankelijk van de mijnbouwonderneming zal plaatsvinden, door een organisatie die de mensen en middelen heeft om hieraan op een deskundige en zorgvuldige wijze uitvoering te geven. De burger wordt hierdoor ontzorgd.

Commissie Mijnbouwschade

Ik zorg voor de instelling van een CM, met als taak de onafhankelijke beoordeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning Groningen. Ik verwacht dat deze commissie medio 2020 operationeel kan zijn.

De CM bestaat uit een nog nader te bepalen aantal leden. Zoals geadviseerd door de Tcbb zal in de commissie juridische, communicatieve en technisch-bestuurskundige kennis aanwezig zijn, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten. De CM kan haar werkzaamheden desgewenst indelen in kamers, bijvoorbeeld per mijnbouwsector.

De CM werkt op grond van de met de mijnbouwondernemingen gesloten convenanten en overeenkomstig het schadeprotocol voor de betreffende mijnbouwsector. De CM geeft een niet-bindend advies. Via de gesloten convenanten zijn mijnbouwondernemingen in beginsel wel aan de schadevaststelling door de CM gebonden. Daarnaast zullen reeds bestaande en goed functionerende lokale of regionale regelingen voor de schadeafhandeling worden betrokken bij het opstellen van de schadeprotocollen.

De CM kan mij gevraagd en ongevraagd adviseren over aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade. Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwondernemingen. Ik ben voornemens om de kosten van de leden van de Commissie te dragen. Over de financiering van

de overige uitvoeringskosten maak ik afspraken met de mijnbouwondernemingen. Deze kunnen uit hoofde van de relevante staatssteunregelgeving niet voor rekening van de overheid blijven.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Waar de Tcbb in haar advies lijkt te pleiten voor een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de CM en de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG), deel ik deze visie niet. Dit is met name ingegeven doordat de schadepraktijk voor de gaswinning Groningen zodanig afwijkend is, dat deze heeft geleid tot een wezenlijk andere context dan geldt voor de schadeafhandeling voor alle andere mijnbouwactiviteiten. Bovendien moet de TCMG al alle zeilen bijzetten voor de schadeafhandeling voor de gaswinning Groningen en wil ik hen niet ook nog belasten met het bijdragen aan de schadeafhandeling voor de rest van Nederland.

Overigens ben ik het eens met de Tcbb dat voor de uitvoeringsorganisatie van de CM het wiel niet opnieuw moet worden uitgevonden. Om als CM snel efficiënt te kunnen opereren, is het verstandig om voor de uitvoeringsorganisatie gebruik te maken van een aantal verworvenheden uit de TCMG-praktijk. Om dit te kunnen realiseren en tegelijkertijd voldoende afstand te creëren tot de TCMG, ben ik van plan de uitvoeringsorganisatie van de CM te beleggen binnen de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), maar bij een ander RVO-onderdeel dan waar de uitvoeringsorganisatie van de TCMG is belegd. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat, in geval van een plotseling optredend groter aantal schade meldingen, snel kan worden opgeschaald in capaciteit. Ik heb RVO reeds opdracht gegeven een voorstel te maken voor de inrichting van de uitvoeringsorganisatie en de daarvoor benodigde capaciteit.

Verschillen ten opzichte van Groningen

De Tcbb adviseert dat de afhandeling van mijnbouwschade door de gaswinning Groningen en door overige mijnbouwactiviteiten procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen verlopen. De Tcbb wijst er daarbij op dat voor de burger het resultaat van de wijze van afhandeling niet mag worden beïnvloed door wie de schade afhandelt (TCMG of CM).

Ik onderschrijf de opvatting van de Tcbb dat wie de schade afhandelt en welke procedure daarvoor wordt gebruikt niet van invloed moet zijn op het resultaat van de schadeafhandeling. Uitgangspunt daarbij is dat gedupeerden maximaal ontzorgd worden als gevolg van de onafhankelijke beoordeling van hun verzoek om vergoeding van schade.

Omdat zowel de TCMG als de CM werkt binnen de kaders van het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht, wordt materieel hetzelfde beschermingsniveau geboden.

Vaststellen van de causaliteit

De Tcbb stelt dat voor mijnbouwschades in heel Nederland als uitgangspunt moet gelden dat het bewijsrisico met betrekking tot het causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en een schade niet bij de burger moet liggen.

Ik onderschrijf het advies van de Tcbb om in de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling te bewerkstelligen dat de ongelijkheid tussen burger en mijnbouwonderneming wordt verminderd en dat een gedupeerde in deze procedure maximaal wordt ontzorgd. Dit gebeurt door het instellen van een onafhankelijke partij die zelf onderzoekt wat de schadeoorzaak is en ook de hoogte van de mijnbouwschade vaststelt. Dit betekent een aanzienlijke verlichting van de vereiste inspanning van de gedupeerde en draagt bij aan zijn ontzorging.

Deze landelijke aanpak verschilt wel van het bewijsvermoeden, zoals in Groningen toegepast. Het bewijsvermoeden van artikel 6:177a van het Burgerlijk Wetboek geldt alleen voor het effectgebied van de gaswinning Groningen.

In het burgerlijk procesrecht geldt als hoofdregel «Wie stelt, bewijst». Dat betekent dat de gedupeerde die stelt dat een mijnbouwonderneming aansprakelijk is voor de door hem geleden schade ook moet bewijzen dat aan de voorwaarden voor aansprakelijkheid is voldaan. De burger wordt daarin geholpen doordat het bij mijnbouwschade gaat om een risicoaansprakelijkheid. De burger hoeft dus niet de schuld van de mijnbouwonderneming te bewijzen. De burger moet wel bewijzen dat zijn schade een gevolg is van de mijnbouwactiviteiten (causaal verband). Voor schade door bodembeweging als gevolg van de gaswinning Groningen waren er goede redenen om van deze hoofdregel af te wijken¹. Daarom is in 2016 in artikel 6:177a van het Burgerlijk Wetboek een bewijsvermoeden opgenomen voor fysieke schade aan gebouwen en werken. Het bewijsvermoeden werkt daarbij als een verlichting van de bewijslast voor de gedupeerden voor de aansprakelijkheidsvoorwaarde van het aantonen van een causaal verband tussen de schade en de gaswinning.

De belangrijkste redenen voor de invoering van een wettelijke bewijsvermoeden voor Groningen, te weten de veelheid aan aardbevingen door gaswinning en de veelheid aan gelijksoortige schadegevallen die een gevolg van een aardbeving kunnen zijn, gaan niet op voor mijnbouwschade door overige mijnbouwactiviteiten. Voor mijnbouwschade door overige mijnbouwactiviteiten is geen sprake van een situatie die voldoende rechtvaardiging vormt voor een dergelijke afwijking. Dat het bewijsvermoeden niet van toepassing is laat echter onverlet dat gedupeerden ontzorgd worden als gevolg van de onafhankelijke beoordeling van hun verzoek om vergoeding van schade door het CM.

Rechtsbescherming

De Tcbb constateert dat het hebben van twee systemen tot gevolg heeft dat voor de verschillende systemen rechtsbescherming beschikbaar is bij verschillende rechters. Tegen besluiten van de TCMG staat rechtsbescherming open bij de bestuursrechter en bij geschillen over de schadeafhandeling door de CM staat rechtsbescherming open bij de burgerlijk rechter.

Deze constatering van de Tcbb deel ik. Dit verschil vloeit voort uit de toepasselijkheid van het bestuursrecht op de schadeafhandeling door de TCMG. Dit betekent echter niet dat de rechtsbescherming die gedupeerden bij deze rechters ontvangen verschillend is. Beide rechters oordelen immers aan de hand

---

¹ Kamerstuk 32 849, nr. 137

van dezelfde regels van het civiele aansprakelijkheids -en schadevergoedingsrecht. De rechtsbescherming die beide rechters bieden is dan ook materieel gelijkwaardig.

De Tcbb adviseert, uit het oogpunt van uniformiteit, ook dat het de voorkeur heeft om de verschillen tussen beide systemen op termijn op te heffen. Dit advies onderschrijf ik. De bijzondere maatregelen die zijn getroffen voor de afhandeling van mijnbouwschade door de gaswinning Groningen zijn slechts van toepassing zolang de situatie in Groningen dergelijke vergaande maatregelen rechtvaardigt.

Rol Tcbb

De Tcbb gaat er in haar advies vanuit dat bij invoering van de landelijke aanpak voor haar geen rol meer is weggelegd bij de afhandeling van mijnbouwschades en dat de op de Tcbb betrekking hebbende bepalingen in de Mijnbouwwet kunnen komen te vervallen.

In de huidige Mijnbouwwet heeft de Tcbb twee taken, enerzijds adviseert de Tcbb mij over bodembeweging en maatregelen ter voorkoming van schade in het kader van de winningsplannen, anderzijds kunnen burgers die schade hebben geleden als gevolg van bodembeweging advies vragen aan de Tcbb over het verband tussen die schade en de mijnbouwactiviteit(en) alsmede de hoogte van het schadebedrag.

Ik ben het eens met de Tcbb dat niet dezelfde commissie over (de kans op) gebouwschade dient te adviseren in zowel het voortraject van de besluitvorming als in het natraject (beoordeling van schadeclaims). Het op kortere termijn instellen van de CM kan ertoe leiden dat beide instanties gedurende een beperkte periode gelijktijdig operationeel zijn. Dit komt omdat een wetwijziging waarbij de taken van de Tcbb komen te vervallen over het algemeen meer tijd vergt. De concrete invulling hiervan moet ik nog nader bezien.

Landelijk Loket Mijnbouwschade

Zoals aangegeven in figuur 1 uit het Tcbb-advies komen er straks twee instanties voor schadeafhandeling: het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG, nu de TCMG) voor mijnbouwschades door de gaswinning Groningen, en de CM voor alle overige mijnbouwschades in Nederland. Voorlopig is de schadeproblematiek rond de gaswinning Groningen zodanig dat deze een aparte instantie rechtvaardigt. Bovendien krijgt het IMG – vanuit de ambitie om de afhandeling van schade door Gaswinning Groningen en de versterkingsoperatie uiteindelijk bij hetzelfde zbo onder te brengen - op termijn ook een rol bij de versterkingsoperatie. Hiermee worden de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie dichter bij elkaar georganiseerd, en voor de bewoner ook beter op elkaar afgestemd.

Alle mijnbouwschades in Nederland (dus ook schades over gestapelde mijnbouw of schades die na beoordeling gerelateerd blijken aan de gaswinning Groningen) kunnen gemeld worden bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. Schades waarvan de gedupeerde zelf al vermoedt dat deze gerelateerd zijn aan de gaswinning

Groningen kunnen ook rechtstreeks bij het loket van de TCMG (straks IMG) worden gemeld.

Bij het inrichten van deze loketten wordt aandacht besteed aan een goede samenwerking/afstemming, zodat gedupeerden (bijvoorbeeld bij gestapelde mijnbouw) hier geen hinder van ondervinden. Een gedupeerde hoeft een schademelding maar eenmaal in te dienen, de melding wordt vervolgens behandeld door de voor de schadebeoordeling bevoegde instantie. Indien nodig worden meldingen overgedragen. Ik kom hiermee tevens tegemoet aan de door uw Kamer aangenomen gewijzigde motie Nijboer c.s. over de schadeafhandeling voor gestapelde mijnbouw (Kamerstuk 32 849, nr. 176).

Schadeprotocol en convenant

De Tcbb geeft aan dat elk schadeprotocol een set van regels bevat die wordt gehanteerd door de CM bij de afhandeling van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn, kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor de betreffende mijnbouwsector. De CM stelt zo nodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades evenals een door deskundigen te hanteren beoordelingskader. Het Tcbb-advies beperkt zich tot het schadeprotocol voor de gaswinning uit kleine velden op land.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrillingen tot gevolg. De Tcbb stelt dat bodemdaling bij gaswinning uit de kleine velden in het algemeen gering is, waardoor ook de kans op schade door bodemdaling klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten, zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

De generieke regels in de schadeprotocolen betreffen de volgende onderwerpen:

- Begripsomschrijvingen: schade en beoordelingsgebied
- Eisen die worden gesteld aan schademeldingen
- Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie
- Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding
- De te volgen procedure bij de schadeafhandeling
- Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder
- Onderzoek door en advies van deskundige(n)
- Zienswijzen op het advies van de deskundige(n)
- Uitspraak van de CM
- Vergoeding van de schade

Tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwsector een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij te hanteren schadeprotocol. De afspraken betreffen onder meer dat de uitspraken van de CM in beginsel bindend zijn voor de mijnbouwonderneming, die zich verder verplicht tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan de schademelders.

Ik geef hieronder mijn appreciatie op elk van deze onderwerpen.

Appreciatie

Begripsomschrijving schade

De Tcbb adviseert om aan te sluiten bij het door het Burgerlijk Wetboek gehanteerde schadebegrip, maar geeft aan dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. Dit betreft volgens Tcbb in beginsel fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade. Ik neem het advies van de Tcbb in deze over. Voor directe gevolgschade stelt de Tcbb voor dat de CM een leidraad vaste vergoedingen opstelt. Dit dient te worden betrokken bij het opstellen van het schadeprotocol.

Begripsomschrijving beoordelingsgebied

De Tcbb adviseert om met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen bij de landelijke aanpak het begrip beoordelingsgebied te hanteren. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het beoordelingsgebied is afhankelijk van de diepte en magnitude van de aardbeving en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het beoordelingsgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De Tcbb adviseert om schademeldingen in verband met de betreffende aardbeving in beginsel alleen in behandeling te nemen indien de schadelocatie binnen het beoordelingsgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten om schademeldingen van buiten het beoordelingsgebied toch in behandeling te nemen.

Ik neem de algemene strekking van het Tcbb-advies in deze over. Ik hecht er echter wel aan dat alle schademeldingen – zowel binnen als buiten het beoordelingsgebied, tenzij deze door het IMG (nu TCMG) in behandeling zijn of worden genomen - door de CM in behandeling worden genomen.

In alle gevallen (ook wanneer de claim is gebaseerd op bodemdaling of wanneer het gaat om een afwijzing) is er namelijk behoefte aan een inhoudelijke uitspraak over de schadeclaim. Mogelijk zal de concrete toepassing van het beoordelingsgebied in een schadeprotocol of in het instellingsbesluit voor de CM nog nader worden uitgewerkt.

Eisen aan schademeldingen

De Tcbb adviseert om – met het oog op het vast te stellen causale verband - te eisen dat een schadeclaim die is gerelateerd aan een geïnduceerde aardbeving, binnen een jaar na de beving moet zijn ingediend.

Alhoewel ik de ratio begrijp achter dit Tcbb-advies, de vaststelling van het causale verband, betrek ik bij mijn uiteindelijke standpunt hierover ook hetgeen hierover is opgenomen in het Burgerlijk Wetboek.

Regels voor een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen volgens de Tcbb worden gemeld zoals aangegeven op de website van het Landelijk Loket Mijnbouwschade. Ik volg in deze het Tcbb-advies.

Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

De Tcbb adviseert dat de CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid moet volgens de Tcbb worden getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake zijn van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het beoordelingsgebied van de aardbeving liggen.

Indien ontvankelijk wijst de CM vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken. Bij niet-ontvankelijkheid stelt de CM de schademelder op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM kan op grond van haar discretionaire bevoegdheid overigens besluiten de schademelding toch in behandeling te nemen, aldus het advies van de Tcbb.

Ik volg de algemene strekking van het Tcbb-advies in deze. Ik merk daarbij wel op dat de voorwaarde dat de aardbeving een gevolg is van de gaswinning een inhoudelijke vraag is. Deze kan daarom niet als ontvankelijkheidsvraag worden behandeld. De CM moet over deze vraag kunnen oordelen bij de beoordeling van de aansprakelijkheid. De door de Tcbb genoemde voorwaarden zijn daarnaast uitsluitend van toepassing op mijnbouwschade door een aardbeving. Voor mijnbouwschades die het gevolg zijn van door gaswinning veroorzaakte bodemdaling zullen in de nadere uitwerking eventueel andere voorwaarden worden gesteld. Daarnaast verwijs ik naar mijn appreciatie onder het kopje "Begripsomschrijving beoordelingsgebied".

De te volgen procedure bij de schadeafhandeling

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen benoemt de Tcbb twee varianten: de standaard procedure (met deskundigenonderzoek) en de versnelde procedure (zonder deskundigenonderzoek).

Indien na een geïnduceerde aardbeving in korte tijd een groter aantal schademeldingen (bijvoorbeeld meer dan 200) door de CM worden ontvangen kan de CM, na consultatie van de betrokken mijnbouwonderneming en lokale bestuurders, besluiten om kleinere schades af te handelen via een versnelde procedure. De CM stelt hiertoe een gebied en een maximum schadebedrag vast. Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd. In de versnelde procedure beoordeelt de CM op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en stelt de hoogte van het te vergoeden schadebedrag vast. De CM kan besluiten om

steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek ter plaatse te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Ik betrek het Tcbb-advies op dit punt bij het vaststellen van het schadeprotocol. Ik merk daarbij op dat een versnelde procedure met zich brengt dat het kan voorkomen dat een mijnbouwonderneming schade moet vergoeden die hij niet heeft veroorzaakt. Dit betekent dat er nauw overleg moet plaatsvinden tussen de CM en de aansprakelijke partij over de voorwaarden waaronder een versnelde procedure kan worden toegepast. Ik merk daarbij op dat de versnelde procedure alleen toegepast zal worden als het volgen van de standaardprocedure zou leiden tot een te lange doorlooptijd. Wanneer dit precies aan de orde is, dient nog nader bepaald te worden.

Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De Tcbb adviseert dat de door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid. De schademelder wordt door de CM gevraagd om een zienswijze op de door de CM beoogde deskundige(n); dit kan nog leiden tot een wijziging. Ik begrijp de door de Tcbb in deze beoogde zorgvuldigheid, maar ben enigszins beducht voor de extra doorlooptijd. Ik wil dit aspect nader bezien bij de concrete vormgeving van de procedure en de uitvoeringsorganisatie.

Onderzoek door en advies van deskundige(n)

De Tcbb stelt voor dat door de deskundige(n) in opdracht van de CM onderzoek wordt gedaan naar het causaal verband tussen de geïnduceerde aardbeving en de schade. Voor zover naar het oordeel van de deskundige(n) sprake is van een causaal verband wordt daarbij ook de hoogte van het schadebedrag begroot. De deskundige brengt op basis van het onderzoek een adviesrapport uit aan de CM. Ik volg het Tcbb-advies in deze, waarbij ik voor de wijze van vaststelling van de causaliteit verwijs naar het door mij gestelde onder het kopje "Verschillen ten opzichte van Groningen".

Zienswijzen op het advies van de deskundige(n)

De Tcbb adviseert dat de schademelder een zienswijze kan geven op het adviesrapport van de deskundige(n), waarna de CM zo nodig kan besluiten om een tweede deskundige(n)advies te vragen. Ik ben het eens met de Tcbb dat het verstandig is dat de schademelder een zienswijze kan geven op het adviesrapport. Ik vind echter dat, in het kader van hoor en wederhoor, ook de mijnbouwonderneming de mogelijkheid moet hebben om hierop een zienswijze te geven. Daarna kan de CM besluiten over het vervolg.

Uitspraak van de CM

De Tcbb stelt voor dat de CM in de standaardprocedure een schriftelijke uitspraak doet over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwonderneming. Bij 'gestapelde mijnbouw' bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwondernemingen in het te vergoeden schadebedrag. Indien noodzakelijk gebeurt dit met een overdracht van de melding aan het IMG. Indien de schade volgens de CM een andere oorzaak heeft zal zij dit in de

uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwonderneming.

In de versnelde procedure stelt de Tcbb voor dat de CM op basis van de schade melding een schriftelijke uitspraak doet over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwonderneming.

Ik volg het Tcbb-advies in deze. In het schadeprotocol of convenant zal dit proces nader worden uitgewerkt.

Vergoeding van de schade

De Tcbb adviseert dat schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd in te stemmen met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen noemt de Tcbb, naar keuze van de schademelder, drie mogelijkheden: Het vergoeden van de betaalde factuur voor het herstel aan de schademelder, het betalen van de factuur voor het herstel aan de partij die de werkzaamheden heeft uitgevoerd, en – uitsluitend voor schadebedragen die niet hoger zijn dan het maximumbedrag van de versnelde procedure - het rechtstreeks uitbetalen van het te vergoeden schadebedrag aan de schademelder.

Ik volg het Tcbb-advies in deze en laat dit verder uitwerken.

Convenant

Ik volg het Tcbb-advies ook inzake de in een convenant te regelen onderwerpen.

Het betrekken van de omgeving

De Tcbb adviseert om te bevorderen dat burgers en decentrale overheden betrokken worden bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving, in een omgevingsproces dat kan leiden tot een gebiedsarrangement. De Tcbb geeft aan dat een gebiedsarrangement is bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwonderneming en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

De Tcbb stelt dat bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht wordt besteed aan het onderzoeken van schaderisico's voorafgaand aan een winning, de monitoring van bodembeweging tijdens een winning, en het toegankelijk maken van deze informatie voor burgers. Een gebiedsarrangement kan afspraken bevatten over de wijze van monitoring en de communicatie over de meetresultaten. Uitgangspunt daarbij moet zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving kan volgen.

De Tcbb benadrukt in dit kader ook haar advies van 6 september 2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert daarin dat deze nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op het bijplaatsen van versnellingsmeters boven de kleine velden. Daarmee is voor

burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van gemelde schades.

De Tcbb wijst erop dat voor de gaswinning uit kleine velden - overeenkomstig de gedragscode van de sector - mijnbouwondernemingen nu bij nieuwe activiteiten al samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's opzetten. Ook is soms al sprake van een zogenaamd gebiedsconvenant. Beide zouden voor een specifiek winningsgebied onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. Hierin kunnen gemeente, provincie, waterschap, burgers, mijnbouwonderneming en de Staat een rol spelen. Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwonderneming en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen stimuleren, bijvoorbeeld door toepassing van subsidieregelingen (zoals de Investeringssubsidie duurzame energie, ISDE).

Appreciatie

Zoals de Tcbb opmerkt, zet ik al nadrukkelijk in op een betere communicatie met inwoners en lokale overheden over mijnbouwactiviteiten in hun omgeving. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de adviesrechten van decentrale overheden, de uitbreiding van de inspraakmogelijkheden, en het opstellen van een seismische risicoanalyse als onderdeel van een nieuw of wezenlijk gewijzigd winningsplan voor gaswinning op land. Ook schrijf ik daar waar zinvol monitoring voor, die voor omwonenden uitlegbaar is en zal zijn afgestemd op het betreffende schade-protocol. Het bijvoorbeeld bijplaatsen van versnellingsmeters rond de kleine velden speelt hierbij een belangrijke rol.

Daarnaast stimuleer ik omgevingsprocessen die leiden tot een verbeterde afstemming tussen de lokale inspanningen van de mijnbouwonderneming en de behoeften van omwonenden. Ik denk hierbij aan de lessen die voortvloeien uit de in januari 2019 succesvol afgeronde besluitvorming over de pilot zoutwinning Harlingen en de nog lopende omgevingspilot rond de eventuele gaswinning Ternaard. Het opstellen van een zogenaamd projectafstemmingsprogramma bij nieuwe activiteiten voor de gaswinning uit kleine velden, zoals dat nu al gedaan wordt door de mijnbouwonderneming samen met de omgeving, past in deze context.

Ik zie duidelijk meerwaarde in een bredere maatschappelijke inbedding van nieuwe mijnbouwactiviteiten in een gebiedsarrangement, enerzijds om bij te dragen aan de verbetering van communicatie met burgers en anderzijds om mijnbouwontwikkelingen ook van waarde te laten zijn voor het winningsgebied. De hierboven door mij genoemde elementen kunnen daar onderdeel van uitmaken. Soms zal dit ook een gezamenlijke ontwikkeling kunnen betreffen van bijvoorbeeld een energietransitieprogramma waaraan de betrokken partijen (zoals bijvoorbeeld decentrale overheden, de mijnbouwonderneming, de burger en/of de Staat) een bijdrage leveren. Afspraken die voortkomen uit het omgevingsproces

kunnen – zowel voorafgaand als na de besluitvorming - worden vastgelegd in een gebiedsarrangement. Waar passend en wenselijk kunnen deze arrangementen op 'boven lokaal' niveau worden afgesloten. Omdat elke omgeving uniek is, evenals elke nieuwe mijnbouwactiviteit, zal elk gebiedsarrangement ook steeds maatwerk zijn.

Vervolg

De gevraagde en verkregen consultatiereacties van VNG, IPO en Nogepa (de koepel van olie- en gasbedrijven) zijn alle in algemene zin positief over het Tcbb-advies. Voor een deel betreft dit punten die hierboven zijn benoemd, voor een ander deel betreft dit punten die in de verdere uitwerking aan de orde zullen komen. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het beleidskader waarin ik wil ingaan op de herijking van het Waarborgfonds mijnbouwschade en het verzoek vanuit de regio om een apart schadefonds.

Ik streef ernaar om voor einde van het jaar alle relevante elementen te hebben uitgewerkt en aan u toe sturen. In ditzelfde tijdsbestek werk ik ook aan het instellingsbesluit voor de CM, aan het schadeprotocol en convenant voor de gaswinning uit de kleine velden en tref ik de voorbereidingen voor de uitvoeringsorganisatie van de CM binnen RVO.

Mijn toezegging aan uw Kamer in het 30-ledendebat van 10 april 2019 hoe ik met een fonds wil omgaan, heb ik helaas niet in deze brief gestand kunnen doen. Ik doe dit als onderdeel van bovengenoemde uitwerking.

Ik verwacht na de zomer overeenstemming te bereiken en dit vast te leggen in een schadeprotocol voor de gaswinning uit kleine velden. Parallel hieraan werk ik aan een beleidskader voor alle mijnbouwsectoren (zoals geothermie). Vanwege de gewenste uniformiteit zal ik het schadeprotocol kleine velden en het beleidskader nog moeten afstemmen. Dit betekent dat ik verwacht dat het schadeprotocol definitief zal zijn voor einde van het jaar, gelijktijdig met de vaststelling van het beleidskader voor de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Agenda

Bestuurlijk platform ondergrond, klimaat en energie

voor overheden met kleine aardgasvelden

29 oktober 18.00 – 20.00 uur

(voor een maaltijd wordt gezorgd)

Locatie

Nieuwe Buitensociëteit

Stationsplein 1, 8011 CW Zwolle

1. Opening en mededelingen (10 min)

2. Toelichting op de brief aan de Tweede Kamer als reactie op het Landelijk Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade (LAAM) van de Tcbb: ministerie van EZK (30 min)

In juli heeft de minister van EZK een brief aan de Tweede Kamer gestuurd met zijn appreciatie op het Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade (nogmaals bijgevoegd). In die brief geeft de minister aan het advies niet op alle punten over te nemen. Zo geeft de minister aan niet mee te gaan in het voorstel om het bewijsvermoeden in lijn te brengen met de Groningse aanpak. Het ministerie geeft een toelichting op deze brief en zal de vragen hierover beantwoorden.

3. Nadere invulling van het LAAM: presentatie ministerie van EZK (60 min)

De LAAM vraagt een nadere invulling om tot een werkbare situatie te komen. Het ministerie heeft aangegeven te komen met een beleidskader waarin voor alle mijnbouwsectoren en alle voorkomende schades aangegeven is hoe de Commissie in voorkomende situaties zal handelen. Nadere uitwerking hiervan vindt plaats in een protocol per sector, waarin de uitgangspunten voor de werkwijze van de Commissie zijn verwoord en een convenant tussen minister en de betreffende mijnbouwbedrijven waarmee afspraken worden gemaakt over het opvolgen van de adviezen van de Commissie door de mijnbouwbedrijven. Hiermee worden de adviezen voor de mijnbouwbedrijven bindend. Als eerste worden afspraken gemaakt met de olie- en gasector. Het ministerie verwacht voorafgaand aan de bijeenkomst op 29 oktober de laatste versie van de stukken te kunnen verspreiden. Dit zal zijn een concept instellingbesluit voor de Commissie met daarin opgenomen het protocol voor de olie- en gaswinning en een concept convenant tussen minister en olie- en gasbedrijven. Hierover gaat het ministerie graag met u in gesprek.

4. Ronde langs de gemeenten (15 min)

5. Vervolgafspraken en afronding (5 min)

Ter kennisname meegestuurd:

- Brief van de Minister van EZK aan de Tweede Kamer van 22 mei 2019 over Stand van zaken LAAM

Agenda

Bestuurlijk platform ondergrond, klimaat en energie

voor overheden met kleine aardgasvelden

28 januari 18.00 – 20.00 uur

(voor een maaltijd wordt gezorgd)

Locatie

Nieuwe Buitensociëteit

Stationsplein 1, 8011 CW Zwolle

1. Opening en mededelingen (10 min)

2. Nadere invulling van het LAAM (vervolg): mondeling min EZK (15 min)

Tijdens het vorige bestuurlijke platform is aan het ministerie een aantal punten meegegeven als input voor het op te stellen instellingsbesluit voor de in te stellen Commissie Mijnbouwschade en het te sluiten convenant met de operators (zie terugkoppeling van BP 29 oktober 2019). Het ministerie gaat in op de stand van zaken en de vervolgstappen: Wat is gedaan met binnengekomen reacties? Wat is de stand van zaken van het instellingsbesluit en convenant met de sector? Wat is de planning? Hoe worden decentrale overheden hierover geïnformeerd?

3. Bouwen op verlaten putten: prestatie SODM (30 min)

SodM doet onderzoek naar het risico op lekken van afgesloten putten. Dit naar aanleiding van een lekkende put bij het gasveld Monster. SodM wil graag de achtergronden en huidige voortgang van dit onderzoek in een vroeg stadium delen. Via de Basis Registratie Ondergrond (BRO) zullen de gemeenten inzicht krijgen of zich op hun grondgebied afgesloten putten bevinden. SodM maakt (via de BRO) een leidraad hoe in het kader van ruimtelijk ordening en bij eventuele bouw- of ontwikkelingsplannen rekening gehouden moet worden met de afgesloten putten. Hierover gaan ze graag in gesprek met het BP.

4. Geothermie: presentatie min EZK (45 min)

Met het oog op de energietransitie krijgt het gebruik van aardwarmte de volle aandacht om aan de warmtevraag te kunnen gaan voldoen. Geothermie is ook een vorm van mijnbouw, met vergelijkbare technieken als in de gaswinning. Waar zitten de overeenkomsten en verschillen? Wat zijn de risico's van geothermie? En hoe houden we die beheersbaar? Wat kunnen gemeenten doen in de beheersing van deze risico's en hoe communiceren ze daar over? De vergunningverlening voor geothermie valt op dit moment onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van EZK. Kan dit worden gedecentraliseerd? Graag gaan we met elkaar in gesprek hoe gezamenlijk op te trekken om de stap naar het gebruik van deze nieuwe energiebron.

5. Ronde langs de gemeenten (15 min)

6. Vervolgafspraken en afronding (5 min)

Ter kennisname meegestuurd:

Gemeentelijke besluitvorming warmtenetten (TNO-rapport: 20 januari 2020)

gemeente Tynaarlo

**Team Ruimte en Duurzame
Ontwikkeling**

Behandeld door

[Redacted]

06 [Redacted]

[Redacted]@tynaarlo.nl

agenda

datum

26 oktober 2020

Omschrijving	Bestuurlijk Overleg Mijnbouw Noord-Drenthe
Voorzitter	Marcel Thijsen
Genodigden	Portefeuillehouders Mijnbouw gemeenten Aa en Hunze, Assen en Noordenveld en provincie Drenthe. Hierbij zijn geen ambtelijke adviseurs aanwezig.
Vergaderdatum	Vrijdag 30 oktober 2020 , 11.30 -12.30 uur
Locatie	digitaal via MS Teams

Vergaderpunten

1. Opening (doel van dit overleg: bespreken gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen, maatschappelijk draagvlak, gebiedscompensatie, koppeling energietransitie)
2. Gestapelde mijnbouw en ongelijke schadebehandeling
3. Gaswinning kleine velden
4. Meetnetwerken
5. Afbouw gaswinning Groningenveld en gebruik gasopslag Norg
6. Beroepsprocedures gaswinning
7. Zoutwinning
8. Toekomst
9. Sluiting

gemeente Tynaarlo

Team Ruimte en Duurzame
Ontwikkeling

Behandeld door

[Redacted]

06 [Redacted]

[Redacted] [@tynaarlo.nl](mailto:[Redacted]@tynaarlo.nl)

agenda

datum

27 juli 2020

Omschrijving	Bestuurlijk Overleg Mijnbouw Noord-Drenthe
Voorzitter	Marcel Thijsen
Genodigden	portefeuillehouders Mijnbouw gemeenten Aa en Hunze, Assen en Noordenveld, provincie Drenthe ambtelijke adviseurs
Vergaderdatum en -tijd	opties uitgezet
Locatie	digitaal/fysiek

Vergaderpunten

1. Opening (doel van dit overleg: bespreken gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen, maatschappelijk draagvlak, gebiedscompensatie, koppeling energietransitie)
2. Afbouw gaswinning Groningenveld en gebruik gasopslag Norg
3. Gaswinning kleine velden
4. Beroepsprocedures gaswinning
5. Meetnetwerken
6. Zoutwinning
7. Gestapelde mijnbouw en ongelijke schadebehandeling
8. Toekomst
9. Sluiting

Bijlagen: Kamerbrief over afbouw 30 mei 2018 en.. .

OVEREENKOMST LANDELIJKE BEHANDELING MIJNBOWSCHADE KLEINE VELDEN

1. De Staat der Nederlanden, te dezen vertegenwoordigd door de Minister van Economische Zaken en Klimaat, namens deze de Secretaris-Generaal de heer drs. M.R.P.M. Camps, hierna te noemen: Staat;
2. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V., te dezen vertegenwoordigd door [PM];
3. TAQA Onshore B.V., te dezen vertegenwoordigd door [PM], en
4. Vermilion Energy Netherlands B.V., te dezen vertegenwoordigd door [PM];

Partijen 2 t/m 4 hierna te noemen: **de mijnbouwondernemingen**;

Ieder voor zich "partij" en gezamenlijk "partijen";

OVERWEGEN HET VOLGENDE,

- a) De mijnbouwondernemingen leggen mijnbouwwerken, als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet, aan en exploiteren deze ten behoeve van olie- en gaswinning uit en olie- en gasopslag in kleine velden gelegen binnen de Nederlandse gemeente- en provinciegrenzen en niet zijnde het Groningenveld en de gasopslag bij Norg (hierna: kleine velden);
- b) De Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de Minister) is beleidsverantwoordelijk voor de mijnbouw;
- c) Voor het kabinet heeft gaswinning uit kleine velden, waar dit veilig en verantwoord kan, de voorkeur boven gasimport, daar gaswinning uit kleine velden klimaat- en milieuvriendelijker is en beter is voor de economie en energieleveringszekerheid van Nederland;
- d) De mijnbouwonderneming dient op grond van artikel 33, eerste lid, van de Mijnbouwwet bij de aanleg en exploitatie van mijnbouwwerken ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en de olie- en gasopslag in kleine velden alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem gevergd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van verrichte activiteiten schade door bodembeweging wordt veroorzaakt;
- e) Desondanks kunnen activiteiten ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en de olie- en gasopslag in kleine velden bodembeweging tot gevolg hebben die schade kan veroorzaken aan gebouwen;
- f) De mijnbouwondernemingen zijn op grond van artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek risicoaansprakelijk voor deze schade;
- g) Voor het draagvlak voor gaswinning uit kleine velden op land is een adequate beoordeling en behandeling van schademeldingen essentieel;
- h) Mijnbouwondernemingen hebben ieder voor zich buitengerechterlijke regelingen getroffen ten behoeve van de adequate beoordeling en behandeling van schademeldingen;
- i) Voor het draagvlak voor de buitengerechterlijke beoordeling en behandeling van schademeldingen is het evenwel van belang dat de beoordeling van schademeldingen plaatsvindt door een onafhankelijke partij;
- j) Om deze reden bestaat er behoefte aan een landelijke regeling voor de beoordeling en behandeling van schade;
- k) Dit ligt slechts anders wanneer er een goedlopende lokale regeling is getroffen tussen de betrokken mijnbouwonderneming en de betreffende regionale overheden;
- l) Het is wenselijk om te komen tot een uniforme en landelijke aanpak voor de behandeling van schade die zo wordt ingericht dat deze zowel nu als in de toekomst goed functioneert voor de behandeling van schade veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van olie- of gaswinning uit en olie- of gasopslag in de kleine velden;
- m) De mijnbouwondernemingen zijn bereid verdere stappen te zetten die bijdragen aan efficiënte, rechtvaardige en redelijke beoordeling en behandeling van schademeldingen in verband met hun mijnbouwactiviteiten;
- n) Partijen hebben, met behulp van het advies van de Technische commissie bodembeweging van 28 februari 2018 en in overleg met vertegenwoordigers van de betrokken gemeenten verkend hoe zij een efficiënte, rechtvaardige en redelijke beoordeling en behandeling van schademeldingen in verband met hun mijnbouwactiviteiten kunnen vormgeven;
- o) De mijnbouwondernemingen kunnen instemmen met een buitengerechterlijke beoordeling van schademeldingen waar de afspraken in deze overeenkomst op zien door een door de Minister in te stellen onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade aan de hand van een door

de Minister vastgesteld protocol en zien af van een eigen buitengerechtelijke beoordeling van deze schademeldingen;

- p) Hiertoe zijn afspraken nodig over de rolverdeling tussen de Minister en de mijnbouwondernemingen, die de aansprakelijkheid van de partijen onverlet laten;
- q) Deze afspraken zijn vastgelegd in deze overeenkomst.

SPREKEN HET VOLGENDE AF,

Artikel 1 Definities

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

- a. advies: advies van de Commissie Mijnbouwschade aan de schademelder en de mijnbouwonderneming over de vraag:
  - i. of er sprake is van schade,
  - ii. wat de oorzaak van deze schade is, en
  - iii. indien de schade is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, welk deel van de schade daaraan kan worden toegerekend en wat de hoogte van het schadebedrag is dat naar het oordeel van de Commissie Mijnbouwschade door de mijnbouwonderneming aan de schademelder dient te worden vergoed;
- b. behandeling van een schademelding: buitengerechtelijke behandeling van een schademelding van een schademelder;
- c. bodembeweging: bodemtrilling als gevolg van een geïnduceerde beving, bodemdaling en bodemstijging;
- d. Commissie Mijnbouwschade: de Commissie Mijnbouwschade die door de Minister wordt ingesteld;
- e. gebouw: gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Woningwet, met een geheel of gedeeltelijke woonbestemming of dat eigendom is van een micro onderneming als bedoeld in artikel 2, derde lid, van bijlage I van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
- f. Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade: besluit van de Minister waarmee de Commissie Mijnbouwschade wordt ingesteld;
- g. klein veld: een gas- of olieveld gelegen binnen de Nederlandse gemeente- en provinciegrenzen, niet zijnde het Groningenveld en de gasopslag bij Norg;
- h. lokale regelingen: afspraken over de behandeling van schade van burgers die met instemming tussen lokale en regionale overheden en mijnbouwondernemingen op schrift zijn gesteld.
- i. Minister: Minister van Economische Zaken en Klimaat,
- j. protocol: het protocol voor de behandeling van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van olie- of gaswinning uit of olie- en gasopslag in een klein veld zoals vastgesteld door de Minister;
- k. schade:
  - i. fysieke schade aan gebouwen als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk, en
  - ii. materiële schade die het directe gevolg is van deze fysieke schade en het herstel daarvan;
- l. schademelder: eigenaar van een gebouw die een schade aan dat gebouw meldt bij de Commissie Mijnbouwschade.

Artikel 2 Reikwijdte

- 1. De afspraken in deze overeenkomst gelden alleen tussen partijen en voor zover het betreft de behandeling door de Commissie Mijnbouwschade van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van:
  - a. olie- of gaswinning uit een klein veld;
  - b. olie- of gasopslag in een klein veld, of
  - c. injectie verbonden aan olie- en gaswinning uit een klein veld.

2. De afspraken in deze overeenkomst gelden niet voor schademeldingen die op grond van het Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade niet door de Commissie Mijnbouwschade in behandeling worden genomen.

Artikel 3 Rolverdeling partijen

1. De Minister stelt een Commissie Mijnbouwschade in met als taak om, met toepassing van de bepalingen van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht, met inachtneming van het door de Minister vast te stellen protocol naar aanleiding van een schademelding van schademelder advies uit te brengen.
2. De Minister treedt met de mijnbouwondernemingen in overleg voorafgaand aan een beoogde wijziging van het instellingsbesluit voor de Commissie Mijnbouwschade en het protocol.
3. De Minister draagt zorg voor een efficiënte uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning van de Commissie Mijnbouwschade.
4. De Minister spant zich er voor in dat de Commissie Mijnbouwschade en de uitvoeringsorganisatie uiterlijk op 1 juli 2020 operationeel zijn.
5. De mijnbouwondernemingen zien af van een eigen buitengerechtelijke behandeling van schademeldingen voor schademeldingen ten aanzien waarvan de Commissie Mijnbouwschade bevoegd is.
6. De mijnbouwondernemingen committeren zich aan de uitvoering van het advies van de Commissie Mijnbouwschade.
7. De mijnbouwonderneming betaalt de schademelder het door de Commissie Mijnbouwschade in haar advies bepaalde schadebedrag zo snel mogelijk, en uiterlijk binnen 2 maanden nadat de schademelder schriftelijk heeft ingestemd met het advies en het daarin bepaalde schadebedrag en zijn betaalgegevens heeft doorgegeven.

Artikel 4 Verdeling van kosten voor de behandeling van schade door de Commissie

1. De Staat draagt de volgende kosten:
  - a. de kosten van de leden van de Commissie Mijnbouwschade;
  - b. de kosten van huisvesting van de Commissie Mijnbouwschade en de uitvoeringsorganisatie, en
  - c. de opstartkosten voor de uitvoeringsorganisatie, en
  - d. het deel van de kosten voor apparaatsbudget en het werk- en onderzoeksbudget van de uitvoeringsorganisatie dat niet gedekt wordt door de vergoeding bedoeld in het tweede lid, onderdeel c.
2. Iedere mijnbouwonderneming draagt de volgende kosten:
  - a. de haar in een advies van de Commissie Mijnbouwschade toegerekende schadebedragen;
  - b. de kosten van deskundigenonderzoek die ten grondslag liggen aan een advies van de Commissie mijnbouwschade waarin schadebedragen worden toegerekend aan de betreffende mijnbouwonderneming; indien aan meerdere mijnbouwondernemingen een schadebedrag wordt toegerekend worden de kosten van deskundigenonderzoek naar rato verdeeld;
  - c. een vergoeding voor het apparaatsbudget en het werk- en onderzoeksbudget van de uitvoeringsorganisatie voor de behandeling van schademeldingen.
3. De Staat en de mijnbouwondernemingen maken bij aparte overeenkomst afspraken over de hoogte van de vergoeding bedoeld in het tweede lid, onderdeel c.
4. De Minister doet aan de mijnbouwondernemingen ieder kalenderjaar een opgave van de kosten van het tweede lid onder b en c.
5. De betalingen van de mijnbouwondernemingen aan de Staat vindt jaarlijks achteraf plaats op declaratiebasis.

Artikel 5 Evaluatie

1. Jaarlijks en indien de Minister dit nodig acht, bijvoorbeeld na een incident van bodembeweging, vindt in opdracht van de Minister een evaluatie plaats van de behandeling

van schademeldingen door de Commissie Mijnbouwschade. De Minister maakt het verslag van de evaluatie openbaar.

2. Een mijnbouwonderneming kan de minister verzoeken om een tussentijdse evaluatie uit te voeren.
3. Partijen evalueren de uitvoering en werking van de afspraken in deze overeenkomst aan de hand van deze evaluatie.
4. De resultaten van de evaluatie worden tevens betrokken bij het overleg over de voortzetting van de afspraken in deze overeenkomst bedoeld in artikel 7.

Artikel 6 Wijziging

1. Elke partij kan de andere partijen verzoeken om de afspraken in deze overeenkomst te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van de andere partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen 4 weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere partijen heeft meegedeeld.
3. De wijziging en de verklaring(en) tot instemming worden als bijlage bij deze overeenkomst gehecht.

Artikel 7 Overleg

1. Partijen treden met elkaar in overleg indien:
  - a. zich omstandigheden voordoen die wezenlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de afspraken in deze overeenkomst;
  - b. de uitvoering van de afspraken in deze overeenkomst naar het oordeel van een van de partijen niet naar tevredenheid verloopt;
  - c. een van de partijen daar om een andere reden aanleiding toe ziet, of
  - d. de evaluatie bedoeld in artikel 5 daar aanleiding toe geeft.
2. Het in het eerste lid bedoelde overleg vindt plaats binnen 2 weken nadat een partij de wens hiertoe aan de andere partijen kenbaar heeft gemaakt.
3. Indien geen bevredigende oplossing wordt bereikt, zal binnen een redelijke termijn na het in het tweede lid bedoelde overleg, overleg plaatsvinden tussen de Minister en de managing director van de betreffende mijnbouwonderneming.

Artikel 8 Opzegging

1. Elke partij kan deze overeenkomst met inachtneming van een opzegtermijn van 4 weken schriftelijk opzeggen:
  - a. nadat het in artikel 7, derde lid, bedoelde overleg heeft plaatsgevonden zonder dat een bevredigende oplossing is bereikt of nadat de redelijke termijn voor het plaatsvinden van dit overleg is verstreken, of
  - b. tegen het einde van de looptijd als genoemd in artikel 13.
2. Ingeval van beëindiging van deelname aan deze overeenkomst krachtens opzegging is geen van de partijen jegens een andere partij schadeplichtig.
3. Schademeldingen die voor de schriftelijke opzegging door de Commissie zijn ontvangen worden afgehandeld volgens de afspraken in deze overeenkomst.
4. Tijdens de opzegtermijn bedoeld in het eerste lid worden door de Commissie Mijnbouwschade geen nieuwe schademeldingen in behandeling genomen.

Artikel 9 Toetreding

Partijen streven ernaar dat alle mijnbouwondernemingen die activiteiten verrichten ten behoeve van de olie- en gaswinning uit en de olie- en gasopslag in kleine velden, partij worden bij deze overeenkomst. Partijen zullen in het kader daarvan op eventuele verzoeken daartoe welwillend reageren.

Artikel 10 Gegevensuitwisseling

Op de uitwisseling van gegevens is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens van toepassing.

Artikel 11 Verhouding tussen de overeenkomst en bestaande afspraken

De overeenkomst laat het bepaalde in lokale regelingen onverlet.

Artikel 12 Aansprakelijkheid van partijen

Deze overeenkomst laat de aansprakelijkheden van partijen onverlet.

Artikel 13 Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze overeenkomst treedt in werking op het moment van ondertekening van deze afspraken door partijen.
2. Deze overeenkomst heeft een looptijd van 5 jaar en wordt na afloop van de looptijd steeds stilzwijgend verlengd met een periode van 5 jaar.

Artikel 14 Overgangsbepalingen

Tussen de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst en de datum van inwerkingtreding van het instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade, zullen de mijnbouwondernemingen eventuele schademeldingen zo veel mogelijk overeenkomstig het protocol afhandelen.

Artikel 15

1. Op deze overeenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
2. Alle geschillen tussen partijen die naar aanleiding van deze overeenkomst ontstaan of die daarvan het gevolg zijn, zullen uitsluitend worden verwezen naar en beslecht worden arbitrage volgens het arbitragereglement van het Nederlands Arbitrage Instituut. Het arbitragetribunaal zal uit drie arbiters bestaan. De plaats van arbitrage is 's Gravenhage. Het arbitragetribunaal zal oordelen op basis van de regelen des rechts. De arbitrage zal worden gevoerd in het Nederlands. Partijen komen overeen dat het vonnis openbaar kan worden gemaakt behoudens informatie die door een Partij als bedrijfsvertrouwelijk wordt beschouwd.

Artikel 16

Deze overeenkomst wordt door de Minister openbaar gemaakt.

ALDUS OVEREENGEKOMEN EN IN VIERVOUD ONDERTEKEND,

Op .....[datum], te .....[plaats]

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Namens deze:

.....

Drs. M.R.P.M. Camps

Secretaris-Generaal

Op .....[datum], te .....[plaats]

Nederlandse Aardolie Maatschappij N.V.,

Namens deze:

Op .....[datum], te .....[plaats]

TAQA Onshore B.V.,

Namens deze:

.....

Op .....[datum], te .....[plaats]

Vermilion Energy Netherlands B.V.,

Namens deze:

.....

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [redacted]@aaenhunze.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl; [redacted]@shell.com; [redacted]@shell.com; [redacted]@gemeentenoordenveld.nl; [redacted]@westerkwartier.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@assen.nl; [redacted]@middendrenthe.nl; [redacted]@shell.com; [redacted]@noorderzijvest.nl;
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: Verslag voorverkenning Gebiedsarrangement Westerveld
Datum: maandag 7 oktober 2019 09:23:00
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Hallo allemaal,

Gedeputeerde Stelpstra overlegde met burgemeester Out van Assen over het vervolg. Hun bestuurlijke lijn is: nu geen inzet op gebiedsarrangement, eerst schadeprotocol.

Groet, [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@eopm.nl>
Verzonden: dinsdag 10 september 2019 8:18
Aan: [redacted] <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@aaenhunze.nl
<[redacted]@aaenhunze.nl>; [redacted]@hunzeenaas.nl' <[redacted]@hunzeenaas.nl>;
[redacted]@shell.com' <[redacted]@shell.com>;
[redacted]@shell.com' <[redacted]@shell.com>;
[redacted]@gemeentenoordenveld.nl' <[redacted]@gemeentenoordenveld.nl>;
[redacted]@westerkwartier.nl'
<[redacted]@westerkwartier.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl'
<[redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@assen.nl' <[redacted]@assen.nl>;
[redacted]@middendrenthe.nl' [redacted]@middendrenthe.nl>; [redacted]
[redacted]@shell.com' <[redacted]@shell.com>; [redacted]@noorderzijvest.nl'
<[redacted]@noorderzijvest.nl>; [redacted]@hunzeenaas.nl>; [redacted]
[redacted] <[redacted]@noordenveld.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@eopm.nl>
Onderwerp: Verslag voorverkenning Gebiedsarrangement Westerveld

Beste mensen,

Op basis van het overleg van 2 september heb ik het voorverkenningverslag definitief gemaakt, welke jullie in de bijlage aantreffen.

Dit verkenningsadvies is een feitelijke weerslag van de gesprekken en ons advies voor wat betreft het vervolgproces.

Daarnaast heb ik zoals afgesproken een A4-tje opgesteld als discussiestuk over scope, inhoud en planning voor een bestuurlijk overleg tussen regionale overheden.

Dit A4-tje kan worden gezien als een eerste opstap voor een nadere uitwerking van een gebiedsarrangement Westerveld.

Deze uitwerking zou dan volgen op een goede schaderegeling van het rijk.

De provincie Drenthe neemt het initiatief tot het organiseren van dit bestuurlijk overleg.

Dank voor ieders inbreng in deze voorverkenningfase.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

Lonerstraat 132

9403 TE Assen

Telefoon 0592 - [Redacted]

Mobiel 06 - [Redacted]

Email [Redacted]@eopm.nl

Internet www.elzinga-oterdoom.nl

Van: [redacted]
Aan: [redacted] <@aaenhunze.nl>; [redacted] <@eopm.nl>; [redacted] <@shell.com>; [redacted] <@shell.com>; [redacted] <@gemeentenoordenveld.nl>; [redacted] <@westerkwartier.nl>; [redacted] <@tynaarlo.nl>; [redacted] <@assen.nl>; [redacted] <@middendrenthe.nl>; [redacted] <@shell.com>; [redacted] <@noorderzijvest.nl>; [redacted]; [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: Voorverkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld
Datum: dinsdag 27 augustus 2019 11:46:46
Bijlagen: [Voorverkenning_Gebiedsarrangement_Westerveld_26_augustus_2019.pdf](#)
[19-07-29_Agenda.docx](#)

Dag collega's,

Bijgaand zend ik jullie het concept-resultaat van de voorverkenning. Gertjan zal die maandag aan ons presenteren en toelichten. De eerder gezonden agenda heb ik nogmaals toegevoegd.

Vriendelijke groet,
[redacted]

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 29 juli 2019 11:22
Aan: [redacted] <@aaenhunze.nl>; [redacted] <@hunzeenaas.nl>; [redacted] <@eopm.nl>; [redacted] <@shell.com>; [redacted] <@shell.com>; [redacted] <@gemeentenoordenveld.nl>; [redacted] <@westerkwartier.nl>; [redacted] <@tynaarlo.nl>; [redacted] <@assen.nl>; [redacted] <@middendrenthe.nl>; [redacted] <@shell.com>; [redacted] <@noorderzijvest.nl>; [redacted]; [redacted]

Onderwerp: Voorverkenning gebiedsarrangement winningsplan Westerveld
Tijd: maandag 2 september 2019 10:00-12:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: Provinciehuis kamer 0.70

Dag collega's,

Voor het opstellen van het gebiedsarrangement voor het gaswinningsgebied Westerveld in Noord-Drenthe is de fase van de voorverkenning eind augustus afgerond. De bevindingen worden aan ons gepresenteerd door verkenner [redacted] van Elzinga & Oterdoom Procesmanagent en we bespreken het vervolg. De eerder geprikte datum maandag 2 september 10-12 uur blijft staan want de toegevoegde data leveren geen beter alternatief op. Bijgevoegd heb ik een conceptagenda. We hopen elkaar dan te zien! Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsmedewerker

[redacted]
Team Milieu, Bodem en Energie
t (0592) [redacted] | @ [redacted] <drenthe.nl<mailto:[redacted]@drenthe.nl>>

U kunt ook contact opnemen met ons Klantcontactcentrum. Deze is bereikbaar via telefoonnummer (0592) 36 55 55 of post@drenthe.nl

[Beschrijving: Drenthe_wapen_klein]
Provincie Drenthe
Westerbrink 1

Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 36 55 55
www.drenthe.nl<<http://www.drenthe.nl/>>

Uitvraag opstellen plan van aanpak verkenning gebiedsarrangement

Inleiding

De NAM wint decennia lang gas uit kleine gasvelden in Noord Drenthe. Voor het continueren van de winningen heeft de NAM een nieuw winningsplan ingediend bij de minister van EZK. Dit Winningsplan Westerveld beslaat 11 gasvelden in de gemeenten Noordenveld, Westerkwartier, Tynaarlo, Aa en Hunze, Assen en Midden-Drenthe. De minister heeft besloten om in te stemmen met het winningsplan. Tegen dit instemmingsbesluit is beroep aangetekend door de gemeenten en een aantal anderen.

Het gaat bij de winning om het onttrekken van de laatste 5% procent van de oorspronkelijke gasvoorraden. Dit winnen duurt naar verwachting enkele jaren. In het verleden hebben binnen dit winningsgebied verschillende aardbevingen plaatsgevonden bij de velden Vries Zuid en Eleveld. Voor de overige velden kan niet volledig uitgesloten worden dat er bevingen kunnen plaatsvinden. Er is binnen de gemeenten onrust ontstaan over het voornemen van NAM. Het betreft hierbij vooral de inwoners van de wijk Marsdijk in Assen en Loon. Onder Marsdijk en Loon wordt gas gewonnen en volgens de onderzoeken kunnen er bevingen van meer dan 3 op de schaal van Richter optreden. Ook bij het veld Eleveld kunnen dit soort bevingen optreden.

Mede door de onrust in Noord-Drenthe is er door de Tcbb (Technische Commissie Bodembeweging) op verzoek van de minister van EZK een advies over een schadeprotocol voor kleine gasvelden opgesteld. Dit advies ligt bij de minister die op korte termijn een appreciatie zal sturen.

Daarnaast is het idee ontstaan om voor het gebied van het Winningsplan Westerveld tot een gebiedsarrangement te komen. Enerzijds om tegemoet te komen aan de zorgen die leven in het gebied waaronder aardgas gewonnen wordt. Anderzijds is het ook de bedoeling om een gedeelte van de aardgasopbrengsten terug te laten vloeien naar het gebied om zodoende lasten en lusten op een betere manier te verdelen. Door de gemeenten, provincie, NAM en EZK is besloten dat een verkenner de mogelijkheden van een gebiedsarrangement gaat onderzoeken. Het gebiedsarrangement wordt gezien als een pilot voor de rest van het land.

Gebiedsarrangement

Een gebiedsarrangement is in principe vorm vrij. Elementen die in een gebiedsarrangement een plek kunnen krijgen, zijn:

- Wat is het doel van het arrangement?
- Aan welke zorgen kan tegemoetgekomen worden?
- Wat is de vorm? (Hoe wordt er besloten over de inzet van middelen? Wie besluit er over de inzet van middelen?)
- Wat is het budget en welke andere middelen zijn beschikbaar?
- Waarvoor worden het budget/middelen ingezet? (Voor wie en wat is het beschikbaar? Hierbij is in het voortraject al gesproken over energietransitie en leefbaarheid/duurzame ontwikkeling)
- Waar in het gebied worden het budget en middelen ingezet?
- Voor welke periode geldt het?
- En verder procedures, evaluatie, geschillen enz.

Om te komen tot een gebiedsarrangement zijn er in ieder geval gesprekken nodig met de inwoners(organisaties), overheden, NAM en ministerie van EZK.

De bestuurlijke opdracht is om tempo te maken; snel resultaat is gewenst.

Vraagstelling

Maak een plan van aanpak voor de verkenning van een gebiedsarrangement. Anders gezegd: beschrijf het proces om te komen tot een gebiedsarrangement. Punten die aandacht moeten krijgen in het plan van aanpak zijn o.a. risico's en verwachtingen.

Het is noodzakelijk om voor het maken van het plan van aanpak in ieder geval te praten met de NAM, de provincie, de betrokken gemeenten (ambtelijk/bestuurlijk) en het ministerie van EZK.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Mijnbouw: versterken communicatie en verbinding omgeving

6de bestuurlijke platform voor Mijnbouwgemeenten

27 mei 2019

Aanleiding

- > Vergunningverlening kleine gasvelden moeizaam:
  - Veel emotie, onbegrip en weerstand omwonenden.
  - Toenemende druk bij provincies en gemeenten.
  - Druk vanuit regio op Den Haag stoppen gaswinning neemt toe.

- > EZK: andere aanpak nodig, meer dan een jaar geleden mee gestart.

Analyse beeldvorming kleine gasvelden

Thema's in communicatie	Speelt op niveau van
Nut en noodzaak gaswinning in NL	klimaat en energietransitie (visie)
Lusten- en lastenverdeling	Mijnbouw / omvangrijke energieprojecten (beleid)
Risico's, schade en -afhandeling	Mijnbouw (beleid)
Zorgvuldig vergunningsproces	Vergunningverlening (uitvoering)

Nut en noodzaak

Sterk tegengestelde lading tussen oud (fossiel) en nieuw (duurzaam).

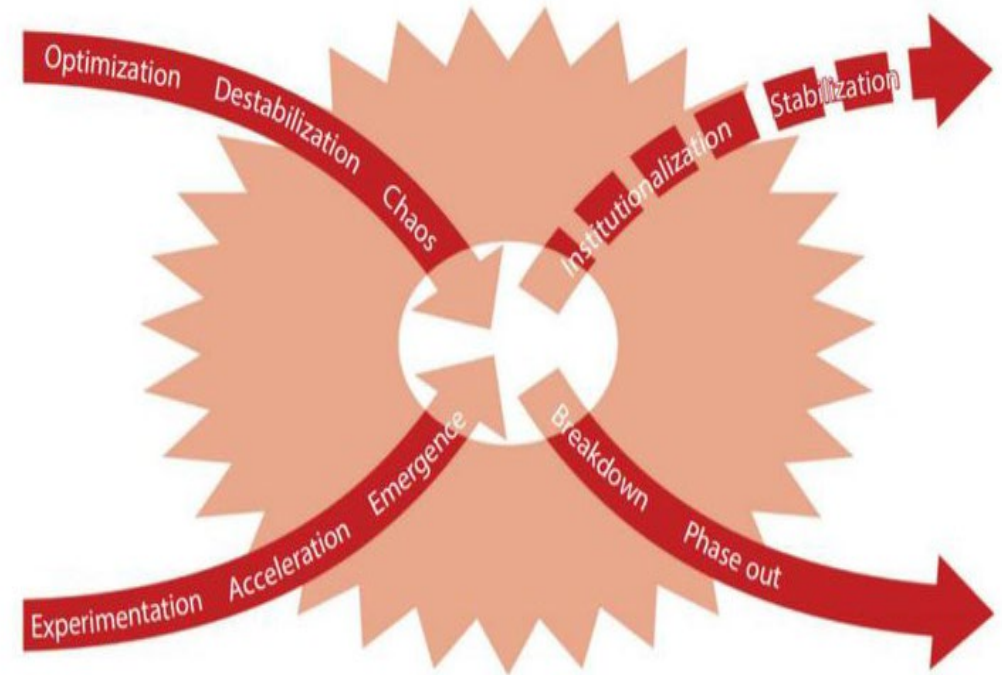

(1) Gas als probleem - nationaal

- Beeldvorming gas in NL:
  - fossiel | oud | slecht | vuil | stoppen.
  - positieve aspecten uit beeld: betaalbaarheid, voorzieningszekerheid.
  - (beeld gas in veel landen anders.)
- Klimaatakkoord: Nederland moet van het gas af.
- Wiebes: in 2030 winning in Groningen naar nul.

➤ Nut en noodzaak voor gaswinningen regio's.

X-curve

Loorbach et al., 2017

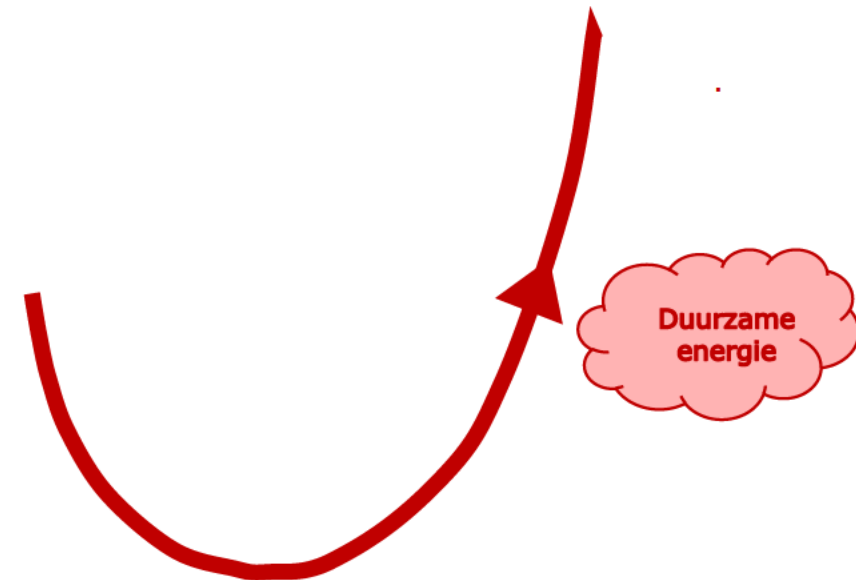
Aandacht op nieuw: 49% CO-2 reductie

Beleid in klimaatakkoord

- > Focus sterk op vernieuwing.
- > Nationaal én regionaal (RES).

Gaswinningsbeleid - fossiel apart

- > Gaswinning klein velden.
- > Locale vergunningverlening.

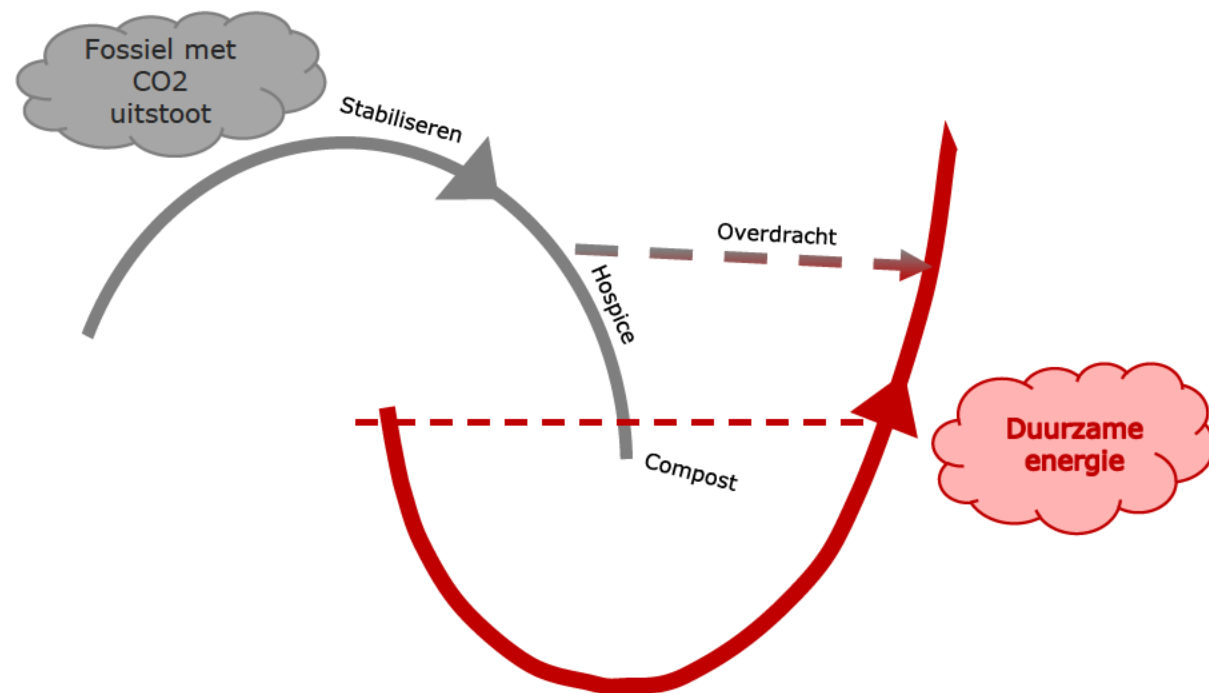
Two loops model of transition,
Berkana University.

Transitie - gas nog hard nodig

Managen van afbouw van fossiel met CO2:

- stabiliseren: gas blijft belangrijk tot duurzame energie het geheel over kan nemen. Van belang zijn betaalbaarheid en voorzieningszekerheid;
- Overdracht van oude naar het nieuwe:
  - schoon fossiel: gas + CCS, CCU?
  - gasinfrastructuur voor CCS en/of waterstof?
  - mijnbouwexpertise voor geothermie en opslag waterstof?
- Afscheid nemen en het oude eren voor wat het heeft gebracht, niet tegen schoppen.
- Compost: oude gasvelden, ontmanteling infrastructuur, lessen voor geothermie, werknemers kolencentrale etc.

Two loops model of transition,
Berkana University.

(2) Gas als probleem - internationaal

- Focus op eigen land en schoorsteen:
  - Gebruik van gas uit Nederland is beter voor klimaatneutrale energievoorziening dan importgas uit Rusland of Noorwegen. Maar voor NL CO₂-reductieopgave geldt het tegenovergestelde.
  - In Nederland sinds ontdekking Groningerveld hoog gasgebruik, daarom in NL eerder gas afbouwen. (Duitsland relatief veel kolen, Frankrijk kernenergie en dus kijken naar auto's)

Draagt bij aan relatief negatieve beeldvorming gas en gaswinning in NL.

Learnings

- › Duidelijk over positie en rol van gas in de transitie.
  1. **zo snel mogelijk van het gas én**
  2. gas als transitiebrandstof én
  3. na 2050 wellicht schoon fossiel (+CCS/CCU, blauw waterstof) en mijnbouw blijft.

- › Eén transitieverhaal inclusief gas en -winning.
  - Landelijk rond klimaatakkoord.
  - En ook rond RESsen - over álle omvangrijke energieprojecten.
  - Aandacht internationale dimensie: relatief schoon fossiel.

- › Evenwichtig over voor -en nadelen.
  - Betaalbaarheid.
  - Voorzieningszekerheid.
  - Ruimtelijke inpasbaarheid.

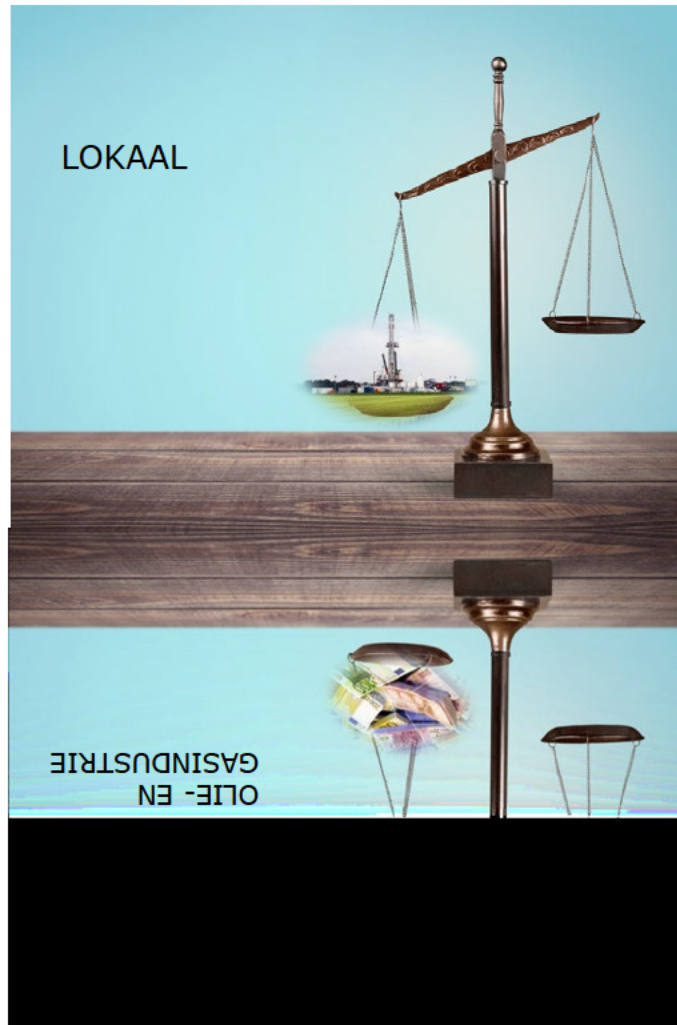

Reflectie

- > Bureau Dietz
- > Bestuurders.

Lusten en lastenverdeling

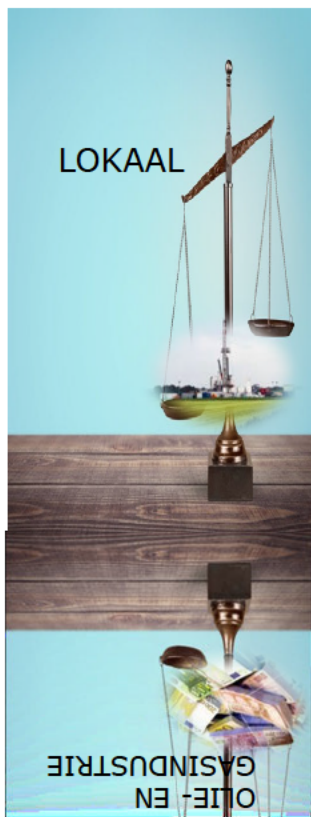

Beeld:

1. Van bovenaf opgelegd, afgedwongen.
2. Alleen lasten, staat niets tegenover.
3. Olie- en gasindustrie en de Randstad verdienen flink.

Lusten en lastenverdeling

1. Van bovenaf opgelegd, afgedwongen.
2. Alleen lasten, staat niets tegenover.
3. Olie- en gasindustrie en de staat verdienen flink.

Learnings:

Eigenaarschap en participatie, werkgelegenheid, sturingsmogelijkheden.

inpassing in de omgeving. gebiedsgerichte investering. lasten verminderen.

evenwicht verdeling lusten en lasten in regio, koppelen aan duurzame energie.

Risico, schade en -afhandeling

Beeld:

1. "Het is veilig, gaat u maar rustig slapen." Groningen, Roermond.
2. En áls er dan schade is, laten gasbedrijf én overheid bewoners in de kou staan. Kans dat je ten onrechte niet vergoed krijgt.
3. De bureaucratie, tegenstrijdige expertoordelen, voortdurend wachten schadeherstel.

→ vertrouwenscrisis.

Risico, schade en -afhandeling

1. Winnen is niet veilig
2. Overheid laat het afweten.
3. Schadeafhandeling gebrekkig.

Learnings:

open en eerlijk over risico's.

Alert blijven op werkelijke bodemtrilling, bodemdaling en mogelijke gevolgen.

bewijslast niet aan bewoners, geen rol mijnbouwbedrijven

schadeprotocol met rollen en taken.

ruimhartig vergoeden, wel overduidelijk misbruik voorkomen.

bewoners ontzorgen in afhandeling.

Reflectie

- > Bureau Dietz
- > Bestuurders

Zorgvuldig vergunningenproces

**vergunning
verleend**

Beeld:

1. Omgeving voelt zich overvallen, niet (goed) betrokken.
2. Onvoldoende voortgang, vergunning blijft te lang op een stapel liggen.
3. Onduidelijkheid over adviesruimte en gebrek aan mijnbouwexpertise bij lagere overheden.
4. Voor omwonenden geen helder beeld wat mijnbouwactiviteiten voor hen gaan betekenen.

Zorgvuldig vergunningenproces

1. Omgeving voelt zich overvallen, niet (tijdig) betrokken.
2. Onvoldoende voortgang, vergunning blijft lang op een stapel liggen.
3. Onduidelijkheid over adviesruimte en gebrek aan mijnbouwexpertise bij lagere overheden.
4. omwonenden geen helder beeld impact mijnbouwactiviteiten.

Learnings:

Informatievoorziening voor omwonenden verbeteren.

Communicatie sterker richten op zorgen en behoeften omwonenden.

Relaties opbouwen, partijen in regio eerder betrekken.

bij gevoelige vergunningen team samenstellen met rol projectleider die lead heeft in omgeving.

kennis bij gemeenten, waterschappen en/of provincies die te maken krijgen met mijnbouwvergunningen versterken.

Reflectie

- > Bureau Dietz
- > Bestuurders

Overzicht energieprojecten op land

Energieprojecten op land	Gaswinning	Geothermie	Windmolenpark	Zonnepark
Nut en noodzaak	negatief risico op te snel stopzetten	positief risico op te hoge verwachtingen	positief, maar waarom niet alleen op zee?	positief
Risico's op schade en –afhandeling	sterk negatief	nog neutraal, kan na incident omslaan	niet van toepassing	positief
Verdeling lusten en lasten	sterk negatief	neutraal tot positief	verschillen per initiatief	verschillen per initiatief
Ruimtelijke inpassing	redelijk positief	in praktijk lastig vanwege samenhang onder- en bovengrond	Negatief vanwege slagschaduw, geluid- en lichthinder en horizonvervuiling. Veronderstelde gezondheidseffecten.	belangrijk aandachtspunt bij grotere oppervlakten.
Overigen	pm	pm		pm

Overview thema's

Thema's in communicatie	Speelt op niveau van
Nut en noodzaak gaswinning in NL	Klimaat en energietransitie
Lusten- en lastenverdeling	Mijnbouw / omvangrijke energieprojecten
Risico's, schade en -afhandeling	Mijnbouw
Zorgvuldig vergunningsproces	Vergunningverlening

- Rond de vergunningverlening komt alles bij elkaar.
- Werkt als een katalysator van de onvrede en onrust rond gaswinning in NL.
- EZK werkt aan andere aanpak met juiste plaats, tijd en ruimte om eea op te pakken.

Voor vervolg van belang

- › Ruimte voor samenwerking met gemeenten en andere partijen zodat ieder zijn/haar rol beter kan spelen.
- › Eerdere en soms ook andere betrokkenheid gemeenten en andere partijen in beleidsvormings- en vergunningsproces.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Wordt vervolgd?

Samenhangende vraagstukken Rol van mijnbouw op land in de energietransitie

Energietransitie-beleid	Communicatie	Omgevingsmanagement	Voorwaarden aan mijnbouw(beleid)
1. Gas een plek in nationaal energietransitie-beleid	3. 'Het verhaal' over mijnbouw	6. Omgevingsmanagement mijnbouw (vergunningen, RCR)	9. Risicobeleid in de energietransitie
2. Gaswinning voldoende meegenomen in RES	4. Regulier overleg met regio over mijnbouwactiviteiten		7. LAAM / Schadeafhandeling mijnbouw
	5. Informatievoorziening over mijnbouwactiviteiten		8. Analyse lusten- en lastenverdeling
10. Afweging uitkomsten Pilot Ternaard			

Van: gas drovf <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: woensdag 25 september 2019 18:22
Aan: Statengriffie; provincie Drenthe; statengriffie@fryslan.frl; provincie@fryslan.frl; postbus@overijssel.nl
Onderwerp: CETA-verdrag
Bijlagen: brief 2e kamer CETA.pdf
Categorieën: DIV

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2019002111
Ingek.:	25 SEP. 2019
TEAM:	MBE [redacted]
TE BEN. DOOR:	[redacted]
DWS:	I.G.A.F.D.:

Geachte Colleges van Gedeputeerden en Leden van de Staten,

Binnenkort zal er in de Tweede kamer besloten worden om het CETA-verdrag al dan niet te gaan ondertekenen. Als GAS DrOvF maken we ons grote zorgen over de consequenties van het verdrag m.b.t. de afbouw van de gaswinning. GAS DrOvF heeft daarom een brief gestuurd aan de leden van de vaste KamerCommissie EZ&K om hier aandacht voor te vragen.

Wij willen u dringend vragen om eveneens uw zorgen uit te spreken aan het adres van de Kamerleden.

Bijgevoegd treft u de brief aan die GAS DrOvF verstuurd.

Met vriendelijke groet,

Namens Stichting GasDrOvF

[redacted], [redacted] en [redacted]:

Stichting GasDrOvF wil er zijn voor allen die zich zorgen maken over gaswinning in Zuid-West Drenthe, Noord-West Overijssel en Zuid-Oost Friesland. GasDrOvF stelt zich als doel het verwerven van kennis, het geven van voorlichting en het bouwen aan een sterk netwerk om tegengas te kunnen geven in de gemeenten Westerveld, Steenwijkerland en Weststellingwerf.

Aan de leden van de 2^e Kamer

Steenwijk, 30 september 2019

Onderwerp: schadeclaims na ondertekenen CETA-verdrag

Geachte Kamerleden,

Laten we ons eerst voorstellen. GAS DrOvF is een belangenorganisatie (stichting) van bewoners in de gemeenten Weststellingwerf, Westerveld en Steenwijkerland. We bieden 'tegenas' tegen de nadelige gevolgen van de gaswinning in ons werkgebied. Ook maken we ons sterk voor de afbouw van de bestaande putten en het voorkomen dat er nog nieuwe putten worden aangeboord. We zijn voor een schaderegeling voor inwoners gebaseerd op het zogenaamde wettelijkbewijsvermoeden. Ook willen we de energietransitie bevorderen.

Het Rijk wil de komende jaren de gaswinning terugbrengen tot nul. Dat gebeurt al op korte termijn bij de gaswinning in Groningen. Maar ook de overige velden - ook wel de kleine velden genoemd - zullen afgebouwd gaan worden. Er zijn volop nieuwe ontwikkelingen die andere energiebronnen mogelijk maken. Deze zijn in een stroomversnelling. Dat is maar goed ook. Immers de klimaatrapporten die na het Klimaatakkoord van Parijs zijn verschenen, geven alarmerende informatie. Het ligt daarmee in de rede dat ook in de overige velden de afbouw van de winning sneller zal gaan plaatsvinden dan nu verwacht wordt. De winning in deze overige velden is in handen van het Canadese bedrijf Vermilion.

Echter, er staat een handelsverdrag met Canada op stapel: het CETA-verdrag. En een van de gevolgen daarvan is dat het Canadese bedrijf Vermilion na ondertekening van dit verdrag een schadeclaim bij de Nederlandse overheid kan neerleggen wanneer dit bedrijf door besluitvorming in Nederland, minder gas kan gaan winnen. En daarmee ook minder winst kan maken.

Het besef dat Vermilion een schadeclaim bij de Nederlandse overheid kan neerleggen, kan de besluitvorming van de Nederlandse overheid beïnvloeden. Het bedrijf kan zodoende druk zetten op de besluitvorming hier. Het is niet denkbeeldig dat de gewenste afbouw van de gaswinning hierdoor niet door kan gaan. Op deze manier wordt het democratisch proces van de Nederlandse overheid doorkruist door de bedrijfsbelangen van een buitenlandse onderneming. Onze democratie (en de belangen van inwoners rondom kleine velden) wordt hierdoor ondergeschikt gemaakt aan de bedrijfsbelangen van buitenlandse ondernemingen.

Wij denken dat dit een uitermate gevaarlijke situatie schept. Instemming door de 2^e Kamer met het voorliggende CETA-verdrag zal daarmee het vertrouwen van burgers in de overheid schaden en zal de inwoners van Nederland schaden doordat gaswinning langer doorgaat of dat de kosten van de schadeclaim ten laste van hen gebracht worden.

Dit geldt des te meer voor de inwoners van gebieden waar gas gewonnen wordt. Zij krijgen te maken met gaswinning die schades aan hun bezittingen (gebouwen of landbouwgrond) toebrengt. Voor hen is er nog steeds geen afdoende schaderegeling van toepassing. Sterker nog, de Minister heeft het wettelijke bewijsvermoeden voor kleine velden niet van toepassing verklaard. Daarbij zijn er wijzigingsvoorstellen binnen de Awb en Omgevingswet voorgesteld die deze rechten nog verder ondermijnen.

Kortom, wij maken ons grote zorgen. We vragen u dan ook om tegen het CETA-verdrag te stemmen.

Met vriendelijke groet,
Stichting GAS/DrOvF
Namens deze,

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2019.002212
Ingek.:	10 OKT. 2019
TEAM:	GS
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

Vergadering van Provinciale Staten van Drenthe

Motie vreemd aan de orde van de dag

In de vergadering van Provinciale Staten van 9 oktober 2019 is door de fracties van Partij voor de Dieren, SP, Groenlinks, Sterk Lokaal, PvdA en Forum voor Democratie een motie (M 2019-15) ingediend, inzake

CETA.

Deze motie is na beraadslaging en na elektronische stemming met meerderheid van stemmen aanvaard in de vergadering van Provinciale Staten op 9 oktober 2019.

De motie gaat ter uitvoering hierbij.

Na verwerking hiervan ontvangen wij een kopie van het uitgevoerde.

Statengriffie

10 oktober 2019

Dit document na afhandeling retour Team Documenten (Archief).

AANGENOMEN

GROENLINKS

Motie CETA

Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 9 oktober 2019, ter behandeling vreemd aan de orde van de dag.

Constateernde dat:

- dit najaar in de Tweede kamer het vrijhandels- en investeringsverdrag CETA tussen de EU en Canada wordt behandeld;
- bij CETA vergaande rechten voor buitenlandse investeerders worden geïntroduceerd, alsmede een claimsysteem om mogelijke aantasting van die rechten aan te vechten;
- CETA lokale overheden beperkingen op kan leggen als het gaat om het reguleren van publieke voorzieningen of het beschermen van mens, dier, milieu en klimaat, middels de dreiging van (miljoenen)claims wegens gederfde inkomsten;
- in gemeenten en provincies met kleine gasvelden, het onder CETA moeilijker zal worden om gaswinning te reguleren, te stoppen of te voorkomen, ook als er overlast of gevaren door ontstaan.

Overwegende dat:

- dit verdrag vergaande consequenties heeft voor Drenthe, onder andere voor het al dan niet afbouwen van de gaswinning;
- er in Drenthe gas wordt gewonnen uit verschillende kleine gasvelden door het Canadese bedrijf Vermilion en door ExxonMobil (als onderdeel van de NAM) dat via een Canadese vestiging aanspraak kan maken op dezelfde rechten;

- ons parlement het verdrag kan wegstemmen, of afdwingen dat het wordt verbeterd, bijvoorbeeld door het claimsysteem eruit te halen.

Draagt het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe op om:

- de mogelijke schadelijke gevolgen van het CETA-verdrag voor Drenthe onder de aandacht te brengen bij het kabinet, het IPO en het parlement;
- de Tweede en Eerste Kamer op te roepen om niet akkoord te gaan met CETA in de huidige vorm.

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie Partij voor de Dieren

Fractie SP

Fractie GroenLinks

Fractie Sterk Lokaal

Fractie Partij van de Arbeid

Fractie Forum voor Democratie

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

GS-stuk

Algemene gegevens		Teammanager	
Opsteller	[redacted], tst. [redacted]	Martien Haasjes	
Team	Milieu, Bodem en Energie	Paraaf en advies Akkoord: Bespreken: 	
Datum	donderdag 10 oktober 2019		
Uiterste behandeldatum in GS:			
Toelichting:			
Verwijzing naar speerpunt collegeakkoord/programma begroting		Akkoord portefeuillehouder	
4. Ruimtelijk Drenthe / 5. Milieu, Energie & Bodem		Tjisse Stelpstra	
Intern voorbereid met		Akkoord provinciesecretaris	
1. [redacted] (VTH)		Wim Brenkman	
2.			
3.			
Archivering		Communicatie	
Soort overeenkomst:	Niet van toepassing	Openbaar:	
Looptijd overeenkomst:		Ja	
Datum:	Registratienummer:	Persbericht:	
20-10-2019	nr. 5.2/2019002291	Nee	
	nr.	Bekendmaking:	
		Niet van toepassing	

Onderwerp

Brief aan de Vaste Kamercommissie voor EZK betreffende het CETA-verdrag

Advies

- In te stemmen met de brief aan de Vaste Kamercommissie van Economische Zaken en Klimaat, in afschrift aan de Stichting GasDrOvF, het Interprovinciaal Overleg, de leden van de Eerste Kamer en Provinciale Staten.

Beslissing GS

Conform

Inleiding

a. Algemeen

De Stichting GasDrOvF (de Stichting) spreekt haar zorg uit over de mogelijke consequenties van de ondertekening van het CETA-verdrag (Comprehensive Economic and Trade Agreement) met betrekking tot het Nederlandse beleid voor de energietransitie. De Stichting voorziet een versnelling van de energietransitie waardoor de gaswinning uit de kleine velden versneld afgebouwd kan worden. Het Canadese bedrijf Vermilion Energy Netherlands B.V. (Vermilion) verzorgt de gaswinning van deze velden in het gebied dat de Stichting vertegenwoordigt. De Stichting voorziet dat Vermilion, op basis van het CETA-verdrag, een schadeclaim zal indienen voor gederfde inkomsten door de versnelde afbouw van de gaswinning. Een dergelijke claim zou volgens haar de besluitvorming van de Nederlandse Staat kunnen beïnvloeden. Hierdoor zouden het democratisch proces en de belangen van de omwonenden van de kleine velden ondergeschikt gemaakt worden aan de bedrijfsbelangen van een buitenlandse onderneming. De Stichting verzoekt u en Provinciale Staten om net als zij uw zorgen hierover uit te spreken aan het adres van de Kamerleden.

Op 9 oktober j.l. hebben Provinciale Staten vanuit een vergelijkbare optiek als de Stichting motie 2019-15 aangenomen waarin u verzocht wordt:

- de mogelijke schadelijke gevolgen van het CETA-verdrag voor Drenthe onder de aandacht te brengen bij het kabinet, het IPO en het parlement;
- de Tweede en Eerste Kamer op te roepen om niet akkoord te gaan met CETA in de huidige vorm.

b. Europese aspecten Niet van toepassing.

c. Economie/werkgelegenheid Niet van toepassing.

d. Participatie Niet van toepassing.

Advies

1. In te stemmen met de brief aan de Vaste Kamercommissie van Economische Zaken en Klimaat, in afschrift aan de Stichting GasDrOvF, het Interprovinciaal Overleg, de leden van de Eerste Kamer en Provinciale Staten.

Doelstelling uit de begroting

5.3.03 Verantwoord gebruik van de (diepe) ondergrond volgens de provinciale Structuurvisie ondergrond

Argumenten

1.1. Met de brief vraagt u aandacht voor de zorg van de Stichting.

- Het CETA-verdrag is juist vanwege dergelijke argumenten als die de Stichting benoemd aangepast. Het verdrag voorziet niet in een arbitragehof met "arbiters", maar in een investeringshof met echte rechters (ICS). Verder maakt een "Gezamenlijk uitleggingsinstrument" deel uit van het verdrag. Hiermee wordt verhelderd dat de bescherming die het verdrag investeerders biedt, niet zo ver reikt dat het ICS uitspraken kan doen die lidstaten beperken bij het stellen van nationale regels in het publiek belang. Het uitleggingsinstrument bevestigt dat overheden het recht behouden om hun regelgeving aan te passen, ook wanneer dat negatieve consequenties kan hebben voor investeerders.
- Nederland is niet onbekend met schadeclaims van bedrijven in bepaalde gevallen. Eerder voorbeeld hiervan is het gewijzigde beleid ten aanzien van schaliegaswinning, ook al waren op dat moment al opsporingsvergunningen aan het bedrijf Cuadrilla verleend. De (mogelijke) claim van het bedrijf stond het doorvoeren van de beleidswijziging niet in de weg.
- *Als er*, gezien de specifieke omstandigheden van het geval, in een dergelijk geval al een schadevergoeding uitgekeerd zou moeten worden aan een investeerder, dan beoogt CETA (niet meer en niet minder) te verzekeren dat een Canadees bedrijf niet anders behandeld wordt dan een Nederlands bedrijf.
- Tenslotte is zeer de vraag of het reëel is om aan te nemen dat het ooit tot een inperking van de gaswinning uit kleine velden op land en een daaruit voortvloeiende claim zal komen. Naar verwachting zullen de kleine velden op land ver vóór 2050 uitgeput zijn. Het lijkt niet waarschijnlijk dat de energietransitie zo snel verloopt dat er op het moment dat Nederland 'gasloos' is geworden er nog aardgas in de kleine velden zit.

1.2. Hiermee voldoet u aan het verzoek van de Stichting GasDrOvF.

Via de Vaste Kamercommissie voor EZK komt de brief ook onder de aandacht van de andere leden van de Tweede Kamer en de minister van EZK.

1.3. Hiermee geeft uitvoering aan motie 2019-15 inzake het CETA-verdrag

De brief wordt ook verzonden aan de leden van de Eerste Kamer en het Interprovinciaal Overleg

1.4. Hiermee informeert u Provinciale Staten over uw actie in dezen.

Provinciale Staten hebben eveneens het verzoek ontvangen hun zorg uit te spreken richting de Tweede Kamer. Zij hebben hiertoe een motie ingediend, waaraan u uitvoering geeft.

Tijdsplanning

Niet van toepassing.

Financiën

Niet van toepassing.

Bijlagen**Bijlagen**

1. Conceptbrief aan de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat

2. Mail van de Stichting GasDrOvF met bijbehorende brief aan de Tweede Kamer
3. Motie 2019-15 'CETA'

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: Brief aan de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat over het CETA-verdrag

Gedeputeerde Staten sturen de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat een brief om aan te geven dat ondertekening van het CETA-verdrag niet mag leiden tot wijziging van Nederlands beleid ten aanzien van de energietransitie. Dit naar aanleiding van een brief van de Stichting GasDrOvF en een motie van Provinciale Staten waarin respectievelijke partijen hun zorgen uitspreken over de consequenties van de ondertekening van het verdrag.

Verzenden

VERZONDEN 29 OKT. 2019

Aan:
de leden van de Vaste Commissie van Economische
Zaken en Klimaat
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Assen, 29 oktober 2019
Ons kenmerk 44/5.2/2019002291
Behandeld door mevrouw [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: CETA en Nederlands beleid

Geachte leden,

Recentelijk ontvingen wij een bericht van de Stichting GAS DrOVf (hierna te noemen 'de Stichting') met een afschrift van een brief die zij op 30 september 2019 aan de leden van de Tweede Kamer gestuurd heeft. De Stichting komt op voor de belangen van omwonenden van kleine gasvelden in het grensgebied van de provincies Drenthe, Overijssel en Fryslân.

De Stichting maakt zich zorgen over de mogelijk negatieve doorwerking van het CETA-verdrag¹ op het Nederlandse beleid ten aanzien van de energietransitie. De Stichting voorziet een versnelling van de energietransitie waardoor het mogelijk wordt de gaswinning uit de kleine velden sneller af te bouwen dan nu voorzien. Het gas uit een aantal van deze velden wordt gewonnen door het Canadese bedrijf Vermilion Energy Netherlands BV (Vermilion). De Stichting stelt dat Vermilion voor gedeelde inkomsten als gevolg van een vervroegde sluiting van deze gasvelden onder het CETA-verdrag een schadeclaim kan indienen bij de Nederlandse Staat. Een dergelijke potentiële claim zou dan de besluitvorming van de Nederlandse Staat negatief beïnvloeden. Daarmee worden volgens de Stichting de belangen van de burgers die zij vertegenwoordigt ondergeschikt gemaakt aan de bedrijfsbelangen van een buitenlands bedrijf.

¹ CETA: Comprehensive Economic and Trade Agreement tussen de Europese Unie en Canada

Op 9 oktober 2019 hebben Provinciale Staten vanuit een vergelijkbare optiek als de Stichting de bijgevoegde motie 2019-15 aangenomen.

Het is duidelijk dat er zorgen heersen omtrent eventuele gevolgen van het CETA-verdrag, met name in relatie tot de (afbouw van de) gaswinning.

Wij vertrouwen erop dat internationale afspraken, zoals in dit geval het CETA-verdrag, geen afbreuk zullen doen aan dit beleid of de uitvoering ervan. Wij verzoeken u echter om u rekenschap te geven van de zorgen die er bestaan omtrent het CETA-verdrag en daarom bij het ondertekenen van het verdrag aan te geven dat dit inderdaad niet het geval zal zijn.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage Motie 2019-15
md/coll.

Afschrift aan:

- de Stichting GAS DrOvF, p/a Krekensingel 24, 8332 ME Steenwijk
- Provinciale Staten van Drenthe
- Interprovinciaal Overleg, Herengracht 23, 2511 EG 's-Gravenhage
- de leden van de Eerste Kamer, Postbus 20017, 2500 EA 's-Gravenhage

GROENLINKS

**STERK
LOKAAL**

PvdA

**Forum voor
Democratie**

Motie CETA

Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 9 oktober 2019, ter behandeling vreemd aan de orde van de dag.

Constateernde dat:

- dit najaar in de Tweede kamer het vrijhandels- en investeringsverdrag CETA tussen de EU en Canada wordt behandeld;
- bij CETA vergaande rechten voor buitenlandse investeerders worden geïntroduceerd, alsmede een claimsysteem om mogelijke aantasting van die rechten aan te vechten;
- CETA lokale overheden beperkingen op kan leggen als het gaat om het reguleren van publieke voorzieningen of het beschermen van mens, dier, milieu en klimaat, middels de dreiging van (miljoenen)claims wegens gedeerde inkomsten;
- in gemeenten en provincies met kleine gasvelden, het onder CETA moeilijker zal worden om gaswinning te reguleren, te stoppen of te voorkomen, ook als er overlast of gevaren door ontstaan.

Overwegende dat:

- dit verdrag vergaande consequenties heeft voor Drenthe, onder andere voor het al dan niet afbouwen van de gaswinning;
- er in Drenthe gas wordt gewonnen uit verschillende kleine gasvelden door het Canadese bedrijf Vermilion en door ExxonMobil (als onderdeel van de NAM) dat via een Canadese vestiging aanspraak kan maken op dezelfde rechten;

- ons parlement het verdrag kan wegstemmen, of afdwingen dat het wordt verbeterd, bijvoorbeeld door het claimsysteem eruit te halen.

Draagt het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe op om:

- de mogelijke schadelijke gevolgen van het CETA-verdrag voor Drenthe onder de aandacht te brengen bij het kabinet, het IPO en het parlement;
- de Tweede en Eerste Kamer op te roepen om niet akkoord te gaan met CETA in de huidige vorm.

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie Partij voor de Dieren

Fractie SP

Fractie GroenLinks

Fractie Sterk Lokaal

Fractie Partij van de Arbeid

Fractie Forum voor Democratie

Agendapunt voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Statenbrief

Algemene gegevens		Teammanager
Opsteller	[redacted]; tst. [redacted]	Jan Doorakkers
Team	Economie	
Datum	zondag 12 januari 2020	
Uiterste behandeldatum in GS:		Paraaf
Toelichting:		Bespreken:

Verwijzing naar speerpunt collegeakkoord/programma begroting	Akkoord portefeuillehouder
1. Samenwerkend Drenthe / 1. Kwaliteit openbaar bestuur	Tjisse Stelpstra
2. Economisch Drenthe / 2. Regionale economie	

Intern voorbereid met	Akkoord provinciesecretaris
1.	Wim Brenkman
2.	
3.	

Archivering		Communicatie
Soort overeenkomst:	Niet van toepassing	Openbaar:
Looptijd overeenkomst:		Ja
Datum:	Registratienummer:	Persbericht:
14-1-2020	nr. 5.8/2020 000041	Nee
	nr.	Bekendmaking:
		Niet van toepassing

Onderwerp

Afdoening Motie M2019-15 inzake CETA-verdrag

Advies

1. Het kabinet en het parlement met bijgevoegde brief te informeren over de door Provinciale Staten aangenomen motie M2019-15 inzake het vrijhandels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie, CETA;
2. In te stemmen met de brief aan Provinciale Staten.

Beslissing GS

Conform

Inleiding

- a. Algemeen
Op 9 oktober 2019 is door Provinciale Staten gesproken over het vrijhandels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie, CETA. Op basis van de aangenomen motie M2019-15 wordt uw college opgedragen om de geuite zorgen onder de aandacht te brengen bij het kabinet en het parlement.
- b. Europese aspecten
Niet van toepassing.
- c. Economie/werkgelegenheid
Niet van toepassing.
- d. Participatie
Niet van toepassing.

Advies

1. Het kabinet en het parlement met bijgevoegde brief te informeren over de door Provinciale Staten aangenomen motie M2019-15 inzake het vrijhandels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie, CETA;
2. In te stemmen met de brief aan Provinciale Staten.

Doelstelling uit de begroting

- 1.2.01 Focus op de eigen bestuurlijke en maatschappelijke rol van Provinciale Staten ("het Drents parlement")
- 2.2.02 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau

Argumenten

- 1.1. *Hiermee wordt uitvoering gegeven aan motie M2019-15*
- 2.1. *Hiermee worden Provinciale Staten geïnformeerd over de afdoening van motie M2019-15*

Tijdsplanning

Verzending van de brief aan kabinet en parlement wordt voorzien na besluitvorming door uw college.

Financiën

Niet van toepassing.

Bijlagen

Bijlagen

0. Statenbrief

1. Motie M2019-15 CETA

2. Brief Motie Provinciale Staten van Drenthe over CETA

Risico's

Niet van toepassing.

Kanttekeningen vanuit de organisatie

Niet van toepassing.

Tekst openbare besluitenlijst

Onderwerp: CETA-verdrag

Gedeputeerde Staten van Drenthe informeren Provinciale Staten over de afdoening van motie M2019-15 over het vrijhandels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie ,CETA;

Verzenden

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, @
Ons kenmerk @
Behandeld door de heer [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: Afdoening motie M2019-15 CETA-verdrag
Status: ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Op 9 oktober 2019 hebben uw Staten een motie aangenomen met betrekking tot het vrijhandels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie, CETA. Ter informatie zenden wij u een afschrift van de brief die wij hebben verzonden aan het kabinet en het parlement.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage: Brief Motie Provinciale Staten van Drenthe over CETA

M 2019-15

AANGENOMEN

GROENLINKS

**STERK
LOKAAL**

PvdA

**Forum voor
Democratie**

Motie CETA

Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 9 oktober 2019, ter behandeling vreemd aan de orde van de dag.

Constateernde dat:

- dit najaar in de Tweede kamer het vrijhandels- en investeringsverdrag CETA tussen de EU en Canada wordt behandeld;
- bij CETA vergaande rechten voor buitenlandse investeerders worden geïntroduceerd, alsmede een claimsysteem om mogelijke aantasting van die rechten aan te vechten;
- CETA lokale overheden beperkingen op kan leggen als het gaat om het reguleren van publieke voorzieningen of het beschermen van mens, dier, milieu en klimaat, middels de dreiging van (miljoenen)claims wegens gedeerde inkomsten;
- in gemeenten en provincies met kleine gasvelden, het onder CETA moeilijker zal worden om gaswinning te reguleren, te stoppen of te voorkomen, ook als er overlast of gevaren door ontstaan.

Overwegende dat:

- dit verdrag vergaande consequenties heeft voor Drenthe, onder andere voor het al dan niet afbouwen van de gaswinning;
- er in Drenthe gas wordt gewonnen uit verschillende kleine gasvelden door het Canadese bedrijf Vermilion en door ExxonMobil (als onderdeel van de NAM) dat via een Canadese vestiging aanspraak kan maken op dezelfde rechten;

- ons parlement het verdrag kan wegstemmen, of afdwingen dat het wordt verbeterd, bijvoorbeeld door het claimsysteem eruit te halen.

Draagt het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe op om:

- de mogelijke schadelijke gevolgen van het CETA-verdrag voor Drenthe onder de aandacht te brengen bij het kabinet, het IPO en het parlement;
- de Tweede en Eerste Kamer op te roepen om niet akkoord te gaan met CETA in de huidige vorm.

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie Partij voor de Dieren

Fractie SP

Fractie GroenLinks

Fractie Sterk Lokaal

Fractie Partij van de Arbeid

Fractie Forum voor Democratie

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 14 januari 2020
Ons kenmerk 3/5.8/2020000041
Behandeld door de heer [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: Afdoening motie M2019-15 CETA-verdrag
Status: ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Op 9 oktober 2019 hebben uw Staten een motie aangenomen met betrekking tot het vrijhandels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie, CETA. Ter informatie zenden wij u een afschrift van de brief die wij hebben verzonden aan het kabinet en het parlement.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage Brief Motie Provinciale Staten van Drenthe over CETA

Aan:
de minister van Buitenlandse Handel
en Ontwikkelingssamenwerking
t.a.v. mevrouw S.A.M. Kaag
Postbus 20061
2500 EB s-GRAVENHAGE

Assen, 14 januari 2020
Ons kenmerk 3/5.8/2020000041
Behandeld door de heer [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: Motie Provinciale Staten van Drenthe over CETA

Geachte mevrouw Kaag,

Op 9 oktober 2019 is door Provinciale Staten van Drenthe gesproken over het vrij-handels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie, CETA. Provinciale Staten zijn van mening dat dit verdrag een aantasting vormt van het lokale openbaar bestuur.

Met deze brief brengen wij de desbetreffende motie onder uw aandacht en uiten wij namens Provinciale Staten de zorg die is uitgesproken. Wij vertrouwen erop dat u onze signalen betreft in uw inbreng en overwegingen bij de beraadslagingen en besluitvorming rondom het CETA-verdrag.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

secretaris

Bijlage Motie M2019-15 CETA-verdrag

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

Deze brief is verzonden aan:

- de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 2001, 2500 EB 's-Gravenhage
- de Tweede Kamer, p/a Algemene Commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 20018, 2500 EA s-Gravenhage
- de Eerste Kamer, p/a Commissie Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 20017, 2500 EA 's-Gravenhage

Aan:
de voorzitter/leden van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
p/a Algemene Commissie voor Buitenlandse
Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Assen, 14 januari 2020
Ons kenmerk 3/5.8/2020000041
Behandeld door de heer [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: Motie Provinciale Staten van Drenthe over CETA

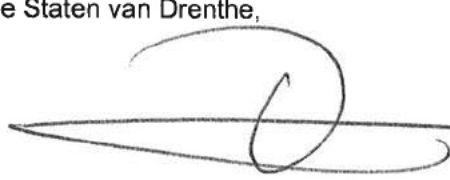
Geachte voorzitter/leden,

Op 9 oktober 2019 is door Provinciale Staten van Drenthe gesproken over het vrij-handels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie, CETA. Provinciale Staten zijn van mening dat dit verdrag een aantasting vormt van het lokale openbaar bestuur.

Met deze brief brengen wij de desbetreffende motie onder uw aandacht en uiten wij namens Provinciale Staten de zorg die is uitgesproken. Wij vertrouwen erop dat u onze signalen betreft in uw inbreng en overwegingen bij de beraadslagingen en besluitvorming rondom het CETA-verdrag.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

secretaris

Bijlage Motie M2019-15 CETA-verdrag

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

Deze brief is verzonden aan:

- de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
Postbus 2001, 2500 EB 's-Gravenhage
- de Tweede Kamer, p/a Algemene Commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage
- de Eerste Kamer, p/a Commissie Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 20017, 2500 EA 's-Gravenhage

Aan:
de voorzitter/leden van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
p/a Commissie Buitenlandse Zaken,
Defensie en Ontwikkelingssamenwerking
Postbus 20017
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Assen, 14 januari 2020
Ons kenmerk 3/5.8/2020000041
Behandeld door de heer [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: Motie Provinciale Staten van Drenthe over CETA

Geachte voorzitter/leden,

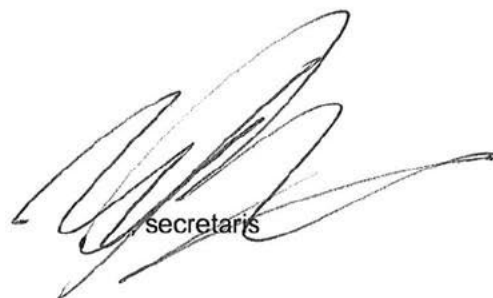
Op 9 oktober 2019 is door Provinciale Staten van Drenthe gesproken over het vrij-handels- en investeringsverdrag tussen Canada en de Europese Unie, CETA. Provinciale Staten zijn van mening dat dit verdrag een aantasting vormt van het lokale openbaar bestuur.

Met deze brief brengen wij de desbetreffende motie onder uw aandacht en uiten wij namens Provinciale Staten de zorg die is uitgesproken. Wij vertrouwen erop dat u onze signalen betreft in uw inbreng en overwegingen bij de beraadslagingen en besluitvorming rondom het CETA-verdrag.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

secretaris

Bijlage Motie M2019-15 CETA-verdrag

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

Deze brief is verzonden aan:

- de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 2001, 2500 EB 's-Gravenhage
- de Tweede Kamer, p/a Algemene Commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 20018, 2500 EA 's-Gravenhage
- de Eerste Kamer, p/a Commissie Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 20017, 2500 EA 's-Gravenhage

